

129
ΙΣΤΟΡΙΟΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΤΗΣ

ΕΠΑΡΧΙΑΣ

1139

ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΙΔΙΩΣ ΔΕ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠ' ΑΥΤΗΝ
ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΩΝ ΚΩΜΟΠΟΛΕΩΝ, ΟΙΩΝ ΙΣΤΙΟΜΑΧΗΣ, ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΣ
ΣΤΕΝΙΜΑΧΟΥ, ΒΗΣΣΑΠΑΡΑΣ, ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΣ ΤΑΤΑΡ ΠΑΖΑΡΤΖΙΚΙ,
ΚΑΙ ΕΤΕΡΩΝ ΤΙΝΩΝ, ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΩΝ ΥΠ' ΑΥΤΗΝ. ΣΥΛΛΕΧΘΕΙΣΑ
ΕΚ ΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΟΓΕΩΓΡΑΦΩΝ ΚΑΙ ΛΟΓΟΓΡΑΦΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΛΑ-
ΤΙΝΩΝ, ΚΑΙ ΕΞ ΑΛΛΩΝ ΠΗΓΩΝ, ΜΕΤΑ ΠΛΕΙΣΤΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΕΡΕΥΝΗΣ

ΠΑΡΑ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΣΟΥΚΑΛΑ τοῦ ΖΑΚΥΝΘΙΟΥ.

ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ 1851.

Εν τῷ τυπογραφίῳ τῶν Π. Π. Μεχταρίστον.

„Ημένοι χωρογραφία, περιήγησις μὲν ἐστὶ καὶ αὐτή, καὶ περίοδος γῆς, καθὰ καὶ
„ἡ γεωγραφία, πλὴν οὐχὶ τῆς ὅλης, ἀλλὰ μέρους τινὸς αὐτῆς, καὶ ὡς εἰπεῖν
„χωρας, ἢ χωρίων τινῶν.

Εὐστάθ. ὁ Θεσσαλ. Ἀρχιεπ.
ἐν τῇ πρὸς Λούκαν ἐπιστολῇ.

Πρὸς τοὺς^ο Εὐγενεῖς καὶ Φιλομούσους Ἀδελφούς Κυρίου
Μιχαλάκη, καὶ Δημήτριον Α. Γιουμους-Γερδάνην.

Εἶναι ὁμολογούμενον, Κύριοι, ὅτι μεταξύ τῶν Ἰθαγενῶν
τῆς Μεγαλοπόλεως ταύτης Φιλιππουπόλεως ὑμεῖς ἐπέχετε τὰ
πρῶτα καὶ διὰ τὴν Ἰθαγένειαν ὑμῶν, καὶ διὰ τὴν πρὸς τὰ καλὰ
κλίσιν ἡμῶν. Τοῦτου οὖν ἕνεκα καὶ ἐγὼ πρέπον ἐνόμισα, ἵνα
πρὸς Ὑμᾶς ἀφιερῶσω τὸ πόνημα τοῦτο, περιγράφων ἱστοριογεω-
γραφικῶς τὴν ἀρχαίαν δόξαν καὶ εὐκλειαν τῆς Μεγαλοπόλεως
ταύτης· ἐπειδὴ καὶ εἰς Ὑμᾶς ἀνήκει ὡς Πατρόθεν Μητρόθεν
Ἰθαγενεῖς Γραικοὺς.

Λέχθητε οὖν παρ' ἐμοῦ τὴν προσφορὰν ταύτην, καὶ δε-
χόμενοι, ἔσεσθε μεγαλόφρονες, ὅχι διὰ τὴν τοῦ γένους ὑμῶν
εὐγένειαν, ὅσον διὰ τὴν Ἰθαγένειαν ὑμῶν ἐν τῇ Περικλεεῖ Ταύτῃ
Ἀρχαίᾳ Μεγαλοπόλει τοῦ Φιλίππου.

Ἐρῶσθε.

Ἐν Φιλιππουπόλει τὴν 10 Δεκεμβρίου 1850.

Ὁ ὑμέτερος

Γ. Τσουκαλάς,

Πρὸς τοὺς φιλομούσους κατοίκους τῆς Μεγαλοπόλεως Φιλίππουπόλεως, καὶ Κομοπόλεως Στινημάχου, καὶ λοιπῶν Κομοπόλεων, καὶ Κομῶν.

Ἐκαστος τῶν ἀνθρώπων, διακρινόμενος τῶν ἐπὶ γῆς κτισμάτων διὰ τοῦ λόγου, χρέος ἔχει νὰ γνωρίζῃ τὸν τόπον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ζῶν ἀποτελεῖ μέρος τῆς ὅλης λογικῆς οἰκογενείας· διότι ὅλοι ἡμεῖς, ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ Πατρὸς υἱοὶ ὄντες, ἐν ἑσμέν τῇ φύσει. Ἄν ὅμως ὁ τοιοῦτος κατὰ δυστυχίαν καὶ τοῦτο ἀγνοῇ, ὁ τοιοῦτος τότε δὲν θελεῖ διαφέρει ποσῶς τῶν ἀλόγων κτηνῶν, ἅς ἔχη δὲ καὶ τὰ πλοῦτη τοῦ Κροίσου, καὶ τὴν σωματικὴν ἀνδρίαν τοῦ Ἡρακλέους. Τούτου οὖν ἕνεκα καὶ ἐγὼ συλλέξας τὴν παρούσαν ἱστοριογεωγραφικὴν περιγραφὴν τῆς ἐνδόξου ταύτης Πόλεως, καὶ τῆς ὑπ' αὐτὴν Ἀρχαίας Κομοπόλεως Στινημάχου, καὶ λοιπῶν ἀρχαίων Κομοπόλεων, ὑποκειμένων εἰς τὴν Μεγαλόπολιν ταύτην Φιλίππου, προσφέρω πρὸς ὑμᾶς, φιλομου· συντάξα δὲ ταύτην, ὅσον ἔνεστι, σύντομον εἰς τὴν ἀπλήν καθομιλουμένην πατρίαν ἡμῶν διάλεκτον πρὸς κοινὴν κατάληψιν πάντων ἡμῶν. Ἐκ ταύτης θέλομεν μάθει ἀκριβῶς εἰς ποίαν Ἐνδοξὸν καὶ Ἀρχαίαν ἑλληνικὴν Πόλιν κατοικοῦμεν. Καὶ τοῦτο καλῶς γνωρίσαντες, θέλομεν ἐκτείνει χεῖρας ἰκέτιδας πρὸς τὸν Ὑψιστον ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ φιλολάου αὐτῆς Κυριάρχου Σουλτὰν Ἀπτούλ Μετζίτου, ἐπειδὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἐνδόξων ἡμερῶν τούτου ἕκαστος δύναται, ἑλευθέρως ἐξετάζων, νὰ μανθάνῃ ἀκριβῶς ποῦ καὶ πῶς κατοικεῖ εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς γῆς, εἰς ὃ οἱ πατέρες αὐτοῦ ἐγεννήθησαν, ἢ, τυχόν, αὐτὸς αὐτὸ ἐκλεξεν εἰς κατοικίαν του. Τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι ἐπίπονον ἐν μὲν, διότι οὐδεὶς τῶν εἰς ἡμᾶς ἤδη γνωστῶν ἀρχαίων ἱστοριογράφων ἰδίως λεπτομερῶς περὶ τῆς ἀρχαίας ταύτης Πόλεως ἀκριβῶς διέλαβεν, ἀλλὰ πάντες ἐν περιλήψει αὐτὴν παρημέψαντο· καὶ δεύτερον, διότι στεροῦμαι τῶν

μέσων εκείνων πρὸς βοήθειαν, ἅτινα εἶδιν ἀναγκαῖα εἰς τὸ ἔρχον
τούτο· διότι ἐκτὸς τῆς μικρᾶς μου βιβλιοθήκης δὲν ἔχω ἄλλοτι,
καθότι ἡ μεγάλη βιβλιοθήκη τῆς ἑλληνικῆς σχολῆς τῆς Πόλεως
ταύτης ἐγίνε τροφή τοῦ πυρὸς τὴν 26 πρὸς τὴν 27 Ἰανουαρίου
1846, ὡς περὶ τούτου λεπτομερῶς ἀναφέρω καὶ πρὸς τὴν ἐκτετα-
μένην μου ἐκείνην πραγματείαν εἰς ἀπάντησιν τῆς πρὸς τοὺς
ἀνατολικούς Χριστιανούς ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς τοῦ Μ. Πάπα
Πίου Θ'· κατὰ τὴν 6 Ἰανουαρίου 1847, ἡ ὁποία εἰς δεκατέσσαρα
κεφάλαια διηρημένη οὖσα, ἀκριβῶς πραγματεύεται περὶ τοῦ μη-
δέποτε ἀποκλειστικῶς πρωτείου δοθέντος εἰς τὸν Μακάριον Πέ-
τρον, καὶ τῆς μηδέποτε ἀποδημίας αὐτοῦ εἰς Ῥώμην. Αὕτη
εἰσέτι μένει εἰς τὸ σκότος ἕνεκα.....

Λέχθητε οὖν, φίλοι ὁμογενεῖς, παρ' ἐμοῦ τὴν προσφορὰν
ταύτην μὲ τὴν αὐτὴν ἐκείνην προθυμίαν καὶ τὸν ζῆλον, μεθ'
ὧν καὶ ὁ ὑποφαινόμενος πρὸς ὑμᾶς αὐτὴν προσφέρει. Εἶθε οὖν
ἄλλοι, νὰ προσφέρωσι πρὸς ὑμᾶς ἄλλην ἐντελεστέραν καὶ πλου-
σιωτέραν ταύτης, κατὰ τὴν ὕλην καὶ μάθησιν.

Ἐρῶσθε κατὰ τὸν διπλοῦν ἄνθρωπον.

Ἐν Φιλιππουπόλει τὴν 10 Δεκεμβρίου 1850.

Ὁ ὑμέτερος

Γ. Τσουκαλᾶς.

Συγγραφεῖς, ὧν τὰς μαρτυρίας περὶ Φιλιππουπόλεως κυρίως
ἔλαβον.

Ἐκ τῶν Ἑλλήνων. Ὁ ἔξοχος ἱστοριογράφος Μολύβιος Μεγα-
λοπολίτης, ἀκμάσας ἐν ἔτει πρὸ Χριστοῦ 146. Στράβων, ἀκμά-
σας πρὸ Χριστοῦ ἐν ἔτει 25. Λουκιανὸς, ἀκμάσας κατὰ τὸ 161
σωτήριον ἔτος. Πλούταρχος, ἀκμάσας περὶ τὰ μέσα τῆς α'. Μ. Χ.
ἐκατονταετηρίδος. Πτολεμαῖος Κλαίδιος ὁ Γεωγράφος ἀκμάσας
περὶ τὰ μέσα τῆς β'. Μ. Χ. ἐκατονταετηρίδος. Στέφανος ὁ Βυ-
ζάντιος, ἀκμάσας περὶ τὴν ε'. Μ. Χ. ἐκατονταετηρίδα. Ἄννα ἡ
Κομνηνὴ, ἀκμάσασα ἐν ἔτει Μ. Χ. 1084.

Ἐκ δὲ τῶν Λατίνων. Ὁ Περιφημὸς Ἱστοριογράφος Τίτος
Λίβιος Ῥωμαῖος, ἀκμάσας ἐν ἔτει Π. Χ. 25, σύγχρονος τοῦ Στρά-
βωνος. Τούτου ἱστορηθέντα περὶ Φιλιππουπόλεως, καὶ τοῦ ἄνω
εἰρημένου Πολυβίου τοῦ Μεγαλοπολίτου, εὐρήσεις εἰς τὸ τέλος
τῆς παρούσης Ἱστοριογεωγραφικῆς Περιγραφῆς ἐν εἶδει προσθή-
κης. Ἰάκωβος ὁ Παλμέριος, ὑπομνηματιστὴς τοῦ Λουκιανοῦ.
Μαρτίνος Κούρτιος, περὶ οὗ ὄρα ἐν §. 24. Γεράρδος ὁ Γερμα-
νὸς, περὶ οὗ ὄρα Σημείωσιν κατ'.

Καὶ τὰ δεκαοκτὼ ἀρχαῖα νομίσματα τῆς πόλεως ταύτης
Φιλίππου, ὧν τὰς ἐποχὰς ὄρα εἰς Κεφάλαιον ζ'. Ἀντέγραφα δὲ
καὶ ἀρχαίας ἑλληνικὰς ἐπιγραφάς, αἵτινες, ὡς διὰ θαύμα-
τος, διατηρήθησαν ἐπὶ μαρμαρίνων πλακῶν ἀναγλύφων καὶ
μνημείων.

Ἐλαβον δὲ καὶ ἐκ τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας τὰ κυριώ-
τερα ἱστορικά δεινὰ, ἅτινα συνέβησαν εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἐν
ἐποχαῖς.

Ἐξ ἰδίων μου μηδὲν ἐπρόσθεσα ὡς βάσιν τῆς περιγραφῆς
ταύτης· ὅθεν εἰμὶ εὐέλπις, ὅτι οὐδεὶς τῶν φρονίμων φιλαναγω-
στῶν θέλει ἀδολεσχῆσαι εἰς τὰ γεγραμμένα μοι ταῦτα· Ἄν ὅμως
κατὰ δυστυχίαν ἤθελε φανῆ καὶ τοιοῦτος τις, ἀκουσάτω τὸ
τῆς Παροιμίας, οὐ φροντὶς Ἰπποκλείδει.

Πρὸς τὸν Κύριον Δημήτριον Καρβελλᾶν εἰς Ζάκυνθον Φίλον
μου καὶ Συμπατριώτην.

Οὐδὲν γίνεσθαι, ἢ πατρίδος.
Φίλεμον. Θέλετε λάβει 100 ἀντίτυπα τοῦ παρόντος ποιήματός μου ἀπὸ
τὸν ἐν Βιέννῃ γυναικαδέλφον μου καὶ φίλον σου Ἰωάννην Α. Κύνον, ἕτινα θέ-
λετε προσφέρει δωρεῖν ὡς ἀκολούθως.

10. Εἰς τοὺς 10 Βουλευτάς Ζακύνθου, ἀνά ἓνα εἰς ἕκαστον.
2. Εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Βουλῆς, τὸν ἀγαπητὸν υἱὸν Ζακύνθου Κ. Καν-
θαρίου Ρώμαν.
2. Εἰς τὸν Μητροπολίτην Ζακύνθου Ν. Κοκκίτην.
6. Εἰς τὰς λέσχας Ζακύνθου.
20. Νὰ διανεμηθῆς ἰδίαις χερσίσου πρὸς τοὺς καλητέρους μαθητὰς τῆς Σχολῆς
Ζακύνθου.
5. Εἰς τὸν ἀνεπιόνμον Ἰωάν. Α. Τσουκαλᾶν.
2. Εἰς τὴν Ἑλ. Σχολὴν Ζακύνθου.
7. Εἰς τοὺς ἑπτὰ Ἱερεῖς φίλους μου ἧτοι εἰς τὸν Σπ. Σκούρταν. Α. Κω-
στόπουλον εἰς τὸν ἐφημέριον τοῦ Ἁγίου Παύλου, τοῦ Ἁγίου Βασιλείου τοῦ
κάτω, καὶ τοῦ ἐπάνω· εἰς τὸν ἐν ἱεροῦσι Σοφιανόν, καὶ τῆς Ὑπαπαντῆς.
1. Εἰς τὸν Κωνσταντῖνον Ρωσσόλυμον.
2. Ἐν εἰς τὴν Σύγγον, καὶ ἐν εἰς τὴν Κόρην τοῦ μακαρίτου φίλου μου Νι-
λάου Μανδοικιάδου.
4. Ἐν εἰς τὸν Δημογέροντα καὶ τρία εἰς τὴν Ἑλ. Σχολὴν τοῦ χωρίου Σαρα-
κιάδου.
6. Ἀνὰ ἓν εἰς ἕκαστον χωρίον, τὸ ὁποῖον ἔχει λέσχην, ὡς εἰς Καταστάρι
καὶ λοιπά.
5. Εἰς τὴν ἑλληνικὴν Σχολὴν τῆς Κεφαλληνίας.
4. Εἰς Κέρκυραν· δύο πρὸς τὸν Ἁγιον Κερκύρας παλαιόνμον φίλον Ἀθα-
νάσιον Πολίτην· καὶ δύο εἰς τὸν ἱππότην Ἀνδρέαν Μουστοξίδην.
5. Εἰς τὸν διδάσκαλον τῆς Ἰθάκης παλαιόν μου φίλον Ἀνδρέαν Κοκκίτην
2, καὶ τρία εἰς τὴν ἑλλην. Σχολὴν.
9. Ἀνὰ τρία εἰς ἐκάστην Νῆσον, Ἀγίαν Μαύραν, Παξούς, καὶ Τσιρίγον, ἧτοι
εἰς τὴν Ἑλ. Σχολὴν ἐκάστης.
14. Εἰς τὸν φίλον μου Δημήτριον Καρβελλᾶν,

100

Πρὸς τὸν ἐν Π. Πάτραις Γαμβρόνμου Κύριον Γουλιέλμον Μόλς.

Ἀδελφέ, θέλετε λάβει ὡσαύτως τεσσαράκοντα ἀντίτυπα, καὶ θέλετε δια-
ρέμει καὶ ἡμεῖς αὐτὰ ὡς ἀκολούθως.

10. Εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις παλαιόνμον φίλον Ἀναστάσιον Σ. Λόντον, πρῶτην
ὑπονογόν.
5. Εἰς Βοστίτσαν, ὡς ἰδίως σὲ γράφω.
5. Εἰς τὴν Ἑλ. Σχολὴν Π. Πατρῶν.
1. Πρὸς τὸν φίλον μου Χ. Τυπάλδον.
1. Εἰς τὸν Κ. Παλατινόν.
18. Μένουσι δι' ἐσέ.

40

Ἐρωσθε κατὰ τὸν διπλοῦν ἀνθρώπον.

Ὁ Φίλος ὑμῶν καὶ Πατριώτης
Γ. Τσουκαλᾶς.

ΙΣΤΟΡΙΟΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ

Π Ε Ρ Γ Ρ Α Φ Η

τ ῆ ς

ἐπαρχίας Φιλίππουπόλεως, ἰδίως δὲ περὶ τῆς Μητροπόλεως
Φιλίππουπόλεως, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὴν ὑποκειμένων Κομποπόλεων,
οἶον Ἰστιεομάχης, καὶ κοινῶς Στινημάχου, Βησσαπάρας καὶ
τουρκιστὶ Τατάρ Παζαρτζίκη, καὶ ἐτέρων τινῶν Ἀρχαίων,
ὑποκειμένων τανῦν ὑπ' αὐτὴν. Συλληχθεῖσα ἐκ τῶν ἱστοριογεω-
γράφων καὶ λογογράφων Ἑλλήνων καὶ Λατίνων μετὰ πλείστης
φιλολογικῆς ἐρεύνης κ. τ. λ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ Θράκης ἐν γενεῖ.

§. 1.

Ἐπειδὴ καὶ ἡ ἐπαρχία Φιλίππουπόλεως, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας κεῖται
ἡ Μητρόπολις αὐτῆς Φιλίππουπόλις, κεῖται ἐν τῇ Θράκῃ, καὶ ἐπομένως εἶναι
μέρος τῆς Θράκης, διὰ τοῦτο, δεόν ἐστὶ, καὶ πρέπον, ἵνα πρῶτον ὁμιλήσωμεν
περὶ Θράκης, καὶ ἔπειτα περὶ τῆς Φιλίππουπόλεως, ὡς οὕσης μέρος τοῦ ὅλου·
διότι ἐκ τῶν μερῶν τὸ ὅλον σύγκειται, καὶ οἶον τὸ ὅλον, τοιαῦτα καὶ τὰ
μέρη, τὰ συντελοῦτα τὸ ὅλον, καὶ τὰνάπαλιν.

§. 2.

Ἡ Θράκη, καὶ Ἰωνικῶς Θρηκή, καὶ Θρηκή, Thraciā, χώρα τῆς
Εὐρώπης, νοτιοανατολικῶς αὐτῆς κειμένη, λαβοῦσα τ' ὄνομα τοῦτο ἐκ τοῦ
πρῶτου οἰκιστοῦ αὐτῆς Θείρα, ὀγδόου υἱοῦ τοῦ Ἰάφεθ, ἐγγόνου τοῦ Νῶε,
(γέν. κεφ. ι.) ὅπερ λέγει μὲν καὶ ὁ Ἰώσηπος, «Θείρας δὲ Θείρας ἐκάλεσεν ὧν
ἤρξεν, Ἑλληνες δὲ αὐτοὺς Θρηκας μετωνόμασαν· (ἄλλοι δὲ ἄλλως περὶ αὐτῆς
λέγουσιν), εἶχε τὸ πάλαι ὄρια καὶ ἔκτασιν πλέον ἐκτεταμένην· ἐπειδὴ παρ' Ὀμηρῷ
Π. Β'. 845. ἡ χώρα αὕτη περιελάμβανεν ὅλην τὴν ἐπέκεινα τῆς Θεσσαλίας

ἐκτεινομένην χώραν τῆς Εὐρώπης, ἐν ἣ ἐμπεριείχετο ἡ Πιερία, Ἡμεθία, καὶ Παιονία. Ὁ δὲ Ἡρόδοτος 4. 93. συγκαταριθμῆ μεταξὺ τῶν ἐθνῶν τῆς Θράκης τοὺς Γέτας καὶ Λάκας. Κατὰ δὲ τὸν Στράβωνα Βιλλίων ζ'. Σκύλακα καὶ Πλίσιον, ἡ Θράκη ἐτείνετο ἀπὸ τοῦ Ἰστροῦ (Δονάβου) ποταμοῦ ἕως τοῦ Στρυμόνος, τανῦν Ἰσκάρ ποταμοῦ.

§. 3.

Ἐν τῷ παλαιῷ ἢ Θράκη ἐκατοικεῖτο ἀπὸ πολλοὺς κατ' ἰδίαν λαοίς, συγκροτοῦντας τόσας Πατριαρχίας, ὡς οἱ παλαιοὶ Ἰσραηλίται, οἵτινες εἶχον ἴδια ἔθνη καὶ νόμους πρὸς ἀλλήλους παραλλάττοντας, ὡς εἶχον καὶ οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες. Ἡρόδ. 5. 7. ἡ χώρα αὕτη διὰ τὴν μεγίστην τῆς εὐφορίας, καὶ πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ, μολύβδου καὶ ἄλλων φρικῶν προϊόντων, καὶ διὰ τοὺς ἀρίστους αὐτῆς ἵππους, ἴτο περιήρημος. Ἐκυβεργάτο δὲ ὑπὸ ἰδίων ἐγγχωρίων βασιλέων καὶ ἡγεμόνων. Ἐπισημότεροι δὲ τῶν ἐν Θράκῃ λαῶν ἦσαν οἱ Ὀδρῦσαι· οἱ Τριβαλλοί· οἱ Κρόβυζοι· οἱ Βρύσαι· οἱ Θύνοι· οἱ Γέται· οἱ Σίθωνες· οἱ Κίκοι· οἱ Βίστονες· οἱ Τιλιαταῖοι· οἱ Σάτραι· οἱ Βησσοὶ οἱ καὶ Βέσσαι καλούμενοι· οἱ Ἡδωνοὶ καὶ ἕτεροι.

Σημείωσις α'. Οἱ Ὀδρῦσαι ἦτον εἰς τῶν ισχυροτέρων καὶ μεγαλητέρων ἀρχαίων λαῶν τῆς Θράκης, σχηματίζοντες ἐν ἰδίῳ Βασιλείῳ περὶ τὸν Ἐθρον ποταμόν. Ὅρα καὶ σημείωσιν ζ'. — Τριβαλλοί· ἔθνος Θρακικόν, κατοικοῦν ἐν τῇ κάτω Μυσίᾳ Θουκ. δ'. 101. Ἡρόδ. 4. 49. Κρόβυζοι· ἔθνος Θρακικόν, κατοικοῦν μεσημβρινῶς τοῦ Ἰστροῦ εἰς τὴν κάτω Μυσίαν. Ἡρόδ. 4. 49. Στράβων. — Βούροι ἢ καὶ Βούρες· ἔθνος τῆς Θράκης, κατοικοῦν πλησίον τῆς Μακεδονίας. Ἡρόδ. 6. 45. Στράβων. Οὗτοι καθ' Ἡρόδοτον 7. 73. μεταβάτες εἰς τὴν Ἀσίαν, κατόκησαν ἐν τῇ Φρυγίᾳ, καὶ κατὰ ἀνταλλαγὴν τοῦ Β εἰς Φ, αὐτοὶ μὲν Φρύγες μετωνομάσθησαν, ἡ δὲ χώρα Φρυγία. — Θύνοι· ἔθνος Θρακικόν, κατοικοῦν περὶ τὴν πόλιν Σαλμυδησσόν, τανῦν Μεδιέχ, ἐπὶ τοῦ Εὐξίνου Πόντου. Ἡρόδ. 4. 93. Ἀπολόδ. α'. 9. Ξενοφῶν. Στράβ. Αἰσχ. προμ. 734. — Γέται· ἔθνος Θρακικόν, κατοικοῦν πέραν τοῦ Ἄμου περὶ τὰς δύο ὄχθας τοῦ Ἰστροῦ ἕως τοῦ Εὐξίνου Πόντου, ζῶντες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ βίον νομαδικόν, καὶ δοξάζοντες τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, διὸ καὶ Γέται οἱ ἀθανατίζοντες ἐλέγοντο. Ἡρόδ. 4. 95. — Σίθωνες· Σίθων υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ὅσσης, Βασιλεὺς τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, ἦτοι τῆς Χαλκιδικῆς τανῦν Τόρον· γενήσας ἐκ τῆς Νύμφης Μενδηίδος τὴν ὥραϊαν Ἡλήνην· ἐκ τούτου καὶ ἡ ἐπαρχία τῆς Θράκης, κειμένη περὶ τὸν Τρωαῖον Κόλπον, Σιθωνία ἐκλήθη. Ἡρόδ. 7. 122. Σίθωνες δὲ τὸ ἔθνος, τὸ κατοικοῦν ἐν τῇ Σιθωνίᾳ ἐπαρχίᾳ. — Κίκοι· ἔθνος ἀρχαίων τῆς Θράκης, κατοικοῦν περὶ τὰ παράλια τοῦ Ἰσμάρου ἕως τοῦ Αἰνον ποταμοῦ ἀπέναντι τῆς νήσου Σαμοθράκης. Ὁμ. Π. Β. 846. Ὀδ. Ι. 59. Ἡρόδ. 7. 59. Κικονία δὲ ἡ χώρα τῶν Κικόνων, πρωτεύονσαν ἔχουσα τὴν Μαρώνειαν, Στέφ. Βυζάντ. ἐν αὐτῇ δὲ καὶ ἡ Πόλις Ἰσμαρος, κτισθεῖσα ὑπὸ Ἰσμάρου, υἱοῦ τοῦ Εὐμόλπου,

περίφημος διὰ τὸν ἐξαιρετικὸν καὶ δομὴν αὐτῆς ἰσμαρικὸν οἶνον. Ὁμ. Ὀδ. Ι. 40. 198. — Βίστονες· εἰς τῶν ἀρχαίων λαῶν τῆς Θράκης, περίφημος εἰς τοὺς πολέμους διὰ τὴν ἀνδριαντοῦ, κατοικοῦντες μεσημβρινῶς τῷ ὄρους Ροδόπης. Ἡρόδ. Εὐρ. Ἀλκ. 485. Βιστονία ἢ χώρα, καὶ Βιστόνιος ὁ κάτοικος. Βιστονίς Αἰμυη· ἐπίσημος τῆς Θράκης πλησίον τῶν Ἀβδήρων, νῦν δὲ καλεῖται Λάκος Βούρου. Ἡρόδ. Στράβ. Βιστονίς Νύμφης, μεθ' ἧς ὁ Ἄρης ἐγέννησε τὸν Τηρέα, βασίλειά τῆς Θράκης, ὅστις ἐγέννησε τὸν Ἴτυν μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Πρόκης, θυγατρὸς τοῦ Πανδύονος, Βασιλέως τῆς Ἀττικῆς. Ἡρόδ. 7. 137. Θουκ. Β'. 29. Ξενοφ. Ἀπολόδ. γ'. 14. 8. — Τιλιαταῖοι· Λαὸς τῆς Θράκης, κατοικοῦντες περὶ τὸ ὄρος Σκόμιον, πλησίον τῆς νῦν πόλεως Σοφίας. Θουκ. Β'. 96. Στέφ. Βυζάντιος. — Σάτραι — καὶ Βησσοὶ οἱ καὶ Βέσσαι καλούμενοι, περὶ ὧν ὄρα §. 9. καὶ Σημ. μς'. Ἡδωνοί. — Λαὸς τῆς Θράκης, κατοικοῦντες μεσημβρινῶς μεταξὺ τοῦ Νέστου, καὶ τοῦ Στρυμόνος τῶν ποταμῶν.

§. 4.

Ἡ Θράκη, ὡς εἶπομεν, ἐδιοικεῖτο ἀρχαίως ὑπὸ ἰδίων βασιλέων καὶ ἡγεμόνων, ὡς καὶ οἱ Ἕλληνες, περιήρημον ὄντων εἰς τὴν ἑλληνικὴν Μυθιστορίαν, καὶ Ἱστορίαν. Καθὼς οὖν τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τὸν Εὐξείνου Πόντον, τὰ Βόρεια τῆς Ἀφρικῆς, ἦτοι Λιβύης, τὴν Ἰταλίαν, Σικελίαν καὶ Μασσαλίαν, οὕτω καὶ τὴν Θράκην ἐξ ἀμνημονεύτων αἰῶνων κατόκησαν Ἕλληνες, καὶ ἑλληνικὰς Ἀποικίας ἐπ' αὐτῆς πολλὰς καὶ πλείστας καθίδρυσαν, αἵτινες ἀποτελοῦσιν οὐ μικρὸν μέρος τῆς παλαιᾶς ἑλληνικῆς ἱστορίας. Φημιζεταί· δὲ τὸ Θρακικὸν ἔθνος ὡς ἀγχινούστατον, καὶ εὐσεβέστερον τῶν ἄλλων περὶ τὰ Θεῖα, ἔτι δὲ καὶ ἠθικώτερον. Κατ' ἐξοχὴν δὲ παρὰ τοῖς Θραξίν ἐλατρεύετο ὁ Ἄρης, ὅθεν καὶ Ὀδρῦσιος ἐκαλεῖτο· ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Διόνυσος ὁ καὶ Βάκχος καλούμενος, περὶ οὗ ῥηθίσεται ἐν Σημ. μς'.

Σημείωσις β'. Ἐκ τῆς Θράκης ἀνεγέννησαν εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους καὶ μετέπειτα ἄνδρες διάσημοι εἰς τὴν Μυθιστορίαν καὶ ἑλληνικὴν Ἱστορίαν, οἷον ὁ Ὀρφεύς. Ὁ Φιλάμων καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Θάμηρις οἱ Μουσικοί. Ὁ Τηρέυς, υἱὸς τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς Βιστονίδος Νύμφης, Βασιλεὺς τῆς Θράκης. Ὁ Εὐμόλπος, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ Μουσαῖος καὶ Ἰσμαρος. Ὁ Ὀλορος, Βασιλεὺς τῆς Θράκης, καὶ πενθερὸς τοῦ ἀθανάτου Μιλτιάδου. Ὁ Κισσεύς, Βασιλεὺς τῆς Θράκης, ὁ πατὴρ τῆς Θεαοῦς. Οἱ ἱστορικοὶ Δημόκριτος καὶ Πρωταγόρας. Ὁ Εὐμένης καὶ Ἰερώνυμος, καὶ ἕτεροι πλείστοι.

Σημείωσις γ'. Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων σημειωθέντων κατὰ δὴλος γίνεταί ἡ ἄμεσος καὶ ἔμμεσος ἐπιμίξια καὶ οἰκειότης τῶν λαῶν τῆς Θράκης μετὰ τῆς Ἑλλάδος, ἢ ὀρθότερον εἰπεῖν, κατὰ δὴλος γίνεταί ἡ ἑλληνικὴ καταγωγὴ. Τοῦτο ἐξέτασαν, καὶ τοῦτο θέλουσιν ἐξετάσει οἱ σοφοὶ καὶ δεινοὶ περὶ τὰ τοιαῦτα. Ἡμεῖς δὲ ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων λεχθέντων καὶ λεχθησομένων πειθόμεθα ἀποχωρῶντας, ὅτι ἡ Θράκη ἀνεκαθεν κατοικοῦμένη ἀπὸ τόσας ὡς ἄδομεν πατριαρχίας, εἶχεν ἄμεσον ἐπιμίξιαν καὶ οἰκειότητα μετὰ τοὺς λαοὺς τῆς κυρίως

Ἑλλάδος, γλώσσαν δὲ καὶ θρησκείαν ἐκράτει, ὡς καὶ οἱ Ἕλληνες· τὰ ὅποια ταῦτα δύο μικρόντι παρήλλαττον ἕνεκα τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως καὶ θέσεως τῆς χώρας τῶν δύο τούτων μεγάλων ἐθνῶν· Ζάμολξις, Θρακοέλλην — ὁ πρῶτος νομοθέτης τῶν Θρακῶν καὶ Γετῶν· οὗτος ἐδίδαξεν εἰς τοὺς Θρακῆς καὶ τὰ μυστήρια τῶν Ἑλλήνων. Ὁ δὲ Ἡρόδοτος λέγει, ὅτι ὁ Ζάμολξις οὗτος ὑπῆρξεν ἀρχαιότερος καὶ τοῦ Πυθαγόρου, εἰσάξας εἰς τοὺς Θρακῆς καὶ Γέτας τὴν δόξαν τῆς ἀπαθανάτισεως, πρὸς ἣν οὗτοι ἀπέδωκαν θείας τιμᾶς. Γνωρίζομεν καλῶς, ὅτι οἱ ἀρχαιότεροι κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος ἦτον οἱ Πελασγοί. Ἡρόδ. 1. 56. 57. Οὗτοι ἀνέκαθεν κατήγοντο ἐκ τῆς Θράκης. Οὗτοι δὲ κατώκησαν τὴν στερεὰν Ἑλλάδα καὶ τὴν Πελοπόννησον, καὶ πολλὰ ἄλλα μέρη τοῦ παλαιοῦ κόσμου. Τὰ ἦθη τούτων, ἡ διαίτα, καὶ θρησκευτικὰ τελεταὶ εἶχον μεγάλην ὁμοιότητα μὲ ἐκεῖνα τῶν ἀρχαίων θρακικῶν λαῶν· λέγει δὲ καὶ ὁ Στράβων βιβλ. ζ'. «Τὴν μὲν γὰρ Ἀττικὴν οἱ μετὰ Εὐμόλπου Θρακῆς ἔσχον· τῆς δὲ Φωκίδος τὴν Αἰλίδα Τηρεῦς.

§. 5.

Ἡ Θράκη κεῖται νοτιοανατολικῶς τῆς Εὐρώπης, συνορεύουσα ἀνατολικῶς μὲν μὲ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, μεσημβριῶς δὲ μὲ τὴν Προποντιδα, καὶ τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος· δυτικῶς δὲ μὲ τὸν Νέστον ποταμὸν τανῶν Καρασού. Ἡρόδ. Στράβ. καὶ πρὸς ἄρκτον μὲ τὴν Κάτω Μυσίαν, ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται διὰ τῆς μεγάλης σειρᾶς τοῦ ὄρους Αἴμον. Περιλαμβάνει οὖν ἅπασα 3,400 περίπου □ μιλία ἑκτασίν· τὸ ὄρος Ῥοδόπη καλύπτει μέγα μέρος τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς, τὸ ὅποιον ὠνόμασται οὕτως ἀπὸ Ῥοδόπης τῆς θυγατρὸς τοῦ Στρυμόνος, ἐξ ἧς ὁ Ποσειδῶν ἐγέννησεν Ἄθω τὸν Γίγαντα, ἐξ οὗ ἐκλήθη τὸ Ἄθως ὄρος, τανῶν Ἄγιον ὄρος. Ὄθεν τὰ ἐπέκεινα τοῦ ὄρους Αἴμου ἀρκτικώτερα τῆς Θράκης μέρη «Μυσία ἐν Εὐρώπῃ» ἐπωνομάσθησαν, πρὸς διαστολήν τῆς ἐν Ἀσίᾳ Μυσίας. Σημειωτέον δὲ εὐταῦθα καὶ τοῦτο· ὅτι τιπὲς διὰ τοῦ Οἰ γράφοσι τὴν ἐν Εὐρώπῃ ταύτην Μυσίαν, πρὸς διάκρισιν τῆς ἐν Ἀσίᾳ Μυσίας. Ἀλλὰ τοῦτο ἄτοπον, διότι τὴν ὀνομασίαν ταύτην ἡ χώρα αὕτη ἔλαβεν ἐκ τοῦ μῦθ, μῦθος, ὅπερ σημαίνει τὸν Ποτικόν. Ποτικὸν γὰρ ἐκ τοῦ τόπου μετωνομάσθησαν οἱ Μῆες, διότι, ἐκ τοῦ Πόντου εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τῶν πλείων μετακομισθέντες, Ποτικὸν μετωνομάσθησαν. Μυσία λοιπὸν παρὰ τοῖς Ἱστορικοῖς καὶ Γεωγράφοις ὠνόμασται ἢ πέραν τῆς Θράκης κατὰ τὸ βόρειον μέρος κειμένη εὐρύχωρος Ἐπαρχία, συνορεύουσα ἀρκτικῶς μὲν μὲ τὸν ποταμὸν Ἰστρον, μεσημβριῶς δὲ μὲ τὸ ὄρος Αἴμον, ἐκτεινομένη ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σαῖον ποταμοῦ ἕως τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Ἄπασα οὖν αὕτη ἡ εὐρύχωρος ἐπαρχία διαχωρίζεται ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Κιάβρον, τανῶν Ζιβρίτζ, εἰς δύο μέρη, εἰς Ἄνω Μυσίαν, περιλαμβάνουσαν ὅλον τὸ πρὸς δυσμᾶς μέρος αὐτῆς, καὶ εἰς Κάτω Μυσίαν, περιλαμβάνουσαν τὸ πρὸς ἀνατολᾶς. Πτολ. γ'. 9. Ἡ Μυσία οὖν αὕτη ἐκατοικεῖτο ἀρχαίως ὡς εἶδομεν, ἀπὸ τὰ ἔθνη ἐκεῖνα, περὶ ὧν εἰς τὴν α'. σημείωσιν διελάβομεν, καὶ ἀπότινας ἑλληνικὰς ἀποικίας,

τὰς πλείστας κειμένας εἰς τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Τὴν Κάτω Μυσίαν ὁ μὲν Ζώσιμος Σκυθίαν Θρακικὴν καλεῖ, ὁ δὲ Πλούταρχος Σκυθίαν Ποτικὴν· τοὺς δὲ κατοίκους αὐτῆς Κελτοσκώθας, ἐξ ὧν ἦτο καὶ ὁ Ἀνάχαρις καὶ πλείστοι ἕτεροι Ἀρχαῖοι ΘρακοἝλληνες.

Σημείωσις δ'. Αἱ δύο αὗται εὐρύχωροι ἐπαρχίαι, κατοικοῦνται τανῶν ὑπὸ τῶν ὀμοθρήσκων ἡμῶν Σέρβων καὶ Βουλγάρων. Καὶ ἡ μὲν Ἄνω Μυσία, ζητηθεῖσα παρὰ τῶν Σέρβων, παρεγορήθη αὐτοῖς ἐν ἔτει 640 μ. χ. ὑπὸ τοῦ Ἀυτοκράτορος Ἡρακλείου. Ἡ δὲ Κάτω Μυσία, κατεσχέθη πολλάκις ὑπὸ τῶν Βουλγάρων. Τὸ δὲ ὄνομα τῶν Βουλγάρων πρῶτον ἠκούσθη εἰς τὴν Εὐρώπῃ ἐπὶ τοῦ Ἀυτοκράτορος Αναστασίου τοῦ Α'. ἐν ἔτει 489 μ. χ. Τελευταῖον δὲ ἐν ἔτει 679 διαπεράσαντες οἱ Βούλγαροι τὸν Ἰστρον ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν Βατβαίαν, ἐκνείεσαν τὰ βόρεια μέρη τῆς Κάτω Μυσίας, καὶ οὕτως ἐποποθέτησαν προσωρινῶς τὴν ἡγεμονίαν τινος εἰς τὴν Βάρναν, ἦτις τὸ πάλαι Κρινάς, καὶ Διονυσούπολις ἐκαλεῖτο· ἔπειτα εἰς Τέρονον, ἦτις καὶ Τρίναθος ὑπὸ τοῦ Λαονίκου καλεῖται, καὶ κοινῶς Μέγας Τούρναθος, πόλις στερεωτάτη κατὰ τὸ σύνορον τῆς Θράκης πρὸς τὸν Αἴμον τὸ ὄρος «τείχεσθε ἰσχυροῖς περιβεβλημένη, καὶ ῥεύματι ποταμείῳ διειλημμένη, καὶ ὄρους ἀκρονυχία πεπολισμένη», ἐξ ἀσθέστου κτισθὲν τὸ τεῖχος ἔχουσα. Μετὰ δὲ ταῦτα εἰς τὴν Μαρκιανούπολιν, ἦτις καὶ Πρεβισλάβη, καὶ Περισλάβη καλεῖται, τανῶν δὲ Πρεσλάβη. Ἐπειτα δὲ καὶ εἰς τὴν Σασσαρίαν, τὴν καὶ Ἀχρίδα καλουμένην, πατρίδα τοῦ Ἀυτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α'. Ἐκ δὲ τούτων πάντων τῶν μερῶν, ὑποδουλωθέντες κατὰ καιροὺς, ἐδιώχθησαν ὑπὸ τοῦ κυριάρχου Ἀυτοκράτορος αὐτῆς χώρας ταύτης, περὶ ὧν ὄρα τὴν Βυζαντιδα καὶ τὴν Σημ. μγ'.

§. 6.

Ἡ Θράκη ἠκολούθησε τὴν αὐτὴν ἐκείνην πολιτικὴν μεταβολὴν τῆς τύχης, τὴν ὁποίαν ἠκολούθησε κατὰ καιροὺς καὶ ἡ κυρίως Ἑλλάς· μολοντί αὕτη ἐπρολάμβανε πάντοτε εἰς τὴν κοινὴν τύχην· διότι κυβερνωμένη, ὡς εἶπομεν, ἀνέκαθεν ὑπὸ ἰδίων βασιλείων καὶ ἡγεμόνων, ὕστερον, προλαβοῦσα, ὑπετάχθη ὑπὸ τὸ Μακεδονικὸν σκῆπτρον, ὡς καὶ ἡ Ἑλλάς. Οὕτως ὁ Μακεδῶν, λαβὼν τὴν ὑπεράτην ἑλληνικὴν ἡγεμονίαν, συνῆψεν ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τὸ Μακεδονικὸν σκῆπτρον. Ἐξελληνισθεὶς δὲ οὗτος, ἀγκαλα καὶ Ἕλλην, ἐξελληνισε καὶ τὰ μέρη ταῦτα, ἐκτείνας τὴν ἑλληνικὴν Μοναρχίαν ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τοῦ παλαιοῦ Κόσμου μέχρι τῶν Ἰνδῶν, καὶ ἐξελληνίσας καὶ αὐτὴν τὴν Ἀσίαν. Ὑστερον δὲ, ὡς καὶ ἡ Ἑλλάς ἅπασα, οὕτω καὶ ἡ Θράκη ὑπετάχθη ὑπὸ τὸ Ῥωμαϊκὸν σκῆπτρον τῆς Ῥώμης, ὑπὸ τῆς ὁποίας ὠνόμασται καὶ ἡ Θράκη, καὶ ὅλη ἡ εὐρωπαϊκὴ Ἑλλάς Ῥωμανία, καὶ κοινότερον Ῥοῦμελι. Ἐπὶ δὲ τῆς δυναστείας τῆς Ῥώμης, ὡς καὶ ἡ Ἑλλάς, οὕτω καὶ ἡ Θράκη διετήρησε τὴν ἑλληνικὴν αὐτῆς ἐθνικότητα καὶ αὐτονομίαν. Τοῦτο γίνεται καταδηλὸν ἐκ τῆς ἱστορίας, καὶ ἐκ τῶν ἀπείρων ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν καὶ νομισμάτων, ἅτινα εὐρίσκονται μέχρι τοῦ νῦν παντοῦ, καὶ τὰ ὅποια διετήρησεν ὁ πανδα-

μάτῳ χρόνῳ εἰς ὅλας τὰς Μητροπόλεις τῆς Θράκης, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς πολλὰ χωρία. Τούτων ἀπάντων τὰ πλείστα φέρει ἡ Φιλιππούπολις, ὅρα ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ τούτων.

§. 7.

„Μετὰ τὴν πᾶσιν τοῦ δυτικοῦ βασιλείου ἢ Ἑλλάς ἅπασα, ἣ ἦτον ἐπὶ τοῦ Φιλίππου καὶ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, σπυρημένη ὑπὸ ἑν σκῆπτρον, ἀνέτειλε, καὶ ἐπαρουσίασε τὸ Ἀνατολικὸν Βασίλειον, καθέδρα τοῦ ὁποίου ἰδρῦθη εἰς τὸ Βυζάντιον, ἐν ἔτει 326 Μ. Χ. καὶ Βυζαντινῇ Ἀυτοκρατορίᾳ ἐκλήθη ἡ Ἀυτοκρατορία αὕτη, καίτοι καταπολεμηθεῖσα κατὰ καιροὺς ὑπὸ τῶν Ἑσπερίων Χριστιανῶν, καὶ τῶν ἐκ τῆς Ἀσίας ἀναφανέντων ἀγρίων λαῶν, διετηρήθη ὁμως ἐνδόξως ἔτη 1127, ὑπερπερῶσα πάντοτε γενναίως ἐκείνων μὲν τὸν φθόνον, τούτων δὲ τὴν βαρβαρότητα. Τὰ ἀγρία ὁμως καὶ ἀνήμερα στίφη, τὰ ἀναφανέντα ἐκ Βορῆα κατὰ καιροὺς, πίπτοντα κατ' αὐτῆς θηριωδῶς, κερταίως αὐτὴν ἐβλαψαν, καὶ κατασπαράττοντα αὐτὴν ἀνηλεῶς, εἰς παντελῆ διάλυσιν αὐτὴν ἔφερον. Ὄθεν ἐν ἔτει 1453 τὴν 29 Μαΐου, κατεκρυμείθη διὰ τοῦ ξίφους ὑπὸ τοῦ Σουλτάν Μεχμέτ, εἰς τὴν μάχην πεσόντος καὶ τοῦ τελευταίου αὐτῆς Βασιλέως καὶ Ἀυτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου, γενναίως ὑπὲρ αὐτῆς ὑπερμαχῆσαντος, οὗ οἱ τελευταῖοι λόγοι διαιώνισαν αὐτοῦ τὸ μνημόσνον.

Σημειώσις ε'. Ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, γνωρίζομεν καλῶς, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶχε γέινει κοιὴ σχεδὸν εἰς ὅλον τὸν παλαιὸν Κόσμον, διότι ἔφθασε καὶ μέχρι τῶν Ἰνδιῶν νὰ λαλῆται, τῆς ὁποίας ἡ χρῆσις διετηρεῖτο καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ἰουδαίαν μέχρι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτε οὗτος μετὰ τῶν Μαθητῶντον ἀπεθέωσε αὐτὴν ἐν τοῖς Βιβλίοις τῆς θείας διδασκαλίας του. Μετὰ δὲ τὴν μεταφορὰν τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἀυτοκρατορίας ἐκ Ῥώμης εἰς Βυζάντιον ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐγένετο, ἀντὶ τῆς λατινικῆς ἢ ἐπίσημος γλῶσσα τῆς Ἀυτοκρατορίας. Μέχρις οὖν τῆς ἀλώσεως ἐν ἔτει 1453 ἡ γλῶσσα αὕτη, κυριεύσασα, ἐπεκράτησε λαλουμένη εἰς τὸν Κόσμον τριακοντὰ περίπου ἑκατονταετηρίδας! Τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, οὐδεμίᾳ ἀμφιβολίᾳ ὑπάρχει, ὅτι ἡ Θράκη, ὡς καὶ ἡ Μακεδονία, ὀνομασθεῖσα Ἑλλάς ἐπὶ Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου, κοιὴν εἶχε τότε καθ' ὅλα καὶ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ἐπὶ τοῦ εἰρημένου Μακεδόνα ἢ Θράκη διὰ τὰς ἀπίρους ἐν αὐτῇ ἑλληνικὰς Ἀποικίας, ἐκθερνώτο ὑπὸ Ἑλλήνων Κυβερνητῶν, ὡς βλέπομεν καὶ εἰς τὴν πρὸς Ἀθηναίους Ἐπιστολὴν τοῦ Φιλίππου „Ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ γράφετε ἐν τοῖς ψηφίσμασιν ἐμοὶ προστάττοντες, Τήρην καὶ Κερσοβλέπτην εἶν Θράκης ἀρχεῖν, ὡς ὄντας Ἀθηναίους. Καὶ ταῦτα μὲν ἰκανὰ περὶ τῆς Θράκης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τῆς Μητροπόλεως Φιλιππουπόλεως.

§. 8.

„Εἰς δὲ τὰ δυτικοβόρεια τῆς Θράκης ἢ ἵνα εἰπωμεν κατὰ Ἡρόδοτον εἰς τὴν Μεσογείαν τὴν Ἄνω Θράκην μικρὰν τῆς Ἀδριανουπόλεως περίπου ἕως ὠρῶν 32, κεῖται ἡ Μητρόπολις τῆς ἐπαρχίας Φιλιππουπόλεως, Φιλιππούπολις, καὶ Φιλιππόπολις καλουμένη. Ἐρχόμενοι ἐξ Ἀδριανουπόλεως, θεωροῦμεν τὴν πόλιν ταύτην μακρόθεν εἰς ἀπόστασιν ἕως ὠρῶν 12. Κειμένη σχεδὸν ἡ Μεγαλούπολις αὕτη ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὅλης ἐπαρχίας, ποτιζέται παρὰ τοῦ Ἐβρου ποταμοῦ, τανῦν Μαρίτσας, τὰς πηγὰς αὐτοῦ ἔχοντος ἀπὸ τοῦ ὄρους Ὁρθήλων, κοινῶς βουνὸν τῆς Ῥίλλας. Περὶ δὲ τὰς ὄχθας τούτου λέγεται, ὅτι κατεσπαράχθη ὁ Ὁρφεὺς ὑπὸ τῶν θρακικῶν γυναικῶν, Μαινάδων καλουμένων, λογισθεὶς ὡς ἐχθρὸς τῶν εἰς τιμὴν τοῦ Διονύσου γενομένων τελετῶν ἐν Θράκῃ· ἡ Μητρόπολις δὲ αὕτη καλεῖται Φιλιππούπολις, ἐκ τῆς ὁποίας τὴν κλήσιν ἔλαβε καὶ ὅλη ἡ ἐπαρχία. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἡ μεγίστη ἡμέρα καταμετρεῖ ὥρας δεκαπέντε καὶ σχεδὸν ἐν τέταρτον· ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ νύξ· μία λοιπὸν τῶν πολλῶν ἐπαρχιῶν τῆς Θράκης εἶνε καὶ ἡ ἐπαρχία Φιλιππουπόλις, ἧτις κεῖται ἐν τῇ Βησσικῇ χώρᾳ, καὶ ἐν μέρει ἐκείνης τῶν Σατρῶν· ἡ δὲ λέξις Βησσα εἶνε ἑλληνικωτάτη, περὶ τῆς ὅρας §. 10.

§. 9.

„Τὰ δὲ ὅρια τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἰσὶ ταῦτα· ἐξ ἀνατολῶν μὲν συνορευούσα μὲ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἀδριανουπόλεως, σύνορον ἔχει τὸ χωρίον Χαρμανλί καλούμενον, ἀπέχον τῆς Μητροπόλεως ἕως ὠρῶν δεκαεννέα. Ἐκ δὲ τοῦ βορείως συνορευούσα μετὰ τινος χωρίου τοῦ Καζανλικόν, Σίπκα καλουμένου, ἔχει ὡσαύτως τὴν ἀπόστασιν ἴσην ἐκ τῆς Μητροπόλεως· διότι ἐντεῦθεν ἀρχεται ἡ ἐπαρχία Τορνόβον. Ἀπὸ δὲ δυσμῶν συνορευούσης τῆς ἐπαρχίας ἕως τοῦ μέρους, ὅπου ὁ Ἐβρος ποταμὸς χωρίζει τὸν Αἶμον ἀπὸ τῆς Ῥοδόπης, ἀπέχει ἡ Μητρόπολις ὠρῶν δώδεκα· ἐντεῦθεν ἀρχεται ἡ Ῥοδόπη νὰ ἐκφύη κλάδους τινὰς σχιζομένους, καὶ χωρίζομένους ὑπὸ χειμάρρων καὶ ποταμῶν, οἵτινες ἐκτεινόμενοι, καταπῶσι μέχρι τῆς Ἀγαθονικίας, τανῦν Μπελάσιτσα· κἀκεῖθεν δὲ κατ' εὐθείαν πρὸς νότον συνορευούσης τῆς Ἐπαρχίας μὲ τὴν Ξάνθην ἕως ἐνὸς χωρίου, καλουμένου Τραπελάρι, ἔχει ὥρας δώδεκα ἡ Μητρόπολις. Ἀπαθὰ οὖν ἡ ἔκτασις τῆς ἐπαρχίας ταύτης κατὰ τὸ μῆκος, ἀπὸ δύσεως πρὸς ἀνατολὰς, καὶ κατὰ τὸ πλάτος, ἀπὸ νότον πρὸς βορρῶν, ἔχει ὥρας τριάκοντα μίαν. Ἡ Μητρόπολις οὖν κειμένη ἐν τῇ Βησσικῇ χώρᾳ, ἐπέχει σχεδὸν τὴν μέσην θέσιν τῆς ὅλης ἐπαρχίας, ἧτις πρὸς τὸ μέρος τῆς Ῥοδόπης συνορεύει μὲ τὴν χώραν τῶν Σατρῶν.

§. 10.

„Σάτραι· Λαὸς τῆς Θράκης, κατοικῶν ἐπὶ τῆς Ῥοδόπης καὶ τοῦ ποταμοῦ Νέστον, πηγάζοντος ἐκ τῆς Ῥοδόπης, τανῶν Καρασού· ἦτον ἄκρος εἰς τὰ πολεμικὰ, ἀπλησίωτος, καὶ λίαν ἄγριος, ὡς μᾶς τὸν περιγράφει ὁ Ἡρόδοτος ἀκμάσας πρὸ Χριστοῦ ἐν ἔτει 484, καὶ γράφας περὶ τούτου ἐν βιβλίῳ ζ'. 110. 111. „Σάτραι δὲ οὐδενός κ' ἀνθρώπων ὑπήκοοι ἐγένοντο, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν· ἀλλὰ διατελεῦσι τὸ μέγρι ἐμεῦ εἰεὶ ἐόντες ἐλεύθεροι, μοῦνοι Θρηάκων· οἰκέουσιν γὰρ οὐρεα ὑψηλά, ἰδησίτε παντοίησι καὶ νιφάσι σπηραεφέα, καὶ εἰσι τὰ πολέμια ἄκροι· οὔτοι οἱ τοῦ Διονύσου τὸ Μαντήιον εἰσι κεκτημένοι· τὸ δὲ μαντήιον τοῦτο ἐστὶ μὲν ἐπὶ τῶν οὐρέων τῶν ὑψηλοτάτων· Βησσοὶ δὲ τῶν Σατρώων εἰσι προφητεύοντες τοῦ ἱεροῦ, πρόμαντις δὲ ἡ χρέουσα, κατάπερ Δελφοῖσι, καὶ οὐδὲν ποικιλωτέρον.” Εἰς τὸν λαὸν τοῦτον τὸ πάλαι ἀνήκον καὶ ὁ Βησσοί, οἱ καὶ Βέσσαι καλούμενοι· ὅθεν Βεσσιός, ὁ κάτοικος εἰς τὴν Βεσσικὴν χώραν, καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαρχία Φιλιππουπόλεως· ὁ δὲ Στράβων περὶ Βησσῶν, οὓς καὶ Βέσσους καλεῖ, λέγει εἰς βιβλίον ζ'. „Βέσσοι δὲ ὑπὲρ τὸ πλεόν τοῦ ὄρους νέμονται τοῦ Αἴμου, καὶ ὑπὸ τῶν ληστῶν, λησταὶ προσαγορεύονται· καλυβταὶ τινὲς καὶ λυπρόβιοι, συνάπτοντες τῆτε Ῥοδόπη, καὶ τοῖς Παλοσι, καὶ τῶν Πλυρίδων τοῖς τε Ἀναταράταις καὶ τοῖς Λαοδαίοις. Οἱ Βησσοὶ λοιπὸν ἦτον οἱ προφητεύοντες εἰς τὸ Μαντεῖον τοῦτο τοῦ Διονύσου. Αναφέρει δὲ καὶ ὁ Πανσανίας περὶ τοῦ Μαντείου τούτου τοῦ ἐν Θράκῃ ῥητῶς ἐν βιβλίῳ Θ'. κεφ. 30. 5. Καὶ ἄλλοι πολλοί.

Σημείωσις ζ'. Ἐντεῦθεν οὖν καὶ οἱ ἀρχαιότεροι Ἕλληρες μυθιστοριογράφοι ποικιλῶς περὶ Σατρώων ἐμυθιστόρου· κ. τ. λ. τὸ δὲ Μαντεῖον τοῦτο ἐκεῖτο ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου ὄρους τῆς Ῥοδόπης, Νύσσα καλούμενον, ἀπέναντι τῆς Φιλιππουπόλεως, ὅπου ἀντιέρφη καὶ ὁ Διόνυσος, περὶ οὗ ὄρα Σημ. μς'. λέγονσι γὰρ μυθιστοροῦντες, ὅτι ἀκολούθους εἶχεν ὁ Διόνυσος ἐν ταῖς ὁδοποιρίαις τὸν Πάνα, τὸν Σεληρόν, τοὺς Σατύρους, καὶ τὰς Μαινάδας· αἱ δὲ Μαινάδες αὐτὰ ἦσαν γυναῖκες τῆς Θράκης, Βαχχικαὶ καλούμεναι, αἵτινες ἐπροπορεύοντο ἀπάσης τῆς ἀκολονθίας, φοροῦσαι στέφανα ἐκ κισσοῦ, καὶ κρατοῦσαι εἰς τὰς χεῖρας θύραους κ. τ. λ. Τὸ δὲ Μαντεῖον τοῦτο μεγάλως ἐνέβαλεν εἰς τὸ νὰ ἐξημερώσῃ τὰ ἄγρια ἦθη τῶν λαῶν τούτων τῆς Θράκης· ὑπάρχει δὲ καὶ νόμισμα τῆς Φιλιππουπόλεως εἰς τιμὴν τοῦ Βάχχου, ὄρα §. 54.

Σημείωσις ζ'. Εἶπομεν εἰς σημείωσιν α'. ὅτι οἱ Ὀδρῦοι ἦτον εἰς τῶν ἰσχυροτέρων καὶ μεγαλητέρων ἀρχαίων λαῶν τῆς Θράκης, σχηματίζοντες ἐν ἰδίῳ βασιλείῳ περὶ τὸν Ἐβρον ποταμόν, ἀρχίζον ἀπὸ τὰ μεσημβρινὰ τῆς Βησσικῆς χώρας, καὶ λήγον κάτωθεν τῆς Πλωτινοπόλεως. Τὸ βασίλειον τοῦτο τῶν Ὀδρῦσῶν ἐσύστησε πρῶτον ὁ Τήρης. Ἡρόδ. 7. 137. Τοῦτον διεδέχθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ Σιτάκης ὁ Α'. ἐπὶ Λαολείου τοῦ Α'. ἐν ἔτει 521 πρὸ Χριστοῦ ὅστις ἔκαμε τοῦτο ἰσχυρόν. Ἡρόδ. 4. 80. Τοῦτον δὲ διεδέχθη ὁ ἀνεπιὸς αὐτοῦ Σεύθης ὁ Α'. ὅστις συμμαχίας μετὰ τῶν Μακεδόνων ἐπὶ τῆς Βασι-

λείας Περδίκκα τοῦ Β'. ἐξέτεινε τὴν ἐπικράτειαν τοῦ Βασιλείου τούτου ἕως τοῦ ὄρους Αἴμου. Θουκ. Β'. οὗτος τότε μετὰ τῆς ἐπικρατείας του ἤρωσε καὶ τὴν Βησσικὴν χώραν. Σιτάκης ὁ Β'. βασιλεύσας ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἐγένετο σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων, εἰς τὸν ὅποιον οὗτοι ἐχορήγησαν τὸ δικαίωμα τοῦ παρ' αὐτοῖς πολίτων. Θουκ. Β. 29. Ἀριστ. Ἀγ. 134. Σεύθης ὁ Β'. ἐβασίλευσεν ἐν ἔτει 491 πρὸ Χριστοῦ ἐπὶ τοῦ ἱστορικοῦ Ξενοφῶντος. Οὗτος ἠΐξῃσε τὸ Βασίλειον τῶν Ὀδρῦσῶν ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἕως τοῦ ὄρους Ἄθωνος· οὗτος καὶ τὸ Ξενοφῶντα ἐβήθησεν ἐπιστρέφοντα ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ξενοφ. Ἀνάβ. ζ'. 2. 32. Τήρης, ὁ τελευταῖος Βασιλεὺς τῶν Ὀδρῦσῶν, ἐχορημάτισε σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων. Τοῦτον Φίλιππος τοῦ Ἀμύντου ἐδίωξεν ἐκ τοῦ θρόνου. Δημ. Ἄρα ὅλα ταῦτα ἐγένοντο πρὸ Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου, ὅστις ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας ἐν ἔτει 360 π. Χ. τούτων οὕτως ἐχόντων, δῆλον γίνεται καὶ ἀναντιρῶντον, ὅτι ἐπὶ τοῦ Μακεδόνα τούτου ἡ Θράκη ἅπασα καθ' ὅλα ἐλλήριζε. Τὸ δὲ Βασίλειον τῶν Ὀδρῦσῶν κατὰ τὰ εἰρημένα πρὸ τούτου ὑπῆρξεν εἰς ἀκμὴν, ἐν ᾧ ὡς εἶδομεν, καὶ ἕτερα μικρὰ βασίλεια τῆς Θράκης εἶχον συγχωνευθῆ· ὑπῆρχε λοιπὸν καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Φιλίππου τὸ περιβόητον ἐκεῖνο Μαντεῖον τοῦ Διονύσου, καὶ μετὰ ταῦτα, διότι ὡς εἶπομεν, εἰς τιμὴν τούτου καὶ νόμισμα ἡ Φιλιππούπολις φέρει ἀρχαῖον, ἀγνήν τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς ἐλληνικὴν ἐθνικότητα καταδεικνύον· τοῦτο βεβαίως ὑπῆρξε πρὸ Χριστοῦ, ἦτοι πρὶν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς. Τὸ δὲ Μαντεῖον τοῦτο κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἡροδότου ἦτον, ὡς ἐκεῖνο τὸ ἐν Δελφοῖς, καὶ οὐδὲν ποικιλωτέρον. Ἄρα ἦτον ἐλληνικώτατον, καὶ οὐδὲν ποικιλωτέρον. Δικαίως οὖν καὶ ἡ Θράκη πρὸ Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου, καὶ μετὰ Φιλίππου Ἑλλὰς ἐκαλεῖτο. Ἡ Μεσημβρινὴ Ἰταλία Μεγάλῃ Ἑλλάδι ἐκαλεῖτο διὰ τὰς ἐν αὐτῇ πολλὰς Ἑλληνικὰς Ἀποικίας. Ἡ δὲ Θράκη Ἑλλάς ἐκαλεῖτο ἐξ ἀμνημονεῦτων αἰῶνων καὶ διὰ τὰς ἐν αὐτῇ ἀπειροῦς Ἑλληνικὰς Ἀποικίας, καὶ διὰ τὰς ἐν Ἑλλάδι Ἀποικίας αὐτῆς, καὶ διότι ἐχορημάτισεν, ὡς εἶπεν, Ἔσθλα τῆς ἐλληνικῆς θρησκείας, καὶ δι' ὅσα ἄλλα εἶπομεν δίκαια· ὄρα τὸ περὶ Θράκης κεφάλαιον ὅλον· ἦδη δὲ ἐπὶ τὸ προκειμένον περὶ Φιλιππουπόλεως ἐπανεέλθωμεν.

§. 11.

Ἡ Ἀρχαία Μεγαλόπολις αὕτη ἐκπαλαι εἶναι οἰκοδομημένη ἐπὶ τριῶν λόφων, συνημμένων ἀλλήλοις, καὶ φαινόμενων μακρόθεν ὡς Τριπόους, διὸ καὶ Τριμόντιον ἐπὶ τῶν Γραιμορωμαίων ἐκαλεῖτο, ἥτις ἐστὶ λέξις Λατινικῆ· εἶχε δὲ καὶ ὑποκειμένην πόλιν, ὡς θέλομεν ἴδει, οἱ δὲ λόφοι ἦτον αἱ Ἀκροπόλεις τῆς ὑποκειμένης Πόλεως. Ἐκ τούτων ὁ μὲν εἰς ὦν πρὸς νότον, καὶ μικρὸν βλέπων πρὸς ἀνατολὰς, εἶνε ὕψιστος τῶν τριῶν, καὶ καλεῖται λόφος τῶν Σχοινοβατῶν· διότι ἐπ' αὐτοῦ τοῦ λόφου οἱ Σχοινοβατοῦντες ἢ καὶ Σχοινοβάται, τὸ πάλαι, ποιοῦντες τὴν ἐσχάτην γύμνασιν, ἀναβαίνοντες δηλαδὴ διὰ τῶν σχοινίων ἐπὶ τοῦ λόφου, ἐμαρτυροῦντο ἔντεχνοι, καὶ ἄριστοι Σχοινοβάται.

Σημείωσις η'. Ἡ τέχνη αὕτη εἶναι ἀρχαία, περὶ ἧς καὶ ὁ Ἱπποκράτης ἀναφέρει· διατ. ὕμν. 3. 2. ὁ λόφος οὗτος καὶ παρὰ τοῖς Τούρκοις διετήρησε μετὰ τὴν ἄλωσιν τὴν ὀνομασίαν του, διότι ὑπ' αὐτῶν Τσανπᾶς Τεπές καλεῖται, καὶ ἐπ' αὐτοῦ καὶ αὐτοὶ οὗτοι μέχρι τινὸς ἐσχοινοβάτων κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν εἰσέτι ζώτων ἰθαγενῶν γερόντων τῆς πόλεως ταύτης. Ὁ λόφος οὗτος ἴσως εἶχε καὶ ἄλλην εἰνὰ ὀνομασίαν ἀρχαιοτέραν ταύτης. Ἐπὶ τῆς ἡδὴ ἀκατοικήτου κορυφῆς τοῦ λόφου τούτου ἐσώζοντο ἐρείπια καὶ τριμματα ἀρχαίων οἰκοδομῶν, αἵτινα ἠφανίσθησαν διὰ τὸ πᾶ ἔκοιραν πολλὴν πέτραν μετὰ ταῦτα· ὁ λόφος αἴτος εἶναι δικόρμβος.

§. 12.

Ἐξ ἑτέρου λόφου, νεύων πρὸς βορρῶν ὄλος, ἔχει σχεδὸν τὴν μίσην θέσιν πρὸς ἅπασαν τὴν πόλιν. Ἐκαλεῖτο δὲ οὗτος Μουσαῖος λόφος ὑπὸ τοῦ πρώτου οἰκιστοῦ αὐτοῦ. Τοῦτον δὲ τουρκιστὶ καλοῦσι Νεμπέτ Τεπέ, διατηρηθείσης τῆς ἑλληνικῆς αὐτοῦ ὀνομασίας καὶ μετὰ τὴν ἄλωσιν.

§. 13.

Ἐξ ἑτέρου πρὸς δύσιν καὶ μικρὸν πρὸς νότον, πρῶτος τὸ πάλαι οἰκισθεὶς, ἐκαλεῖτο Εὐμολπιᾶς ὑπὸ τοῦ πρώτου Οἰκιστοῦ αὐτοῦ. Τοῦτον ταρῦν τουρκιστὶ καλοῦσι Ταξίμ Τεπέ· διότι ἕως τῆς ἀλώσεως τῆς πόλεως δι' αὐτοῦ διήρχετο τὸ ὕδωρ δι' ὑπογείων σωλήνων, ὑψούμενον ἐπ' αὐτοῦ, καὶ διενέμετο εἰς ὅλην τὴν πόλιν. Ὅρα περὶ τούτου καὶ Σημ. κζ'. καὶ §. 23.

Σημείωσις θ'. Εὐμολπος υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Χιόνης, θυγατρὸς τοῦ Βορέου, κατοικοῦντος εἰς τὴν Θράκην, γεννηθεὶς, ἐρῆλθθη ὑπὸ τῆς μητρὸς του εἰς τὴν θάλασσαν, φοβηθείσης, ἵνα μὴ ἀνακαλυφθῆ ὑπὸ τοῦ πατρὸς της· τοῦτον οὖν λαβὼν ὁ Ποσειδῶν, ἔφερε εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, ὅπου ἀνετρόσφη ὑπὸ μιᾶς θυγατρὸς του καὶ τῆς Ἀμφιρότης. Ἀύξηθεὶς δὲ οὗτος, φηγὼν ἐκ τῆς Αἰθιοπίας, ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα του Θράκην, πρὸς τὸν αὐτόθι τότε βασιλεύοντα Τεγύριον, ὅστις ὑποδεχθεὶς τούτον, μετὰ θάνατον ἀφῆκεν αὐτὸν διάδοχον τῆς Βασιλείας του, δούς καὶ εἰς τὸν υἱὸν τούτου Ἰσμαρον γυναικα τὴν θυγατέρα του. Ἀπολδρ. γ'. 15. 4. προσκληθεὶς δὲ οὗτος ὁ Εὐμολπος ὑπὸ τῶν ἐν Ἀττικῇ Ἑλεσινίων εἰς βοήθειαν ἐναντίον τῶν Ἀθηναίων, ἦλθε μ' ἐν στρατεύματι Θρακῶν εἰς τὴν Ἀττικὴν, καὶ ἐπολέμησε μετὰ τοῦ τότε Βασιλέως τῶν Ἀθηναίων Ἐρεχθεῖος. Παρσ. ε'. 5. 27. 33. καὶ ἑτεροί· λέγει δὲ καὶ ὁ Λουκιανὸς εἰς τὸν διάλογόν του Ἀνάχασις καὶ Σόλων· „Ὅν ταῦτα ἔφασαν, ὡς Ἀνάχασις, Θρακῶντε ὅσοι μετ' Εὐμολπον ἐφ' ἡμᾶς ἐστράτευσαν, καὶ γυναῖκες ἡμῶν, αἱ μετὰ Ἰππολύτης ἐλάσασαι ἐπὶ τὴν πόλιν;” Ἡ δὲ Ἰππολύτη ἦτο θυγάτηρ τοῦ Ἄρεος, Βασίλισσά των Ἀμαζόνων· λέγει δὲ καὶ ὁ Στράβων Βιβ. ζ'. „Τὴν μὲν γὰρ Ἀττικὴν οἱ μετὰ Εὐμολπον Θρακῆς ἔσχον. Οὗτος ὁ ἐκ Θράκης Εὐμολπος νομίζεται κοινῶς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, ὅτι εἰσῆγαγε τὰ μυστήρια τῆς Ἑλεσινίας Δημητρός περὶ τὰ 1356 π. Χ. Εἰς τὰ ὅποια ἐμήνησεν αὐτὸς καὶ τὸν Ἡρακλέα.

Ἀπολδρ. Β'. 5. 12. Θουκδ. Β'. 15. Εὐριπ. καὶ λοιποί. Ἀπο τούτου οὖν τοῦ Εὐμολπου κατήγετο ἡ ἐν Ἀθήναις γενεὰ τῶν Εὐμολπιδῶν, ἐκ τῆς ὁποίας ἐκλέγοντο οἱ Ἱερεῖς τῆς Ἑλεσινίας Δημητρός. Οὗτος ἦν σύγχρονος τοῦ Τριπολέμου, διδάχθεις παρὰ τῆς ἰδίας Δημητρός τὰ μυστήρια αὐτῆς. Πανσ. Β. 14.

Σημείωσις ι'. Μουσαῖος, Ποιητὴς Ἑλλήν, υἱὸς τοῦ εἰρημένου Εὐμολπου τοῦ Θρακῆ καὶ τῆς Σελήνης. Ἡρόδ. Ἀριστοφ. Βατραχ. οὗτος καὶ Θραξ τὸ γένος ἐκαλεῖτο· οὗτος ἐχημάτισε μαθητὴς Ὀραφῆος τοῦ Θρακῆ κ. τ. λ. Εἰς ὄνομα δὲ τούτου σώζεται εἰσέτι ἐν ποιήματι τὰ καθ' Ἡρῶ καὶ Λεάνδρον ἐπιγραφόμενον· οἳτοι δὲ οἱ δύο πατὴρ καὶ υἱὸς Θρακοῦ Ἑλλήνες, κατοικήσαντες τὸ πρῶτον τοὺς ἄνω εἰρημένους δύο λόφους περὶ τὰ 1350. πρὸ Χριστοῦ, ὠνόμασαν αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἰδίου αὐτῶν ὀνόματος, καὶ ὁ μὲν Εὐμολπιᾶς ἐκλήθη, ὁ δὲ Μουσαῖος. ἑτερος δὲ υἱὸς τοῦ Εὐμολπου, ὡς εἶδομεν εἰς τὴν α'. Σημείωσις, ὁ Ἰσμαρος, κτίσας τὴν ἐν Θράκῃ κειμένην ἐν τῇ χόρᾳ τῶν Κίκωνων, πλησίον τῆς Μαρωνείας πόλιν, ὠνόμασε καὶ αὐτὸς αὐτὴν ἐκ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ὀνόματος Ἰσμαρον κ. τ. λ. Ἐκ τούτου δὲ ἴσως καὶ ἡ Ἀδριανούπολις τὸ πρῶτον Ἰσμαρος ἐκλήθη, ἡ διότι κατόκησαν ἐκεῖ οἱ Κίκονες, ἀποικοὶ ἐκ τῆς Ἰσμάρου.

§. 14.

Ἐξ ἑτέρου πρὸς βορρῶν ὄλος, ἔχει σχεδὸν τὴν μίσην θέσιν πρὸς ἅπασαν τὴν πόλιν. Ἐκαλεῖτο δὲ οὗτος Μουσαῖος λόφος ὑπὸ τοῦ πρώτου οἰκιστοῦ αὐτοῦ. Τοῦτον ταρῦν τουρκιστὶ καλοῦσι Νεμπέτ Τεπέ, διατηρηθείσης τῆς ἑλληνικῆς αὐτοῦ ὀνομασίας καὶ μετὰ τὴν ἄλωσιν. Ἐξ ἑτέρου πρὸς δύσιν καὶ μικρὸν πρὸς νότον, πρῶτος τὸ πάλαι οἰκισθεὶς, ἐκαλεῖτο Εὐμολπιᾶς ὑπὸ τοῦ πρώτου Οἰκιστοῦ αὐτοῦ. Τοῦτον ταρῦν τουρκιστὶ καλοῦσι Ταξίμ Τεπέ· διότι ἕως τῆς ἀλώσεως τῆς πόλεως δι' αὐτοῦ διήρχετο τὸ ὕδωρ δι' ὑπογείων σωλήνων, ὑψούμενον ἐπ' αὐτοῦ, καὶ διενέμετο εἰς ὅλην τὴν πόλιν. Ὅρα περὶ τούτου καὶ Σημ. κζ'. καὶ §. 23.

Σημείωσις ια'. Οἱ Τούρκοι μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως ταύτης, ὡς εἶδομεν, διετήρησαν τὰς κυρίας σημασίας τῶν ὀνομάτων τῶν τριῶν εἰρημένων λόφων τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ ἄλλων πολλῶν μερῶν· διατηρήσαντες δὲ καὶ τὴν παλαιὰν ἑλληνικὴν σημασίαν τοῦ ὀνόματος τοῦ λόφου τούτου, τουρκιστὶ αὐτὸν καλοῦσι Τσιν Τεπέ, καὶ καταχρηστικῶς Τσινδὲ Τεπέ, ὅπερ σημαίνει κατ' αὐτοὺς τόπον δρόσου, ὅπου κατοικοῦσιν ἐναέρια πνεύματα, τοιαύτη δὲ εἶνε καὶ ἡ μυθιστορία περὶ τῆς κατοικίας τῶν Ἀρνάδων Νυμφῶν.

§. 15.

Ἐξ ἑτέρου πρὸς βορρῶν ὄλος, ἔχει σχεδὸν τὴν μίσην θέσιν πρὸς ἅπασαν τὴν πόλιν. Ἐκαλεῖτο δὲ οὗτος Μουσαῖος λόφος ὑπὸ τοῦ πρώτου οἰκιστοῦ αὐτοῦ. Τοῦτον ταρῦν τουρκιστὶ καλοῦσι Νεμπέτ Τεπέ, διατηρηθείσης τῆς ἑλληνικῆς αὐτοῦ ὀνομασίας καὶ μετὰ τὴν ἄλωσιν. Ἐξ ἑτέρου πρὸς δύσιν καὶ μικρὸν πρὸς νότον, πρῶτος τὸ πάλαι οἰκισθεὶς, ἐκαλεῖτο Εὐμολπιᾶς ὑπὸ τοῦ πρώτου Οἰκιστοῦ αὐτοῦ. Τοῦτον ταρῦν τουρκιστὶ καλοῦσι Ταξίμ Τεπέ· διότι ἕως τῆς ἀλώσεως τῆς πόλεως δι' αὐτοῦ διήρχετο τὸ ὕδωρ δι' ὑπογείων σωλήνων, ὑψούμενον ἐπ' αὐτοῦ, καὶ διενέμετο εἰς ὅλην τὴν πόλιν. Ὅρα περὶ τούτου καὶ Σημ. κζ'. καὶ §. 23.

ἑποκοριστικὸν τοῦ Κρήνη, ὅπερ δηλοῖ πηγῆν, βρύσιν μικράν, καὶ τοιαύτη εἶνε ἡ ἀειρῆος αὕτη πηγῆ. Ὁ λόφος οὗτος ὀνομάζεται τανῦν τουρκιστὶ Μπουρατζίκι, ὅπερ σημαίνει τὸ αὐτό, τὸ ὄποιον καὶ ἡ Κρηνίς. Εἰς τὴν κορυφὴν σχεδὸν τοῦ λόφου τούτου ἐπίτινος αὐτοφυεῖς πέτρας σώζονται εἰσὶ κεφαλαιώδη τινὰ γράμματα· τὰ πλεῖστα διὰ τὴν ἀρχαιότητά των δυσανάγνωστα· εἰσὶ δὲ τάδε.

Ο ΗΡΑΚΛΗΣ .
Ρ . . . ΥΓΙΑΑΤΟΣ ΓΕΝΘ
ΤΟΝ ΣΥΔΕΑΝΑΡ ΕΝΟΟΝ
ΙΕΡΕ . . . Τ . . . Ν . . . ΘΟΥΣ
. . . . . Ι C . . . . .

Πλησίον τῆς πηγῆς εἰσὶ δύο μνημεῖα κενὰ μετὰ θόλου ἐξ ἀσβέστου καὶ πλίνθων, παλαιῶς ἀρχαιότητος ἔργον, ὡς ἐκεῖνα, ὡς λέγουσι, τὰ ἐν Μυκήταις τῆς Ἀργολίδος τῆς Κλυταμνήστρας καὶ Αἰγίσθου· εἰς αὐτὰ οἱ θερμοινομένοι ἐροχόμενοι δένουσι τὴν θερμῆν των· ὁ λόφος οὗτος εἶναι ὁ μέγιστος πάντων κατὰ τὸ μέγεθος, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τὸ ὕψος, διότι ὑπερβαίνει τοῦτον, ὡς εἶπομεν, ὁ Νυμφαῖος.

§. 16.

Ἐἰς τὰ πλάγια τοῦ εἰρημένου λόφου, εἶναι καὶ ἕτερος λόφος ἀσήμαντος ἐπ' αὐτοῦ τοῦ λόφου ἔστιτι μνημα μέγα, λαξευτόν, ἐν τῇ αὐτοφυῇ πέτρῃ, εἰσὶ δὲ καίτινα ἀρχαίας οἰκοδομῆς ἑρείπια.

Σημειώσις ιβ'. Οἱ χρδαῖοι τὸ εἰρημένον μνημα καλοῦσι Σκάφην τοῦ Κράλη Μάρκου. Γελοῖον βεβαίως εἶναι τὸ λεγόμενον τοῦτο παρὰ τοῖς χρδαίοις· διότι οὔτε αὐτοὶ δὲν ἠξέφουσι τι θέλουσι νὰ ἐννοήσωσι μὲ τὰς τρεῖς ταύτας ἑτερογλώσσους λέξεις. Σκάφη, εἶναι λέξις ἑλληνική, Κράλης εἶναι τουρκική, Μάρκος δὲ εἶναι ἑβραϊκή. Ὁ δὲ τέταρτος οὗτος, ὁ θέλων νὰ οικιοποιηθῇ τὸν τραγέλαγον τοῦτον, καὶ νὰ τὸν ἀποδώσῃ εἰς τὸν Ἡρακλέα τοῦ γένους του ἀπῆκει κατὰ δυστυχίαν εἰς ἄλλο γένος. Ἀλλοίμονον εἰς τὸν καταγιόμενον διὰ τοιούτων μέσων νὰ ζητῇ νὰ καταδείξῃ μνημεῖα ἐθνικότητος εἰς τὸ γένος του, καὶ ἐπὶ τούτων βασιζόμενος, νὰ θέλῃ ἵνα ἐπιστηρίξῃ ἐθνικότητα γένους! ἐκ τοῦ λόφου ἔκομαν πολλὴν πέτραν.

§. 17.

Παρὰ δὲ τοῖς εἰρημένοις τρισὶ λόγοις, καὶ ἕτερος τέταρτος ὑπάρχει, κείμενος σχεδὸν ματαξὺ τῶν τριῶν πρώτων, καὶ τῶν τριῶν τελευταίων τούτων, ἐν τῇ μέσῃ τῆς Κρηνίδος καὶ τῆς Εὐμολπιάδος, διαχωριζόμενος δὲ τούτων. Οὗτος δὲ τανῦν Καμπάνα κοινῶς καλεῖται, καὶ τουρκιστὶ Σαὰτ Τεπές, διότι ἐπ' αὐτοῦ ὑπάρχειτι μέγα ὠρολόγιον, καλούμενον Καμπάνα, τὸ ὄποιον, σημαῖον, ἑξακούεται εἰς ὕλην τὴν πόλιν, καὶ μικρόντι καὶ εἰς τὰ περίξ. Ὁ

λόφος οὗτος ἀρχαιότερον ἐκαλεῖτο Καλύθη, ἴσως δὲ καὶ Καθύλη, παρ' οὗ, κατὰ Στράβωνα καὶ ἑτέρους ιστορικούς, εἶχε λάβει καὶ ἡ πόλις ἅπασα τὴν ὀνομασίαν ταύτην, καλουμένη τὸ πάλαι Καλύθη.

Σημειώσις ιγ'. Οὐ δύσκολον ἐννοῆσαι πόθεν ὁ λόφος οὗτος καὶ ἡ πόλις ὀνομάσται Καλύθη. Εἶπομεν ἐν §. 10 ὅτι ἡ Μητρόπολις Φιλίππουπολις κεῖται ἐν τῇ Βεσσικῇ χώρα· εἶδομεν προσέτι, ὅτι οἱ Βησσοὶ οὗτοι, οἱ καὶ Βέσσοι καλούμενοι, κατὰ Στράβωνα προσσηγορέοντο τὸ πάλαι Καλυθῖται· οὗτοι οὖν κατοικήσαντες τὸν λόφον τούτον, Καλύθην αὐτὸν προσηγόρευσαν, κατὰ τὴν ὁποίαν αὐτοὶ ἔφερον προσσηγορίαν.

§. 18.

Ἡ μὲν Στράβων ἐν Βιβλίῳ ζ'. λέγει ῥητῶς „ὑπέγκεται δὲ τοῦ Βυζαντίου τὸ τῶν Ἀστών ἔθνος· ἐν ᾧ πόλις Καλύθη, Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου, τοὺς πονηροτάτους ἐνταῦθα ἰδρύσαντος· κ. τ. λ." Μετὰ τοῦ Στράβωνος συμφωνοῦσιν, ὡς θέλομεν ἰδεῖ, καὶ ὅσοι ἄλλοι ἔγραψαν περὶ Φιλίππουπόλεως Ἕλληνες ἀρχαῖοι καὶ νεώτεροι.

Σημειώσις ιδ'. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Στράβων, ὀμιλήσας περὶ τῶν εἰρημένων Βέσσω, ἀπεσιώπησε τὴν Φιλίππουπολιν, καὶ μετ' οὐ πολὺ ὀμιλήσας περὶ τοῦ Βυζαντίου εὐθὺς ἐπέφερε „ὑπέγκεται δὲ τοῦ Βυζαντίου τὸ τῶν Ἀστών ἔθνος ἐν ᾧ πόλις Καλύθη Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου, τοὺς πονηροτάτους ἐνταῦθα ἰδρύσαντος κ. τ. λ." τοῦτο ἔκαμε τινὰς νὰ εἴπωσιν, ὅτι ἄλλο εἶναι τὸ τῶν Ἀστών ἔθνος, καὶ ἡ πόλις Καλύθη, καὶ ἄλλη αὕτη, ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἦδη. Καὶ ταῦτα λέγοντες συγγέουσι τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Στράβωνος, ἀφίνοντες εἰς τὸ σκότος τὸν ἀναγνώστην. Ἄλλ' ἡμεῖς ἀκολοθοῦντες τὴν ἔγγραφον μαρτυρίαν τῶν ἀρχαίων, καὶ τὴν μετὰ τούτους γνώμην τῶν πολλῶν, οἵτινες λέγουσιν, ὅτι Καθύλη κατὰ Δημοσθένη, καὶ Καλύθη κατὰ Στράβωνα εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ, καὶ ὅτι αὕτη εἶναι ἐκεῖνη, ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἦδη, πειθόμεθα εἰς τοῦτο καὶ ἐκ τῶν δύο λόγων τοῦ Δημοσθένους, κατὰ Φιλίππου δ'. καὶ τοῦ περὶ τῶν ἐν Χερρόνήσῳ πραγμάτων, ἡ ὑπὲρ τοῦ Διοπέθους· ὅτι ὁ Φίλιππος πρὸ Χριστοῦ ἐν ἔτει 334 πολεμῶν τότε, ὅτε τοὺς δύο τούτους λόγους κατὰ τοῦ Μακεδόνοιο ὁ ῥήτωρ ἐξεφώνησε, πρὸς τὸν Ὀδρουσῶν βασιλέα, καὶ διατριβῶν τότε εἰς τὴν Μεσογείαν τὴν ἄνω Θράκη, ἀνήγειρε τότε τὴν πόλιν Καλύθην ἢ καὶ Καθύλην κατὰ Δημοσθένη εἰς Μεγαλοπόλιν. Γνωρίζομεν προσέτι ἐκ τῆς ζ'. σημειώσεως, ὅτι τότε ἡ χώρα τῶν Βησσῶν εἶχε συγγωνευθῆ πρὸ πολλοῦ χρόνον μὲ τὴν ἐπικράτειαν τῶν Ὀδρουσῶν. Λέγει δὲ εἰς τὸν ἄθμον τῶν Ἀθηναίων κατὰ Φιλίππου „Ὁ γὰρ οὗτος γ' ἐνήθης ἐστὶν ὑμῶν οὐδεὶς, ὥστε ὑπολαμβάνειν τὸν Φίλιππον, τῶν μὲν ἐν Θράκῃ κακῶν, (τὶ γὰρ ἄλλοις ἂν εἴποι Δρογγίλον, καὶ Καθύλην, καὶ Μάστειραν, καὶ ἄ* νῦν ἑξαιρεῖ καὶ κατασκευάζεται,) τούτων μὲν ἐπιθ*μεῖν, καὶ ὑπὲρ τοῦ ταῦτα λαβεῖν, καὶ πόνους καὶ χεμῶνας καὶ τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ὑπομένειν, τῶν δὲ Ἀθη*νησι λιμένων, καὶ νεορίων καὶ τριηρῶν· καὶ τῶν ἔργων τῶν ἀγροειῶν, καὶ

„τσούτων προσόδων οὐκ ἐπιθυμῶν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἡμᾶς εἶσεν ἔχειν, ὑπὲρ
 „δὲ τῶν μελιτῶν (ὄσπρια τῆς ἄνω Θράκης) καὶ τῶν ὀλκῶν (εἶδος σίτου τῆς
 „ἄνω Θράκης, τὸ ἐν τῇ σπηθείᾳ καλούμενον Ἀσπροσίτι) τῶν ἐν τοῖς Θρα-
 „κίοις αἰροῖς (αἱ ἀποθῆκαι τῶν χωρῶν, ἐν αἷς φυλάττονται σίτον) ἐν
 „τῷ Βαριάθρῳ χιμαῖζεν· οὐκ ἔστι ταῦτα· ἀλλὰ κικεῖνα, ὑπὲρ τοῦ τῶντων
 „γενέσθαι κύριος, καὶ ἅλλα πάντα πραγματεύεται.” — Ἐδῶ ὁ ῥήτωρ μὲ τὰς
 λέξεις ταύτας Καθύβην καὶ Μάστειραν, καὶ ἄ νῦν ἐξαιρεῖ καὶ κατασκευάζεται,
 τί ἄλλο θέλει νὰ εἴπῃ, εἰμῆ, ὅτι ὁ Φίλιππος ἐκλέγει τὸ καλλιστόν, καὶ περι-
 τειχίζων τοῦτο, κατασκευάζει αὐτὸ πρὸς ὄφελός του; Ὁ δὲ Δημοσθένης πα-
 ρουσιάζει αὐτὸν ταῦτα πράττοντα εἰς τὴν Μεσογείαν, τὴν Ἄνω Θράκην, τῆς
 παραλίον τότε ὑπῆκόου οὔσης τοῦ Μακεδόνα. Ἄρα κατὰ τὰ λεγόμενα ταῦτα
 ὁ Φίλιππος τότε ἐκτίξε καὶ περιετείχε τὴν πόλιν ταύτην Καθύβην, τὴν καὶ
 Καλύβην καλουμένην. Ὁ δὲ Στράβων εἰπὼν „ὑπέρεται δὲ τοῦ Βυζαντίου τὸ
 τῶν Ἀσιῶν ἔθνος, κ. τ. λ. δὲν θέλει νὰ ἐννοήσῃ μὲ τοῦτο, ὅτι παρέκει τοῦ
 Βυζαντίου ἐνθὺς κεῖται τὸ τῶν Ἀσιῶν ἔθνος κ. τ. λ. διότι εἰς τὴν περίστασιν
 ταύτην ἢ „ὑπὲρ” δὲν θέλει νὰ ἐννοήσῃ ὀριστικῶς τὸ „Ἐνθὺς μετὰ τὸ Βυζάντιον·
 ἀλλὰ φανερόναι ἀπροσδιόριστον ἔκτασιν· διότι λέγοντες ὑπερβολίους, δὲν θέ-
 λομεν μὲ τοῦτο νὰ ἐννοήσωμεν εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ὀριστικῶς οὔτε τοὺς
 κατοίκους τοῦ Ἰστροῦ ποταμοῦ, οὔτε τῆς κάτω, οὔτε τῆς ἄνω Λακίας, ἀλλ’
 οὔτε τοὺς κατοίκους τῆς Ῥωσσίας, ἀλλ’ ἀπλῶς κατὰ τὸ ἱστορικὸν τοῦ Βορέου
 ἐννοοῦμεν εἰς τοὺς Ἑλληνας συγγραφῆς κατὰ τὴν ἀπροσδιόριστον σημασίαν τῆς
 προθέσεως τοὺς κατοικοῦντας ὅλα τὰ Βόρεια μέρη μετὰ τὴν Θράκην ἀπρὸς-
 διορίστως. Οὕτω καὶ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ὁ Στράβων δὲν ἐννοεῖ μὲ τοῦτο
 ὅτι μετὰ τὸ Βυζάντιον ἐνθὺς κεῖται τὸ τῶν Ἀσιῶν ἔθνος κ. τ. λ. διότι εἰπὼν
 τοὺς λοιποὺς προσδιορισμούς, οἷον Καλύβην, Φίλιππον, καὶ Πονηρούς, εἶπεν
 αὐτὸ ἐκεῖνο, τὸ ὅποσον ἐκ συμφώνου εἶπον περὶ τῆς πόλεως ταύτης, ὡς θέλο-
 μεν εἶδει, καὶ πάντες οἱ ἄλλοι Ἱστορικοὶ καὶ Γεωγράφοι.

Σημείωσις ιε'. Ὅπως καὶ ἂν ἔγῃ τὸ πρᾶγμα τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Στρά-
 βωνος εἶνε τεταραγμένον ἢ ἀπὸ τοὺς ἀντιγραφῆς ἢ ἀπὸ ἄλλην περίστασιν.
 Ἄν ἔχῃ ἀνὰ χεῖρας τὴν ἐκδοσιν τοῦ ἀθανάτου Α. Κοραῆ, ὅστις βεβαίως
 ἐπεδιώρθωσε τὸ χωρίον τοῦτο. Τὸ τῶν Ἀσιῶν ἔθνος γροῦζόμενον ὅτι ἦτο πρὸς
 τὰ Βόρεια τοῦ Βυζαντίου· ἢ δὲ πόλις Καλύβη Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου, εἶναι
 αὕτη, ἢ περὶ ἧς ὁ λόγος. Ὁλην τὴν ταραχὴν εἰς τὸ χωρίον τοῦτο ἐπιφέρει τὸ
 „ἐν ᾧ,” τὸ ὅποσον ἴσως οἱ ἀντιγραφῆς ἔθεσαν ἀντὶ τοῦ „Μετὰ τοῦτο δὲ πόλις
 „Καλύβη Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου, τοὺς πονηροτάτους ἐνταῦθα ἰδρύσαντος·
 θέλομεν δ' εἶπει τίνες εἰσὶν οἱ πονηροτάτοι οὔτοι.

§. 19.

„Στέφανος ὁ Βυζάντιος, περίφημος γραμματικὸς τῆς πέμπτης Μ. Χ.
 ἑκατονταετηρίδος, συνέγραψεν ἐν λεξικόν Ἑθνικὰ ἐπιγραφόμενον, τὸ
 ὅποσον περιλαμβάνει μετ' ἐπιτυχίας τὴν παραγωγὴν ὄλων τῶν ἄρχαίων κυρίων

ὀνομάτων, αἰῶν ἔθνων, πόλεων, καὶ ποταμῶν. Οὗτος λέγει ῥητικῶς „Φιλίππου-
 „πόλις, ἐπίσημος τῆς Θράκης πόλις ἐπὶ τοῦ Ἐβρου ποταμοῦ κειμένη· πρότερον
 „μὲν Ἐνμολπίας καὶ Πονηρούπολις καλουμένη, ἠϋξήθη μεγάλως ὑπὸ τοῦ Βα-
 „σιλέως τῆς Μακεδονίας Φιλίππου.” Ὁ δὲ περίφημος καὶ ἱστοριογράφος Πλού-
 ταρχος, ὅστις ἤκουσε περὶ τὰ μέσα τῆς πρώτης Σωτηρίου Ἐκατονταετηρίδος,
 λέγει εἰς τὸν περὶ Πολυπραγμοσύνης λόγον „ὡσπερ ἡ πόλις, ἦν ἐκ τῶν
 „κακίστων καὶ ἀναρωγοτάτων κτίσας Φίλιππος Πονηρούπολιν προσηγόρευ-
 „σε κ. τ. λ.” Ὅσοι οὖν περὶ τῆς πόλεως ταύτης ἱστορικοὶ καὶ Γεωγράφοι
 διέλαβον, πάντες συμφωνοῦσιν, ὅτι Πονηρούπολις ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ κτίσαντος
 αὐτὴν· διότι ἐνταῦθα, ὁ Φίλιππος τοῦ Ἀμύντου, τοὺς κακίστους καὶ πονη-
 ροτάτους τῶν ἀνθρώπων ἰδρύσατο.

Σημείωσις ιζ'. Μέχρι τουνῦν οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης ἰθαγενεῖς,
 πονηρὸν καλοῦσι τὸν ἄνδρα, πονηρὴν τὴν γυναῖκα, καὶ πονηρὸν τὸ παιδί· ἢτοι
 πονηροὺς καλοῦσι τοὺς ἀρχίους, καὶ περιέργως κινοῦντας τοὺς ὀφθαλμούς των,
 θεωροῦντας ἀσκαρδαμικτὴ μὲ περιέργειαν τὰ πράγματα.

§. 20.

„Πρὸ Χριστοῦ ἐν ἔτει περίπου 334 ἢ πόλις αὕτη Καλύβη ἀνηρέθη εἰς
 Μεγαλόπολιν ὑπὸ Φιλίππου υἱοῦ τοῦ Ἀμύντου, πατρὸς τοῦ Μεγάλου Ἀλε-
 ξάνδρου, ὅτε οὗτος διέτριβεν εἰς τὴν Μεσογείαν τὴν Ἄνω Θράκην, πολεμῶν
 πρὸς τὸν Ὀδρονῶν Βασιλέα Τήρην, τὸν ὅποσον, ὡς εἶδομεν, ἐδίωξεν ἐκ τοῦ
 θρόνου· λέγει δὲ καὶ ὁ ἱστοριογράφος Διόδωρος, Βιβλίον ιε'. παράγρα. 71.
 „Νικήσας δὲ Φίλιππος πλείοσι μάχαις τοὺς Θρακῆς, τοῖς μὲν καταπολεμηθεῖσι
 „βαρβάροις προσέταξε δεκάτας τελεῖν τοῖς Μακεδόσιν· αὐτὸς δ' ἐν τοῖς ἐπικαι-
 „ροῖς τόποις κτίσας ἀξιολόγους πόλεις, ἔπασσε τοῦ θράσου τοὺς Θρακῆς κ. τ. λ.
 Τὴν καλλοῖν δὲ τῆς πόλεως ταύτης, μεθ' ἧς ὁ Φίλιππος ἔκτισεν αὐτὴν,
 ἐξιστορεῖ καὶ Λουκιανὸς ὁ Σαμοσατεύς ἐν ἔτει 161 Μ. Χ. Ἐρμῆς, Ἡρακλῆς,
 καὶ Φιλοσοφία, διαλεγόμενοι ἐν τῷ διαλόγῳ Δραπέται. „Οὐκοῦν εὐθὺ τῆς
 „Θράκης ἀπιτέον. Ἡράκ. Εὖ λέγεις, οὐκοῦν ἠγήσομαιγε ἔμιν τῆς ὁδοῦ· οἶδα
 „ἢ γὰρ τὰ Θρακῶν ἅπαντα, σπηνάκις ἐπελθῶν. Καί μοι τήνδε ἴδη τραπέμεθα, Ἐρμ.
 „Ὅποῖαν λέγεις; Ἡρακ. Ὁράτε, ὦ Ἐρμῆ, καὶ Φιλοσοφία, δύο μὲν ὄρη μέγιστα
 „καὶ καλλίστα ὄρων ἀπέναντος Αἰμός ἐστι τὸ μεῖζον, ἢ δὲ ἀντικρὺ Ῥοδόπη·
 „πεδίον δὲ ὑποπεπταμένον παράφορον, ἀπὸ τῶν προπόδων ἐκατέρων ἐνθὺς
 „ἀρξάμενον; κατίνιας λόφους τρεῖς, πᾶν καλὸν ἀνεστηρότατος, οὐκ ἀμόρφους
 „τὴν τραχύτητα, οἷον ἀκροπόλις πολλὰς τῆς ὑποκειμένης πόλεως; Καὶ ἡ
 „πόλις γὰρ ἤδη φαίνεται. Ἐρμῆς. Νῆ Δ' ὦ Ἡρακλῆς, μέγιστη καὶ καλλίστη
 „ἄσασσῶν. Πόρρωθεν οὖν ἀπολάμπει τὸ κάλλος· καί τις ποταμὸς μέγιστος
 „παραμβιβεται, πᾶν ἐν χρῶ φάων αὐτῆς. Ἡρακ. Ἐβρος μὲν οὗτος, ἢ δὲ
 „πόλις ἔργον Φιλίππου ἐκείνου.” Καὶ ταῦτα μὲν ἐξιστορεῖ ὁ Λουκιανὸς περὶ
 τῆς πόλεως ταύτης. Τὰ αὐτὰ λέγει καὶ ἡ Ἰωνικὴ Μέλισσα ἔτσι Α.
 σελιδ. 76. 77. ἀρθ. 7.

§. 21.

Ἰάκωβος ὁ Παλμέριος, *Jacobi Palmeri*, σχολιάζων λατινιστὶ τὸ εἰρη-
 μένον χωρίον τοῦ Λουκιανοῦ, λέγει „Non est difficile divinare, de qua
 „urbe loquatur: nimirum de Philippopoli, quae et Trimontium et anlea
 „Poneropolis et Pulpudena et Eumolpias, sita ad Hebrum inter Hae-
 „mum et Rhodopen quae Trimontium vocata est eo, quod tres mon-
 „tes suorum murorum ambita complectebatur. ἦτοι, οὐ δύσκολον ἐννοῆσαι
 „περὶ ὁποίας Φιλιππουπόλεως ὁ λόγος, ἢ ὅτι περὶ ἐκείνης, ἣτις καὶ Τριμόν-
 „τιον ἐλέγετο πρότερον καὶ Ποηροῦπολις, καὶ Πουλπουδένη, καὶ Εὐμολπιάς,
 „κειμένη πρὸς τὸν Ἐβρον ποταμὸν μεταξὺ Αἴμου καὶ Ῥοδόπης· διὰ τοῦτο
 „δὲ ὠνόμασται Τριμόντιον, ὅτι τρία ὄρη ἐν τῷ περιθόλῳ τῶν τειχῶν αὐτῆς
 „περιέχονται.” Ὁ δὲ Μαρτῖνος ὁ Κρούσιος λέγει ῥητῶς λατινιστί, ὅτι ὁ μα-
 „θητὴς αὐτοῦ καὶ φίλος Γεράκιος, ἐλθὼν εἰς Φιλιππούπολιν μετ’ ἄλλων Εὐγε-
 „νῶν συνοδοιπόρωντου εἶδε καὶ τὰ ἴγνη τῶν παλατίων, καὶ τὸν ἐγγλυπτον ἐν
 μαρμάρῳ θρόνον Φιλίππου τοῦ Βασιλέως τῆς Μακεδονίας. Ὅρα §. 32.

Σημείωσις ις'. Τὸ πρῶτον, ὡς εἶδομεν, ἐκαλεῖτο Εὐμολπιάς ὑπὸ τοῦ
 πρῶτον οἰκιστοῦ αὐτῆς. Εἶτα Καλύβη ὑπὸ τῶν κατοικησάντων ἐν αὐτῇ Κα-
 λυβιτῶν Βησῶν. Ὑστερον δὲ Φιλιππούπολις ὑπὸ τοῦ κτίσαντος αὐτήν, καὶ
 εἰς Μεγαλούπολιν ἀνεγείραντος Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου. Εἶτα δὲ ἐκλήθη καὶ
 Ποηροῦπολις καὶ Δουλούπολις ἕνεκα τῶν εἰς αὐτὴν κατοικισθέντων Ποηρῶν,
 καὶ ὑποδουλωθέντων ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου, περὶ ὧν ῥηθῆσεται· εἶτα
 ὠνομάσθη ἐπὶ τῶν Γραικορωμαίων πρὸ Χριστοῦ Τριμόντιον, ἧρουν, πόλις
 τριλοφος. Πόθεν δὲ ὠνόμασται καὶ Πουλπουδένη, τοῦτο εἰς ἡμᾶς κατὰ τὸ
 παρὸν εἶναι ἄγνωστον. Ἐκ τούτων δὲ πάντων ἐπεκράτησε κυρίως νὰ καλεῖται
 Φιλιππούπολις, εἰς τιμὴν τοῦ εἰς μεγαλούπολιν αὐτὴν ἀνεγείραντος Φιλίππου
 τοῦ Ἀμύντου, τὸ ὁποῖον ὄνομα καὶ μετὰ τὴν ἄλωσίντης διετήρησε μέχρι
 τοῦνῦν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ Εὐρωπαίων, ἐπειδὴ καὶ οἱ Τοῦρκοι Φιλίππὲ
 αὐτὴν καλοῦσιν. Ἀσκόπως λοιπὸν τινὲς ἐβουλήθησαν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν νὰ
 ἐπιβαρύνωσιν αὐτὴν ἄφρων καὶ μὲ ἕτερον ὄνομα, καλέσαντες αὐτὴν Πλοοῦδιν,
 καὶ ἐπὶ τὸ τεχνικώτερον γλώσσης ἀκατεργάστου Πλώδην, θηρέοντες διὰ τοῦ
 μέσου τούτου, ὅπως τύχωσιν ἐθνικότητος· διότι τοῦ πέπλου ἀφαιρεθέντος,
 ἐφαράθη ἡ κλοπή. Ὅρα περὶ τούτου καὶ Σημείωσιν μγ'.

Σημείωσις ις'. Ἐγὼ μὲν εἰς τὴν σημείωσιν ιγ' ὀδηγηθεὶς, ὡς εἶπον,
 ἀπὸ τῶν δύο λόγων τοῦ Δημοσθένους, εἶπον τὴν γνώμη μου, ὅτι αὕτη
 εἶναι ἡ πόλις Καλύβη, ἣν ὁ Δημοσθένης Καβύλην εἰς τοὺς δέυτον λόγους
 καλεῖ. Καὶ τοῦτο εἶπον, διότι ὁ Φίλιππος τότε ἦτον εἰς τὴν Μεσογαίαν τὴν
 ἄνω Θράκην, πολεμῶν πρὸς τὸν Ὀδρυσῶν βασιλέα Τρόν, ὅτε ὁ ῥήτωρ
 ἐξεφώνησε κατὰ τοῦ Μακεδόνα τοὺς εἰρημένους δύο τούτους λόγους πρὸς
 τοὺς Ἀθηναίους, τῆς παραλλοῦ τότε Θράκης οὐσίας ὑπήκουον τοῦ Μακεδόνα·
 καὶ διότι ὁ ῥήτωρ λέγει ῥητῶς, ὅτι πρὸς ἀπόκτησιν ταύτης τῆς Καβύλης, ὁ

Φίλιππος εἰς τὴν ἄνω Θράκην ὑπομένει καὶ πόρους, καὶ χεμῶνας, καὶ τοὺς
 ἐσχάτους κινδύνους. Ἄν ὅμως ὑπὸ τῶν δεινῶν περὶ τὰ τοιαῦτα ἡ γνώμη αἴτη
 ἀποδοκιμασθῆ, τότε ἡ Καλύβη μέγχι πάλιν Φιλιππούπολις, Φιλίππου τοῦ
 Ἀμύντου κτίσμα.

§. 22.

„Βασιλεύσαντος εἰς τὴν Μακεδονίαν τοῦ Φιλίππου ἐν ἔτει 360 πρὸ Χρι-
 στοῦ, ἐκινήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ τρίτος ἱερὸς πόλεμος ἐν ἔτει 355. Οἱ Φωκεῖς
 εἶχον περὶ τὴν πόλιν τὸν ἱερὸν ἀγρὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅθεν καταδικάσθησαν ὑπὸ
 τῶν Ἀμφικτυόνων νὰ πληρῶσιν μεγάλην τιμὰ χρηματικὴν ποσότητα. Ἐκείνοι
 δὲ περιφρονησαντες τὴν ἀπόφασιν τούτων, ἐκνήσαν τὸν καὶ τὸν ἐν
 Δελφοῖς Ἀπόλλωνος ἀρπιάσαντες καὶ τοὺς θησαυροὺς τούτου· ὅθεν ἐκινήθη ὁ
 τρίτος ἱερὸς πόλεμος· ἡ τιμωρία τῆς βεβηλώσεως τοῦ ναοῦ καὶ τῆς ἱεροσυλίας
 ἐνεπιστεύθη τότε εἰς τοὺς Θηβαίους· ἀλλ' αὐτοὶ ἰδόντες, ὅτι οἱ Φωκεῖς βοη-
 θοῦνται ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ Σπαρτιατῶν, ἐκάλεσαν εἰς βοήθειαν τὸν
 παρ' αὐτοῖς πρὸ μικροῦ ἀνατραφέντα, καὶ εἰς τὰ πολέμια γυμνασθέντα, Φίλιπ-
 πον τὸν Ἀμύντου. Οὗτος δὲ νικήσας τοὺς Φωκεῖς πρῶτον εἰς Θετταλίαν, ἐν
 ἔτει 353, περᾶσας δὲ τότε μὲ τὸ στράτευμά του τὰς Θερμοπύλας, ὑπέταξε τὰς
 πόλεις τῶν Φωκῶν, καὶ οὕτως ἐν ἔτει 348 ἔδωκε τέλος εἰς τὸν ἱερὸν πόλεμον·
 Κτίσας οὖν πρότερον, ὡς εἶπομεν, ὁ Φίλιππος τὴν πόλιν ταύτην Καλύβην εἰς
 Μεγαλούπολιν, ἐνταῦθα καθίδρυσε τοὺς ἱεροσύλους ἐκ τῶν Φωκῶν, ἣτις με-
 τὰ τὴν καθίδρυσιν τούτων Ποηροῦπολις ἐκλήθη, καὶ ἑλληνικῶς ἀνεκαθεν οὕσα,
 ὡς εἶδομεν, τότε ἀμέσως ἀποικία φωκικῆ ἐγένετο· περὶ τούτων ἀπάντων
 ὅρα τὴν ἱστορίαν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου. Διόδ. βιβλ. ις'.
 Σελ. 456.

Σημείωσις ιγ'. Ποηροὶ οὖν οἱ κατοικισθέντες Φωκεῖς εἰς τὴν πόλιν
 ταύτην ἐκλήθησαν, διότι πόρους καὶ κόπους ἐπροξέτησαν διὰ τῆς ἐπιμονῆς των
 εἰς τοὺς Ἑλληνας, ἢ διότι τοὺς πάντας κατοίκους τῆς Φωκίδος εἰς πόρους καὶ
 κόπους ἐσπρωξαν ἕνεκα πολιτικῶν σκοπῶν, ὡς εἶπεν, Διπλωμάται. Ἄρα ἡ λέξις
 αὕτη ἐνταῦθα ἐκλαμβάνεται εἰς τὴν φυσικὴν τῆς ἐνεργητικῆς σημασίαν, καὶ ὄχι
 ἐπὶ τῆς ἠθικῆς τῆς ὅσον ἀρχεὶος, αἰσχροῦ, κακοῦθις, κ. τ. λ. Ἀναγωγότατοι
 ἐκλήθησαν κατὰ Πλούταρχον, ὡς ἀπειθήσαντες εἰς τὴν ἀπόφασιν τῶν Ἀμ-
 φικτυόνων· κακίστοι δὲ, ὡς πράξαντες ἱεροσυλίαν.

§. 23.

Κατὰ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ περιθόλου τῶν ἀκροπόλεων ὑπάρχει εἶς
 καὶ νῦν μία θύρα, δι' ἧς εἰσερχοῦτο, καὶ εἰσέτι εἰσερχοῦνται εἰς τὰς ἀκροπό-
 λεις ταύτας· ἡ θύρα αὕτη κεῖται κυρίως εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Μουσαίου λό-
 φου· πρὸς δὲ τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ αὐτοῦ περιθόλου, ἀπέναντι τῆς εἰρημέ-
 νης θύρας, ἴσως ἴτο καὶ ἕτερα ὁμοία, διότι εἰσόδος ἐνταῦθα ὑπάρχει εἰς τὸ
 τεῖχος τοῦ περιθόλου, δι' ἧς εἰσερχόμεθα δυτικώθεν εἰς τὰς ἀκροπόλεις· τὸ δὲ

τείχος, τὸ συνάπτον πρὸς τὸ δυτικὸν τοῦτο μέρος τὸν Μουσαῖον λόφον μὲ ἐκείνον πρὸς Εὐμολπιάδος, ἔχει οὐ μικρὰν ἔκτασιν· εἰς δὲ τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου Εὐμολπιάδος δυτικῶθεν ὑπῆρχε καὶ ἑτέρα πύλη, ὁμοία καθ' ὅλα τῇ εἰρημένῃ πρώτῃ μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν. Τὴν πύλην ταύτην πρὸ ὀκτώ ἐτῶν κατεκρήμυσαν ἐκ θεμελίων μέλλουσαν ἐπέσει, καὶ ἐνθεν καὶ ἐνθεν αὐτῆς ἐκτίσθησαν οἰκίαι· ἐπὶ δὲ πρὸς τὸ μεσημβριῶν μέρος εἰς τὸ τεῖχος τοῦ περιβόλου, τὸ συνάπτον τοὺς δύο λόφους, ἦν τε τῶν Σχοινοβατῶν, καὶ ἐκεῖνον τῆς Εὐμολπιάδος, ὑπῆρχεν ἕως τέλους τῆς ληξάσης ἑκατονταετηρίδος, ὡς τινὲς τῶν γερόντων ἰθαγενῶν κατοίκων μαρτυροῦσι, καὶ ἑτέρα πύλη, ὁμοία καθ' ὅλα ταῖς ἄνω εἰρημέναις, ἦτις εἶχεν ἄμεσον κοινωρίαν μὲ τὴν ὑποκειμένην πόλιν, τὴν ἐκτὸς τῶν ἀκροπόλεων. Ἡ δὲ ἀκρόπολις αὕτη ἦτον ἅπασα ἀχρωμένη μὲ μέγα τεῖχος ἐκ μεγίστων λίθων, ἔχουσα ἕκτασιν οὐ μικρὰν· τὸ τεῖχος τοῦτο συνῆπτε τοὺς τρεῖς εἰρημένους λόφους, καὶ οὕτως ἀπέτελλον μίαν ἀκρόπολιν τρίλοφον, τῆς ὁποίας τὸ σχῆμα παρίσταται ἰσοσκελές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῆς ὑποκειμένης Πόλεως,

§. 24.

Ἐξερχόμενοι οὖν τῆς ἄνω εἰρημένης μεσημβριῆς πύλης τῶν ἀκροπόλεων ἀπαντῶμεν εὐθύς τὴν ὑποκειμένην πόλιν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν εἰσερχόμεθα εἰς τὴν ὑποκειμένην πόλιν· πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως ὑπάρχει ἔτι καὶ νῦν ἑτέρα πύλη, καθ' ὅλα ὁμοία ταῖς ἄνω εἰρημέναις, τῆς ὁποίας ἢ πρὸς βορρῶν βάσις βασιζέται ἐπὶ τῆς γωνίας τοῦ λόφου τῶν Σχοινοβατῶν, ἢ δὲ ἑτέρα ἢ πρὸς Μεσημβρίαν βασιζέται ἐπὶ τοῦ τεύχους τοῦ περιβόλου τῆς ὑποκειμένης πόλεως· ἐκ τῆς πύλης ταύτης ἐξερχόμενοι πρὸς ἀνατολὰς ἀπαντῶμεν μίαν πλατείαν, καίτινας οἰκίας, καὶ ἐργαστήρια οὐκ ὀλίγα, τὰ ὅποια ἀποτελοῦσι τὴν πλατείαν ταύτην· ὀνομάζεται δὲ ταύτην τὸ μέρος τοῦτο Ἁγία Παρασκευή, ἐκ τοῦ ἐκεῖ παρακειμένου παρεκκλησίου τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, περὶ οὗ ὅρα §. 42. Ἐντεῦθεν οὖν πάλιν διὰ τῆς αὐτῆς πύλης εἰσερχόμεθα εἰς τὸν περιβόλον τῆς ὑποκειμένης πόλεως. „Καίτινας λόφους τρεῖς, πάννυ καλοῦς ἀνεστηκότας, οὐκ ἀμόρφους τὴν τραχύτητα, οἷον ἀκροπόλεις πολλὰς τῆς ὑποκειμένης πόλεως.“ Διὰ τὰ εἶναι λοιπῶν ἀκροπόλεις, βεβαίως πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ὑποκειμένη πόλις· ἀκρόπολις γὰρ ἐστὶ κεφαλὴ τῆς ὑποκειμένης πόλεως, ἥτοι τὸ ὑψηλότερον καὶ ὀχρῶτερον μέρος πρὸς φύλαξιν καὶ ὑπεράριστον ταύτης· ἔκειτο οὖν ἡ ὑποκειμένη αὕτη πόλις πρὸς τὸ μεσημβριῶν μέρος τῶν δύο λόφων, τοῦτε τῶν Σχοινοβατῶν, καὶ τῆς Εὐμολπιάδος, ἐκτεινομένη καὶ πρὸς τὸ δυτικὸν τοῦ δευτέρου· καὶ ὡς φαίνεται, ἦτο καὶ αὕτη περιτειχισμένη, ἔχουσα ἕκτασιν οὐ μικρὰν· πρὸς δὲ τὸ μεσημβρινοδυτικὸν μέρος τῆς ὑποκειμένης πόλεως ὑπάρχει μέχρι τοῦ

νῦν καὶ ἑτέρα πύλη, εἰς ἐρείπια μεταβληθεῖσα, ἦτις καὶ πύλη τῆς Σινημάχου καλεῖται μέχρι τοῦ νῦν· ἐδώπου περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος ἀνασκάπτοντες, εὗρηκαν ἐρείπια μεγάλης ἀρχαίας ἑλληνικῆς οἰκοδομῆς, καὶ εὐμεγέθεις στήλας ἐκ μαρμάρου ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, τὰς ὁποίας τότε κατ' ἐπιταγὴν εὐθύς κατέχωσαν, ὅπου καὶ σώζονται κειωμένοι.

Σημείωσις ιθ'. Εἰς τὰ τεῖχη τοῦ περιβόλου τούτου τῆς ὑποκειμένης πόλεως ἴσως ἦσαν καὶ ἕτερα πύλαι, ὡς φαίνεται ἦτις καὶ πύλη τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τοῦ νῦν καλεῖται, καὶ τουρκιστὶ Σταμπὸλ καπισί· τόσον μὲν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῶν τευχῶν τοῦ περιβόλου τῆς ὑποκειμένης πόλεως, καθὼς καὶ ἔνδον τῆς αὐτῆς πόλεως εὗρισκονται ἔτι καὶ νῦν κατὰ καιροὺς ἄπειρα ἐρείπια ἀρχαιότητος, ἅτινα ἀνασκαπτόμενα πρὸς ἀνέγερσιν οἰκιῶν, εἰς ἐρείπια μεταβάλλονται· ἐντὸς τῆς ὑποκειμένης ταύτης πόλεως κείται ἡ ἐκκλησία τῆς μητροπόλεως ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἁγίας Μαρίας, ἀπέναντι τῆς ἄνω εἰρημένης μεσημβριῆς πύλης τῶν ἀκροπόλεων· εἰς τὸν ἰσπῶνα τοῦ Μητροπολίτου ἔνδον σώζεται εἰσέτι κτίριον ἀρχαίας οἰκοδομῆς μετὰ θόλου, οὗτινος ἡ κατασκευὴ περιέργος καὶ παράδοξος. Διὰ τὸ κτίριον τοῦτο πολλὰ καὶ περιέργως λέγονται· εἰς βάθος ἔνδον τῆς γῆς καταβάσιν ἔχει, ὡς ὑπόνομος.

§. 25.

„Ὁ Λουκιανός, ὡς εἶδομεν, ὀμίλησας περὶ τῶν τριῶν λόφων, οἵτινες φαίνονται μακρόθεν „Καί τινας λόφους τρεῖς, πάννυ καλοῦς ἀνεστηκότας, οὐκ ἀμόρφους τὴν τραχύτητα, οἷον ἀκροπόλεις πολλὰς τῆς ὑποκειμένης πόλεως“ ὀμίλησεν εὐθύς καὶ περὶ τῆς ὑποκειμένης πόλεως εἰπὼν· „Καὶ ἡ πόλις γὰρ ἡδὴ φαίνεται· Ἐρμ. Νή Δι' ὦ Ἡράκλεις, μεγίστη καὶ καλλίστη ἀπασῶν· „πόρῳθεν οὖν ἀπολάμπει τὸ κάλλος. Καί τις ποταμὸς μέγιστος παραμειβεταί, „πάννυ ἐν χερῶν φαύων αὐτῆς. Ἡρακλ. Ἐβρος μὲν οὗτος, ἢ δὲ πόλις ἔργον „Φιλίππου ἐκείνου. Ὁ ποταμὸς οὗτος, ὡς καὶ νῦν περιβρέχει τὴν πόλιν ταύτην.

Σημείωσις κ'. Πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ Μουσαίου λόφου ἀνασκάπτοντες ἐκεῖ κατὰ τὴν Ἁγίαν Κυριακὴν, εὗρισκονσι διάφορα παλαιὰ ἐρείπια ἀρχαιότητος· ἐν ἔτει 1832 ἀνεγερθεῖσης ἐκ βάρων τῆς εἰρημένης ἐκκλησίας, εἰς τὰς ἀνασκαφὰς ταύτης εὗρέθησαν πολλὰ τοιαῦτα. Ἄρα τὸ παλαιὸν καὶ τὸ μέρος ἐκεῖνο ἦτο κατοικημένον· τὰ δὲ τεῖχη ταῦτα τοῦ περιβόλου τῆς ὑποκειμένης πόλεως κατεσκάφησαν κατὰ κράτος ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἐν ἔτει 1210, ὡς θέλομεν ἰδεῖ ἀκολουθῶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Ἐπιδιόρθωσις εἰς τὰ ἀκούσια, ὑπὸ ἀμελείας προ-
ελθόντα, λάθῃ τινῶν περὶ Φιλίππου πόλεως.

§. 26.

„Τινὲς νεώτεροι τῶν προλεχθέντων συγγραφεῖς καὶ γεωγράφοι, παρεσιέ-
πσαν εἰς ἀκούσιον λάθος, ἀποδόσαντες τὴν κτίσιν τῆς Μεγαλονπόλεως ταύτης
Φιλίππου πόλεως εἰς Καίσαρα τὸν Φίλιππον, βασιλεύσαντα ἐν Ῥώμῃ ἐν ἔτει
244 Μ. Χ. οἷτινες κατατάττουσι τὴν κτίσιν ταύτης ἐν ἔτει 248 Μ. Χ. ἦτοι εἰς
τὸ 4 ἔτος τῆς βασιλείας τούτου· διότι εἰς τὸ 5 ἔφρονεύθη.

§. 27.

„Ἐπεὶ ἡ Κομνηνὴ, ἀκμάσασα ἐν ἔτει 1084 Μ. Χ. ἐν βιβλίῳ ιδ'. λέ-
γει, ὅτι Καίσαρ ὁ Φίλιππος ἀνήγειρε τὴν πόλιν ταύτην κ. τ. λ. ὡσαύτως και-
τινες ἄλλοι νεώτεροι τὸ αὐτὸ εἶπον ἀκουσίως· τούτων ἀπάντων τὸ ἀκούσιον
τοῦτο λάθος διορθοῦσιν οἱ γράψαντες περὶ τῆς πόλεως ταύτης, ὡς εἶδομεν, πρὸ
τῆς ἐποχῆς Φιλίππου τοῦ Καίσαρος, καὶ εἰς Φίλιππον τὸν Ἀμύντου τὴν κτί-
σιν ταύτης ἀποδίδοντες, καὶ Φιλίππου πόλιν αὐτὴν ὀρθῶς καλοῦντες. ἔτι δὲ
καὶ ἕτερα μνημεῖα, ἀρχαιότερα τῆς ἐποχῆς Φιλίππου τοῦ Καίσαρος διορθοῦσι
τὸ ἀκούσιον καὶ ψηλαφητὸν τοῦτο λάθος.

Σημείωσις κα'. Ἐξετάζοντες τὸ ιδ'. βιβλίον Ἄννης τῆς Κομνηνῆς, εὐρίσκο-
μεν, ὅτι τὸ ἱστοροῦμενον περὶ Φίλιππον τοῦ Καίσαρος εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς
Φιλίππου πόλεως εἶναι ἀκούσιον καὶ ψηλαφητὸν λάθος. Τοῦτο δὲ ἠκολούθησεν
ἢ ἐπὶ τῶν ἀντιγραφάντων τὸ χωρίον τοῦτο, ἢ καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς ἰδίᾳς βασι-
λόπαιδος, τὴν ὅποιαν καὶ ἕτεροι ἀκολοῦθήσαντες ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως ἐπὶ τὸ
αὐτὸ λάθος ἀκουσίως παρεσιέπσαν· ἢ δὲ ἀναίρεσις αὐτῆ στήριξις ἐπὶ
ισχυρῶν καὶ ἀκαταμάχητων λόγων, καὶ ὑλικῶν ἀδιαφιλονικήτων μνημείων,
ἀρχαιοτέρων Φιλίππου τοῦ Καίσαρος καὶ αὐτῆς, διορθοῦναι τὸ ἀκούσιον τοῦτο
λάθος Ἄννης τῆς Κομνηνῆς, καὶ τῶν ἀκολοῦθησάντων αὐτῆ· διότι δίκην ἡ-
λίον τοῦτο ἀποδεικνύεται, ὅτι εἶναι λάθος ἀκούσιον.

§. 28.

„Εἶδομεν, ὅτι καὶ ὁ Στράβων, καὶ ὁ Λουκιανός, ἀμφότεροι Ἕλληνας
συγγραφεῖς, καὶ ἀρχαιότεροι Φιλίππου τοῦ Καίσαρος, μαρτυροῦσιν, ὅτι ἡ
πόλις αὕτη εἶναι Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου, καὶ ἔργον Φιλίππου ἐκείνου. Καὶ
ὁ μὲν Στράβων ἤμασε περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς πρώτης σωτηρίου ἑκατονταε-
τηρίδος, ἦτοι σχεδὸν 240 ἔτη πρὸ τοῦ Φιλίππου Καίσαρος· ὁ δὲ Λουκιανός
κατὰ τὸ 161 σωτήριον ἔτος, ἦτοι 83 ἔτη πρὸ τοῦ Φιλίππου Καίσαρος, ἐπὶ

Μάρκου Ἀυρηλίον. Ὁ δὲ Μ. Ἀυρηλῖος ἐβασίλευσεν εἰς Ῥώμην ἔτη 83 πρὸ
τοῦ Φ. τοῦ Καίσαρος ἐν ἔτει 161 Μ. Χ. Ὁ δὲ Φίλιππος ὁ Καίσαρ ἐβα-
σίλευσεν ἐν ἔτει 244 Μ. Χ. εἶδομεν προσέτι ἐν §. 19, ὅτι ὁ Πλούταρχος, ὁ-
στις ἤμασε πρὸ Φ. τοῦ Καίσαρος ἔτη 194 ἀποδίδει τὴν κτίσιν τῆς πόλεως
ταύτης εἰς Φίλιππον τὸν Ἀμύντου, Πονηρούπολιν αὐτῆν καλῶν· ὁ δὲ Πτο-
λεμαῖος ὁ Κλαύδιος, περιήρμος γεωγράφος, ἀκμάσας περὶ τὰ μέσα τῆς δην-
τέρας Μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ἦτοι 90 ἔτη πρὸ Φ. τοῦ Καίσαρος, Φι-
λιππούπολιν αὐτὴν ὀρθῶς καλεῖ, καὶ Τριμόντιον ἐν βιβλίῳ γ'. κεφ. ιδ'. Εἶδο-
μεν προσέτι ἐν §. 19. Στέφανον τὸν Βυζάντιον, ἀποδίδοντα τὴν ἀνέγερσιν
ταύτης εἰς Φίλιππον τὸν Μακεδόνα. Ἄρα κατὰ τοὺς εἰρημένους τούτους ἐν-
δόξους ἱστορικοὺς καὶ γεωγράφους πρὸ Φιλίππου τοῦ Καίσαρος ἡ πόλις
αὕτη, Φιλίππου πόλις καὶ Πονηρούπολις ἑκαλεῖτο.

§. 29.

„Ἀπέναντι δὲ τούτων τῶν ἐνδόξων μαρτυριῶν, θέτομεν, ὡς ἄνω εἶπο-
μεν, καὶ τὰς ὑλικὰς ἀποδείξεις, αἵτινες εἰσὶ μνημεῖα ἀρχαιότερα Φ. τοῦ
Καίσαρος, καὶ αἱ ὅποια μαρτυροῦσι τὸν ἀληθινὸν καὶ γνήσιον κτίτορα ταύ-
της Φιλίππου τὸν Ἀμύντου. Αἱ ἀκαταμάχητοι αὗται ἀποδείξεις εἰσὶ τὰ νομίσ-
ματα τῆς Μεγαλονπόλεως ταύτης Φιλίππου πόλεως, αἵτινα φέρουσι τὸ ὄνομα
Φιλίππου πόλις, καὶ Φιλίππου πολιτῶν εἰς ἐποχὴν ἀρχαιοτέραν ἐκείνης τοῦ Φι-
λίππου Καίσαρος· ταῦτα ὅρα ἐν Κεφαλαίῳ 2'. Τὸ πρῶτον τούτων, περὶ οὗ
ἠηθήσεται, φέρει τὴν γνησίαν ἑλληνικὴν ἀρχαίαν ἐθνικότητα τῆς Φιλίππου πό-
λεως, ἀρχαιότερον ὢν πάντων τῶν ἄλλων.

Σημείωσις κβ'. Τὰ ὀρθήντα νομίσματα, ἀποδείξεις ἰσχυραὶ καὶ ἀδια-
φιλονείητοι, εἶτι μᾶλλον ἐπικυροῦσι τὰ ἱστορηθέντα περὶ αὐτῆς ὑπὸ τῶν
Ἑλλήνων καὶ Λατίνων ἱστορικῶν καὶ γεωγράφων, οἷτινες ὁμοφώνως τὴν
κτίσιν ταύτης ἀποδίδουσι εἰς Φίλιππον τὸν Ἀμύντου· ἐκ τῶν ὅσων εἶπομεν
περὶ τοῦ Μαντείου τοῦ Διονύσου, καὶ ἐκ τῶν συμβόλων τῶν πολλῶν τού-
των νομισμάτων τῆς Μητροπόλεως ταύτης, καὶ ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν τούτων
πληροφοροῦμεθα, ὅτι ἡ Μεγαλούπολις αὕτη Φιλίππου ἔφερε τὸ πάλαι θεση-
κεντικὴν τινα ὑψηλὴν ἰδέαν, καὶ θέσιν ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἐν Θράκῃ πόλεων.
ὅρα κατ' ἐξοχὴν τὸ α'. καὶ γ'. νόμισμα, οὐχ ἥτιον δὲ καὶ τὰ λοιπὰ.

§. 30.

„Ἐπεὶ λοιπὸν, ὅτι τὰ ἱστορηθέντα ὑπὸ Ἄννης τῆς Κομνηνῆς περὶ
Φιλίππου πόλεως, σύμφωνα ὄντα κατὰ τὸ νόημα μὲ ἐκεῖνα τῶν ἄνω εἰρημέ-
νων ἱστορικῶν καὶ γεωγράφων, εἰσὶν ἐπὶ τῆς ἀνεγέρσεως τῆς πόλεως ταύτης
εἰς Μεγαλούπολιν ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου.

Σημείωσις κγ'. Σημειωτέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι Φίλιππος ὁ Καίσαρ, με-
ταγενέστερος τῶν εἰρημένων, καὶ τῆς ἐποχῆς τῶν νομισμάτων τούτων, βα-
σιλεύσας δὲ μετὰ ἔτη 83 τοῦ Μάρκου Ἀυρηλίου, καὶ τῆς περιγραφῆς ταύ-

§. 31.

„Γεωργιος ο Γερμανός, ἱστορηματικῆς τοῦ εἰρημένου Πτολεμαίου Κλεανδρίου, ἀκμάσας παρὰ τὰ 1540 Μ. Χ. εἰς τὸν ἰδιαιτερον Χάρτην τῆς Θράκης, Ἑνρώπης Πηγάς Θ. . . ἀπεμεγόμενον ἐν τῇ αὐτῇ ἐκδόσει τῆς Γεωγραφίας τοῦ Πτολεμαίου Κλεανδρίου, ἐπὶ ὁποίαν ἠκολούθησε καὶ ὁ ἠθθεις Μελέτιος Ἀθηρῶν, σημειοὶ τὴν ὄψιν τῆς Φιλίππουπόλεως Λατινιστὶ οὕτω „Philippopolis, quae et Poneropolis, Pannopolis da item Trifontium atque Pulpudena ἴτοι Φιλίππουπόλις ἴτις καὶ Ποηρούπολις, Δουλούπουλις, Εὐμολπιάς, ὁμοίως Τριμόντιον, καὶ Πουλσουδένη.

§. 32.

„Μαρτίνος Κρούσιος Γερμανός, σιγῆροτος καὶ φίλος Ἰωάννον τοῦ Ζυγομαλά, ἠγτορος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μ. Ἐκκλησίας, Καθηγητῆς τῆς τε ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς γλώσσης ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῆς Ἀλαμανικῆς Τυβέργης, ἀκμάσας ἐν ἔτει 1550 συνέγραψε βιβλίον Γραικολατινικόν, ἐπιγραφόμενον Ἱστορία Τουρκογραικαίας εἰς βιβλία ὀκτώ. Turcograeciae libri octo ἀρχίζων ἀπὸ τῆς βασιλείας Μανουήλ τοῦ Παλαιολόγου ἐν ἔτει 1391, καὶ λήγων μέχρι τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ ἐν ἔτει 1579. Οὗτος, ἐν βιβλίῳ ἑβδόμῳ σελίδι 485 λέγει ἠγτῶς“ . . . „Philippopolin praemissi (olim a Philippo, Mace-

„doniae Rege, conditam) eo vigesimo quinto Julii pervenerunt Est „situ pulcherrima, tribus montibus contermina, partimque distermi- „nata. In quorum uno, vestigia Palatii et tribunal Philippi in saxo „excisum adhuc visitur ubi sedens dicitur exercitum suum contem- „platus esse . . . ἴτοι, ὁ φίλος καὶ μαθητῆς τοῦ Μαρτίνου Γεολάγιος,

„διὰ Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ Βελιγραδίου ἀναχωρήσας μετὰ τῆς συνοδίας του, „τὴν 25 Ἰουλίου ἐφθασεν εἰς Φιλίππουπόλιν, πόλιν κτισθεῖσαν τὸ πάλαι ὑπὸ „Φιλίππου τοῦ Βασιλέως τῆς Μακεδονίας, τῆς ὁποίας ἡ θέσις εἶναι καλλίστη „ἴτις περιορίζεται ὑπὸ τριῶν ὀρέων· ἐπὶ ἐνὸς δὲ τούτων ἴχνη τῶν παλατιῶν, „καὶ ὁ θρόνος ἐν μαρμάρῳ ἐγγλυπτος ἄχρι τοῦ δε φαίνονται, εἰς ὃν καθηήμενος „ὁ Φιλίππος ἐθεώρει, λέγονσι, τοὺς στρατιώτας αὐτοῦ ποιούντας τὰς στρατιω- „τικὰς αὐτῶν γυμνάσεις.

Σημείωσις κζ'. Ὁ λόφος οὗτος εἶναι βεβαίως ἐκεῖνος τῆς Εὐμολπιάδος, τοῦ ὁποίου τὸ ὑψηλότερον μέρος μέχρι τοῦ νῦν εἶναι ἀκατολμητον· ἐπὶ τοῦ λό- φου τούτου οἰκοδομημένης τινὸς οἰκίας περὶ τὰ 1835, ἐνέβηθησαν τῶντι ἀ- πεῖρα ἔργη, καὶ τμήματα ἐρειπίων ἀρχαίας μεγάλης οἰκοδομῆς. Ἀλλὰ τανῦν ταῦτα πάντα ἐξέλιπον, διότι καὶ οἰκία ἐκτίσθησαν, καὶ πέτραι οὐκ ὀλίγην ἐκ τοῦ λόφου τοῦτου ἐκώψαν, καὶ κόπασον διὰ τῆς πυρίτιδος περὶ δὲ τούτου ὄρα καὶ Σημ. λ'. τινὲς ἐτόλμησαν νὰ μῶς εἴπωσιν, ὅτι ὁ Φίλιππος τοῦ Ἀμύντου ποτὲ δὲν ἦλθεν εἰς ταῦτα τὰ μέρη· ἀλλὰ τῶν τοιούτων τοὺς λόγους παρατρέχοντες, διότι „ἴσασι μὲν οὐχ ἐκόντες, λαλοῦσι δ' ἄκοιτες.“ Οἱ τοιούτοι

„ παρατηρήσωσι καλῶς καὶ τὰς Σημ. ζ καὶ ιγ'. τοὺς δύο λόγους τοῦ Δημο- σθένους, τὸν ὑπὲρ τοῦ Διοπίθου καὶ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τοῦτον τοῦ Λιβανίου, καὶ τὸν δ'. κατὰ Φιλίππου λόγον, καὶ οὕτω θέλουσι μάθει ἐκόντες ἀκοι- τες, ὅτι ὁ Φίλιππος καὶ ἦλθε καὶ πολὺν χρόνον διετίρισε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Συμβάντα δεινὰ εἰς τὴν πόλιν ταύτην Φιλίππου.

§. 33.

„Ἡ μεγαλόπολις αὕτη καὶ λαμπρὰ πόλις Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου φθο- ρηθεῖσα ὑπὸ τῶν ἀναφανέντων ἐκ βορρᾶ βαρβάρων, οἵτινες κατερήμωσαν τὸ πᾶν, καὶ ἐξωλόθρευσαν ἔργα θεῖα, ὅσα ἐφιλοτιμήθη ἡ ἀνθρωπότης νὰ δει- ξῇ ὅτι εἶναι ὄντως εἰκὼν τοῦ θεοῦ καὶ ἀντίτυπον κατὰ πάσας τὰς ιδιότητας καὶ μάλιστα τὴν πλαστικὴν καὶ δημιουργικὴν, ἔπαυσε καὶ αὕτη τὰ πάνδεινα Ἰωάννης ὁ ἀρχηγὸς τῶν Βουλγάρων, ὁ καὶ Ἰωαννίτσας καλούμενος, βαρυστέ- νακτος καὶ πολυσύμφορος μάστιγος τῆς βυζαντινῆς Ἀυτοκρατορίας, κατὰ τὴν ἐκφρασιν τῆς Βυζαντίδος, κατὰ τὴν πρώτην δεκάδα τῆς δεκάτης τρίτης ἑκατον- ταετηρίδος, ἴτοι περὶ τὰ 1205, καταπορθήσας μετὰ πολλὰ τὴν πόλιν ταύτην, κατηδάφισεν αὐτὴν ἀπανθρώπως, καὶ λεηλατήσας ταύτην ληστρικῶς, κατε- κρήμυσε τὰ λαμπρὰ τεῖχη τοῦ περιβόλου τῶν ἀκροπόλεων, καὶ ἐκεῖνα τῆς ὑπὸ κειμένης πόλεως κατὰ κράτος, τῆς τόσον λαμπρᾶς, τῆς τόσον ἐνδόξου, μετὰ ἔτη 1544 τῆς κτισεῖς τῆς ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου, ὡς εἶδομεν, καὶ μετὰ ἔτη 2560 τῆς πρώτης κατοικήσεως τῆς ὑπὸ τοῦ Εὐμόλπου, καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Μουσαίου· τὴν δὲ ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἀπανθρώπως ἐπότισε μὲ τὸ αἷμα τῶν τέκνων αὐτῆς. Ταῦτα δὲ πάντα ἐπραξεν, ὡς ἔλεγεν, ἵνα Ῥο- μαιοκτόνος ἐπωνομασθῇ, ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν Σκυλοϊωάννης καὶ Κακοϊω- ἀννης ἐπωνομάσθη κατὰ τὸ ἱστορηθὲν τοῦτο τραγικὸν δράμα ὑπὸ τῶν συγ- γραφέων τῆς Βυζαντίδος. Ὅρα αἰῶνα ιβ'. καὶ ιγ'. εἰς τοὺς συγγραφεῖς τῆς Βυ- ζαντίδος, καὶ ἕτερα χωρία ταύτης, καὶ ἐτέρονος ἱστορικοῦς ἱστορησαντας τὴν τραγωδίαν ταύτην. Εἴπωμεν οὖν καὶ ἡμεῖς ἐν περιλήψει τιὰ τοῦ τραγικοῦ τούτου δράματος διὰ τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν, τοὺς στερουμένους τοὺς ἀπὸ συγγραφεῖς.

Σημείωσις κη'. Ὑποταχθεῖσης κατὰ καιροὺς τῆς Βουλγαρίας ὑπὸ τὴν κρυ- αρχίαν τῶν βυζαντινῶν Ἀυτοκρατόρων, ἐν ἔτει 967, ἐπὶ Βασιλείου υἱοῦ τοῦ Ῥωμ- νοῦ, τοῦ καὶ Βουλγαροκτόνου κληθέντος διὰ τὴν νίκην κατ' αὐτῶν εἰς τὴν ὑποστή- ριξιν τῆς βυζαντινῆς Ἀυτοκρατορίας, εἶχε καταστραφῆ κατὰ κράτος τὸ βασι- λειον τῶν Βουλγάρων· ἐπαναστατήσασα δὲ κατὰ καιροὺς πάλιν, ἐν ἔτει 1195 ἐνικήθη ὑπὸ τῶν βυζαντινῶν· ὅθεν ἐπὶ Θεοδώρου Λασκάρεως τοῦ Γρακοῦ, ὄντων τότε καὶ τῶν Ἀσθίων εἰς τὴν Ὁρεσιτιάδα, ἴτοι εἰς τὴν Ἀδριανούπο-

λιν, καὶ πολλὰ κακὰ καὶ τούτων ποιοῦντων κατὰ τῶν Βυζαντινῶν, ὁ ἠγ-
 θεὶς Ἰωάννης, ὁ ἀρχηγὸς τῶν ὁμοθρήσκων ἡμῶν Βουλγάρων, ἐβουλήθη, ἵνα
 καὶ τὴν Φιλιππούπολιν ὑποδουλώσῃ· οἱ δὲ κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης
 γνωρίζοντες καλῶς τούτον ἐκ τῶν καταστρεπτικῶν ἐργασιῶν, καὶ μὴν ἐνδίδον-
 τες εἰς τὰς ὑποσχέσεις του, ἀλλὰ μάλιστα ἀποφεύγοντες αὐτὸν ὡς ἄνδρα αἰ-
 μέτων, θέλοντες ἵνα διαφυλάξωσι τὴν πόλιν των κατὰ τῆς θηριώδους βου-
 λήσεως τούτου, ἔμβασαν εἰς τὴν πόλιν ταύτην τὸν ἀτυχή Ἀλέξιον τὸν Ἀσπιέ-
 ττην, ἀνακρίξαντες αὐτὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν καὶ φύλακα· τὸν δὲ ὁμήσαντα
 πολλάκις κατὰ τῆς πατρίδος των Ἰωάννην ἀπέδιώσαν· οὗτος δὲ φερόμενος ἐκ-
 παλαι μὲ σχολιότητα πρὸς τὴν πόλιν ταύτην, ἀναψε τότε θυμοῦ· ὅθεν τε-
 γχενθεὶς τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως, καὶ ὠφελθεὶς ἐκ τῶν περιστάσεων, ἐξε-
 στρατεύσει κατ' αὐτῆς θηριωδῶς, καὶ κρυεύσας ταύτην, ἠγάμισεν αὐτὴν κα-
 τὰ κράτος, χύσας ἀπανθρώπως πολὺ αἷμα ἐπὶ τῆς γῆς τῶν τέκνωντος· λεηλα-
 τήσας δὲ ληστρικῶς τὴν Μεγαλόπολιν ταύτην, ἀσπλάγχρως κατεκρόχησε τὰ
 τείχη τοῦ περιβόλου τῶν ἀκροπόλεων, καὶ ἐκεῖνα τῆς ὑποκειμένης πόλεως·
 καὶ οὕτως ἀπεκατέστησεν αὐτὴν θέαμα ἐλεινὸν εἰς τοὺς ὀρωῖντας, καὶ ἀκούοντας
 τὴν ἄδικον ταύτην δυστυχίαν αὐτῆς· τὸν δὲ φύλακα αὐτῆς καὶ ἀρχηγόν, Ἀλέξιον τὸν
 Ἀσπιέτην, λαβὼν ὑποχείριον, ἐτύπησε τοὺς ἀστράγαλους τῶν ποδῶν του, καὶ
 διαπεράσας στρομίον, ζῶντα τούτον ἐκρέμασεν ἐκ τῶν ποδῶν ἐπὶ ξύλου ὑψηλοῦ
 εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος τῆς Ἀκροπόλεως· ἐκ δὲ τῶν κατοίκων ἄλλους μὲν κα-
 τέσφαξεν ἀηλεῶς, ὡς πρόβατα ἐπὶ σφαγῆν, ἄλλοι δὲ πάλιν ἵνα σωθῶσι,
 γατέφνον εἰς τὸν Ὀρεσιάδα, ἄλλοι δὲ πρὸς τὸν βασιλεῖα Θεόδωρον τὸν Λάσ-
 कारιν, καὶ ἕτεροι εἰσέβησαν εἰς τὸ Λιδυμίτειον· Ἦθελε δὲ ἀποφύγει ἡ πόλις
 αὕτη τὰ τοιαῦτα δεινὰ, ἐὰν προσεφερέτο ἠπίως πρὸς τοὺς Λατίνους· ἀλλὰ
 περιφρονήσασα καὶ τούτων τὴν ἄδικον θέλησιν, καὶ τοῦ βραβάρου τὴν αἰμοβό-
 ρον βούλησιν, ἐμελλε νὰ πάθῃ οἷα ἔπαθε καὶ ἡ βασιλεύουσα· διότι ἐπόμενον
 ἦτο ν' ἀκολοθηθῆ εἰς τὴν πολιτικὴν ἢ θυγάτηρ τὴν μητέρα κατὰ τὴν ἐκφρα-
 σιν τῶν Βυζαντινῶν Ἱστορικῶν. Ὁ δὲ Ἰωάννης οὗτος, πολλὰ καὶ ἀπάνθρωπα
 κακὰ ποιήσας εἰς τὴν Θράκην, κατέστρεψε μετὰ τὴν Φιλιππούπολιν καὶ τὴν
 Τραπεζοῦπολιν, καὶ τὴν Πλωτινούπολιν, καὶ τὴν Γαριούπολιν, καὶ τὴν Ραι-
 δεστόν, καὶ τὸ Πάνιον, καὶ τὴν Ἠράκλειαν, καὶ πολλὰς ἄλλας πόλεις νική-
 σας δὲ καὶ τοὺς Λατίνους πλησίον τῆς Ἀδριανουπόλεως, καὶ λαβὼν αἰχμά-
 λωτον τὸν βασιλεῖα αὐτῶν Βαλδουίνου μετ' ἄλλων ἀξιοματικῶν ἀνδρῶν, ἐ-
 φυλάκισεν αὐτούς, καὶ διότι εἰς ἐξ αὐτῶν ἐδυνήθη νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν φυλα-
 κῆν, ἄπαντας τούτους ἀηλεῶς κατέσφαξεν. Ὑστερον δὲ κινήθεις καὶ κατὰ τῆς
 Θεσσαλονίκης, ἵνα ταῦτα πράξῃ, ἐκεῖ ὡν ἐπραξεν ἀπῆλανε, διότι πολιορκῶν
 τὴν πόλιν κακῶς τὸ ζῆν αἰφνης κατέστρεψε· βασιλεύσαντος δὲ ὕστερον Ἰωάν-
 νου Δούκα τοῦ Βατήτου ἐν ἔτει 1222, καὶ μετὰ τούτου Μιχαὴλ τοῦ Παλαι-
 ολόγου, ἐξεδιχθήσαν οἱ καταθλιφθέντες· διότι κατὰ κράτος τοὺς ἐχθρούς
 τῆς Ἀυτοκρατορίας οὗτοι κατετρόπωσαν. Ἀλλὰ καλῆτερον ἦτο νὰ μὴν εἶχον
 συμβῆ ταῦτα! Ἀλλὰ ταῦτα μὲν τότε συνέβησαν, ἡ δὲ ἱστορία ἐκτραγφεῖ τὰς

ἀπανθρώπους ταύτας σκηνάς, πραχθείσας ληστρικῶς ὑπὸ ξένων εἰς γῆν καὶ ἐ-
 πικράτειαν καταγνομένην νὰ θρέψῃ καὶ διατηρήσῃ τὰ τέκνα της.

§. 34.

Ἡ πόλις αὕτη ἔπαθε μετὰ ταῦτα, ὡς ἦτον ἐπόμενον, κατὰ καιροὺς
 τὰ πάνδεινα ὑπὸ ληστῶν καὶ βραβάρων. Ἀλλὰ, ὡς φαίνεται, ἡ πόλις αὕτη
 μετὰ τὸ ληστρικὸν κατ' αὐτῆς κίνημα τοῦ Ἰωαννίσα βνήγειρος πάλιν τὰ τεί-
 χη της, διότι λέγεται καὶ παρὰ τῆ τουρκικῆ ἱστορίᾳ, ὅτι ὑπέφερε γενναίως
 καὶ τὴν τελευταίαν πολιορκίαν της μέχρι τινός, μὴ ἐνδίδουσα ποτὲ εἰς τοὺς
 πολιορκοῦντας αὐτήν. Τέλος ἀμνημονύοντες τότε οἱ πολιορκηταί, ἐζήτησαν,
 νὰ εὔρωσι τὰ μέσα, ἵνα ταύτην καθυποτάξωσι μετὰ σπουδῆς δὲ ἐρευνησαν-
 τες, εὔρον πόθεν τὸ ὕδωρ εἰσήρχετο εἰς τὰς ἀκροπόλεις, καὶ διεδίδετο εἰς ὄ-
 λην τὴν πόλιν· εὐρόντες δὲ, ὡς εἶπομεν ἐν §. 13, ὅτι τὸ ὕδωρ δι' ὑπόγειον
 ἀγνώστων εἰς αὐτοὺς σωλῆρων ἐφέρετο εἰς τὴν πόλιν, κόψαντες τοῦτο, ἐνκόλως
 κατεκρυένσαν ταύτην ἐπὶ Σουλτὰν Μουράτου Α. ἐν ἔτει 1362 συγχρόνως
 σχεδὸν μὲ τὴν Ἀδριανούπολιν πρὸ δὲ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως
 ἔτη 81. Λέγεται δὲ ὑπὸ τινων ἱστορικῶν Γερμανῶν, ὅτι μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς
 πόλεως ταύτης, οἱ Τοῦρκοι ἐπισκεύασαν τὰ τείχη τῶν ἀκροπόλεων, καὶ ὅτι ἡ πό-
 λις αὕτη ἔγινε θρόνος Βεζύρου, τοῦ Σουλτάνου τότε εἰς Ἀδριανούπολιν ἰδρυ-
 θέντος. Καὶ ἄλλα πολλὰ λέγουσιν, ὅτι συνέβησαν ἐν καιρῷ τῆς ἀλώσεώς της,
 ἄτινα, ὡς ἀδόμητα ὑπὸ τῶν κατοίκων ἰθαγενῶν ἄνευ ἀνθεντικῆς ἀποδείξεως,
 ἡμεῖς παρατρέχομεν· ἐκ δὲ τῶν πολλῶν τούτων ὅσα δὲν ἐδυνήθησαν νὰ περ-
 γράψωσι περὶ ἐαυτῶν οἱ Ἕλληνες ἕνεκα τῆς πολιτικῆς των ἀνωμαλίας, ταῦτα
 πάντα ἐφιλοτιμήθησαν νὰ ἐξιτορήσωσιν οἱ σοφοὶ τῆς Εὐρώπης.

Σημειώσεις κθ. Τινὲς τῶν εἰδημόνων Ὀθωμανῶν μὲ ἐπληροφόρησαν, ὅτι
 ἡ Ἱστορία τῆς ἀλώσεως τῆς Φιλιππουπόλεως τουρκιστὶ γεγραμμένη, διαλαμ-
 βάνει καὶ περὶ τῶν ὑπογείων σωλῆρων, καὶ ὅτι τις Ἄραβ ἐξιχνίασε τούτους,
 τοὺς ὁποίους οὗτος εὐθὺς ἔδειξεν εἰς τὸν πολιορκητὴν Βεζύρην· τοῦτο λέ-
 γεται μέχρι τοῦ νῦν καὶ παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς ἰθαγενέσι τῆς πόλεως ταύτης.

§. 35.

„Καὶ ταῦτα μὲν ἰκανὰ ἐκ τῶν πολλῶν Ἱστορικῶν τῆς ἀρχαίας ταύτης
 πόλεως Φιλίππου, ἄτινα καταδεικνύουσι τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς ἑλληνικὴν κτ-
 ταγωγῆν, καὶ ἱστορικὴν ἐνυλαιαν· ἐκ δὲ τῶν ὑπαρχόντων μέχρι τῶν ἡμερῶν
 ἡμῶν, τὰ ἐξῆς, καὶ τοι διαφθαρέντα ὑπὸ τοῦ πανδαμάτορος χρόνου μαρτυ-
 ροῦσιν ὅμως καὶ ἀποδεικνύουσιν ἀδιαφιλονείκητον καὶ εἰς τοὺς κωφούς καὶ
 τυφλοὺς τὴν δόξαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μεγαλονπόλεως ταύτης, ἄτινα εἰσὶ
 λείψανα ἀρχαίων μνημείων πολλὰ καὶ πλείστα τῆς ἐνδόξου πόλεως Φιλίππου
 τοῦ Ἀμύντου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ.

Μνημεία ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, ἅτινα εὐρίσκονται εἰς πολλὰ μέρη τῆς Μητροπόλεως ταύτης.

§. 36.

„Μένουσι εἰσέτι τινὰ λείψανα ἐκ τοῦ περιβόλου τοῦ τείχους τῶν τριῶν λόφων καὶ τῶν πυλῶν τούτου ἢ, ἵνα εἴπωμεν καλῆτερα, μένουσι εἰσέτι τὰ γιγατιαῖα θεμέλια τοῦ τείχους τοῦ περιβόλου τῶν ἀκροπόλεων· τὸ δὲ τείχος τοῦτο ποῦ μὲν ὑπάρχει ἐπὶ μεγάλων καὶ ἰσοπλεύρων πετρῶν οἰκοδομημένον, ποῦ δὲ ἀπὸ κεραμείους πλίνθους ἐνμεγέθεις μὲ ἀσβεστον, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τοιαύτης κατασκευῆς εἰσὶν αἱ πύλαι τοῦ περιβόλου τῶν Ἀκροπόλεων, καὶ τῆς ὑποκειμένης πόλεως. Διὰ τοῦ τείχους τούτου οἱ τρεῖς λόφοι ἦτοι συνημμένοι ἀλλήλοις, καὶ ἀπέτελουν μίαν τριλοφον ἀκρόπολιν, διὸ, ὡς εἶδομεν, λατινιστὶ Τριμόντιον αὐτὴν ἐκάλουν κατακόπτοντες δὲ κατὰ καιροῦς ἐν ταῖς οἰκίαις τόσον τῶν ἀκροπόλεων, ὅσον καὶ τῆς ὑποκειμένης πόλεως, εὐρίσκουσι πολλὰ καὶ παράδοξα ἀρχαῖα μνημεία· ὡς καὶ ὁ πρῶν ἀποθανὼν Μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως, κατασκάπτων ἐντὸς τῆς ἐπὶ τοῦ λόφου τῶν Σχοινοβατῶν οἰκίας του, εὗρεκα πολλὰ καὶ παράδοξα τοιαῦτα καταχωμένα.

§. 37.

„Πρότιον ἐστὶν, ὅτε περιεφράγη ἡ πόλις τάφω, κατεφάνησαν κατὸ τὸ νότιον μέρος τῆς ὑποκειμένης πόλεως εἰς βάθος σχήματα θεάτρον ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος· τὰ καθίσματα δὲ τούτου ἦτο κατασκευασμένα τεγηνέντως ἐκ λίθων μεγίστων ἰσοπλεύρων· κατὰ δὲ τὸ 18 ἔτος τῆς παρουσίας ἑκατοτατηρίδος κατὰ τὸ αὐτὸ μέρος ἐν τινὶ οἰκίᾳ εὗρέθη ἑδαφός τι ἰστρωμένον διὰ ποικίλων ψηφίδων. Καὶ κατὰ καιροῦς εἰς τὰ ἐρείπια τῆς πόλεως ταύτης εὐρίσκονται μάρμαρα, τὰ μὲν ἔχοντα ἀνάγλυπτον ἐπιπέδον τινα, τὰ δὲ κεφαλὴν βοῦς ἐστειφανωμένην· ἐκ τούτων εὐρίσκονται πολλὰ εἰς πολλὰς οἰκίας κατοίκων Ἰουστιανῶν· ἐν ἑκ τούτων ἐπὶ ἐνμεγέθους μαρμάρου εὐρίσκειται εἰς τὴν αὐτὴν τῆς οἰκίας τῶν ἀνταδέλφων Γιουμονσγεοδάνη. Ἐτερον δὲ πάλιν ἀγάλματα κεράμεια εὐρίσκονται εἰς σχῆμα κεφαλῆς σατύρων. Εὐρίσκονται δὲ ἐνίοτε καὶ τινὰ μάρμαρα ἔχοντα τὸν Ἡρακλέα ἀνάγλυπτον μετὰ λέοντος παλαιόντα· τὸ ἐντελέστερον τούτων εὐρίσκειται ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῶν ἁγίων Ἀναργύρων τῆς Κοκκλιᾶς· ἐκεῖ ἦτο δύο, τὸ ἐν ἑκάτῃ, ὡς θέλομεν ἴδει ἐν τῷ οἰκίῳ τόπῳ· τὸ θεάτρον καὶ τὸ ἑδαφος τῆς οἰκίας εἶδον καὶ ἐγὼ ὁ γράφων ταῦτα ἐν ἔτει 1833, μετὰ τοῦ ἐν ἱατροῖς φιλομούσου καὶ ὁμογενοῦς Δημητρίου Βήρδα Μακεδόνα. Τὸ δὲ θεάτρον σώζεται ἔτι καὶ νῦν, ὅπερ ἐσκέπασαν μὲ χῶμα.

§. 38.

„Εἰς δὲ τὸ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀγορᾶς κείμενον, τουρκιστὶ Κουρσοῦμ γὰν καλούμενον, εἰναί τις μεγίστη σορός, ἣτοι τάφος ἐκ λίθου ἢ μνήμα, ἐν ᾧ οἱ παλαιοὶ ἐδυνήθηζον, καὶ κατέθετον τὸν νεκρὸν τοῦ ἀποθανόντος, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπέθετον ἕτερον σχεδὸν ὅμοιον ἐπίθεμα· καὶ τοιαῦτα σοροὶ ὑπάρχουσι πολλαὶ εἰς πολλὰ μέρη τῆς πόλεως σὶν τοῖς ἐπιθέμασι, τὰς ὁποίας μεταχειρίζονται ὡς δεξαμενάς· ταύτην δὲ τὴν σορὸν πρό τινας καιροῦ ἔθεσαν ὑποκάτω μιᾶς ἐκεῖ κειμένης βρύσεως ἔξω τοῦ χανίου, χρησιμευούσης ὡς ὑδροδόχου· εἰς τὰ πλάγια δὲ ταύτης εἰσὶ γεγραμμένα τάδε.

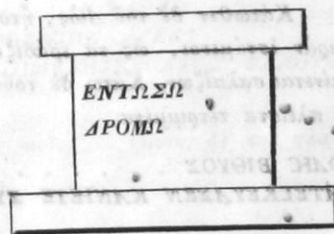
ΕΡΕΝΝΙΟΣ ΗΡΑΚΛΙΑΝΟΣ ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΙΤΗΣ ΕΚ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΕΛΥΤΙΚΑΙ ΤΗΥΒΙΒΕ ΑΥΤΟΥ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ ΑΘΗΝΟΛΩΡΟΥ ΚΑΤΕΓΚΕΥΑΓΕ ΤΗΝ ΙΟΡΟΝΥΝ ΤΩ ΓΡΑΩ ΑΝΕΓΟΜΙΑΤΟΝ ΟΣΑΝΑΕ ΠΛΩΣΙΑΩΣΙ ΤΩ ΦΙΛΚΩΛΗΝΑΡΙΑ.

§. 39.

„Ὁ πρὸ τεσσάρων μηνῶν ἀποθανὼν Μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως, χρηματίσας ἔτη 26 Ἀρχιερεὺς εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ἐσύναξε κατὰ καιροῦς πολλὰ καὶ διάφορα ἀγάλματα, καὶ νομίσματα ἄπειρα· μεταξύ δὲ τούτων ὑπάρχει καὶ μία εἰκὼν μαρμαρίνη, ἀνάγλυπτον ἔχουσα τὸν Αἰῶ ἰστάμενον, καὶ ἔχοντα εἰς τὰ ἀριστερά του αὐτὸν ἰστάμενον. Μὲ εἶπε πολλάκις, ὅτι τὴν εἰκόνα ταύτην εὗρεκα εἰς τὴν ὁδὸν, τὴν ἄγουσαν ἀπὸ Φιλιππουπόλεως εἰς Πασαρτζίκι, ἐκεῖ που παραχωμένην εἰς τὰ χωράκια· ἡ εἰκὼν δὲ αὕτη εἶναι ἀριστοῦργημα ἀρχαίας ἐρομολυτικῆς τέχνης. Ἄγγλος τις διαβαίνων ἐκ Φιλιππουπόλεως ἐν ἔτει 1832, γνωρίζω καλῶς, ὅτι ἐπρόσφερεν εἰς τὸν Μητροπολίτην τούτον γρόσια πέντε χιλιάδας διὰ τὴν εἰκόνα ταύτην, ἀλλὰ ὁ ἀγωνιάτης του μὲ κανένα τρόπον δὲν τὴν ἐδέχθη εἰς τὸ ἀλογόν του, ὁ δὲ Ἄγγλος βιαζόμενος νὰ ἀναχωρήσῃ παρήτησε ταύτην μὲ ἐλπίδα, ὅτι πάλιν μέλλει νὰ διαβῆ ἐκ τῆς Φιλιππουπόλεως. Ἄνω δὲ καὶ κάτω τῆς εἰκόνας ταύτης εἰσὶ γεγραμμένα τάδε.

ΚΥΡΙΩ ΔΙΙ.

(ἐνταῦθα ἴσταιται ὁ Αετός.)

ΔΟΥΡ ΕΝΘΗ ΔΙΠΕΟΣ ΔΩΡΟΝ ΕΚΤΩΝΑΕΙ ΠΑΝΩΝΜΕ ΕΚΔΙΚΗΘΟΝ

Ἐκαστος βλέπει, ὅτι ἐν τῷ μεταξύ εἰσὶ τινα ψηφία διεσθαρμένα, ἀλλὰ ἡ τελευταία σειρά λέγει „ἐκ τῶν δὲ τυράννων με ἐκδίκησον.

Καὶ εἰς ἑτέραν πλάκα, ἔχουσαν ἀνάγλυτον τινα γυναικα ἰσταμένην, εἰσὶ τὰδε; ἄτινα εἰσὶ πολὺ διεσθαρμένα.

ΗΡΑΚΛΕΙΟΥΧΡΟΤΩΜΟΣ. ΕΥΧΗΝ· ἔχει δὲ καὶ ἄλλα ἀγάλματα, οἷον τῆς Σφιγγός, καὶ ἕτερα.

§. 40.

Ἐνδον τῆς ἀλλῆς τῆς Μητροπόλεως ὑπάρχει λιθόκτιστός τις μετὰ θόλου οἰκοδομή, διηρημένη εἰς τρία χωρίσματα, κτισθεῖσα ἐν ἔτει 1813, πρὸς ἰδίαν χρῆσιν τῶν πραγμάτων τῆς Μητροπόλεως· ἀνωθεν δὲ τῆς δευτέρας πύλης ὑπάρχει κτισμένον μικρόν τι ἐκ μαρμάρου ἀνάγλυτον, ἔχον ἰππεία τινα, ἔμπροσθεν τοῦ ὁποῦν ἰσταται γυνήτις· ἄνω δὲ καὶ κάτω τοῦ ἀναγλύτου εἰσὶ γεγραμμένα τὰδε, τὸ πλεῖστα σχεδὸν διεσθαρμένα ἕνεκα τῆς ἀρχαιότητος.

ΚΥΡΙΩΡΩΙ. ΗΡΑΝΣΝΑΥΛΟΥ ΤΡΑΛΕΟΣ.

Ἀναβαίνοντες δὲ τὴν κλίμακα τοῦ τρίτου χωρίσματος, εὐθὺς ἀπαντῶμεν μεγάλην τινὰ μαρμαρίνην εἰκόνα ἀρχαιοτάτην, κτισμένην ὡσαύτως εἰς τὸ τεῖχος τῆς οἰκοδομῆς, ἣτις εἶναι διηρημένη τεχνιέντως εἰς τρία χωρίσματα· καὶ εἰς μὲν τὸ πρῶτον ἔχει τὸν Κρόνον ἰστάμενον, κρατοῦντα ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χεῖρὶ τὶ ἐσπαργανωμένον, καὶ ἔχοντα τὴν χεῖρα εἰς τὸ στήθος του: ἐνθεν δὲ καὶ ἔνθεν τούτου εἰσὶ δύο προτομαὶ γυναικῶν τετριμμένα ἕνεκα ἀρχαιότητος· εἰς δὲ τὸ δευτέρον χωρίσμα κάθηται ὁ Ζεὺς ἐπὶ κλιτηρός, μεγαλόσωμος, καὶ κρατῶν εἰς τὴν δεξιάν του χεῖρα στέφανον, ὡς μέλλον τάχα νὰ στεφανώσῃ τινὰ· ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἐντεῦθεν τοῦ Διὸς εἰσὶ δύο γυναικες ἔχουσαι τὸ μέγεθος τοῦ σώματος ἀναλόγως τῆς εἰκόνας καὶ ἐκείνου τοῦ Διὸς· ἐκάστη δὲ τούτων φέρει ἐπὶ κεφαλῆς στέφανον, καθήμενὴ ἐπὶ θρόνον· τόσον δὲ ὁ Ζεὺς οὗτος, ὡς καὶ ἐκεῖνος ἐν §. 31 εἰσὶ γερνοί, καὶ μόνον πρὸς τὰ κάτω μέρη τοῦ σώματος φέρουσι φόρεμα, τὰ δὲ γένεια ἔχουσι καὶ οἱ δύο μέτρια, κάτω δὲ τοῦ Διὸς εἰσὶ γεγραμμένα τὰδε, τὰ πλεῖστα διεσθαρμένα ἕνεκα τῆς ἀρχαιότητος.

• ΣΔΟΜΗΟΥΣ ΖΩΝΚΑΙ ΦΡΟΜΩΝ . . ΑΥΤΟΥ . . ΤΟΝΑΦΗΡΩΗΣΕΝ.

Κάτωθεν δὲ τοῦ Διὸς, ἦτοι εἰς τὸ τρίτον χωρίσμα εἰσὶν ἑπτὰ νέοι κατὰ σειράν ἰστάμενοι, ὡς νὰ ἐβάδιζον· κρατῶν δὲ ἕκαστος κεράτιον σάλπιγγα, φαίνεται σαλπίζων. Κάτω δὲ τούτων καὶ τῆς εἰκόνας, εἰσὶ γεγραμμένα τὰδε, τὰ πλεῖστα τετριμμένα.

ΔΟΔΗ ΒΙΘΥΟΣ . . . . . ΡΙΩ ΑΥΤΟΥ ΔΩΡΩ
ΚΑΤΕΚΚΕΥΑΣΕΝ ΚΑΝΙΕΤΕ ΣΥΛΒΗΚΟΥ ΣΟΡΑ ΚΡΟΝΙΟΥ ΜΝΕΛΑΣ
ΧΑΡΙΝ.

Ἡ εἰκὼν αὕτη κατὰ τὴν μαρτυρίαν τινῶν, οἵτινες ἐνθνυοῦνται, εὐρέθη ἐνδον τῆς γῆς εἰς τὸ βάθος, ὅτε ἐκεῖ πλησίον τῆς εἰρημένης οἰκοδομῆς ἔσκαπτον τὸ ἐκεῖ εἰσέτι ὑπάρχον φρέαρ ἴτοι πηγάδι.

§. 41.

Ἐν τινὶ οἰκίᾳ κατὰ τὴν ἐνορίαν τῆς ἁγίας Κυριακῆς, κειμένη πλησίον ἐκτὸς τοῦ τείχους τοῦ περιβόλου τῆς Ἀκροπόλεως, ὑπάρχει πέτρα τις, εὐμεγέθης μαρμαρίνη καὶ λαμπρά, ἣτις φέρει τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς Τιβερίου τοῦ Κλαυδίου, βασιλεύσαντος ἐν Ῥώμῃ ἐν ἔτει 14 Μ. Χ. ζήσαντος ἐπὶ θρόνον ἔτη 23 ἐπὶ τοῦ ὁποῦν ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Σωτὴρ τοῦ Κόσμου· εἰς τὴν οἰκίαν ταύτην ὑπάρχουσι καὶ ἕτεροι εὐμεγέθεις πέτραι μαρμαρίναι καταχωμέναι.

ΑΓΛΘΗ ΤΥΧΗ

ΤΙΒ. ΚΛΑΥΔΙΟΝ ΠΛΑΣΙΝΟΥΝ ΜΟΥΚΙΑΝΟΥ Η ΙΕΡΑ ΓΕΡΟΥΣΙΑ ΤΟΝ ΕΛΥ
ΤΗΣΕΚΔΙΚΟΝ.

ΕΥΤΥΧΕΙΤΕ.

ΤΑΜΙΕΥΟΝΤΟΣ ΓΛΑΚΟΥ ΘΑΛΛΟΥ.

§. 42.

Ἐἰς δὲ τὴν ὑπώρειαν τοῦ λόφου τῶν Σχοινοβατῶν, κατὰ τὸ ἀνατολι-
κονότιον μέρος ὑπῆρχε καὶ τις βωμὸς λιθόκτιστος μετὰ θόλου ἑλληνικός, ἐν
ᾧ ἦτον ἐκκλησία ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Παρασκευῆς· τὸν βωμὸν τούτον οἱ ἄ-
πειρώκαλοι Δημογέροντες τῆς πόλεως ταύτης ἐν ἔτει 1835 ἐκ θεμελίων ἐρύ-
ψαν, καὶ ἐκκλησίαν μικρὰν ἀνφοδομήσαν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, μολονότι ἡ
περιοχὴ τῆς ἐκκλησίας ταύτης ἔχει μεγίστην ἔκτασιν, καὶ ἠδύνατο ἂν ἤθελον
νὰ οἰκοδομήσωσι μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας ταύτης· εἰς δὲ τὸ ὁ-
πισθεν μέρος τοῦ τείχους τοῦ βωμοῦ τούτου, ἦτον ἐπὶ πέτραις μαρμαρίνης γε-
γραμμένα τὰδε.

ΑΓΛΘΗ ΤΥΧΗ

ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΤΩΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ ΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ . . . . . Υ ΔΙ-
ΑΜΟΝΗΣ Μ. ΑΥΣΗΛΙΟΥ . . ΛΑΙ ΤΩΝ ΕΠΙ ΚΑΙ ΛΑΥΡΗΛΙΟΥ. Ν. ΡΟΥ
ΑΡΜΕΝΙΑΚΩΝ ΦΛΙΣΚΟΣΚ . . . . . ΙΟΥΑΡΚΟ . . . . .
ΑΝΕΘΗΚΕ ΑΡΤΕΜΕΙΣΙΑΔΙ ΜΕΤΑ ΙΕ — ΡΟΣΝΙΗΝ ΕΚΙ . . . . .
ΚΟΥΝΤΟΣ ΑΛΦΕΙΟΥΝΟΣ ΕΝΩΝΙΟΥ Ε ΕΠΙΜΕΛΗΤΕΥΟΝΤΟΣ ΦΛΑΟΥΕΥ-
ΔΑΙΜΟΝΟΣ ΤΟΥ ΚΑΙ ΦΛΑΟΥΙΑΝΟΥ.

Καὶ ἐν ἑτέρῳ τοῦ αὐτοῦ βωμοῦ εἰσὶ τὰδε, τὸ ἡμισυ δὲ τῆς πλακῆς
λείπει.

ΤΥΧΗ

ΠΟΥΤΟΥ ΥΠΑΤΙΚΟΥ
ΤΩΥ ΝΑΦΥΛΗΚΕΝΔΙΣΕΙΣ

§. 43.

„Εἰς δὲ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου πρὸς τὸν λόγον Εὐ-
μολπιάδα πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἁγίου Βήλατος εἰς τὸ τεῖχος τοῦ περιβόλου τῆς
ἐκκλησίας εἰσὶν ἐπὶ τινος μαρμαρίνης πέτρας γεγραμμένα τὰδε.

ΑΚΤΙΟΣ ΜΑΞΙΜΟΥ ΤΟΥΣ ΚΛΥΝΤΗΡΑΣ ΚΑΤΕΣΚΕΥΣΕΝ ΣΥΝ ΤΟΙΣ
ΥΠΟΘΕΜΑΣΙΝΕΚ ΤΩΝ ΛΙΘΩΝ ΦΙΛΗΡΤΕΜΙΣΙΛΙΑ ΑΝΤΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙ-
ΤΕΙΑΣ ΕΠΙΜΕΛΙΤΕΥΟΝΤΟΣ ΦΛΟΥΒΙΟΥ ΕΥΔΑΙΜΟΝΟΣ ΤΩΝ ΚΑΙ ΦΛΑ-
ΟΥΛΑΝΟΥ.

Ἡ ἐπιγραφή αὕτη, ὡς καὶ ἐκείνη τοῦ §. 34 ἔγινον ἐπιμελητεύοντος τοῦ
καὶ Φλαουϊανου· ἄρα εἶναι τῆς αὐτῆς ἐποχῆς ἐπὶ Μάρχου Αὐρηλίου.

§. 44.

„Ανεγερθείσης δὲ ἐκ βιάθρων τῆς ἐκκλησίας ταύτης ἐν ἔτει 1844, εὐ-
ρέθη ἔνδον τῶν θεμελίων εἰκόντις ἐκ μαρμάρου ἀνάγλυπτος· τὸ μάρμαρον τοῦ-
το εἶναι στενὸν καὶ μακρὸν, ὡς στῆλη, καὶ διαιρούμενον εἰς τρία· εἰς τὸ δευτέρον
χώρισμα εἶναι τὸ ἀνάγλυπτον· ἔχει δέ τινα ἐπὶ κλιτήρος καθήμενον, βαστῶν-
τα ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ στέφανον, τὸν νιὸν αὐτοῦ στεφανοῦντα, καθήμενον
καὶ αὐτὸν παρὰ τοῖς ποσὶν αὐτοῦ μετ' εὐλαβείας, εἰς τοὺς πόδας τοῦ ὁποί-
ου ἐπὶ τοῦ κλιτήρος ἴσταιται τις σκύλος, ἔχων τοὺς ἔμπροσθίους τῶν πο-
δῶν του ἐπὶ τῶν ποδῶν τοῦ νέου· εἰς δὲ τὰ ἀριστερὰ τοῦ πατρὸς ὀπισθεν
ἴσταιται γυνήτις, καὶ εἰς τὰ ἀριστερὰ αὐτῆς κάτω τοῦ κλιτήρος ἴσταιται νέ-
ατις. Φαίνεται δὲ τὸ ἀνάγλυπτον τοῦτο ὅτι εἶναι μὲ ἐπέλειαν τῆς ἀρχαίας ἐρ-
μογλυπτικῆς τέχνης· ἐπὶ δὲ τῆς εἰκότος ἄνω καὶ κάτω εἰσὶ γεγραμμένα κα-
θαρῶς τὰδε.

ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ

ΕΠΑΓΑΘΟΣ ΠΑΥΛΙΝΗΣ ΚΑΙ ΦΡΟΝΩΝ ΕΛΥΤΩ ΚΑΙ ΤΗ ΕΛΥΤΟΥ ΤΙΟΥ-
ΤΗ ΤΟΝ ΒΩΜΟΝ ΕΚ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΚΑΤΕΣΚΕΥΑΣΕΝ.

ΕΥΤΥΧΕΙ

Ἦτοι, ὁ λίαν ἀγαθὸς καὶ φρόνιμος Παυλῆς ἐκ τῶν ἰδίων κατεσκεύασε τὸν
βωμὸν ἱαντῶ καὶ τῆ ἱαντοῦ γυναικὶ Τιοντῆ.

§. 45.

„Εἰς τὰ μνήματα τῶν τούρκων, ἦτοι εἰς τὸ Ὅρατὰ Μεζάρι τουρκιστὶ κα-
λούμενον μέρος τῆς πόλεως, εὐρίσκεται πέτρατις μαρμαρίνη τετράπλευρος, καὶ
μακρὰ, ἔχουσα γεγραμμένα τὰδε, τὰ πλείστα τετριμένα ἕνεκα τῆς ἀρχαιότη-
τός της.

ΑΡΧΗΝ ΚΑΙ ΑΡ	ΛΚΕΞΑΝΔΡΩ ΠΑΙΔΙ
ΤΗΛΑΜΠΡΟΤΑΤΗ	ΑΙΜΙΛΙΟΥΣΟΥ ΙΜΝΗ
ΠΟΛΕΩΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ	ΧΑΡΙΝΕΞΟΡΚΙΣΟΝ
ΛΕΛΑΦΟΝ	ΘΕΟΥΣ ΧΑΤΑΧΘΟΝΙΟΥΣ
ΤΟΥ ΣΥΓΚΛΗΤΟΥ	ΜΗΛΕΝΗ
	ΜΕΤΑΚΕΙΝΗΣΑΙ
	ΗΜΩΝ
ΤΗΡΗΝ	ΕΥΤΥΧΕΙ.
ΜΟΥΑΣΚΑ	
ΜΕΝΕΦΡΟΝΟΣ	

ὡσαντως δὲ καὶ ἔτερον τετράπλευρον ἐκεῖ.

§. 46.

„Εἶπομεν, ὅτι ὁ λόφος Καλύβη, τουρκιστὶ Σαὰτ Τεπές, εἶναι καὶ αὐ-
τὸς κατοικημένος· ἐκείνου εἰς τὴν ὑπόρειαν τούτου, εἰς οἰκίαντινα ὀθωμα-
νικὴν, ἔμπροσθεν τῆς θύρας εὐρίσκονται δύο μεγάλα μάρμαρα, ἅτινα, ὡς
φαίνονται, εἶχον κυβικὸν σχῆμα, ὑπὸ δὲ τῆς ἀρχαιότητος συντετριμμένα· ἕκα-
στον δὲ τούτων μετὰ πολλῶν ἄλλων ἀναγλυμμάτων φέρει τὸν Ἑρμῆν ἀνάγλυπτον
μὲ πτερὰ εἰς τοὺς ὤμους, εἰς δὲ τὴν κεφαλὴν φέρει τὸν λεγόμενον πέτασον,
ἴτοι κάλυμμα πτερωτόν. Καὶ εἰς μὲν τὸ ἐν ὃ Ἑρμῆς εἶναι ὁ ἥμισος, διότι λεί-
πει τὸ κάτω μέρος τοῦ μαρμάρου· εἰς δὲ τὸ ἕτερον εἶναι σῶος, ἔχων τὸν ἕνα
πόδα σηκωμένον, ὡς θέλων ν' ἀναβῆ πον, ἢ τρόποντινα ὡς ἐπιστηρίζων αὐ-
τὸν ἐκεῖ.

§. 47.

„Κατὰ δὲ τὸ δυτικὸν μέρος τῆς πόλεως ἔστι τι πεδῖον μέγα, ὅπου εὐ-
ρίσκοντο μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν τινὰ τετράπλευρα, μείζονα τόπον σταδίου
περιέχοντα, καὶ δένδρα πάμπολλα, μεγάλα καὶ συνηραφῆ, ἅτινα διεχώριζον
τὰ τετράπλευρα ταῦτα· ἐκεῖ, ὡς φαίνεται, ἐξετελοῦντο οἱ ἀγῶνες καὶ τὸ ἵπ-
ποδρόμιον, ὡς ἴστορεῖ Ἄννα ἢ Κομνηνῆ· τοῦτο οἱ Τούρκοι καλοῦσι μέχρι
τοῦ νῦν Σαράγι, ὅπερ δηλοῖ Ἀνάκτορα· ἐξήρχοντο δὲ καὶ αὐτοὶ κατ' ἔθος
ἀνὰ πᾶσαν ἕκτην ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος, ἦγον τὴν παρασκευὴν, καὶ ἔπαι-
ζον, ἵπποδρομοῦντες τὸ δοράτιον, ὅπερ τσιρίτι αὐτοὶ καλοῦσι· τὸ μέρος
τοῦτο πρότινων ἐτῶν ἐρήμωσαν κατὰ κράτος· οἱ δὲ θεαταὶ ἐκάθητο ἐπὶ τῶν
τετραπλεύρων ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ δένδρου· εἰς δὲ τὰ πέριξ τούτου τοῦ τόπου
εὐρίσκονται ὑπὸ τὴν γῆν εὐμεγέθεις μαρμάρουαι πλάκες, καὶ ἕτερα ἐρείπια· οἱ
ἰδιοκτῆται τανῦν χριστιανοὶ τοῦ τόπου τούτου, κατὰ μέρος δὲν δύναται νὰ
γεωργήσωσι τὴν γῆν, διότι ἀροτριῶντες εὐρίσκουσιν ὑπὸ τὸ χῶμα τὰς εἰρημέ-
νας ταύτας εὐμεγέθεις πλάκας, καὶ ἐρείπια οἰκοδομῶν.

Σημείωσις λ. Οἱ αὐτοὶ ἰδιοκτῆται τοῦ τόπου τούτου Ἀντάδελφοι Στογιάνοβιτζ, κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐκ βάρθρων ἀνεγείραντες τὴν κατὰ τὸν λόφον Εὐμολπιάδα πατρικῆντων οἰκίαν, κειμένην ἐπὶ τοῦ τείχους τοῦ περιβόλου τῆς ἀκροπόλεως, ἐπὶ τῆς ὠραιότερας θέσεως τῆς πόλεως, ἐνδον τῆς γῆς εὐρήκαν πλῆθος εὐμεγέθεις μαρμαρίνας πλάκας τετραπλευρούς, τὰς ὁποίας θελήσαντες νὰ ἐξάξωσι πρὸς χρῆσιν τῆς οἰκοδομῆς τῆς οἰκίας, ἠναγκάσθησαν καὶ παραίτησαν αὐτὰς διὰ τὸ πολυδάπανόν· ἐπὶ τοῦ λόφου τούτου, εἰπομεν εἰς §. 24 καὶ σημείωσιν κα'. ἦτο τὰ παλάτια καὶ ὁ θρόνος ἔκ πέτρας Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου.

§. 48.

„Εἰς ἀνασκαφὰς γενομένας εἰς Στινήμαχον εὐρέθη μικρὰ τις πλάκα μαρμαρίνη, ἣτις ἤδη ὑπάρχει ἀνα χεῖρας τοῦ γράφοντος ταῦτα εἰς Φιλίππουπολιν, ἀνάγλυπτον ἔχουσα τὸν Δία, καθήμενον ἐπὶ θρόνου, τὸ ὅποιον τοῦτο κατὰ τὴν ἑλληνικὴν μυθιστορίαν, σημαίνει τὸ ἐδραῖον καὶ ἀκλόνητον τῆς δυνάμεώς του· καὶ εἰς μὲν τὴν δεξιᾶν χεῖρα κρατεῖ τὸν ἀετὸν, καὶ τοῦτο σημαίνει τὴν κυριότητα, εἰς δὲ τὴν ἀριστερὰν κρατεῖ τὸ σκῆπτρον, τὸ ὅποιον εἶναι σύμβολον τῆς ἡγεμονίας καὶ βασιλείας του· καὶ εἰς μὲν τὰ ἄνω τοῦ σώματος εἶναι γυμνός, καὶ μὲ τοῦτο παριστάνει τὰ οὐράνια, τὰ ὅποια εἶναι καθαρὰ· εἰς δὲ τὰ κάτω εἶναι κεκαλυμμένος, καὶ μὲ τοῦτο παριστάνει τὰ γῆινα, ἅτινα εἰσὶ κεκαλυμμένα ὑπὸ νεφελῶν, καὶ ἄλλων ὑλῶν· ἡ εἰκὼν αὕτη εἶναι ἐντελεστάτη, καὶ ἀρχαίας ἐρμολυφικῆς ἔργον· κατέταξα δὲ ταύτην εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς Φιλίππουπόλεως, ἐπειδὴ καὶ ἤδη ὑπάρχει εἰς Φιλίππουπολιν, κυρίως ὁμως ἀνήκει εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς Στινήμαχον· τοιαῦται εἰσὶ καὶ αἱ ἕτεραι δύο, ὡς εἶδομεν ἐν §. 31 καὶ 32 μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι ὁ μὲν ἴσταιται, ὁ δὲ ἐπὶ κλινητῆρος κάθηται· ἡ εἰκὼν αὕτη ἴσως εἶχε καὶ πρὸς τὰ ἄνω ἐπιγραφὴν, ἀλλὰ λείπει, πρὸς δὲ τὰ κάτω ἔχει τοιαύτην.

ΕΥΦΡΑΤΗΣ ΥΑΚΙΝΘΟΥ ΚΑΤΟΥΡΟΝ.

§. 49.

„Εἰς χεῖρας τινῶν κατοίκων τῆς πόλεως ταύτης εὐρίσκονται τρεῖς εἰκόνας μαρμαρίναι, ἀριστοτεχνήματα ἀρχαίας ἀναγλυφικῆς τέχνης· ἐκ τούτων αἱ δύο εἰσὶν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ προαποθανόντος Μητροπολίτου, καὶ ἡ ἑτέρα εἰς χεῖρας τοῦ ἑλλογίμου διδασκάλου τῆς ἑλληνικῆς Σχολῆς Κυρίου Ξάνθου. Ἐκάστη δὲ τούτων φέρει σχεδὸν τὸ αὐτὸ εἰκόνισμα, δηλ. ἰσπέα τινα νέον, καθήμενον ἐπὶ ὠραίου ἵππου, καὶ ἐν τῇ δεξιᾷ χεὶρὶ κρατοῦντα κοντάρι, μορφῇ θεατρασίας ὠραιότητος· οὗτος δὲ κνηγεῖ κάπρον, ὃν σκύλας κρατεῖ ἐκ τοῦ δεξιοῦ ὠτιου, ἐκ τῶν ὀπισθεν ἐρχόμενος· εἰς δὲ τὴν ἄλλην εἰκόνα κρατεῖ ἐπίσης ὁ σκύλος τὸν κάπρον ἐκ τοῦ ὠτιου, κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ἐρχόμενος· ὅσον λαμπραὶ καὶ ὠραῖαι εἶναι αἱ εἰκόνας αὗται, καὶ καθ' ὅλα τῶν τὰ μέλη σώω τὰ εἰκονίζόμενα, ἄλλο τόσον τὰ κάτωθεν γράμματα, εἰσὶ διεφθαρμένα, καὶ δυσανάγνωστα.

Σημείωσις λα'. Εἰς χωρίοντι κατὰ τὴν κόμην Κοίτσιμα ὑπάρχει στήλητις ἐκ μαρμαρίνου, ἀνδρὸς ἀνάστημα ἔχουσα, ἣτις τανῦν εἶναι εἰς τὸν νάρθηκα τῆς ἐκκλησίας τοποθετημένη· εἰς τὴν στήλην ταύτην εἰσὶ πολλὰ ἑλληνικὰ καὶ ἐαγγέλιστα γράμματα, τὰ ὅποια δὲ ἐνθυμούμαι· ἴο το μόνον γνωρίζω, ὅτι ὑπάρχει γεγραμμένον ἐπ' αὐτῆς τὸ ὄνομα του κυβερνήτου τῆς Φιλίππουπόλεως, καὶ τῆς γενναϊκὸς αὐτοῦ· εἰς πολλὰς ὀθωμανικὰς οἰκίας τῆς πόλεως ταύτης Φιλίππου ὑπάρχουσι πολλὰ ἀνάγλυπτα, καὶ πλάκες μὲ ἑλληνικὰς ἐπιγραφὰς· μία ἐκ τούτων ἦτον καὶ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σαρί Ναζιζογλου εὐμεγέθους, λαμπρὰ, καὶ ἀρχαία, τὴν ὁποίαν ὁ οἰκοδεσπότης εἶχε περὶ πολλοῦ, ἀλλὰ, ὡς μᾶς λέγει ὁ υἱὸς τοῦ ἠηθέντος, διεφθάρη ὑπὸ τῆς συμβάσεως πρὸ δύο ἐτῶν προκαίῳς εἰς ἐκείνην τὴν οἰκίαν.

§. 50.

„Κατὰ τὴν ἐνορίαν τῆς ἁγίας Κυριακῆς, ὄρα Σημ. κ'. εἰς τὸ τεῖχος ἑνὸς ἐκεῖ τζαμιου ὑπάρχει κτισμένη εὐμεγέθους τις παραλληλόγραμμος λαμπρὰ μαρμαρίνη πλάκα, τῆς ὁποίας τὸ ἐν μέρος εἶναι συντετριμμένον· ἔχει δὲ λατινιστὶ καὶ ἑλληνιστὶ γεγραμμένα τὰ δε·

MP. CAISAR M. AURELIUS ANTONINUS . . .
 IMP. U COS. III. PP. MURUM CIVITATI PHILIPPOPOLIS
 . . . PTIACUS LEG. PR. TACIVENDUM CURAV I
 ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΙΣ . . . .
 ΑΥΤΗ ΧΡΗΜΑΤΩΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ Μ. ΑΥΡΗΛΙΟΥ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΥ
 ΣΕΒ. ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ ΠΑΝΤΟΥΛΕΙΟΥ
 ΓΡΑ . . . .

ἡ πλάκα αὕτη, ὡς βλέπομεν, φέρει τὴν αὐτὴν ἐποχὴν μὲ ἐκείνας τὰς εἰς §. 44 καὶ 45. Ἄρα ἡ πόλις αὕτη καὶ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τούτων ἐκαλεῖτο Φιλίππουπολις ἐπὶ Μάρκου Αὐρηλιου, ἐτῆ 83 πρὸ Φιλίππου τοῦ Καίσαρος βασιλεύσαντος.

§. 51.

„Πλησίον εἰς τὸν λόφον Κορηίδα εἶναι τις τόπος καλούμενος Ῥοδόκηπος· εἰς ἀνασκαφὰς κατ' αὐτὰς ἐκεῖ γενομένας εὐρέθη εἰς τὸ βάθος τῆς γῆς κτερίων τι εὐμεγέθεις καὶ ἐν αὐτῷ πλάκα τις, ἀνάγλυπτον ἔχουσα τὴν Δήμητρα, καὶ εἰς μὲν τὴν ἀριστερὰν χεῖρα κρατοῦσαν ῥάβδον, εἰς ἣν εἶναι περιτετυλιγμένος ὄφις τις, τὴν δὲ δεξιᾶν ἔχουσα ἐπὶ βωμοῦ, πλησίον αὐτῆς ἐπὶ τὰ δεξιὰ κειμένον· ἐγγὺς δὲ τοῦ βωμοῦ ἴσταιται τυφλός τις, ὡς δειόμενος καὶ ζητῶν παρ' αὐτῆς θεραπειᾶν· Ἄνω δὲ τούτου κάθηται δύο· ἐπὶ δὲ τὰ ἄνω τῆς εἰκόνης εἰσὶ γεγραμμένα μὲ κεφαλαϊώδη γράμματα τάδε. „Αγαθη τυχη· Κάτωθεν δὲ ἀσαύτως τάδε· Τρατια υπερο της ορασεως θεε Δημητρι δωρον· ἡ εἰκὼν αὕτη σώζεται ἤδη εἰς χεῖρας τοῦ ἐπισκόπου τῶν Λατίνων· ὄρα Σημ. λη'. εἰς δὲ τὴν περιοχὴν τῆς ἐκκλησίας αὐτῶν εὐρίσκονται καὶ τρεῖς κίονες, ἧτοι κεφαλαῖ

κολωνῶν, ἀρχαίας γλυπτικῆς ἔργον· οὗτος δὲ μᾶς ἐπληροφόρησεν, ὅτι πέρουσι καὶ ἑτέραν ὁμοίαν σχεδὸν ἐπιμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς τοὺς ἐκεῖ οἰκῆτους του.

§. 52.

Τὴν 11. Μαρτίου 1851. ἀπό τινος χωρίου καλουμένου Ραχμανλί, ὅπερ κεῖται πρὸς τὸ βόρειον μέρος τῆς Φιλιππουπόλεως περίπου ὥρας 6, ἔφερον οἱ χωρικοὶ εἰς τὸν πασᾶν Ἰδιδικτήν τῆς Φιλιππουπόλεως τὰ ἐξῆς, ἃ τινὰ εὐρήκαν εἰς ἓν κτίριον μετὰ θάλου, κείμενον ἐπὶ τινος λόφου, ἐσκεπασμένον μὲ χῶμα· ἐκεῖ ἐλθόντες τῶν χωρικῶν, ἵνα εὐγάλη πέτρας, εὐρήκε θύραν τινα κλεισμένην μὲ δύο πέτρας προσαρμοσμένας ἐπ' αὐτῆς· ἐκθαμβος δὲ ἐγένετο, ὅταν ἤνοιξε, καὶ ἔνδον ἤυρε σῶμα ἀνθρώπου ἀναλελυμένον ἐντὸς τοῦ θώρακος· ὁ δὲ θώραξ ἦτο καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῆς ὑγρασίας ἀναλελυμένος· διετηρήθη δὲ σχεδὸν σάα ἢ περικεφαλαία καὶ ἡ χεὶρ τοῦ θώρακος μετὰ τῶν ὀστέων· ἔνδον δὲ εὐρέθησαν τὰ ἐξῆς σκευῆ· ἐν δοχείῳ, ὡς ὑδρία (κουβᾶς), μὲ δύο ἡμικύκλια, ἅτινα ἀποτελοῦσιν ἐπὶ τοῦ στομίου ἓνα στέφανον, καὶ ἐνούμενα τὰ δύο, γίνονται ἓν, καὶ ἀποτελοῦσιν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ στομίου τὴν λαβὴν τοῦ δοχείου· ἐν ἑτερον δοχείῳ μικρότερον μὲ λαβὴν· ἓνα δίσκον, καὶ ἑτερον μικρότερον· ὅλα ταῦτα εἰσὶν ἐξ ὀρειγάλκον, ἅτινα εἰσέτι, καίτοι πεπάλαιωμένα, καὶ σεσαθρωμένα, σιλβουσι· ἔτι δὲ μία κοῦπα, ἣν ἔχον μία φιάλη μὲ τὸ ἐπίβλημάτης, μία ἑτέρα μικροτέρα, καὶ ἔτι μία μικροτέρα, ὡς κελύβιον ἣν ἔχον χοκᾶς· ὅλα ταῦτα ἀργυρᾶ εἰσὶ· μία λαβὴ ἐξ ὀρειγάλκον, οἷαν ἔχουσι τὰ ἀγγλικά δοχεῖα τοῦ τέι καὶ ἑτερα· καὶ εἰς μὲν τὸ κάτω μέρος φέρετ κεφαλήν τοῦ Σεληνοῦ, ἐπὶ δὲ τοῦ ἄνω κεφαλήν, οἷα ἡ τοῦ β'. νομίσματος τῆς Ἰουλίας· δύο κάλπαι ἣν ἔχον στάμναι πολλὰ ὠραῖαι, πῆλιναι, ἱκανῶς εὐμεγέθεις· τὸ χρῶμα τούτων εἶναι ὡς τοῦ σιδήρου· καὶ ἐν ἐκ' αὐτῆς ὕλης ὡς θυματὸν μὲ λαβὴν· καὶ ἑτερα τεμάχια ἄμορφα· εὐρέθησαν δὲ καὶ βέλη· καὶ ἐν ἀλάβαστρον ἦτοι δοχεῖον μαρμάρινον, καλῶς κατεσκευασμένον, εἰς οὗ τὸ στόμιον μόλις εἰσχωρεῖ βέλος· πλησίον δὲ τοῦ εἰρημένου λόφου εἰσὶ καὶ ἑτεροὶ δύο καθ' ὅλα ὅμοιοι· ταῦτα πάντα εἶδον πολλοὶ τῶν κατοίκων τῆς Φιλιππουπόλεως, καὶ ὁ γράφων ταῦτα.

Σημειωτέον δὲ καὶ τοῦτο· περὶ τὴν Μητρόπολιν τῆς ἐπαρχίας καὶ εἰς ἑτέρα μέρη εὐρίσκονται λόφοι μικροὶ καὶ μεγάλοι οὐκ ὀλίγοι, ὡς εἰπεῖν, πυραμίδες, κατεσκευασμένοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ χῶμα· οἱ λόφοι οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χρόνων ἀνεγείροντο εἰς τιμὴν τινός, ἠρωϊκῶς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθνήσκοντες, ἔνδον τῶν ὁποίων ἔθετον τὸν νεκρόν· τινὲς δὲ τούτων κτυπούμενοι ἀντηγοῦσι μὲ ὑπόκωφον ἦχον· εἰς ἐκ τούτων εἶναι εἰς τὴν Στινήμαχον, καὶ ἑτερος εἰς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Βησσαπάρας, καλούμενος τουρκιστὶ Μάλ Τεπές, ἦτοι πλούσιος λόφος· πρὸς δὲ τὸ μεσημβρινὸν μέρος τῆς ὑποκειμένης πόλεως εἶναι μέρος καθ' ὅδον ἐπίπεδον, τὸ ὁποῖον εἴτε κτυπούμενον, εἴτε ὑπὸ ἵππων πατούμενον δίδει ὑπόκωφον τινὰ ἦχον· ἴσως εἶναι ὑπόνομός

τις ἔχον κοινωνίαν μετὰ τῆς ὑποκειμένης πόλεως καὶ τῶν ἀκροπόλεων, ἀλλὰ εἴσοδος εἰς αὐτὸ δὲν ὑπάρχει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ τῶν πολλῶν καὶ διαφόρων ἀρχαίων ἑλληνικῶν νομισμάτων τῆς πόλεως Φιλίππου.

§. 53.

„Ὅτι δὲ ἡ πόλις αὕτη ἕνεκα τῆς ἀρχαιότητός της καὶ τῆς αὐτονομίας της εἶχε πολλὰ καὶ διάφορα ἴδια ἑλληνικὰ νομίσματα, τοῦτο εἶναι ἀναντιλόγητον· διότι εἰς πολλοὺς χρότους ἀπαντῶμεν πολλὰ, καὶ διάφορα· καὶ πολλὰ καὶ διάφορα μεταλλικὰ τοιαῦτα ἀρχαῖα εἰς χεῖρας πολλῶν εὐρίσκονται, καὶ εἰς χεῖράς μας. Ἐκ δὲ τούτων δώδεκα ἐτυπώθησαν ἐν ἔτει 1819 ὑπὸ τοῦ προλεχθέντος Κ. Οἰκονόμου Φιλιππουπόλεως, ὡς εὐρίσκονται εἰς τὸ ἐν Βιέννῃ Κ. Β. Μουσεῖον, ὧν ὁ πῖναξ εὐρίσκεται εἰς τὸ τέλος τῆς παρούσης ἱστοριογεωγραφικῆς περιγραφῆς, εἰς ὃν ἐπροσθήσαμεν καὶ ἑτερα δύο, ἀρχαιότερα τῶν εἰρημένων· ὅλα ταῦτα φέρουσι ἐποχὴν πρὸ τοῦ Φιλίππου Καίσαρος.

§. 54.

Α'. Τὸ πρῶτον εἶναι τὸ ἀρχαιότερον πάντων τῶν εἰς ἡμᾶς γνωστῶν νομισμάτων· τοῦτο φέρει τὴν γησίαν καὶ ἑλληνικὴν ἐθνικότητα τῆς Μεγαλονπόλεως ταύτης· καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ ἐνὸς μέρους φέρει τὴν κεφαλήν τοῦ Βάκχου μὲ κισσόφυλλα, ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου, τρίποδα, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου κλάδοι κισσοῦ μὲ ἐπιγραφὴν: Φιλίππου πόλις· τὸ νόμισμα τοῦτο εἶναι πρὸ τῆς κατοχῆς τῆς Ρώμης ἐπὶ τῶν μερῶν τούτων τῆς Θυράκης, ἦτοι πολλὰ ἔτη πρὶν Χριστοῦ· τοῦτο εὐρίσκεται καὶ εἰς τὸν Χάρτην Ρήγα τοῦ Φεραίου τυπωμένον.

§. 55.

Β'. Τὸ δεύτερον καθ' ἡμᾶς εἶναι ἐν ἔτει 15 πρὶν Χριστοῦ, ὅπερ ἐκόπη εἰς τιμὴν τῆς Ἰουλίας, θυγατρὸς τοῦ Καίσαρος Αὐγούστου, καὶ συζύγου τοῦ Καίσαρος Τιβερίου· καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ ἐνὸς μέρους φέρει τὴν εἰκόνα τῆς Ἰουλίας, καὶ ἐπιγραφὴν Ἰουλία Αὐ. ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου τὴν Φιλιππουπόλιν προσσωποποιημένην, ἔχουσαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τὴν ἀκρόπολιν καὶ ἐπιγραφὴν
„ . . . Φιλίππου πόλις.

Γ'. Τὸ τρίτον καθ' ἡμᾶς εἶναι ἐν ἔτει 117 Μ. Χ. φέρον ἐπιγραφὴν „Αὐτοκρ. Αἰλίου Αντωνίνου ἡγε. Πομονοπισκον Φιλίππου πολιτων.

Δ'. Τὸ τέταρτον εἶναι ἐν ἔτει 176 Μ. Χ. φέρον ἐπιγραφὴν „Αὐτο-

Καίσαρ Μάρκος Αυρηλιος Σευ Αντωνειος κοινον Θρακων
Αλεξανδρια εν Φιλιπποπολι Πυθια.

Ε'. Το πέμπτον είναι εν έτει τῷ αὐτῷ τῆς αὐτῆς ἐποχῆς, φέρον ἐπι-
γραφὴν „Αὐτ. Κ. Μ. Αυρηλιος Αντωνειος Μητροπόλεως Φι-
λιπποπολεως Νεωκορου.

ΣΤ'. Το έκτον είναι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ, φέρον ἐπιγραφὴν „Αὐτ. Κ. Μ.
Αυρηλι Αντωνειος Σεβ. Μητροπόλεως Φιλιπποπολεως
Νεωκορου.

Ζ'. Το ἔβδομον καθ' ἡμᾶς είναι ἐν έτει 193 Μ. Χ. μὲ ἐπιγραφὴν
„Αὐτ. . . Σευηρος Φιλιπποπολιτων

Η'. Το ὄγδοον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μὲ ἐπιγραφὴν „Αὐτ. Σευῆρος Φι-
λιπποπολιτων.

Θ'. Το ἔνατον καθ' ἡμᾶς είναι εἰς τιμὴν τῆς Σεβαστῆς Φανστεινῆς,
γυναικὸς τοῦ Μάρκου Αυρηλιου, ἀποθανούσης ἐν έτει 175 Μ. Χ. φέρον ἐπι-
γραφὴν „Φανστεινη Σεβαστῆ Φιλιπποπολιτων.

Ι'. Το δέκατον καθ' ἡμᾶς είναι ἐν έτει 222 Μ. Χ. ἐπὶ τοῦ Αὐτοκρά-
τορος Κ. Αλεξάνδρου Σευῆρου, φέρον ἐπιγραφὴν „Αὐτ. Κ. Α. Σευηρος
Φιλιπποπολιτων.

ΙΑ'. Το ἑνδέκατον είναι ἐν έτει 112 Μ. Χ. φέρον ἐπιγραφὴν „Αὐτ. Κ.
Π. Σεπτιμος Γετας Φιλιπποπολιτων.

ΙΒ'. Το δωδέκατον είναι ὡσαύτως ἐπὶ Μάρκου Αἰρηλιου μὲ ἐπιγρα-
φὴν „Μ. Αυρη. Ουηρος Καίσαρ Φιλιπποπολιτων.

ΙΓ'. Το δέκατον τρίτον είναι καὶ αὐτὸ ὡσαύτως ἐπὶ Μάρκου Αἰρη-
λιου μὲ ἐπιγραφὴν „ . . . ρ. Αντωνειος Μητροπολεως Φιλιπ-
ποπολεως.

ΙΔ'. Το δέκατον τέταρτον καθ' ἡμᾶς είναι ἐν έτει 138· τέταρτον κατὰ
τὴν χρονικὴν ἐποχὴν, ἐπὶ Αντωνίου Πλου, θετοῦ υἱοῦ καὶ διαδόχου τοῦ Α-
δριανου φέρον ἐπιγραφὴν „Αντωνειος . . . Φιλιππουπολιτων.

Σημειωτέον ὅτι ταῦτα μὲν ὁ εὐμενῆς φιλαναγνώστης εὐρίσκει ἐν τῷ
τέλει τοῦ παρόντος φυλλαδίου, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποχρώντως πληροφορεῖται,
ὅτι ἡ πόλις αὕτη ὄχι μόνον πρὸ τοῦ Φιλίππου Καίσαρος, ἀλλὰ καὶ πολλὰ
ἔτη πρὸ Χριστοῦ Φιλίππουπολις ἐκαλεῖτο, καὶ Φιλιπποπολιταὶ οἱ ἐν αὐτῇ κά-
τοικοι· τὰ δὲ ἀκόλουθα τούτων εὐρίσκονται εἰς χεῖρας τινῶν Φιλιπποπολιτῶν,
καὶ εἰς χεῖρας τοῦ γράσαντος.

ΙΕ'. Το δέκατον πέμπτον είναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ τέταρτον, φέρον καθ'
ὅλα τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέγεθος είναι ἥμισυ.

ΙΣΤ'. Το δέκατον έκτον φέρει ἐπιγραφὴν „Φιλιπποπολιτων
Αὐτ. Καίσαρ . . . οδος.

ΙΖ'. Το δέκατον ἔβδομον φέρει ἐπιγραφὴν „Φιλιπποπολιτων
Αὐτ. Αντωνειος Σεβ. ευσεβης.

ΙΗ'. Το δέκατον ὄγδοον είναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ 14 καὶ φέρει τὴν αὐτὴν

ἐπιγραφὴν καὶ εἰκόνα τοῦ Αντωνίου, ἀλλὰ ἐπὶ τοῦ ἑτέρου μέρους φέρει ἄλ-
λο εἰκονιζόμενον.

§. 56.

„Καὶ ταῦτα μὲν ἐκ τῶν πολλῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν νομισμάτων τῆς Με-
γαλονπόλεως ταύτης Φιλίππου τοῦ Αἰνίου, αἰτιᾶ εἰσὶ μνημεῖα ἀδιαφιλονεί-
κητα τῆς ἀρχαίας αὐτῆς ἐλληνικῆς καταγωγῆς, αὐτονομίας καὶ δόξης, τῆς
ὁποίας τὰ δικαιώματα σεβασθέντες διετήρησαν καὶ αὐτοὶ οἱ κατὰ καιροὺς
Αὐτοκράτορες τῆς παλαιᾶς Ρώμης· δεῦτε οὖν ἤδη μεταβῶμεν ἐξατάζοντες εἰς
τὴν περὶ ἐθνικότητος αὐτῆς διατήρησιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η.

Παρατηρήσεις τινές, ἂν διετηρήθη ὑπὸ τῶν Χρι-
στιανῶν κατοίκων ἡ ἀρχαία αὐτῆς ἐθνικότης.

§. 57.

„Ἡ ἐπαρχία Φιλίππουπολις, ὅσα ἐκπαλαί τετιμημένη εἰς θρόνον Μη-
τροπολίτου, συνεπλήρει τὸν δωδέκατον θρόνον τῶν ὑπὸ τὸν οἰκουμηνικὸν Πα-
τριάρχην τελούντων ἐγκρίτων Ἀρχιερέων κατὰ τὰ παλαιὰ πρακτικά, καὶ ἔχου-
σα ὑφ' ἑαυτὴν δέκα ἐπισκοπὰς· ὁ Ἀγαθονικίας· ὁ Λιοτίστης· ὁ Σκονταρίον·
ὁ Λεύκης· ὁ Βλέπτον· ὁ Δραμίτης· ὁ Ἰωαννίτων· ὁ Κωνσταντίας· ὁ Βε-
λικίας· ὁ Κουκούβων.

§. 58.

„Ὅτι δὲ ἡ Μεγαλούπολις αὕτη ἀνέκαθεν, ὑπὸ Ἑλλήνων κτισθεῖσα, ὑπὸ
Ἑλλήνων ἐκατοικεῖτο, ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε εἰρημένων ἔγινε φανερόν καὶ ἀναν-
τιόρητον, καὶ οὐδεὶς τῶν εὐ φροούντων, καὶ ἱστορίας μέτοχος δύναται ἀρ-
νηθῆναι τοῦτο ἀνευ ἱστορικοῦ γλευασμοῦ καὶ πάλιν δέ, ὅτι οὐκ ἔπανσεν ἐλληνί-
ζουσα μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν παρὰ τοῖς χριστιανοῖς κατὰ τὴν θρησκείαν,
γλῶσσαν, καὶ ἔθιμα, καὶ τοῦτο είναι δῆλον καὶ ἀναντιόρητον ἐκ τῶν πραγ-
μάτων, καὶ ἐκ πολλῶν ἀκαταμαχῆτων ἀποδείξεων. Α'. Ἀπὸ τούς Ἰθαγενεῖς
κατοίκους αὐτῆς ἐξ ἀμνημονεύτων αἰῶνων, ἔχόντων καὶ θρησκείαν, καὶ γλῶσ-
σαν, καὶ ἔθιμα, πάντα ἐλληνικά. Β'. Ἐκ τῶν κατὰ καιροῦς, καὶ μετὰ τὴν
ἄλωσιν, ἐλθόντων καὶ κατοικησάντων εἰς αὐτὴν ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Ἑλ-
λάδος, οἷον, ἀπὸ τ' Ἀργαφα πρὸ δύο αἰῶνων καὶ ἐπέκεινα, καὶ μέχρι τῶν
ἡμερῶν ἡμῶν, ἀπὸ τὴν Ἠπειρον, ἀπὸ τὴν Ρόδον, καὶ ἀπὸ τὰς ἀρχαίας ἐλλη-
νικὰς ἀποικίας τῆς κομοπόλεως Στιγημάχον, καὶ τῶν περικύρων αὐτῆς,
περὶ ὧν ἠρθῆσεται. Γ'. Γίνεται προσέτι ἀπὸ τούς παλαιούς κώδικας τῆς Μη-
τροπόλεως, οἵτινες φέρουσιν ἐποχὴν τριῶν αἰῶνων, καὶ είναι ἄξιον παρασηρή-
σεως, ὅτι εἰς τούς κώδικας τούτους δὲν ὑπάρχει ἡ ἐλαχίστη ὑπογραφή βουλ-

γαριστί, ἀλλὰ πᾶσαι εἶναι ἑλληνικαί. Δ'. Ἀπὸ τὴν μηδέποτε παύσασαν μέ-
χοι τοῦ νῦν λαλουμένην καὶ γραφομένην ἀπλοελληνικὴν γλῶσσαν. Ε'. Ἀπὸ τὰ
καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας διατηρηθέντα ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἑλληνικά Σχολεῖα,
ὅπου ποτὲ βουλγαρικὸν Σχολεῖον δὲν ὑπῆρξε. ΣΤ'. Ἀπὸ τὰς ἑλληνικὰς ἐπι-
γραφὰς τῶν ἐν πάσῃς ταῖς ἐκκλησίαις αὐτῆς μνημάτων. Ζ'. ἀπὸ τὰς τρεῖς
ἐπιγραφὰς ἐτι, αἰτινες, πρὸ ἑξ ἑτῶν εὑρέθησαν εἰς τὴν, ὡς εἶδομεν, ἀνεγερθεῖσαν
ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως ἐκκλησίαν τῆς Κοιμήσεως τῆς Παναγίας, κατὰ τὸν λόγον εὐ-
μολπιάδα, ἐκ δὲ τούτων εἶδομεν τὴν μίαν ἐν §. 44. ἡ δὲ καθ' ἡμᾶς δευτέρα εὑρέ-
θη ὡσαύτως καὶ αὐτὴ ἐκ μαρμαρόν ὑπὸ τὸ ἱερὸν Σύνθρονον τῆς αὐτῆς ἐκ-
κλησίας, ἣτις ὡς φαίνεται, ἐκεῖ ἐτέθη εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς τρίτην ἀνεγερθεῖσαν ἐν
ἔτει 1698. ἡ πλάκα αὕτη φέρει ἐγγεγραμμένα τάδε, καὶ ἣτις ἤδη εἶναι τε-
θειμένη πλησίον τῆς ἀναγλύπτου. ὄρα §. 44.

ΛΕΙΨΑΝΟΝ ΚΗΤΑΙ ΤΕΛΕΝΕΝ ΤΑΣ ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ ΘΥΓΑΤΡΟΣ ΛΑΪΑΝΤΟΥ
ΤΟΥ ΚΑΙ ΚΤΗΤΟΡΟΣ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΝΑΟΥ ΤΟΥΤΟΥ.

ἡ πλάκα αὕτη φαίνεται ὅτι εἶναι ἀρχαιότερα ἐκείνης, ἣτις εὑρέθη ἐπὶ τῆς
θύρας τοῦ Νάρθηκος τῆς εἰρημένης ἐκκλησίας ἐν ἔτει 1844, περίξ τῶν τει-
χῶν τοῦ ὁποῖον ἐσώζοντο ζωηρῶς ἐξωγραφισμένοι καὶ αἱ εἰκόνες τοῦ Ἀνδρο-
νίκου ῥήτορος, κτίτορος τοῦ αὐτοῦ Ναοῦ, καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ. ἡ δὲ
ἐπιγραφή αὕτη εἶναι πολλὰ ἐκτεταμένη, διὸ καὶ σημειοῦμεν ἐνταῦθα τὰ κυ-
ριώτερα, ἅτινα εἰσὶ γεγραμμένα κεφαλαιωδῶς. „ἐκ βάθρων ἀνφοδομήθη ὁ
„Ναὸς οὗτος τῆς Θεομήτορος, συνδρομῆς δὲ καὶ μόχθου κυρίου Ἀνδρονί-
„κου, ἐντιμοτάτου ῥήτορος, Μητροπόλεως τῆς πάνν περιφῆμον πόλεως τῆς Φι-
„λίππου. — Τελειωθέντος τοῦ Ναοῦ, αὐτῆς ἀνιστορήθη δι' ἐξόδων καὶ συν-
„δρομῆς τοῦ ἀνωθεν ῥήτορος ἐντιμοτάτου κυρίου Ἀνδρονίκου, ἀρχιερατεύοντος
„τοῦ πανερωτάτου καὶ λογιωτάτου τε ἡμῶν τοῦ καὶ Μητροπολίτου Φιλίπ-
„πουπόλεως Κυρίου Νεοφύτου — ἐτελειώθη δὲ ἐν ἔτει σωτηρίῳ αἰχμῆ. ἐν μηνί
„Δεκεμβρίῳ Ἰνδικτιῶνος ζ'.

Σημείωσις λβ'. Ἡ δὲ καθ' ἡμᾶς ἐκ βάθρων ἀνεγερθεῖς ἐν ἔτει 1844 τῆς
ἐκκλησίας ταύτης εἶναι ἡ λαμπροτέρα καὶ ὠραιότερα, λιθόκτιστος, τρισυπό-
στατος μὲ τρεῖς θόλους. ἐπὶ δὲ τοῦ τόπου τούτου ἡμεῖς γνωρίζομεν τέσσαρας
ἀνεγέρσεις. οἷον, μίαν τοῦ βωμοῦ ἐπὶ Ἐπαγάθου Πανλίνου. δευτέραν καθ'
ἡμᾶς τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ Ἀλνάντου τοῦ καὶ κτίτορος. τρίτην ἐπὶ τοῦ Ἀνδρονίκου ῥή-
τορος ἐν ἔτει αἰχμῆ! καὶ τετάρτην ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἐπὶ τῆς ἐνδόξου ἐποχῆς
τοῦ ἀγαθωτάτου Σουλτὰν Ἀπουλ Μετζίτου ἐν ἔτει 1844.

Σημείωσις λγ'. Ἀπαντῶμεν εἰς τὸν εἰρημένον παλαιὸν κώδικα, Σελίδα 116
τῆς Μητροπόλεως Φιλίππου περὶ τοῦ ἀνω εἰρημένου Μητροπολίτου Νεοφύτου
γεγραμμένα τάδε ἰδίᾳ χειρὶ τοῦ διαδόχου του. „ αἰχμῆ! 1611 Ἀπριλίον ἡ. τῇ
„νέα κριακῆ τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ. ἐχειροτονήθη τῇ χάριτι τοῦ πανα-
„γίου πνεύματος Μητροπολίτης ταυτησὶ τῆς ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Φιλίππου-
„πόλεως, παραιτησαμένου οἰκείᾳ βουλῆ, καὶ ἀβιάστῳ γνώμῃ τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρ-
„χιερατεύοντος κυρίου Νεοφύτου, ἅ τε μὴ δυναμένοι εἰς τὸ παντελὲς κινήθησαν

„κατὰ τόπον ὑπὸ τῆς κατεχούσης αὐτὸν δεινότητος χειροποδαλγίας, καὶ δίκην
„λίθου ἀναισθητοῦντος. ἀλλὰ δὴ καὶ τοῦ χρόνου αὐτοῦ ἐπικουρωθέντος ἐπέ-
„κεινα τῶν ἐκατῶν πουγγίων τῶν Π, καὶ μὴ δυναμένοι αὐτὸ κυβερνήσαι καὶ διορθώ-
„σαι ἐτι τῷ αὐτῷ δὲ ἔτει Ἰουλίον β'. ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ. γέρονσι τὰ πάντα ἐπὶ τῆς
„ἀρχιερατείας ἡμῶν προσαναλωθέντα χροῖατα τουγγ' αἰκοσι τρία καὶ τι πρὸς. ἐξ
„ῶν τὰ μὲν δέκα ἐδόθησαν εἰς τὸ κοινόν, πετριαρχίοντος κυρίου Ἀθανασίου
„τοῦ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως, χροματίσαντος πρότερον καὶ Τουρνόβου. τὰ δὲ ἐν-
„νέα ἐδόθησαν εἰς χρῆσιν τοῦ κυρίου Νεοφύτου, τῷ Γιωργῷ δηλαδὴ ἐπτά, ἐν
„τῷ Γιαννάκῃ ἰδίῳ ὑπῆρέτη, καὶ τὸ ἄλλο τῷ διδασκάλῳ Σπαντωνάκῃ, δι' οὗ
„ἦσαν ἐγγνηταὶ οἱ τρεῖς ἐγκριτοὶ τῶν ἀρχιερέων, τῶν κύριλλ. νικομ. παρθέν. καὶ
„γαλιηδ. κωνσταντ. τὰ δὲ λοιπὰ τέσσαρα κατηλωθήσαν εἰς χειροτονικὰ πε-
„σγεία, μπεράτι, καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα. ὅθεν καὶ ἐγράφησαν ταῦτα πάντα ἐν
„τῷ δε τῷ ἱερῷ κώδικι μνήμης ἀθανάτου ἔνεκεν. ὁ δὲ θεὸς τῶν ἀπάντων δώη
„ἡμῖν καὶ τὸ ἐμπιστευθέντοι ποιμνιον ποιμᾶναι ὀρθῶς καὶ θεαρόστως, καὶ τὰ
„χρῆ τῷ κυβερνήσαι, καὶ ἐν μετανοίᾳ καὶ ἐξομολογήσει ἀποβιώσαι. ἀμήν.

Φιλίπ. Καλλίνικος οἰκείᾳ χειρὶ ταῦτ' ἔγραψα.

Σημείωσις λδ'. ἐπὶ Ἀρσενίου Φιλίππουπόλεως ἐν ἔτει 1561 ἀνηγέρθη
πάλιν ἐκ βάθρων ὁ ναὸς τῆς ἁγίας Μ. Μαρίνης, ὅστις, ὡς εἶδομεν, εἶναι ἡ ἐκ-
κλησία τῆς Μητροπόλεως. ἄρα ἐπειδὴ ἀνηγέρθη, ἦτο πάλιν ἐκεῖ ἐκκλησία πα-
λαιότερα ταύτης. ἐπὶ δὲ τῆς ἀνεγέρσεως ταύτης ἀπαντῶμεν εἰς τὸ τεῖχος τοῦ
περιβόλου τῆς ἐκκλησίας ταύτης πλάκα τινὰ μαρμαρίνην μὲ κεφαλαϊώδη γράμ-
ματα, ἔχουσαν τάδε.

„οἶκος ὁ παρὼν ἐκ βάθρων ἀνηγέρθη,

„κόπον καὶ μόχθον καὶ συνδρομῆς ἔνεχθη,

„Ἀρσενίοντε τοῦ πανερωτάτου Φιλίππουπόλεως Μητροπολίτου. ἐπὶ
„ἔτους ζο'. Νο. ε'. Ἡ ἐκκλησία αὕτη κατὰ περιστάσιν ἔγινε παρανάλωμα τοῦ
πρὸς μετὰ τῆς Μητροπόλεως ἐπὶ Νεοφύτου Μητροπολίτου Φιλίππουπόλεως.
καὶ ἐν ἔτει 1783 πάλιν ἀνηγέρθη, ὡς οἱ κώδικες τῆς Μητροπόλεως διαλαμ-
βάνουσι.

Σημείωσις λε'. Ἄξιον δὲ σημειώσεως εἶναι καὶ τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἀπαντῶμεν
εἰς τὸν δεύτερον παλαιὸν κώδικα τῆς Μητροπόλεως ταύτης. ὁ κώδικς οὗτος μᾶς
πληροφορεῖ, ὅτι κατὰ τὴν λήξασαν ἐκατονταετηρίδα οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης
εἶχον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἑλληνικὴν παιδείαν. „Ὅτι οὐκ ὀλίγον εἰς χρῆσιν τῶν
„ἀνθρώπων συμβάλλει τὰ γράμματα, τοῖς πᾶσι δὴλον τούτου ἔνεκα καὶ οἱ ἑρασταὶ
„τούτων τοσοῦτων ἐγκωμίων παρὰ πάντων ἠξιώθησαν, καὶ εἰκότως. εἰμὶ γὰρ
„ταῦτα ἦν, οἷα ἀμέθεια καὶ ἀγνοία, ἀταξία τε καὶ σύγχυσις τῷ κόσμῳ οὐκ ἂν
„συνέβη. διὰ τούτων πάντως τὰ ἄξια μνήμης εἰς αἰετὴ ἀνεξάλειπτα διασώζονται.
„Ταῦτα τὰ ἀπόντα οἰοῖν ἐπ' ὄψιν ἡμῶν ἄγονσι, ταῦτα τοσαύτας ἰδέας πραγμάτων
„καὶ τοσοῦτους νόμους τοῖς ἀνθρώποις χαρίζεται. συνελὼν δὲ, ταῦτα τὸ σκότος ὅλον
„τῆς ἀγνοίας καὶ πᾶσαν τὴν ἀταξίαν διώκοντα, καὶ ὅλον τὸ φῶς τῆς πολυπειρίας καὶ
„ἐπιστήμης, καὶ πᾶσαν τὴν εὐταξίαν τούτοις παρέχοντα. Ἐπειδὴ τοῖνυν ἔθος, ἡ

ἡμᾶλλον δὲ ἀναγκαῖον τυγχάνει ἐν πάσαις ταῖς μητροπόλεσιν ἐν κώδικι τὰ ἄξια μνήμης, καὶ τὰ ἀναγκαῖα ὄντα τῇ λήθῃ μὴ ἐμπνεῖσθαι συμβαίνοντα καταγράφεσθαι καὶ σημειοῦσθαι, ἵνα ἡ ἐξίτηλα γινόμενα ἀταξίαν τε καὶ ἀγνοίαν τοῖς πᾶσιν ἐμπούησῃσι, καταγραφόμενα δὲ καὶ μνημονεύμενα πολλὴν τὴν ὠφέλειαν ἡμῖν χορηγήσῃσι, δεῖν ἐγνώμεν καὶ ἡμεῖς ἀπαραιτήτως τὸν παρόντα κώδικα κατασκευάσαι, ὅπως καὶ τὰ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτῃ Μητροπόλει τῆς Φιλιππουπόλεως συμβαίοντα χριστιανῶν καὶ ἀναγκαῖα καθαρῶς ἐν τούτῳ καταγράφεσθαι οὐ μόνον πρὸς αἰδίων μνήμην τῶν μεθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ πρὸς εὐταξίαν καὶ ἄλλην οὐκ ὀλίγην ὠφέλειαν τῶν καθ' ἡμᾶς· καὶ δὴ σὺν Θεῷ ἀρχόμεθα· ἀψφ'. κατὰ μῆνα αὐγουστον."

Κύριλλος Φιλιππουπόλεως.

Σημείωσις λστ'. Γνωρίζομεν ἀκριβῶς, ὅτι ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων οἱ Φιλιπποπολιταὶ ἐταξίδεον καὶ εἰς αὐτὰς τὰς Ἰνδίας, ἐμπορευόμενοι· καὶ εἰσέτι ὑπέγονον, ἀλλ' ἤδη ὀλίγοι· πολλοὶ ἐκεῖ κατώκησαν, καὶ οἰκίας ἐσύστησαν, καὶ ἔτεκνοποίησαν, καὶ ἐκκλησίαν ἔκτισαν εἰς Καλκούταν, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ὄρους Σινᾶ· πολλοὶ δὲ τῶν οἰκογενειῶν τῆς Φιλιππουπόλεως μεταβάτες εἰς Καλκούταν ἐμπορίου ἕνεκα, ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια, καὶ πάλιν μεταβάτες, ἐκεῖ καὶ ἔμειναν· οἱ πλείστοι δὲ τούτων ἐπλούτισαν τὰς οἰκίας των καὶ οἰκογενείας των μὲν ἰνδικὰ προϊόντα, ἐξ ὧν ἡ Φιλιππούπολις πλουτεῖ ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην πόλιν τῆς Θράκης· ὅρα ἱστορίαν τοῦ Κοῦμα, καὶ πολλοὺς ἄλλους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ τῆς σημερινῆς Φιλιππουπόλεως.

§. 59.

Ἡ ἀρχαία αὕτη πόλις Φιλίππον διατελεῖ, ὡς εἶδομεν, ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς ὀθωμανικῆς Ἀυτοκρατορίας, πρὸ 489 ἐτῶν κατοικοῦσι δὲ τὴν Μεγαλόπολιν ταύτην Τούρκοι, Χριστιανοὶ τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος, Χριστιανοὶ τοῦ δυτικοῦ, οἱ πάλαι ποτὲ Μανιχαῖοι, οἵτινες καὶ Πανλικιᾶνοι κοινῶς καλοῦνται· ὀλίγοι χριστιανικαὶ οἰκογένειαι Ἀρμενίων· καὶ Ἑβραῖοι. Μετὰ τοὺς κυριεύοντας Τούρκους οἱ Χριστιανοὶ τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος ἐπέχουσι καθ' ὅλα τὰ πρῶτα· περὶ δὲ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων ὅρα Σημ. νζ.

§. 60.

Ἐπιποληθείσης ὡς εἶδομεν τῆς παλαιᾶς ἑλληνικῆς Σχολῆς ἐν ἔτει 1846, ἣτις ἔλειτο εἰς τὸ κέντρον τῆς ἀκροπόλεως, ἐπὶ τῶν ἑρείπιων ἐκείνης ἀνηγέρθη νέα, κίτριον λαμπρόν· εἰς αὐτὴν παραδίδονται τὰ ἐγκύκλια ἑλληνικὰ μαθήματα, καὶ ἡ τουρκικὴ γλῶσσα· ὁ ἐν Μόσχῃ ἐμπορευόμενος Φιλιππουπολίτης ἔντιμος

καὶ φιλόμοσος Κύριος Ἀντώνιος Κομιζόπουλος, ἱππότης τῆς Ἑλλάδος, ἰθαγενῆς πατρόθεν μητρόθεν τῆς πόλεως ταύτης, οὐ παύει κατὰ καιροὺς πλουσίως πλουτῶν τὴν Σχολὴν ταύτην, καὶ τὰς ἐκκλησίας τῆς φιλῆς αὐτοῦ πατρὶδος, ἰδίως δὲ ἐκείνην τοῦ ἁγίου Μ. Δημητρίου, ἐνορίαν πατρικὴν του.

Σημείωσις λζ'. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην εἰσὶ καὶ ἕτερα γυμνάσια τῆς ἑλληνικῆς παιδείας· οὐκ ὀλίγα δὲ ἔχουσι καὶ οἱ ὀθωμανοὶ, Μεκτέπια ὑπ' αὐτῶν καλούμενα· τινὲς τῶν ὀλίγων κητοίκων Βούλγαροι ἠθέλησαν κατ' αὐτὰς νὰ συστήσωσι καὶ βουλγαρικὴν Σχολὴν, ἔργον καλὸν καὶ ἀξίεπανον, οὐχὶ δὲ καὶ ἀναγκαῖον, εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ὡς αὐτοὶ λέγουσιν· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ διὰ μιᾶς ἠθέλησαν νὰ ἀποκαταστήσωσι τὴν γλῶσσαν τῆς Σχολῆς ταύτης κοινὴν ἐν γένει εἰς τοὺς κατοίκους, μὲ λόγους μὲν ἔφερον αὐτὴν εἰς ἀκμὴν, ἔργῳ δὲ συγχρόνως εἰς παρακμὴν! ἔχουσι δὲ καὶ οἱ τοῦ δυτικοῦ δόγματος, οἱ καὶ Πανλικιᾶνοι καλούμενοι, Σχολὴν, εἰς ἣν ἐκπαιδεύονται τὰ τέκνα των.

Σημείωσις λη'. Πανλικιᾶνοι λέγονται οἱ πάλαι ποτὲ Μανιχαῖοι, ἰπὸ Παύλου καὶ Ἰωάννου τῶν υἱῶν Καλλιμάχου ὀνομαζόμενοι· τούτους ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης ὁ Τσιμισχῆς περὶ τὰ 970 Μ. Χ. μετεκόμισεν ἐξ Ἀσίας εἰς τὴν ἐπαρχίαν Φιλιππουπόλεως κατὰ τοὺς συγγραφεῖς τῆς Βυζαντιδος διὰ παρακλήσεως τοῦ τότε Πατριάρχου Ἀντιοχείας Θεοδώρου· διότι μὲ τὴν μισαρὰν αὐτῶν ἀφῆσαν κατετάρακτον ἐκεῖνα τὰ μέρη τῆς Ἀντιοχείας· ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλέξιος Α'. ὁ Κομνηνὸς μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ βασιλείσης, καὶ τῆς θηγατρὸς αὐτοῦ Ἀννης, τῆς ἐν παιδείᾳ καὶ ἀρετῇ διαπρεψάσης, ἦλθεν ἐν ἔτει 1084 περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἀνοίξεως μετὰ πολλῆς θεραπείας εἰς Φιλιππούπολιν, ὅπου στήσας τὰς βασιλικὰς αὐτοῦ σκηνὰς εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Ροδόπης, ἐπὶ τόπον εὐκράτον καὶ εὐφροσύνου εἰς τὴν Ἀγαθονίκειαν, ἣτις ἦτον ἐπισκοπὴ τῆς Φιλιππουπόλεως, τανῦν δὲ Πελάστιτζαν, ἀπέχουσαν περιῶπον μίαν ὥραν τῆς Μητροπόλεως Φιλίππον, καὶ διατρέψας ἐκεῖ χάριν ὑγείας κατὰ τὴν Βυζαντιδα ἕως εἰς τὰ μέσα τοῦ φθινοπώρου, ὅτε ὡς θέλομεν ἰδεῖ ἐκτίζετο ἡ μονὴ τῆς Παναγίας τῆς Πετριτσονιτίσης τανῦν δὲ τοῦ Βατοκόβου, συνεδιελέγετο σκηνάκις μετὰ τῶν εἰρημένων Μανιχαίων, ζητῶν καὶ ἐπιθυμῶν, ὅπως γνῶσιν αὐτοὺς ἐκ τῆς πλάνης των· πολλοὺς οὖν τούτων ἐπιστρέψας εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν, τούτους μὲν ἐξαπέστειλεν εἰς τὰ ἴδια, τοὺς δὲ μένοντας εἰς τὴν πλάνη των ἀσῆκεν εἰς Φιλιππούπολιν· ἐκ δὲ τῆς ἐπαρχίας ταύτης διεσκορπίσθησαν καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς Θράκης· ὅρα περὶ τούτων θ'. ἰ. ια'. αἰῶνα εἰς τοὺς συγγραφεῖς τῆς Βυζαντιδος, οὗτοι πρότινων ἐτῶν ἐδέχθησαν τὸ παπικὸν δόγμα, καὶ εἰσὶ καθ' ὅλα Παπίσται, ἔχοντες τανῦν καὶ ἐπίσκοπον τοῦ δυτικοῦ δόγματος, ἐν παιδείᾳ, καὶ ἀρετῇ διαπρέποντα, ὀνομαζόμενον Ἀνδρέαν Κανόβην, ποιμένα ἄξιον εἰς τὸ δόγμα τῶν λογικῶν προβάτων.

§. 61.

Ἐπὶ τῶν τριῶν λόφων τῆς πόλεως ταύτης, καὶ τοῦ περιβόλου αὐτῶν ὅλου ἐντός, κατοικοῦσι τανῦν μόνον Χριστιανοὶ τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος·

εις δὲ τοὺς πρόποδας σχεδὸν τοῦ λόφου τῶν Σχοινοβατῶν ἐντος τοῦ περιβόλου ὑπάρχει καὶ ἓνα Τζαμί μὲ ἓνα Μιναρέν, καὶ δέκα σχεδὸν ὀθωμανικαὶ οἰκίαι. Καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰσὶν ἐρείπια, διότι ἀπειρεφόθησαν ἐν ἔτει 1846 τὴν 27. Ἰανουαρίου ὑπὸ τῆς συμβάσεως τότε μεγάλης πυρκαϊᾶς· πρὸς δὲ τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ Μουσαιῶν λόφου ὑπάρχει ἐκκλησία τις τῶν Ἀρμενίων μὲ δέκα σχεδὸν ὀικίας· αὕτη τὸ πάλαι ἦτον ἐκκλησία τοῦ ἡμετέρου γένους, ἐπ' ἠνόματι τοῦ ἁγίου Μ. Γεωργίου. Αἱ δὲ λοιπαὶ οἰκίαι τῶν Ἀρμενίων σχεδὸν ἕως ἐβδομήκοντα τὸν ἀριθμὸν εἰσὶν ἐκεῖ πλησίον ἐκτὸς τῶν τειχῶν τῆς ἀκροπόλεως κείμεναι.

Σημ. λθ'. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ἡμερὶς Ἀμάλθεια εἰς τὸ φύλλον της 611 κατεχώρησε μίαν διατριβὴν φιλολογικὴν περὶ Φιλιππουπόλεως, καὶ τοὺς πάντας κατοίκους Χριστιανούς ταύτης ἐξέλαβε διὰ γραικοὺς, τὸ ὅποιον τοῦτο τινῶν τὴν χολὴν μετὰ πικρίας ἐτάραξε, διὰ τοῦτο, ἵνα μὴ ἀδικήσωμεν τοὺς ὀμοθρήσκους ἡμῶν Βουλγάρους, καὶ ἐπομένως συναδελφούς ἡμῶν, ἀναγκάζομεθα, ἵνα σημειώσωμεν ἀκριβῶς τὴν ἐξακριβωθείσαν μετὰ κόπον ἀλήθειαν. Ἄγκυρα καὶ ἡ ἡμερὶς αὕτη ὠμίλησε γενικῶς περὶ τῶν κατοίκων Χριστιανῶν τῆς πόλεως ταύτης, βάσει βαλοῦσα τὴν ἀρχαιότητα αὐτῆς, τὴν θρησκείαν, τὴν κρείονσαν γλώσσαν μετὰ τὴν ὀθωμανικὴν, ἡ ὅποια, ὡς εἶδομεν, οὐδέποτε ἔπαυσεν εἰς τοὺς Χριστιανούς κατοίκους, δι' ἧς καὶ οἰκίαι, καὶ ἐκκλησίαι, καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα κυβερνῶνται, τὴν δίαίταν ἐν γένει, καὶ τὴν συμπεριφορὰν τοῦ πλείστον μέρους τῶν κατοίκων τῆς ἀρχαίας ταύτης Μεγαλοπόλεως· διότι κατὰ ταῦτα οἱ πάντες κάτοικοι Χριστιανοὶ ἐπὶ τῶν τριῶν λόφων, καὶ τῆς ὑποκειμένης πόλεως, γραικίζουσι πρὸ αἰῶνων, καθ' οὓς οἱ βούλγαροι ἦτον ἄγνωστοι ἐν τῇ γῇ ταύτῃ. Μετὰ μεγίστης οὖν προσοχῆς καὶ ἀκριβείας, λαβὼν ἐκ τούτου αἰτίας, ἐξετάσας, καὶ πληροφορηθεὶς τὰ καθ' ἕκαστα παρὰ τῶν ἰθαγενῶν τῆς πόλεως ταύτης, καὶ εἰδημονεστέρων, ἀκριβῶς καὶ ὀνομαστὶ σχεδὸν ἐξηκρίβωσα, ὅτι οἱ ἐπὶ τῶν τριῶν λόφων, καὶ ἐντὸς τοῦ περιβόλου κάτοικοι εἰσὶ σχεδὸν οἱ πάντες γραικοὶ γνήσιοι, ἐκτὸς τινῶν βουλγαρικῶν οἰκογενειῶν μεταναστατευσασῶν εἰς τὴν πόλιν ταύτην πρότινων προσφάτων ἐτῶν ἐκ τινος κόμης, ὀνομαζομένης Ἀβραάδαλα, ἀπεχούσης τῆς Φιλιππουπόλεως κατὰ τὸ βόρειον αὐτῆς μέρος ἕως ὥρων δώδεκα πρὸς τὴ βορειότερα τῆς Θράκης, κατὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν τοῦ Αἴμου κειμένης· οὗτοι δὲ ἀπαρτίζουσι τανῦν τὸ ἐν δωδέκατον τῶν κατοικούντων τοὺς εἰρημένους τρεῖς λόφους, καὶ τὸν περιβόλον αὐτῶν· ἐκ δὲ τούτων πάλιν μόλις τὸ ἥμισυ εἶναι γνήσιοι Βούλγαροι· διότι οἱ ὑπόλοιποι, ἀναμιχθέντες μετὰ τῶν ἰθαγενῶν πρότινων ἐτῶν καθ' ὅλα γραικίζουσιν· ἐπειδὴ ἐκ τούτων δύναται τις νὰ εὔρη δύο ἀδελφούς ἀπὸ δύο πατέρας καὶ μίαν μητέρα, ἐξ ὧν ὁ μὲν εἶναι Γραικὸς πατρόςθεν, καὶ μητρὸθεν, ὁ δὲ Γραικὸς μὲν μητρὸθεν, Βούλγαρος δὲ πατρόςθεν, κατὰ δὲ τὴν ἀνατροπὴν, γλώσσαν, διαίταν, καὶ συμπεριφορὰν, καθ' ὅλα ταῦτα, Γραικὸς ἀποδεδειγμένος· ἐρωτώμεν οὖν τοὺς μετριόφρονας, ὁ τοιοῦτος εἰς ποῖον τῶν δύο τούτων ἐθνῶν ἀνήκει;

Πρὸς δὲ τὸ ἀνατολικομεσημβρινὸν μέρος τοῦ λόφου τῶν Σχοινοβατῶν, καὶ τὸ ἀνατολικὸν ὡσαύτως τοῦ Μουσαιῶν, καὶ τὸ μεσημβρινοδυτικὸν τοῦ τῆς Εὐμολπιάδος, ἄτινα ἀποτελοῦσι τὰς ὑπωρείας τῶν τριῶν λόφων, καὶ τὴν ὑποκειμένην πόλιν τῶν ἀκροπόλεων, οἱ πλείστοι τῶν κατοίκων εἰσὶ Γραικοὶ, οἱ μὲν ἰθαγενεῖς, οἱ δὲ ἐκ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς μεγίστης κομποπόλεως Στινημάχου, καὶ τῶν ἑλληνικῶν κομμῶν Βοθητῶν καὶ Κουκλαίνης, καὶ λοιπῶν ἐκεῖ, περὶ ὧν ὄρα ἐν τῷ ἰδίῳ παραγράφῳ αὐτῶν· εἰσὶ δὲ, καὶ οὐκ ὀλίγοι ἠπειρώται· οἱ δὲ ὀλίγοι τινὲς Βούλγαροι εἰσὶ καὶ αὐτοὶ ὡσαύτως ἀναμειγμένοι, ὡς καὶ οἱ ἀνωτέρω μετὰ τῶν ἰθαγενῶν. Ἀσκόλως δύναται τις νὰ εὔρη οἰκογενειάσχην Βούλγαρον ἐξηκοντούτη, γεννηθέντα εἰς Φιλιππουπόλιν· διότι οἱ ὀλίγοι οὗτοι, ὡς εἴρηται, κατόκησαν εἰς Φιλιππουπόλιν ἐκ περιστάσεως περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος, καὶ οἱ ὅποιοι ἀπολαμβάνουσι τὰ αὐτὰ δικαιώματα, ὡς καὶ οἱ ἰθαγενεῖς.

Σημείωσις μ'. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ μέρη ἀπετελοῦν τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ταύτην Μεγαλοπόλιν, καὶ τὰς τρεῖς ἀκροπόλεις, περὶ ὧν, ὡς εἶδομεν, ὁ Λουκιανὸς διηρημένως καὶ διακεκριμένως διέλαβεν· ἴσως δὲ καὶ ἕτεροι ἀρχαῖοι Ἕλληνας καὶ Λατίνοι ἀναφέρουσιν, ὡς ὁ Λουκιανός, περὶ τῆς πόλεως ταύτης, παρ' ἑσῶν ἐδῶ ἀνεφέρωμεν, τοὺς ὅποιους ἐγὼ ἤδη στερούμενος, ἀπεσιώπησα· ἐκ τούτων δὲ πάντων τῶν μερῶν σύγκειται καὶ ἡ σημερινὴ Μεγαλοπόλις αὕτη τοῦ Φιλίππου, καὶ ἐκ τῶν ἐπομένων.

Σημείωσις μβ'. Πρὸς δὲ τὰ βόρεια μέρη τῆς πόλεως εἰσὶ δύο προάστεια διαχωριζόμενα ἀπ' ἀλλήλων ὑπὸ τοῦ Ἐβρου ποταμοῦ· καὶ τὸ μὲν πρὸς τὰς μεσημβρινοδυτικὰς ὄχθας τούτου, καλούμενον Μαράσια, κατοικεῖται τὸ πλείστον ὑπὸ χριστιανῶν Βουλγάρων καί τινων Γραικῶν, μετακομισθέντων τῶν πρώτων πρότινων ἐτῶν ἀπὸ τὰ περίξ χωρία ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν εἰς καλλιέργειαν τῶν γαιῶν αὐτῶν. Τὸ δὲ πρὸς τὰς βορείους ὄχθας κείμενον, καλεῖται Καρσι Ἀκά, καὶ κατοικεῖται ὑπὸ ὀθωμανῶν καὶ Βουλγάρων χριστιανῶν, ἐλθόντων τῶν τελευταίων καὶ τούτων ὡσαύτως ἀπὸ τὰ περὶχωρα τῆς πόλεως· τὰ δύο ταῦτα προάστεια ἠτύχησαν ἐπὶ τῶν ἐνδόξων ἡμερῶν τοῦ φιλολάου Ἀνακτοῦ Σουλτὰν Ἀπουλ Μεζίτου, νὰ ἔχη ἕκαστον καὶ ἐκκλησίαν εὐκτήριον· Μεταξὺ δὲ τῆς πόλεως ταύτης καὶ τῶν προαστείων τούτων πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ μέρη κατοικοῦσι τὰ λοιπὰ ἔθνη, καὶ τοῦτο διότι οἱ Τοῦρκοι ἀγαπῶσι νὰ κατοικῶσιν εἰς τὰ πλησίον τῶν ὑδάτων μέρη. Αὕτη δὲ εἶναι ἡ μόνη εἰλικρινῆς ἀλήθεια περὶ τῶν κατοίκων Χριστιανῶν τῆς Μεγαλοπόλεως ταύτης· περὶ δὲ τὰ μεσημβρινοδυτικὰ μέρη τῆς ὑποκειμένης πόλεως κατοικεῖ τὸ πλείστον μέρος τῶν παπίστων Χριστιανῶν, οἵτινες, ὡς εἶδομεν, καὶ Πανλικιάνοι καλοῦνται, ὅπου ἔχουσι καὶ ναὸν εὐκτήριον. Ἡ περιφέρεια οὖν τῆς πόλεως ταύτης συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν εἰρημένων δύο προαστείων, ἔχει ὥρας τρεῖς· τούτων δὲ οὕτως ἐκτεθέντων ἄλλοις τις, τολμήσας, θελήσῃ ν' ἀποδείξη τὰνάπαλιν περὶ τῶν κατοίκων Χριστιανῶν, ὁ τοιοῦτος τότε σκοποῦ ἕνεκα θέλει παρεκτραπῆ τῆς εἰλικρινοῦς ταύτης ἐκθέσεως, καὶ τότε ἀνάγκη πᾶσα ν'

ἀριθμήσεις καὶ ὄνομα τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν καταγωγὴν μᾶς ἐκείνης πατριαρχίας, καὶ τότε θέλει ἀποδειχθῆ καὶ κατὰ τοῦτο, ὅτι ἡ πόλις αὕτη κατοικεῖται, καθ' ὅσον ἀποβλέπει τοὺς Χριστιανούς, ὑπὸ Χριστιανῶν Γραικῶν ἀνέκαθεν, καὶ ἔτι μέχρι τῆς ληξιάσης ἑκατονταετηρίδος οὐδεμία τῶν σημαντικωτέρων οἰκογενειῶν εἶχε συγγένειαν μετὰ τῶν Βουλγάρων, καὶ ὅτι καὶ οἱ ὀλίγοι οὗτοι ἤδη ἐπαρχοῦντες, συνεχωρεύθησαν μετὰ τῶν Γραικῶν ἕνεκα τῆς ὀλιγότητος αὐτῶν, καὶ τῆς ἐπιμυθίας, καὶ διότι, ὡς εἶπομεν, ὅχι ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν τινὲς τούτων ἦλθον εἰς Φιλίππουπολιν, μάλιστα δὲ αἱ σημαντικώτεραι τούτων ἔτι καὶ νῦν ὑπάρχουσι ἐπὶ τοῦ πρώτου μεταναστεύσαντος αὐτῶν προσώπου.

Σημείωσις μβ'. Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων λεχθέντων περὶ Θράκης, καὶ ἰδίως περὶ Φιλίππουπόλεως, τίς πλέον δύναται ν' ἀμφιβάλλῃ, ἂν αἰώθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν Θράκην καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύτην Φιλίππου ἐλαλεῖτο ἡ Ἑλληνικὴ διάλεκτος; ἢ ὀρθώτερον εἰπεῖν, ἡμεῖς ἐρωτῶμεν τὸν ἐρωτήσαντα ἡμᾶς πλήρη θαυμασμοῦ, καὶ ἀπορήτων ἀμφιβολιῶν, ἂν γνωρίζομεν ὅποια διάλεκτος ἐλαλεῖτο εἰς τὴν Θράκην καὶ εἰς τὴν Φιλίππουπολιν τὸ πάλαι, ἐπεὶ ἀόρατος ὁ τοιοῦτος πλέον ὑποψίασιν τινα, ὅτι ἀνέκαθεν ἐλαλεῖτο εἰς ὅλην τὴν Θράκην καὶ Μυσίαν, Μακεδονίαν καὶ Ἡπειρον ἢ ἑλληνικὴ διάλεκτος; ὅταν ἡ γλῶσσα αὕτη πρὸ Χριστοῦ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας εἶχε γῆνη κοινὴ εἰς τὰ ἐνδότερα μέρη, τῆς Ἀσίας, καὶ ἀπώτερα τῆς Ἑλλάδος μέρη; Μόνος ὁ ἄμοιρος παιδείας καὶ ἱστορίας δύναται νὰ κάμῃ ἀκουσίως τοιαύτην ἐρώτησιν. Εἶναι πλέον δυνατόν νὰ πῶσῃ ἢ θεῖα αὕτη διάλεκτος, καὶ ἀντ' αὐτῆς νὰ εἰσαχθῆ ἡ ἄμορφος ἐκείνη καὶ ἀκατέργαστος ξένη, ἄμοιρος εἰς τὸ εἶδος τῆς πάσης ἠθικῆς καὶ πολιτικῆς ιδέας; Νὰ παῖσῃ ἢ οὐρανία αὕτη διάλεκτος, ἢ ἐξημνησασατὸ ὑπέροχτον ὄν, καὶ ἐξημνοῦσα ἱστορικῶς καὶ μελωδικῶς τὸν ἐν τρισὶ προσώποις Θεὸν κατὰ τὴν ὁδόδοξον ἡμῶν πατρῶν θεησκεῖαν; ἢ γλῶσσα αὕτη, ἣτις ἐφώτισε τὴν ὑπ' οὐρανόν, ἢ γλῶσσα, τὴν ὅποιαν ἢ σοφὴ Ἑυρώπη περὶ πολλοῦ ποιησαμένη λατρεύει ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς παιδείας. Τὰ σῦκα σῦκα, καὶ τὴν σκάφην σκάφην ἴνα μὴ εἰς βάραθρον ἐμπεσοῦμεθα.

Σημείωσις μγ'. Αἴηλον ἔμειν ἐκ τῶν ὅσων εἶπομεν, ὅτι καὶ αἱ δύο αὐταὶ ἐνόηχοι ἐπαρχίαι Θράκης καὶ Μυσίας ἐκατοικούντο ὑπὸ τῶν ἐθνῶν ἐκείνων, περὶ ὧν εἶπομεν, καὶ ὑπὸ ἀπίρων Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν. Μέχρι τῆς πέμπτης μετὰ Χριστὸν ἑκατονταετηρίδος γνωρίζομεν καλῶς ὅτι ἡ Κάτω Μυσία εἶχε πόλεις, κομποπόλεις, χώρας, καὶ χωριά, τὰ πάντα κατοικημένα ἐξ ἐπιμονεῶν αἰῶνων ὑπὸ ἰθαγενῶν καὶ ἀποικῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων ἐν ἔτει 489 μετὰ Χριστὸν τὸ ὄνομα τῶν Βουλγάρων πρῶτον ἠκούσθη εἰς τὴν Ἑυρώπην ἐπὶ τοῦ βυσιλείως Ἀναστασίου τοῦ Α'. ὅταν διέβησαν τὸν Ἰστρον ποταμὸν ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν Βορίσην καὶ ἔκαμαν εἰς τοὺς τόπους τῆς βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας ληστρικὰς ἐπιδρομὰς· τοιαύτας ἐπιδρομὰς ἔκαμαν οἱ Βούλγαροι καὶ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α'. ἐν ἔτει 502 εἰς τὴν κάτω Μυσίαν

καὶ τὴν Θράκην, τοὺς ὁποίους ὁ Ἀκοῖμ, Οἶνος τὸ γένος, καὶ τῶν Ἰλλυρικῶν ταγματῶν στρατηγός, πολεμῶν τότε ὑπὲρ τοῦ Ἀυτοκράτορος, ἀπαντήσας, καὶ καταπολεμήσας, τοὺς ἐστρεφεν εἰς γῆν· πάλιν εἰσῆλθον εἰς τὴν Θράκην ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ, ἀλλ' ὁ ἀνδρῆος Βύλισσάριος, καίτοι ὑπέργηρος, λαβὼν τὴν στρατηγίαν ἐν ἔτει 561, ἀπέκρουσε τοὺτους πέραν τοῦ Ἰστρον. ὁ δὲ Γερμανὸς τοὺς κατεδίωξε μετὰ τὸν στόλον μετ' ἐπιτυχίας. Ἐκ τῶν Βουλγάρων τούτων πολλοὶ τότε ἠχμαλωτίσθησαν, ἔξ ὧν ἄλλοι μὲν κατεγράφησαν εἰς τὰ βασιλικὰ στρατεύματα, καὶ ἄλλοι μετενόησαν εἰς τὴν Λαζικὴν. Τὸπον διαμονῆς ποτὲ μόνιμον καὶ στερεὸν δὲν ἔλαβον εἰς τὴν κάτω Μυσίαν καὶ Θράκην μέχρι τοῦ ὀγδόου αἰῶνος. Ἄν ὅμως τις θεωρήσῃ καλῶς τὴν ἱστορίαν ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τούτων εἰς τὴν Ἑυρώπην, θέλει ἰδεῖ μετὰ θαυμασμοῦ καὶ ἀπορίας, ὅτι τὸ γένος τοῦτο ποτὲ σχεδὸν διαμονὴν στερεὰν καὶ μόνιμον δὲν ἔλαβεν εἰς τὴν Ἑυρώπην μέχρι τῆς τελείας αὐτοῦ καταστροφῆς ὑπὸ Σουλτὰν Ἀμοράτου τοῦ Α'. καὶ τοῦ νιόυ αὐτοῦ Πιιάζιτου ἐν ἔτει 1396. Ἀλλὰ κατὰ τὸν ἀληθινὸν αὐτοῦ βίον ἐφέροντο ὡς νομάδες καὶ σκηρταὶ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον· χωρὶς οὖν νὰ ἐρεθίσωμεν τὴν χολὴν τινῶν, καὶ πεπεσμεθα, ὅτι οὐδεὶς τῶν φρονίμων δύναται νὰ ἐρεθισθῆ, ἐλευθέρως δυνάμεθα νὰ ἐρωτήσωμεν· λαὸς περιφερόμενος ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ὡς αἰλίται καὶ νομάδες· λαὸς, ὅστις ἀπὸ τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀσίας ἐλθὼν, κατόκησε περὶ τὸν Βόλγαν ποταμὸν, συμμιχθεὶς μετὰ τῶν ἐκεῖ κατοικούντων διαφόρων ἐθναρίων· λαὸς, ὅστις ἐλθὼν εἰς τὴν Λαζίαν ἐπὶ ὀρισμένον χρόνον, κατέθλιψε τοὺς ἐκεῖ κατοίκους· λαὸς, ὅστις διαβάς πολλάκις τὸν Ἰστρον, ληστρικῶς ἐπέσειεν ἐπὶ ἄλλον λαὸν, νομίμως κατοικοῦντος εἰς τὴν γῆν τῶν πατέρων του· λαὸς, ὅστις ὡς εἶδομεν, πολλάκις ἀπεκρούσθη ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν κατοίκων τῶν μερῶν τούτων, εἶναι ποτὲ δυνατόν ὁ τοιοῦτος λαὸς νὰ διατηρήσῃ γηγῆσιαν ἐθνικότητα; ἐρωτῶμεν τῶν Βουλγάρων κατὰ καιροὺς ἐπιπεσόντων, ὡς τόσα στίγη, εἰς ξένην γῆν, ἴτοι ἐπὶ τῆς Λαζίας καὶ κάτω Μυσίας, χωρῶν νομίμως κατοικουμένων, παραιτοῦμεν τοὺς περὶ τὸν Βόλγαν, καὶ ἄλλους τόπους, οἱ λαοὶ τῶν ἐπαρχιῶν τούτων, μάλιστα δὲ τῆς κάτω Μυσίας, τί ἔμεινον; ἐρωτῶμεν· οἱ λαοὶ τῶν ἐπαρχιῶν τούτων μετενάστευσαν εἰς ἄλλην γῆν μετὰ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν Βουλγάρων εἰς τὴν γῆν τούτων, ἢ ἔμειναν εἰς τὴν πατρῶαν αὐτῶν γῆν τὴν κατασθεῖσαν ὑπὸ τούτων, καὶ συνεχωρεύθησαν μετὰ τὰ στίγη ταῦτα; Καὶ ἂν μετενάστευσαν, ἐρωτῶμεν, ποῦ; Ἄν δὲ πάλιν συνεχωρεύθησαν μετὰ τὰ καταθλιψατὰ αὐτοὺς στίγη, ἐρωτῶμεν· οἱ βούλγαροι μετὰ τὴν τελευταίαν αὐτῶν ἐπιδρομὴν εἰς τὴν κάτω Μυσίαν περὶ τὸν ἕκτον αἰῶνα, ~~συνεχωρεύθησαν αὐτὰς βουλγαρῶν τῶν καταθλιψθέντων τούτων λαῶν~~, διετήρησαν καὶ τότε γηγῆσιαν, τὴν ὅποιαν, ὡς λέγουσι, μεθ' ἑαυτῶν ἔφερον ἐκ τοῦ Βόλγα ποταμοῦ ἐθνικότητα; Ἀλλὰ διὰ νὰ φέρῃ ὁ λαὸς οὗτος ἰγνητινὸς ἐθνικότητος, ἔπρεπε καὶ νὰ λαλῆ σήμερον τὴν διάλεκτον ἐκείνην, ἂν ὅχι ἐντελῶς, τοῦλάχιστον παραμορφωμένην, τὴν ὅποιαν ἔφερον, ἐκ τῶν ἐνδωτέρων τῆς Ἀσίας, ὅταν, ἐλθὼν, κατόκησε περὶ τὸν Βόλγαν, ὡς λέγει.

Σημείωσις μδ'. οἱ Βούλγαροι, ὡς καὶ οἱ Οὐγγοὶ, καὶ Ἄβαρες, καὶ Χαζάροι, ἐλθόντες ἐκ τῶν ἐνδοτέρων τῆς Ἀσίας, καὶ κατοικήσαντες περὶ τὸν Βόλγαυ ποταμὸν, συμμεχθέντες δὲ μετὰ τῶν ἐκεῖ κατοίκων, ἀπόλεσαν τὴν ὁποίαν ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν γλώσσαν, αἰτίνας ὑπῆγοντο εἰς τὰς οὐραλικὰς ἢ φοινικὰς γλώσσας· οἱ δὲ Βούλγαροι, ἐλθόντες ἐκ τοῦ Βόλγαυ ποταμοῦ ἐπὶ γνωστῆς ἐπαρχίᾳ εἰς τὴν Λακίαν, ἔλαβον καὶ τὴν γλώσσαν τῶν ἐκεῖ κατοίκων ἔθνῶν, ἧτις ἀνήκει εἰς τὰς σλαβικὰς γλώσσας, καὶ τὴν ἑπωνυμίαν, τὴν ὁποίαν ἤδη φέρουσι, καλούμενοι Βούλγαροι, ὡς ἐκ τοῦ μέρους, ἐξ οὗ πρῶτον εἰς τὴν Εὐρώπην ἐφάνησαν. Ἄρα ἡ γλώσσα, τὴν ὁποίαν σήμερον ἀσκόπως ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐπιβάλλωσιν εἰς τὴν πόλιν ταύτην τοῦ Φιλίππου εἶναι πρὸς αὐτοὺς ξένη, ὡς εἶναι καὶ ἡ Ἑλληνική, μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι εἰς τὴν ἑλληνικὴν χρεωστοῦσιν ἅπασαν τὴν ἠθικῆντων ὑπαρξιν κ. τ. λ. ὅρα περὶ τῆς βουλγαρικῆς γλώσσης καὶ μα. φυλλάδιον τῆς Εὐτέρης, Σελίδα 380.

Σημείωσις με'. Λέγουσι δὲ τινὲς τῶν σοφῶν τῆς Εὐρώπης, ἐξ ὧν ὁ Κύριος *Kriegsk* Κρείκιος, ὅτι ἰσχυρὸς οὗτος εἶναι φῦραμα τοῦ οὐγγικῆς γένους, καταστραφέντος ἐν τῇ Εὐρώπῃ, καὶ ὅτι μετὰ τὴν καταστροφὴν ἐν ἔτει 460 μετὰ Χριστόν, καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτοῦ Ἀτίλα, τὰ λείψανα τούτου συναχθέντα περὶ τὸν Βόλγαυ, συσσωματώθησαν μετ' ἄλλων ἐκεῖ, καὶ οὕτω περὶ τὰ τέλη τῆς πέμπτης Μ. Χ. ἑκατοσταετηρίδος, ὡς εἶδομεν, ἐφανέρωθησαν εἰς τὴν ἄνω Λακίαν, ὅπου ἔλαβον καὶ τὴν γλώσσαν καὶ τ' ὄνομα. Καὶ ἡ μὲν γλώσσα, ὡς εἶπομεν εἶναι κυρίας ἐκείνη, τὴν ὁποίαν ἐλάλουν εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη ἐκεῖνα τὰ ἔθνη, ἧτις τανῦν εἶναι φῦραμα ἐκ σλαβικῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λέξεων, καὶ ἐξ ἄλλων διαλεκτῶν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥτον· τούτου οὖν ἔνεκα δὲν ὑπάρχει εἰς αὐτοὺς κινὸν ἀρχαίων μνημείων, τὸ ὁποῖον νὰ φανερόνη οὔτε τὴν ἐθνικότητα, οὔτε τὴν καταγωγὴν αὐτῶν. Ἄλλ' οἱ σημερινοὶ Βούλγαροι, ὅσοι μάλιστα ἔτληρον γραικικῆς ἀνατροφῆς καὶ παιδείας, ταυτιζόμενοι μετὰ τῶν Γραικῶν ἀποτελοῦσι μέρος ἐντιμὸν τῆς Ἀυτοκρατορίας τοῦ Κυριάρχου, ὑπὸ τὸ σκήπτρον τοῦ ὁποίου ὑπάγονται διότι, ὡς εἶπομεν ἐν ἀρχῇ, πάντες ἐσμὲν νιοὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πατρὸς κατὰ φύσιν, διατελοῦντες εἰρηρικῶς ὑπὸ τὸ ὀθωμανικὸν σκήπτρον.

§. 62.

Ἡ ἐπαρχία μόνον αὕτη Φιλίππουπόλεως ἐμπεριέχει ἐν ἑαυτῇ κομπούλει, κόμας, καὶ χωρία ἕως τῶν διακοσίων ἐξήκοντα. Σύγκειται δὲ τανῦν ἡ ὅλη ἐπαρχία ἀπὸ πέντε τοπαρχίας. Α'. ἡ Φιλίππουπόλις. Β'. ἡ τοῦ Χάσκοϊ ἔχουσα χωρία τριακόσια, ἐξ ὧν τὰ πενήκοντα μετὰ τῆς πρωτεύουσῆς ὑπάγονται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Μητροπολίτου Φιλίππουπόλεως. Γ'. ἡ τοῦ Παζαρτζικίου, ἔχουσα κόμας καὶ χωρία ἑκατὸν ἐξήκοντα καὶ ἑξ. ἅπασα ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Φιλίππουπόλεως· ἡ δὲ πρωτεύουσα καλεῖται τουρκιστὶ Τατάρ Παζαρτζικί, καὶ ἔστιν ἐπὶ τῶν ἑρείπων τῆς Βησσαπάρρας, ἀρχαίας πόλεως, ἡ πλησίον αὐτῆς. Δ'. Μέρος τῆς ἐπαρχίας Καζανλικίου. Καὶ Ε'. ἡ

τοῦ Τσιρπανίου, ἔχουσα χωρία ἐξήκοντα, ὧν τὰ τριακοντα μετὰ τῆς πρωτεύουσῆς διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν ὡσαύτως τοῦ Φιλίππουπόλεως· ἐκ δὲ τῶν κομπούλειων, κομῶν, χωρῶν, καὶ χωρίων τούτων ἀπάντων, τὰ μὲν οἰκοῦνται ὑπὸ μόνων Τοῦρκων, τὰ δὲ ὑπὸ μόνων Χριστιανῶν, αἱ δὲ πλείστα καὶ ὑπὸ τῶν δύο τούτων γενῶν ἀναμειγμένων. Ἄπασα οὖν ἡ εὐρύχωρος αὐτῆ ἐπαρχία Φιλίππουπόλεως εἶναι εὐφορὸς ἐκ πάντος σχεδὸν γένους καὶ εἰδους προϊόντων· περὶ δὲ τούτων ἀπάντων ὅρα τὸ μικρὸν ἐγχειρίδιον περὶ τῆς ἐπαρχίας ταύτης, συντεθὲν ὑπὸ τοῦ ἀιδεσιμωτάτου οἰκονόμου Φιλίππουπόλεως Κυρίου Κωνσταντίνου, καὶ τυπωθὲν ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας μετὰ τῶν ἐκτυπωμάτων τῶν ἀρχαίων κατὰ καιροὺς ἑλληνικῶν νομισμάτων τῆς Φιλίππουπόλεως ἐν ἔτει 1819.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

Περὶ τῆς μεγίστης καὶ ἀρχαίας κομπούλειος Ἰστιεομάχης, καὶ κοινῶς καλουμένης Στινημάχου.

§. 63.

Ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ ἀνατολικοβοσίου μέρους τῆς Φιλίππουπόλεως εἰς ἀπόστασιν τριῶν ὥρων καὶ ἡμισείας κείται ἡ μεγίστη καὶ ἀρχαία πασῶν τῶν κομπούλειων τῆς Φιλίππουπόλεως Ἰστιεομάχη, καὶ κοινῶς καλουμένη Στινημάχος, καὶ Στινημάχος, ἧτις διαιρεῖται ἐν τινος ποταμοῦ, εὐμεγέθους, πηγάζοντος ἐκ τοῦ ὄρους Ῥοδόπης ἕως δεκατεσσάρων ὥρων μακρὰν τῆς Στινημάχου, εἰς δύο μέρη, εἰς ἀρκτικὸν καὶ νότιον. Καὶ τὸ μὲν ἀρκτικὸν καλεῖται καὶ ἐξοχὴν Στινημάχος, τὸ δὲ νότιον Ἀμπέλνρος, διὰ τὸ εἶναι ἐκεῖ τὸ πλεῖστον τῶν ἀμπελώνων καὶ ληνῶν, ἐξ ὧν γίνεται ὁ πλεῖστος οἶνος, ὁ κύριος πόρος τῶν Στινημαχιτῶν, καὶ ἐν τοῖς ληνοῖς τὰ σταφύλια ληνοβατοῦσι, καὶ ἐντεῦθεν πλεῖστος οἶνος μετακομίζεται καὶ εἰς ἄλλα μακροῦν μέρη. Συνέχεται δὲ μετὰ τούτων τῶν δύο καὶ ἕτερον χωρίον καλούμενον Ἰστιπροχωρί, ὅπερ τὴν κλησιν ταύτην ἔλαβεν ἐκ τοῦ ὅτι ἐκεῖ ὀπίπτουσι τὰ ταίπουρα μετὰ τὴν τοῦ οἴνου καὶ τοῦ οἰνοπνεύματος, ἧτοι τῆς ῥακῆς, ἐκ τῶν σταφυλῶν ἐξαγωγῆν. Ταῦτα δὲ τὰ τρία ἀποτελοῦσι μίαν μεγίστην κομπούπολιν μὲ κοινὸν ὄνομα Στινημάχου καλουμένην, καὶ φαίνεται μακρόθεν ὡς Τρίπους. Τὰ δὲ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ καταβαίνοντα ἐκ τοῦ ὄρους μεθ' ὀρητῆς, καὶ διερχόμενα διὰ τῆς κομπούλειος ταύτης, παρίστανται ὡς κοχλάζοντα χωρὶς πυρός· εἰς δὲ τὸ τελευταῖον χωρίον κατοικοῦσι καίτινες τουρκικὰς οἰκογένειαι· οἱ δὲ λοιποὶ κάτοικοι τῆς κομπούλειος εἰσὶ πάντες Χριστιανοὶ Γραικοὶ, λαλοῦντες κυρίως τὴν ἀπλὴν ἑλληνικὴν διάλεκτον, καὶ ἀγαπῶντες εἰς τὰς ὁμίλιας τῶν νὰ μεταμιμνῆσθαι λέξεις κατ' ἀφαιρέσειν τινῶν φωνηέντων καὶ συγκοπῆν· εἰσὶ δὲ φιλόμουσοι, ἔχοντες ἑλληνικὴν σχολὴν εἰς τὴν Στινημάχου, καὶ σχολεῖα

τῆς ἑλληνικῆς διαλέκτου εἰς τὸν Ἀμπελῆνον καὶ Τσιπροχώρι πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνωντων, καὶ καταγινόμενοι περὶ τούτων μετὰ ζήλου καὶ φιλοκαλίας, μὴ ἐνδίδοντες ποτὲ περὶ παιδείας εἰς ξένας ἐπεμβάσεις, καὶ ἐπιρροήν ἢ πόλις αὕτη, ποῖν κὲ κατακαῆ ὑπὸ τῶν ληστῶν καὶ κλεπτῶν περὶ τὰ τέλη τῆς ληξάσης ἑκατονταετηρίδος, εἶχε τὰ δευτερεῖα μετὰ τὴν Φιλιππούπολιν κατὰ τὸ κάλλος καὶ τὰ ἀρχαία τῆς ἑλληνικῆς μνημεῖα· ἔχασε δὲ πᾶν κατὰ τὸ ἕλικόν αἴης ἀρχαίας αὐτῆς δόξης καὶ κελλωνῆς, διότι διαφθαρέτων τῶν λειψάνων τῆς ἑλληνικῆς αὐτῆς ἀρχαιότητος, ἐκτίσθη ἤδη ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς, εἰς τὰ ὅποια εἰρίσκονται κατὰ καιροὺς μέρη κατακεραμισμένα, καὶ καταχωνευμένα ὑπὸ τοῦ πανδαμιάτορος πυρός. Ταῦν δέ, καίτοι μετὰ καλλωπισμοῦ ἀνεγερθεῖσα, στερεῖται ὅμως τῶν ἀρχαίων αὐτῆς λειψάνων.

§. 64.

Ἡ πόλις αὕτη εἶναι ἀρχαία, κατοικηθεῖσα ἐπὶ Περικλέους ἐν ἔτει 440 σχεδὸν πρὸ Χριστοῦ ὑπὸ τῶν ἐν Εὐβοίᾳ Ἰστιέων, ἀποίκων Ἀθηναίων. Ἐστίαια καὶ Ἰωνικῶς Ἰστίαια, πόλις τῆς Εὐβοίας. Ὁμ. Π. Β. 53. Ἡρόδ. 8. 29. Στράβων· καὶ Ἰστιαϊώτις ἢ χώρα τῆς Εὐβοίας, κειμένη ἐπὶ τοῦ ἀρκτικού αὐτῆς μέρους, κατοικηθεῖσα ὑπὸ Ἀθηναίων ἀποίκων, καὶ ἔχουσα μίαν ὄχραν ἀκρόπολιν, ἧτις καὶ Ὁρεὸς ἐκλήθη Ἰστιαῖοι οὖν καὶ Ἰστιαεῖς οἱ κάτοικοι αὐτῆς. Ἐπὶ δὲ τοῦ Περικλέους, λέγει τοῦτο πῶς καὶ ὁ Πλούταρχος εἰς τοὺς παραλήλους βίους του, ἐξ χιλιάδων Ἰστιέων ἐστάλησαν εἰς τὰ παραλία τῆς Θράκης· ἐκ δὲ τούτων τρεῖς χιλιάδες κατόκησαν τὴν νῦν Ξάνθην, οἱ δὲ ἄλλοι ὑπερβάντες τὴν Ῥοδόπην, καὶ μαχήσαντες μὲ τὸς κατοίκους Βεσσικῶν τοῦ τόπου τούτου, νικήσαντες τούτους, κατόκησαν τότε τὸ μέρος τοῦτο· ὅθεν ἐκ τοῦ Ἰστιέων καὶ μάχης, οἱ μὲν ἐπωνομάσθησαν Ἰστιεομαχεῖς, ὁ δὲ τόπος Ἰστιεομάχη, καὶ κατὰ παραφθορὰν τῆς συνθέτου ταύτης λέξεως Ἰστινήμαχος καὶ Στινήμαχος καὶ Στενήμαχος ἐκλήθη. Καὶ τί δὲν κάμνει ἢ βαρβαρότης, θνητότηρ πρωτότοκος τῆς ἀμαθείας! Λέγει δὲ καὶ ὁ Λιβάνιος εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Α. ὀλυνθιακοῦ λόγου ἢ δὲ Χαλκίς Ἀθηναίων ἀποικος — ἦν γὰρ ἐπὶ Ἐθράκης πολὺτι γένος χαλκιδικόν· εἰς δὲ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ λόγου Δημοσθένους περὶ τῶν ἐν Χερρόνησῳ, ἢ ὑπὲρ τοῦ Διοπίθου λέγει ὁ αὐτός: «ἔθος δὲ ἦν τοῦτο παλαιὸν τοῖς Ἀθηναίοις, ὅσοι πένητες ἦσαν αὐτῶν, καὶ ἀκτήμονες οἴκοι, τούτους πέμπειν ἀποίκους εἰς τὰς ἔξω πόλεις τὰς ἐαυτῶν· καὶ ἐλάμβανον πεμπόμενοι ὄπλατε ἐκ τοῦ δημοσίου, καὶ ἐφόδιον κ. τ. λ.

Σημείωσις μσί. Καίτοι ὁ πανδαμιάτωρ χρόνος καταναλίσκει τὸ πᾶν, διετήρησεν ὅμως ὡς διὰ θαύματος μνημιόντι εἰς τὴν πόλιν ταύτην, δι' οὗ καταδεικνύεται ἢ ἀρχαία καταγωγή τῶν κατοίκων τῆς ἐνδοξοῦ ταύτης κομποπόλεως τῶν Ἰστιέων· ὅρα ἐν §. 49. Δικαίως οὖν οἱ Στινήμαχῆται οὐ παύονται κανχώμενοι διὰ τὴν καταγωγήντων, καλούμενοι Ἑλληγες ἐξ Ἑλλήνων. Ἄξιον δὲ σημειώσεως εἶναι καὶ τοῦτο. Ὅλη ἢ ὑπώρεια τοῦ ὄρους Ῥοδόπης εἶναι ἀμπελόφυτος, καὶ ὀλίγη ἢ σιτοφορία. Μάρκοβον, Ἀγαθονίκεια τὰ νῦν Μπελάστια·

Κούπλανα· Βοδηρά· Στινήμαχος· Μολδάβα· Δερμέντερε· κομποπόλεις καὶ χωρία, ὅλα ταῦτα κείνται εἰς τὴν ὑπώρεια τοῦ ὄρους Ῥοδόπης, καὶ ὅλα εἰσι κατάρτητα ἀπὸ ἀμπελῶνας, ἐξ ὧν γίνεται πλεῖστος οἶνος, τὸν ὅποιον πάντες οἱ κάτοικοι ἀγαπῶσιν· ὅλα ταῦτα μᾶς ἀναγκάζουσι κὲ σημειώσωμεν καὶ τὴν ἀκόλουθον μυθιστορίαν τῆς ἀρχαιότητος. Διόνυσος ὁ καὶ Βάκχος καλούμενος, ἢ δὲ λέξις αὕτη συγκρίται ἐκ τοῦ Διὸς καὶ Νύσα, γενήθητις ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σελήνης γ. τ. λ. Ἀνετράφη δὲ ἐπὶ τοῦ ὄρους Νύσης ἐν Θράκῃ ὅπερ καὶ Νυσήιον ὄρος ἐκαλεῖτο, ἐντεῦθεν δὲ καὶ Νυσταῖος καὶ Νυσήιος ἐκαλεῖτο ὁ Βάκχος· Εὐστάθ. εἰς Π. ζ. 133. Ἀριστοφ. Βατρ. 216. ἐλατρεύετο δὲ πρὸ πάντων ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου, ἐν ᾧ ἔκειτο, ὡς εἶδομεν, τὸ περιβόητον ἐκεῖνο Μαρτεῖον τοῦ Βάκχου· ὅρα §. 9., καὶ Σημ. στ. Πολλὰ ὄρη ἐκαλοῦντο μὲ τὸ ὄνομα Νύσα εἰς τιμὴν τοῦ Διονύσου, οἷον εἰς Αἴγυπτον, εἰς Ἀραβίαν καὶ εἰς Ἰνδίας· ὡσαύτως δὲ καὶ πολλαὶ πόλεις· ἀλλὰ κυρίως τοῦτο εἶναι τὸ ὄρος Νύσα ἐπὶ τῆς Ῥοδόπης, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀνετράφη ὁ Διόνυσος ὑπὸ τῆς τροφῆς αὐτοῦ Νύσης. Ὅθεν καὶ Ἀνκοῦργος, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀρνάντος βασιλέως τῶν Ἠδωνῶν ἐν Θράκῃ, Σημ. α'. καταφρονήσας τὴν λατρείαν τοῦ Διονύσου, περιβρίσας δὲ τούτον, ὅτι ὁ θεὸς οὗτος εὐρίσκετο εἰς τὴν Θράκην μετὰ τοῦ περὶ αὐτὸν πλήθους τῶν Σατύρων, καὶ Μαινάδων, καὶ τούτον μὲν διώξας ἐκ τῆς χώρας τῶν Ἠδωνῶν, τὰς δὲ Μαινάδας ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἄλσους τῆς Νύσης, παρώργισε τόσοσιν τοὺς θεοὺς, ὥστε αὐτὸς μὲν τυφλωθεῖς, ἐπέπεσεν εἰς σφοδρὰν μανίαν, καὶ οὕτω κακῶς τὸ ζῆν ἐτελείωσεν· Ὁμ. Π. ζ. 130. Ἀπολλοδ. γ'. 5 1· ἐλατρεύετο δὲ ὁ Διόνυσος πρὸ πάντων ὡς ἐφερομένης τῆς καλλιέργειας τῶν ἀμπελῶν καὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ οἴνου. Παριστάνεται δὲ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὡς νέος εὐειδής, εὐθύμνος καὶ χαρῆς, ἐστεμμένος μὲ φύλλα ἀμπελῶν καὶ μὲ κισσόν, καὶ συνοδευόμενος πάντοτε ἀπὸ ἐν πληθος Σατύρων καὶ Βάκχων γυναικῶν· Ὁμ. ζ. 133· Ἡσι. Θέογ. 947· εἰς τιμὴν τούτου, εἶπομεν, εἶχεν ἢ Φιλιππούπολις καὶ νομίσματα §. 51.

§. 65.

Ἐἰς τὴν κομποπόλιν ταύτην τῆς Στινήμαχου ὑπάρχουσι τὰ εἰρήνια τοῦ παλαιῦ περιφήμου εἰς τὴν βυζαντινὴν ἱστορίαν φρονόριον, ὅπερ ἐκαλεῖτο φροῦριον τῆς Στινήμαχου, καίτινες παλαιαὶ ἐκκλησίαι μετὰ θόλου· εἰς τὸ φροῦριον τοῦτο συνέβησαν πολλὰ περὶ τὸ 1195 ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀλεξίου δ'· τοῦ Κομνηνοῦ· ὁ αἰτοκράτωρ οὗτος ἐλθὼν εἰς Φιλιππούπολιν, ἐπολιόρησε τὸ φροῦριον Στινήμαχου, ὅπου εἶχον καταφύγει πολλοὶ τῶν βαρβάρων, ὁπαδοὶ τοῦ Ἰβρακοῦ, τοῦ μετονομασθέντος Ἀλεξίου, καὶ νικήσας αὐτὸ κατὰ κράτος, ἠχμαλώτισε τοὺς ἐν αὐτῷ ἐνρεθέντας βαρβάρους· καὶ κατ' ἄλλους καιροὺς εἰς τὸ φροῦριον τοῦτο ἠκολούθησαν πολλὰ, περὶ ὧν ὅρα εἰς τὴν Βυζαντιδα. Καὶ ἐν ἔτει 1257· ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος, υἱὸς τοῦ Ἰωάννου Δούκα, ἐλθὼν μὲ τὰ στρατεύματάτου εἰς τὸ φροῦριον τοῦτο, καὶ ἐνταῦθα καταλύσας, ἐντεῦθεν ἐκινήθη κατὰ τοῦ φροῦριου Τσεπαίνης.

Σημείωσις μζ'. Ἐκ τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας πληροφορούμεθα, ὅτι εἰς τὴν ὑπώρειαν τῆς Ῥοδόπης ἦτο πολλὰ καὶ ἄπειρα φρούρια ἰσχυρὰ, οἷον τὸ τῆς Στινημάχου, Πρισπίτης, τὸ Κρύμνισσον, Πέρινικον, Τσεπαίνης, καὶ ἕτερα· ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ αυτοκράτορος Βασιλείου, τοῦ καὶ Βουργαροκτόνος, κληθέντος, ἐν ἔτει 975· ὅτε οὗτος ὑπέταξε τὴν κάτω Μυσίαν, κασαστρέφας κατὰ κράτος τὸ ἄλητικὸν ἐκεῖνο βασιλεῖον τῶν Βουλγάρων, καὶ καταδιώξας αὐτοὺς καὶ ἀπὸ αὐτῆν τὴν Ἀχρίδα, ὅτε ἐπέσειν εἰς τὴν μάχην καὶ ὁ ἄρχων αὐτῶν Ἰωάννης ὁ Βλαδίσθλαος, ἦλθον πρὸς τὸν αυτοκράτορα τούτου, ὄντα τότε εἰς τὴν Ὀρεστιάδα, οἱ προὔχοντες καὶ ἐπισημότεροι τῶν Βουλγάρων, καὶ παρέδωκαν εἰς αὐτὸν τὸ Πέρινικον καὶ ἕτερα τριάντα πέντε φρούρια, τὰ ὅποια τότε οὗτοι κατεκράτου· ἦλθε δὲ πρὸς αὐτὸν μετὰ τῶν τριῶν αὐτῆς νιῶν καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Λαβιδ καὶ Μαρία, ἡ γυνὴ τοῦ Βλαδίσθλαου, προσφέρονσα πρὸς τὸν βασιλεῖα τὴν ὑποταγὴν τῆς καὶ ἀφοσίωσιν· τούτους πάντας ὁ αυτοκράτωρ ὑπεδέχθη πατρικῶς.

§. 66.

„Διεσώθησαν δέτινα λείψανα, ὡς διὰ θαύματος, εἰς τὴν πόλιν ταύτην Στινημάχον, αἷτινα, καίτοι κατακερματισμένα εἰσὶν ὑπὸ τοῦ πυρὸς καὶ τῆς βαρβαρότητος, μολοντοῦτο καταδεικνύουσι τὴν ἐθνικότητα καὶ ἀρχαίαν δόξαν τῆς ἑλληνικῆς ταύτης κομποπόλεως· ἐκ δὲ τούτων εἰσὶ ταῦτα· εἰς πλάκα ἐκ μαρμάρου εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, ἐπὶ ὑψηλοῦ τινος βράχου ἀνατολικῶς τῆς πόλεως εἰσὶ γεγραμμένα τάδε.

ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΤΩΝ ΣΕΒΑΣΜΙΩΝ ΔΙΑΜΟΝΗΣ . . . . . ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ ΟΙΚΟΥ ΚΑΙ ΙΕΡΑΣ ΣΥΓΚΟΙΜΗΤΟΥ ΔΗΜΟΥ . . . . . ΡΩΜΑΛΛΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΒΗΘΕΝΗ Η ΔΕΙΡΕΙΟΥ ΚΛΑΩΣ ΠΑΠΠΙΟΥ ΚΑΙ ΑΝΤΙΦΥΛΟΣ ΟΥΡΗΣΣΥΠΟΥ ΕΠΙΜΕΛΕΙΤΑΙ ΣΤΗΣΑΝΤΕΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΤΩΝ ΒΟΜΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΑΓΑΛΜΑ ΜΗΤΡΙ ΘΕΩ ΕΚ ΤΩ. ΙΑΙΩΝ ΑΦΙΕΡΩΣΑΝ.

§. 67.

„Παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ εἰρημένον βράχου εἰναιτις ἐκκλησία, ἐπονομαζομένη τῆς Παναγίας τῆς Φανερωμένης· τὴν ἁγίαν τράπεζαν τοῦ ἁγιάσματος αὐτῆς ὑποστηρίζει μαρμαρίνη περικαλλῆς στήλη· εἰς μίαν δὲ τῶν πλευρῶν αὐτῆς φαίνεται ἥρως ἀναγεγλυμμένος ζωηρῶς, ἐνὸς περίπου ποδὸς τὸ ὕψος ἔχων, ὅστις εἰς μὲν τὴν δεξιάντου χεῖρα κρατεῖ στέφανον, εἰς δὲ τὴν ἀριστεράν του ξίφος εὐθὺ καὶ πλατὺ, παρὰ δὲ τοὺς πόδας αὐτοῦ σφαῖρά τις διηρημένη, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀλέκτωρις ἐμιστάμενος, ἀριστερόθεν δὲ κιβώτιον, καὶ ὑπεράνω μὲν τοῦ ἀναγλύφου ἀναγινώσκονται τάδε.

ΒΙΚΤΩΡ ΣΚΕΥΑΣ ΕΝΘΑΔΕ ΚΕΙΜΑΙ
ΠΑΤΡΙΣΔΕ ΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΕΚΤΙΝΕ ΜΕ ΔΑΙΜΟΝ ΟΥΧΟΕΠΙΟΡΚΟΣ
ΠΙΝΝΑΣ ΜΗΚΕΤΙ ΚΑΥΧΑΣΤΩ
ΕΣΧΟΝ ΕΓΩ ΣΥΝ ΟΠΛΟΙΣ.

Ἐπὶ δὲ τοὺς πόδας τοῦ ἰδίου ἀναγλύφου εἰσὶ τάδε.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ ΚΤΕΙΝΑΣ ΠΙΝΝΑΝ
ΚΑΙ ΣΕΛΙΚΗΣ ΕΝΕΜΕ . . . . . ΘΑΛΛΟΣ
ΠΡΟΣΕΤΙ ΤΟΥ ΜΝΗΜΕΙΟΥ ΕΣΩ
ΚΑΤΕΛΙΠΕΝ·

§. 68.

„Εἰς δὲ τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς Στινημάχου κείται παρεκκλήσιον τοῦ ἁγίου Θεοδώρου· εἰς τὴν ἁγίαν τράπεζαν τούτου σώζεται στήλη μαρμαρίνη κοκκινωπῆ, τῆς ὁποίας καὶ ἐπὶ τὰς δύο ἀπέναντι πλευρὰς καταφαίνεται ἀναγεγλυμμένη ζωηρῶς μορφή αἰγὸς ἐσταφενωμένη, ἴσως τῆς Ἀμαλθείας· ἡ δὲ τρίτη πλευρὰ συντετριμμένη φαίνεται, καὶ μόνον ἀμδρά τινα σημεῖα φαίνονται ἐψηλοῦ ἀναγλύφου σώματος. Ἴσως δὲ ὑπάρχει καὶ ὑπογραφή ὑπὸ τοὺς πόδας τούτου, καταχωμένου ὄντος εἰς τὴν γῆν.

§. 69.

„Ἐσχάτως εἰς ἀνασκαφὰς ὑπογείων εὑρέθησαν διάφορα τμήματα ἀναγλύφου ἀγαλμάτων ἐκ μαρμάρου. Τὸ δὲ ἐντελέστερον τούτων εἶναι ἀνάγλυπος γυμνὸς ἵππεὺς ἐπὶ πτερωτοῦ ἵππου, καὶ ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἵππου διακρίνεται δελφίν, (ὅστις ἀναμφιβόλως εἶναι ὁ Ποσειδῶν), ἔχων τὴν μὲν δεξιάν χεῖρα ἀπλωμένην, τὴν δὲ ἀριστεράν, κατὰ δυστυχίαν, ἑλλείπουσαν· ἐπὶ δὲ τῆς πέτρας ταύτης διακρίνονται τὰ ἐξῆς γράμματα ἑλλειπίστατα.

. . . . . ρϞΕ . . . . . ΡΙΕΒΕ . . . . . ΙΣΤΙΕΩΝ . . . . .
. . . . . ΕΥΧ . . . . .

Τὸ ἀρχαῖον τοῦτο λείψανον, καὶ τοι κατακερματισμένον, ὡς ἦτορ ὁμοῦ καταδικνύει τὴν ἑλληνικὴν καταγωγὴν καὶ εὐκλείαν τῆς πόλεως ταύτης, ἐκ τοῦ ὁποίου ἂν ἦτο σώον, ἠθέλαμεν διδαχθῆ πολλὰ περὶ τῆς πόλεως ταύτης· διότι πᾶς τις βλέπει καθαρά, ὅτι ἡ τρίτη λέξις, καίτοι διεσθαρμένη, μᾶς ἐξηγεῖ ὁμοῦ ὡς ἦτορ, ὅτι φέρει τὸ ὄνομα ΙΣΤΙΕΩΝ· ὅταν οὖν μετὰ τόσα ἔτη εὑρέθη τοῦτο, πιθανὸν εἶναι, ὅτι καὶ ἕτερα παρόμοια ἐκείπου εὑρίσκονται καταχωμένα ἐν τῇ γῇ· ὅθεν ἀνάγκη πᾶσα οἱ ἀνασκαπτοντες νὰ προσέχωσιν ἀκριβῶς, διότι ταῦτα διὰ τοὺς Στινημαχίτας εἰσὶ πολύτιμα κημεῖα, καταδεικνύοντα τρανῶτα τὴν καταγωγὴν αὐτῶν ἀδιαφιλονέηκτον.

§. 70.

„Ανατολικῶς πρὸς Στινημάχον εἰς ἡμισείας ὥρας διάστημα, καὶ κἀπὸθεν τοῦ μοναστηρίου τῆς Μολδάβας· ἕως λεπτῶν εἴκοσι· ἐν τῇ ὑπώρειε τῆς Ῥοδόπης πηγάζει τις ποταμὸς ἱκανὸς Τεσσαράκοντα Βρῦσαις καλυόμενος· ἐνταῦθα δὲ ὑπάρχουσι πληθὺς τριμμάτων ἐρειπίων ἀγαλμάτων, καὶ ἀναγλύφου μαρμαρίνων. Μεταξὺ δὲ τούτων ἐσχάτως ἦδη εὑρέθη ὀλόκληρον σχεδὸν ἀγαλμα ἄνευ κεφαλῆς καὶ ποδῶν, τὸ ὕψος ἔχον περίπου τέσσαρας πόδας,

φέρει δὲ γλαυκὰ οὐ μικράν. Τοῦτο οἱ φιλόκαλοι Στινημαχίται μετεκόμισαν εἰς τὴν ἑλληνικὴν αὐτῶν σχολήν.

Σημείωσις μῆ. Περί δὲ τῆς πόλεως ταύτης διαλαμβάνει καὶ τὸ τυπικὸν τῆς μονῆς τῆς Πετρισοριτίσης, ταυτὴν Βατσκοπού καλουμένης, περὶ ἧς ῥηθήσεται, Στινημαχὸν αὐτὴν καλοῦν. Τὸ δὲ τυπικὸν τοῦτο φέρει χρονολογίαν 1080. Ἐτι δὲ οἱ συγγραφεῖς τῆς Βυζαντίδος, ἀρχίζοντες σχεδὸν πρὸ τοῦ ἐννάτου αἰῶνος, ἴσως καὶ ἀρχύτερα, Στινημαχὸν αὐτὴν καλοῦντες· ἐτι δὲ ἀπαντῶμεν εἰς βιβλίον Β! σελίδα 127, τοῦ ἀνω εἰρημένου Μαρτίνου τοῦ εἰς τὴν ἱστορίαν Διονυσίου Μητροπολίτου Φιλίππουπόλεως, τοῦ ἐν ἔτει 1455 πατριάρχου χεύσαντος, ὅτι ὁ Συμεὼν ὁ Πατριάρχης, προκάτοχος τοῦ Διονυσίου, ἀναχωρήσας μετὰ τὴν πτώσιν ἀπὸ τὰ Πατριαρχεῖα, ἦλθε καὶ ἐμόνασεν εἰς τὴν μονὴν τῆς Στινημαχῶν· αὐτὸ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Μελέτιος Ἀθηρῶν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τομ. γ'. σελιδ. 332. Ἄρα ἡ μονὴ αὕτη, περὶ ἧς ῥηθήσεται ἀκολουθῶς, ἐκαλεῖτο καὶ μονὴ τῆς Στινημαχῶν. Ἐκ τούτων ἀπάντων δίκην ἡλίου φανερὸν γίνεται, ὅτι τὸ κατ' ἀρεσκείαν μυθιστορούμενον ἐκεῖνο παρὰ τοῖς Βουλγάροις εἶναι πλάσμα ψευδές, καὶ ἄσκοπον, ὅτι τάχα ὁ τότε ἡγεμὼν τῆς πόλεως ταύτης Στινημαχῶν, Βούλγαρος ὢν, μελλούσης τῆς πόλεως νὰ παραδοθῆ εἰς τοὺς Τούρκους, εἶπε πρὸς τὴν μητέρα του βουλγαριστί· „Στάν Μάικα.“ ἦτοι, ἀνάστα, μήτηρ, ἵνα φύγωμεν· καὶ ὅτι τάχα ἐκ τούτου ἡ πόλις αὕτη ἐκλήθη Στινημαχῶν· ἀξία δὲ παραταρήσεως εἰσὶν αἱ δύο αὗται λέξεις. ΣΤΑΝΙ ΜΑΙΚΑ, μὲ τὸ Ἀνάστια Μήτηρ, ἢ καὶ μὲ τὸ κοινότερον, Ἀνάστια-Μάννα. Τῆς αὐτῆς ἀμαθείας καὶ ἀνθαδείας ἀποτέλεσμα εἶναι καὶ τὸ θρουλλούμενον πρὸ μικροῦ ἀσκόπως, ὅτι ἡ Φιλίππουπόλις ἐκπαλαί βουλγαριστί καλεῖται Πλώθητηφ. Τολμήσας τις εἶπε τοῦτο, καὶ ἔγραψε βουλγαριστί. Ἐρωτηθέντες δέτινες, πότεν τοῦτο ἔλαβον, οἱ μὲν εἶπον, ὅτι οὕτω καλεῖ αὐτὴν βουλγαριστί γεωγράφος ὁ Πτολεμαῖος· οἱ δὲ, ἐπειδὴ πάντες οἱ τοῦτο ἀκούσαντες ἐγέλασαν, εἶπον, ὅτι οὕτω καλοῦσιν αὐτὴν οἱ χωρικοὶ Βούλγαροι, ὢν ἡ μαρτυρία ἀξιόπιστος· πάντες δὲ πάλιν ἐγέλασαν.

Σημείωσις μθ'. Πτολεμαῖος ὁ Κλαύδιος, ὁ περίφημος οὗτος γεωγράφος ἤμασε περὶ τὰ μέσα τῆς δευτέρας μετὰ Χριστὸν ἑκατονταετηρίδος· συγγράψας δὲ ἑλληνιστὶ διάφορα βιβλία γεωγραφίας, οὐδόπως ἐγνώριζεν, ἂν Βούλγαροι ἐπὶ τῆς γῆς ὑπάρχονσαν, ἀλλ' οὔτε τότε ὑπῆρχον Βούλγαροι, τὴν κλήσιν λαβόντες, ὡς εἶπομεν ἀπὸ τὸν Βόλγαν ποταμόν, ὅταν τὸ πρῶτον ἐφάνησαν εἰς τὴν ἀνω Λακίαν κατὰ τὸν Νικηφόρον Γρηγορᾶν, καὶ ἄλλους ἱστορικούς. Τὸ ὄνομα τῶν Βουλγάρων ὡς εἶπομεν πρῶτον ἠκούσθη εἰς τὴν Εὐρώπην ἐπὶ τοῦ αυτοκράτορος Ἀνεστάσιου τοῦ Α! ἔτι 489 Μ. Χ. ὅταν διαπεράσαντες τὸν Ἰσθμὸν ὑπὸ τὸν ἀρχηγόντων Βορῦσιν, ἔκαμον διαφόρους ληστρικούς ἐπιδρομὰς κατὰ τῆς βυζαντινῆς αυτοκρατορίας· τότε οὖν ὁ αυτοκράτωρ οὗτος ἀναγκασθεὶς, ἔκτισε τὸ μακρὸν ἐκεῖνο τείχος διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὰς ληστρικούς ἐπιδρομὰς αὐτῶν ἐν ἔτει 491 Μ. Χ. ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς μαύρης θαλάσσης, καὶ λῆγον μέχρη τῆς Σηλυμβρίας· ὅρα καὶ Σημ. λα! Πλωτινούπολις καὶ Πλωτινούπολις, πό-

λις ἐπίσημος τῆς Θράκης ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ὀδρουσῶν, κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου μετὰ τῆς Τραϊανουπόλεως καὶ Ἀδριανουπόλεως, ἀπέχουσα τῆς δευτέρας περίπου 21 μίλια, τῆς δε Φιλίππουπόλεως σχεδὸν ἕως ὄρων 42· ἡ πόλις αὕτη ἐκτίσθη περὶ τὰ 105 ἔτη Μ. Χ. ὑπὸ τῆς Πλωτίνης, γυναικὸς τοῦ αυτοκράτορος Τραϊανοῦ, ὅτε οὗτος κατετρόπως τὴν Λακίαν· Πλωτίνη· λέξις ἑλληνικὴ, ἐκ τοῦ πλώω, καὶ ἰωνικῶς πλώω, πλώωμ τὸ πλέω· ἐκ τούτου παρήχθη τὸ πλώτης καὶ πλωτήρ, ὅπερ δηλοῖ ὁ πλέων — ὁ κολυμβῶν· πλωτός καὶ πλωτικός ἐπίθετον, ὅπερ δηλοῖ ὁ δυνάμενος πλεῦσαι. Πλωταὶ ἀρχαῖον ὄνομα δύο νήσων τοῦ Ἰονίου Πελάγους ἀπέναντι τῆς Πελοποννήσου καὶ μεσημβριῶς τῆς Ζακύνθου, ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ὁποίας πρὸ αἰῶνων ὑπάρχονσιν· ἐπὶ τῆς μεγαλητέρας τούτων ὑπάρχει πύργος εὐμεγέθης καὶ λαμπρός, οἷον φρούριον μὲ περιβολὸν εὐμεγέθη καὶ λαμπρόν, εἰς ὃν εἶναι τὰ κελεῖα τῶν μοναχῶν· ἡ μονὴ αὕτη οὔσα κτίριον βασιλικόν, ἐπὶ τῶν αυτοκρατορῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως κτισθεῖσα, διατελεῖ πρὸ αἰῶνων ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Ζακύνθου, προστατευομένη ὑπὸ τοῦ εἰς τὴν νῆσον ταύτην ἑτέρου μοναστηρίου, ὅπου εἶναι ἐκτελής ἐκκλησία, εἰς τὴν ὁποίαν οὐ παύει θαιματορογοῦν εἰς τοὺς πιστοὺς τὸ λείψανον τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Διονυσίου Ἀρχιεπισκόπου Αἰγίνης, πατρὸς καὶ προστάτου τῆς Ζακύνθου, ὁμοιωμένου ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Σιγούρων τῆς αὐτῆς νήσου· ἐπὶ τῶν δύο τούτων νήσων μυθολογεῖται, ὅτι διέτριβον αἱ Ἀσπυῖαι, θεαὶ τῆς ταραχῆς καὶ τῆς ἀνεμοσύλης κ. τ. λ. καὶ ὅτι ἔπλεον αὗται ἐπὶ τῆς θαλάσσης· ὀνομάσθησαν δὲ ὕστερον καὶ Στροφάδες· ἐπειδὴ αἱ Ἀσπυῖαι διωκόμεναι ὑπὸ τῶν παίδων τοῦ Βορέου, ἐστράφησαν αὐτὴς εἰς αὐτάς. Πλωτίνος περίφημος φιλόσοφος Ἀλεξανδρινὸς Ἕλληρ, διδάξας τὴν φιλοσοφίαν εἰς τὴν Ῥώμην μετὰ πολλῆς φήμης· ἐξ ὧν οὖν τούτων φανερὸν καὶ ἀναντιρῶτον γίνεται, ὅτι τὸ ὄνομα Πλωτίνη εἰναὶ λέξις ἑλληνικὴ· Πλωτινούπολις λέξις σύνθετος ἐκ δύο ἑλληνικῶν λέξεων· περὶ τῆς Πλωτινούπολεως ταύτης διαλαμβάνει ὁ ῥηθεὶς Πτολεμαῖος βιβλίον γ'. κεφ. 11. Οἱ Βούλγαροι, ὡς εἶδομεν, ποιούντες τὰς ἐπιδρομὰς των εἰς τὴν κάτω Μυσίαν καὶ Θράκην, τινὲς ἐξ αὐτῶν κατόκησαν καὶ εἰς τὴν Πλωτινούπολιν, ἄπειροι δὲ παιδείας καὶ φιλολογίας, μετεγλώττισαν εἰς τὴν ὁποίαν μεθ' ἑαυτῶν ἔφερον ἀκατέργαστον καὶ ἀκανόνιστον ξένην γλῶσσαν τὴν Πλωτινούπουλιν εἰς Πλοουδίον. Ἐκαστος λοιπὸν θλίπει φανερά, ὅτι τὸ τ εἰς δ μετέβαλον, καὶ τὸ ω εἰς ὄον, καὶ οὕτω τὴν λέξιν Πλωτίνη μετεσημασίωσαν εἰς Πλοουδίον, προσθέσαντες δὲ καὶ τὸ γράδ, ὅπερ κατ' αὐτοὺς σημαίνει πόλιν, ἔκαμον μίαν λέξιν ἀσύνδετον, ἀπὸ τῆς διαφθορῆσαν ἑλληνικὴν Πλοουδίον, καὶ τὴν βουλγαρικὴν γράδ. Ἡ λέξις λοιπὸν Πλοουδίον μένει πάντοτε ἑλληνικὴ ἐν τῇ θερμοσίᾳ αὐτῆς καὶ φθίσει· ἢ δοθεῖσα εἰς αὐτὴν θερμοσίᾳ καὶ φθίσει ὑπὸ τῶν ὁμοθηρῶν ἡμῶν Βουλγάρων, κατὰ φυσικὸν λόγον ἐξέπνευσε τὴν Πλωτινούπολιν καὶ εἰς ἐρείπια αὐτὴν μετέβαλεν· ἡ δὲ ἱστορία αὐτῆς εἰς μόνους τοὺς ἱστορικούς καὶ γεωγράφους νεκρὰ σώζεται, ἡ δὲ λέξις Πλωτι-

νόπολις καὶ εἰς τοὺς χάρτας, τὰ δὲ ἐρείπια αὐτῆς διαμένονσι τμήματα ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῆς θέσει.

Σημείωσις ν· Γεράρδος ὁ Γερμανὸς σχολιάσας τὸν εἰρημένον Πτολεμαῖον Κλαύδιον περὶ τὰ 1540, ἦτοι μετὰ δύο σχεδὸν ἑκατονταετηρίδας τῆς ἀλώσεως τῶν μερῶν τούτων, σημειοῖ λατινιστὶ εἰς τὸ γ' βιβλίον τοῦ Πτολεμαίου, ἐν κεφαλαίῳ 11 καὶ τὴν ἐν ἀσθενείᾳ καὶ φθίσει αὐτῆς ἐπωνυμίαν Ploudin, ἢ ὅποια, ὡς εἶδομεν, θέλει ἢ εἶπη Πλωτινούπολις· οἱ Βούλγαροι, ὡς εἶδομεν, ἀγαπῶντες ἕκ' φύσεως τὸν ἀληθινὸν βίον, περιφερόμενοι ἐκ τόπου εἰς τόπον, οἰκοδομήσαντες καὶ τὴν Πλωτινούπολιν, ὡς εἶδομεν εἰς Σημχβ! ἐφυγον διωκόμενοι, ὡς εἶδομεν εἰς τὴν αὐτὴν σημείωσιν καὶ ἐκ τῆς πόλεως ταύτης καὶ τῶν περιχώρων αὐτῆς πρὸς τὰ βορειοδυτικώτερα μέρη τῆς Φιλιππουπόλεως ἄπειροι δὲ ὄντες πάσης γεωγραφικῆς ἰδέας, μετεβίβασαν μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὸ ὄνομα ἐκείνης, καλοῦντες καὶ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν διὰ κοινοῦ καὶ προσηγορικῶ ὀνόματος Πλοῦδιν-γράδ, θεωροῦντες, οὕτως εἶπεν, τὰς πόλεις φωλεούς, ὡς ὁ Χάρων, ὅτε ἐπὶ τῆς γῆς ἀνέβη! Καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τῆς βαρβαρότητος, ὅπερ δὲν προσεξεῖ μέγαν θαναμασμόν· θαναμασμοῦ δὲ καὶ ἀπορίας ἄξιον εἶναι τὸ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν παχυλὸν καὶ ψηλαφητὸν σκότος, τὸ ὅποιον ἐπέπεσεν ἐπὶ τῶν παρὰ Βουλγάροις νομιζομένων προκομιμένων οὔτοι βουλευθέντες, ἵνα τοῦτο, τὸ ἐκπνεῦσαν ὑπὸ τῆς φθίσεως ὄνομα, προσαρμόσωσι καὶ εἰς τὴν, ὡς εἶδομεν, ἕνεκα τῆς ἀρχαιότητος τῆς βεβαρυνμένην οὔσαν ὑπὸ ὀνομάτων Φιλιππουπόλιν, ἐπεξεργάσαντες τοῦτο ὅλαις φιλολογικαῖς αὐτῶν δυνάμεσιν, ἐπὶ τὸ καγονικώτερον κατ' αὐτοὺς μετέφερον· καὶ τοῦτο ἐποίησαν, ἵνα πέπλον ῥίψαντες εἰς τὸ Πλοῦδιν ἕνεκα τῆς πραγματικῆς αὐτοῦ ἐκπνεύσεως, τοῦ σκοποῦ ἐπιτύγῃσι, καὶ εἰς τὴν Φιλιππουπόλιν ἀρχαίαν κατ' αὐτοὺς βουλγαρικὴν ὀνομασίαν προσαρμόσωσιν· ὅθεν τὸ Πλοῦδιν εἰς Πλώβδηφ ἐτεκτόνευσαν. Ἄλλ' ἀσκόπως, διότι ἀφαιρεθέντος τοῦ πέπλου, ἐφοράθη ἡ κλοπή· πάντες γὰρ ἐγέλασαν, καὶ οἱ παρ' αὐτοῖς φρονιμώτεροι Βούλγαροι! κακὸς ὁ τρόπος, δι' οὗ τινες ἤρχισαν νὰ ἐκπαιδεύσωσι τὸν ἀθῶον τοῦτον λαὸν τῶν ὁμοθησκῶν ἡμῶν καὶ συναδελφῶν Βουλγάρων· ὃ, τι καὶ ἂν εἴπωσιν οὔτοι εἰς τὸ ἐξῆς πρὸς ἀπολογίαν των, δὲν θέλουσι ποτὲ δυνῆθῃ νὰ ἐξαλείψωσι τὴν κακὴν ἐντύπωσιν, τὴν ὅποیان ἐπροξένησεν ὁ ἄσκοπος οὗτος σκοπὸς των· μόνῃ ἢ σιωπῇ καὶ ἢ φρόνησις τῶν φρονιμῶν συναδελφῶν ἡμῶν Βουλγάρων, θέλει ἐπιθέσει πέπλον φρονήσεως εἰς τὴν ἀφροσύνην ταύτην· οἱ Βούλγαροι διὰ νὰ δυνῆθῶσι νὰ βουλγαρίσωσιν ἀλανθάστως ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης, ἀνάγκη πᾶσα πρῶτον νὰ ἐλληρίσωσι.

Ἐλλην καὶ Βούλγαρος συνδιαλεγόμενοι ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Φυλίππου.

Ἐλ. Τί τοῦτο, ὦ φίλε Βούλγαρε, ἢ τί τὰ σὰ ἐπολιτών, δεῦρο πρὸς ἢ ἄς ἐλήλυθας; Βουλ. Ἐπεθύμησα, ὦ φίλ' Ἐλλην, καὶ παρ' ἡμῶν μαθεῖν, ὅποια ἐστὶν τὰ περὶ Πλοῦδιν ἤδη καὶ παρ' ἡμῶν ἀδόμητα· Ἐλ. Οὐ σχολήμοι, ὦ φίλε· Βουλ. Ὅτι τί; περιόψει οὐνεμ ἐν τῷ σκότει πλανώμενον, καὶ ταῦτα ὁμόθησκος καὶ συναδελφὸς ὢν· Ἐλ. Πολὺ τοῦτο! διὸ καὶ ὑπονοητέον, ὅσα

μοι δυνατὰ ἐστί· τί γὰρ ἂν καὶ πάθητις, ὅποτε φίλος τις ὢν βιάζοιτο; τὸ μὲν ὅλον, ὑψηλοῦ τινὸς ἡμῶν ἔδει χωροῦν, ὡς ἀπ' ἐκείνου τὰ περὶ Πλοῦδιν πραγματικῶς πάντ' ἴδοις· ἀρ' οὐν ὁ τῶν Σχοινοβατῶν λόφος ἐπιτήδειος, ἢ ὁ Μουσαῖος, ἢ ἄμφω ὁ Νυμφαῖος ἐκεινοσί; συγκραμεῖν δέτι καὶ ὑπονοητέον καὶ σὲ δεῖ. Βουλ. Πρόστατε μόνον ὑπονοητέον γὰρ ὅσα δυνατὰ· Ἐλ. Ἐγὼ γὰρ οἶδα, Ἐλλην ὢν ὁ ἡμέτερος ποιητὴς Ὀμηρος ἤησεν, τοὺς Ἀλωεὺς ὑίας, δύο καὶ αὐτοὺς ὄντας, εἶ παιδάς, ἐθελήσαίποτε τὴν Ὀσσαν ἐκ βάθρων ἀνασπᾶσαντας ἐπιθεῖναι τῷ Ὀλύμπῳ, εἶτα τὸ Πήλιον ἐπ' αὐτῇ, ἰκανὴν ταύτην κλίμακα ἐξῆν οἰομένους, καὶ πρόσθασιν ἐπὶ τὸν οὐρανόν· ἐκεῖνο μὲν οὐν τὸ μειρακίῳ, ἀτασθάλῳ γὰρ ἦστην, δίκας ἐτισάτην· Νῶ δέ, οὐ γὰρ ἐπ' κακῷ τινὸς ταῦτα βουλευόμεν, τί οὐχὶ οἰκοδομοῦμεν καὶ αὐτοὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ἐπικυλινδουῦνδες ἐπ' ἀλλήλους τουτουσί τοὺς λόφους, ὡς ἔχομεν ἀφ' ὑπελοτέρου ἀκριβεστέραν τὴν σκοπὴν; Βουλ. Καὶ δυνήσομεθα, ὦ φίλ' Ἐλλην, δι' ὄντες ἀναθέσθαι, ἀράμενοι τὸν τῶν Σχοινοβατῶν λόφον, ἢ τὸν Μουσαῖον; Ἐλ. Διὰ τί δ' οὐκ ἂν φίλε Βούλγαρε; Βουλ. Τὸ πρᾶγμα δοκεῖ μοι ἀπίθανόντινα τὴν μεγαλονομίαν ἔχειν· Ἐλ. Εἰκότως· ἰδιώτης γὰρ εἶ, καὶ ἥμισυ ἄλλοι· οὐκ οἶδας γὰρ τὸν ποιητὴν Ὀμηρον ἀπὸ δυοῖν στίχοις αὐτίκα ἡμῶν ἀμυθατὸν ποιῆσαι τὸν οὐρανόν, οὕτω ῥαδίως συνθέντα τὰ ὄρη· οὐκ ἤκουσας δὲ καὶ τοῦ σοῦ Κράλη πέρι, τοῦ Μάρκου, ὡς τὰς εὐμεγέθεις ἐκείνας κορυφὰς τῶν ὀρέων, τὰς μὲν ἐπὶ τῶν πεδίων ῥίψαιτό τοτε, τὰς δὲ ἀποτόμους ποιήσασατο, καὶ τὴν σκάφην αὐτοῦ ἐκείνην, καὶ τόσα ἔτερα, μεγαλονομίαν οὐ μικρὰν ἔχοντα; Βουλ. Ἀκούω καὶ ταῦτα· εἰ δὲ ἀληθὴ ἐστίν, ἐκεῖνός τε, καὶ οἱ ταῦτα λέγοντες ἴσασιν· Ἐλλ. Ἀληθέστατα, ὦ φίλε Βούλγαρε· ἢ τίς γὰρ ἕνεκεν ἄνδρες τοιοῦτοι ἐψεύδοντο ἂν; ὥστε ἀναμοχλεύσωμεν τὸν Μουσαῖον τοῦτον λόφον πρῶτον, ὥσπερ ἡμῶν ὑφηγεῖται τὸ ἔπος, καὶ ὁ ἀρχιτέκτων Ὀμηρος, καὶ θῶμεν τοῦτον ἐπὶ τῷ Νυμφαίῳ· Ἀτὰρ ἐπὶ τούτῳ τρίτον τὸν Εὐμολπιάδα, καὶ ἐπὶ τούτοις πᾶσι τὸν τῶν Σχοινοβατῶν ὄρη, ὅπως ῥαδίως ἄμα καὶ ποιητικῶς ἐξεργασάμεθα; φέρ' οὐν ἀναβάντες ἴδωμεν· Βουλ. Δόσμοι, ὦ φίλ' Ἐλλην, τὴν χεῖρα, οὐ γὰρ ἐπὶ μικράνμε ταύτην τὴν μηχανὴν ἀναβιάξεις· Ἐλ. Εἶγε καὶ ἐθέλεις τὰ περὶ Πλοῦδιν ἅπαντα ἰδεῖντε καὶ μαθεῖν, οὐκ ἐν ἄμφω σε εἶναι καὶ ἀσφαλῆ καὶ φιλοθεάμονα· ἄλλ' ἔχομεν τῆς δεξιᾶς, καὶ φείδον μὴ κατὰ ὀλισθηροῦ πατεῖν· ἄπειρος γὰρ εἶ ἐπὶ ἐλληνικῆς οἰκοδομῆς ἀβαβαίνειν, καὶ ἴστασθαι· εὐγε, ἀνελήλυθας καὶ σύ· καὶ ἐπειπερ δικόρουμβος ὁ τῶν Σχοινοβατῶν λόφος ἐστί, μίαν ἐκάτερος ἄκραν ἐπιλαθόμενοι, καθεζώμεθα σὺ δέμοι ἤδη ἐν τῷ μεσημβρινοδυτικῷ μέρει θλέπων, ἐπισκόπει ἅπαντα τὰ ἐκεῖθεν τῆς Ὀρεστιάδος· Βουλ. Ὁρῶ γῆν πολλὴν καὶ τινα ποταμὸν καταρρέοντα, καὶ ἐν αὐτῷ ἄλλους εἰσβάλλοντας· καὶ ἀνθρώπους πάνυ μικρούς, καὶ τινὰς φωλεούς αὐτῶν· Ἐλλ. Πόλεις ἐκεῖναι εἰσὶν, οὓς φωλεούς εἶναι νομίζεις· Βουλ. Οἶσθα, ὦ φίλ' Ἐλλην, ὡς οὐδὲν ἡμῶν πέπρακται· Ἐλλ. Ὅτι τί; Βουλ. Ἐβουλόμην δὲ οὐ γῆν καὶ ποταμούς μόνον, ὥσπερ ἐν γραφαῖς ὄρη, ἀλλὰ τὸ Πλοῦδιν-γράδ ἀκριβῶς εἰδέναι, καὶ οἷα περὶ τούτου λέγουσιν οἱ ἡμέτεροι, οἶδα γὰρ

τὰ τῶν ἡμετέρων. Ἐλ. οὐκ ὀρθῶς εἶπας, τὰ τῶν ἡμετέρων οἶδας· ἀλλ' οἶδας, ὡς τινες τῶν ἡμετέρων λέγουσι. Βούλ. εὐ λέγεις. Ἐλ. Ἐχ' ἀτρέμας· καὶ τοῦτο γάρ σοι δεῖξω, καὶ ὀξυδακρότερον ἐν βραχεὶ ἀποφανῶ, παρ' Ὀμήρου τινα πρὸς τοῦτο ἐπιφθὴν λαβῶν. Κάπειδ' αὖ εἶπω τὰ ἔπη, μέμνησο μηκέτι ἀμβλυώττειν, ἀλλὰ σαφῶς πάντα ὀρεῖν· εἰώθας γάρ, τὰ περὶ Πλοοῦδιν ἀκούων, ἀμβλυώττειν. Βούλ. Λέγε μόνον, καὶ διὰ τῆς χειρὸς δείκνυέ μοι. Ἐλ. Ἀχλὺν δ' αὐτοὶ ἀπ' ὀφθαλμῶν ἔλογ, ἢ πρὶν ἐπῆεν, ὅφρ' εὐ γινώσκης ἡμὲν πόλεις, ἠδὲ καὶ Πλοοῦδιν. Βούλ. Τί ἐστὶ τοῦτο; Ἐλ. Ἦδη ὄρεῖς; Βούλ. Ὑπερφυῶς γε· τυφλὸς ὁ Ἀργκεὺς ἐκεῖνος, ὡς πρὸς ἐμέ· ὥστε σὺ τὸ ἐπὶ τούτῳ προῦδασκεμέ. Ἐλ. Ὅρεῖς τὴν Ἰσμαρον ἐκείνην πόλιν, ἢ καὶ Ὀρεστιάς, καὶ Αἰλία, καὶ Ἀδριανούπολις καλεῖται, κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ ποταμοῦ Ῥόμβου, τοῦ καὶ Ἐθρον, εἰς ὃν καὶ Ἀρτίσκος, καὶ Τάξος οἱ ποταμοὶ εἰσβάλλουσι; Βούλ. Σὺ δὲ φίλ' Ἑλλήν, εἰώθας οὐ μόνον ὄρη ἐπὶ ὄρεων, καὶ λόφοις ἐπὶ λίφων ἐποικοδομεῖν, ὡς ὁ γεννάδας Ὀμηρος ἀπὸ δυοῖν στίχων πεποίηκεν ἐμμέτρως, ἀλλὰ καὶ πόλεις ἐπὶ πόλεων, καὶ ποταμοὺς ἐπὶ ποταμῶν ταχέως καὶ ἀνευ στίχων ποιήσεως ἐπιτίθεσθαι. Ἐλ. Ὅρθῶς λέγεις· ἰδιώτης γάρ εἰ, καὶ ἤκιστα ἱστορικός· εἰ μὲν γάρ ἱστορικός ἦσθα, οὐκ ἂν ἐποικοδομήσαμεν τοὺς λόφους τούτους. Βούλ. Ὅρεῖς ὀνειδιστικὸν τοῦτο ἐξ ἐμέ· ἡμεῖς γάρ καὶ πλεον ἡμῶν καὶ τοῦ σοῦ ποιητοῦ ἐποίησαμεν. Ἐλ. Ὅποιον; Βούλ. Πόλιν μὲν γάρ σὺν τοῖς ἀνθρώποις, ὥσπερ φωλεοὺς σὺν τοῖς νεοσσοῖς, ἐπ' ὤμων ἀράμενοι, ἐφ' ἑτέρας ἐπέθεμεν, καὶ Πλοοῦδιν-γρὰδ διὰ κοινῶν καὶ προστηρορικῶν ὀνόματος ἀπάσας καλοῦμεν· ὁ δὲ σὸς ποιητὴς Ὀμηρος, συνθεὶς τὰ ὄρη ἐπ' ἀλλήλα, τὸ ὄνομα ἐκάστον διετήρηκεν. Ἐλ. Εἰκότως· ἀλλ' ὁ θεὸς ἐκεῖνος ποιητὴς οὐκ ἐπὶ κακῶ τῶν ἀνθρώπων ταῦτ' ἐπραξεν· ἡμεῖς δὲ τὰς πόλεις ἐπ' ὤμων ἀράμενοι, καὶ ἐφ' ἑτέρων ταύτας ἰδρῦσαντες, οὐκ ἐπὶ καλῶ ταῦτ' ἐβουλεύεσασθε· ἀλλ' ἐπὶ σκοπῶ ἀσκόπως τοῦτ' ἐποίησατε, καὶ φωλεοὺς αὐτὰς οἱ πατέρες ἡμῶν ἐποίησαν. Βούλ. Ὅρεῖς ὀνειδιστικὸν τοῦτο ἐξ τίνος τέχνης; οὐ καὶ Ἀττίλας τ' αὐτ' ἐπραξεν; ἢ τὰ μὲν ἐκεῖνον ἐστὶ σύκα, τὰ δὲ ἡμῶν καρῦδια; Αἰεὶ ἡμεῖς τῆ τέχνης ταύτης τῶν πατέρων ἡμῶν προσπολεμεῖτε. Ἐλ. Ὡ πολλοῦ γέλωτος! Νῦν γὰρ οὐδεὶς ἂν ἡμῶν οὕτω φρονήσειε. Βούλ. Εὐ λέγεις· ἀλλὰ τί γέλας; Ἐλ. Ἀξίων γέλωτος ἐμήσθη. Βούλ. Ὅποιον; Ἐλ. Τῶν συμβάντων ἐκεῖνον „Σδράβιτζα, καὶ βέζειτε τζάλαρα“. Βούλ. Ἄφες ἄρτι ταῦτα, φίλ' Ἑλλήν, καὶ ὡς ἐν ἀρχῇ, οὕτω καὶ νῦν λέγω σοι· ἐπιθύμησα μαθεῖν, ὅποιά ἐστι τὰ περὶ Πλοοῦδιν ἢ ἠδὲ ἀδόμηνα καὶ παρ' ἡμῶν, καὶ τόντον ἕνεκα ἐνταῦθα ἦδη ἀνεληλύθαμεν. Ἐλ. Ἐχ' ἀτρέμας· καὶ τοῦτο γάρ ἐγὼ ἰαρομαῖσοι, καὶ ἱστορικότερον πάντων τῶν παρὰ τοῖς διδασκάλοις τοῦ σοῦ γένους ἀποφανῶ, καὶ ἠλλεβορίσεις μετὰ σεαντὸν καὶ τούτους. Ὅρεῖς πόλιν τινα ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ ποταμοῦ Μαρίτσας, εἰς ἐρείπια μεταβληθεῖσαν, εἰκοσι μιλίων τῆς Ἐδριπῆς ἀπέχουσαν, ἐκ δὲ τῶν ἐπαλλήλων αὐτῆς ἐρείπιον πάντ' λαμπρὰν εἰκοσιεταίριον ποτὲ οὖσαν; Βούλ. Παπαί! Ὅρεῖς, ὦ φίλ' Ἑλλήν, καὶ ἦλθον ποτὲ εἰς τὰ πλησίον αὐτῆς, καὶ δι' αὐτῆς διέβην. Ἐλ. Πλωτινούπολις

ἦν αὕτη, κτίσμα Πλωτίνης Τραϊανῶν ἐκεινοῦ, ἢν οἱ πατέρες ἡμῶν Πλοοῦδιν ἐκάλον, καὶ ἐπὶ τὸ φιλολογικώτερον καθ' ἡμᾶς ἔτιοι Πλωθτηφ καλοῦσι. Βούλ. Εὐγε ἐποίησας, ὦ φίλ' Ἑλλήν, εὐεργετὴς ἄει, ἀναγράφη. „Ἀχλὺν γάρ εἰλες ἀπ' ὀφθαλμῶν μου, ἢ πρὶν ἐπῆεν, ὅφρ' εὐ γινῶ ἡμὲν πόλεις, ἠδὲ καὶ Πλοοῦδι. Μηκέτι ἀμβλυώσω. Βούλ. οὐν, ἐπέπερ, ἐφ' ὑψηλοῦ ἐσμέν, ἀναβοήσας παμμέγεθες, παραινέσω τοῖς παρ' ἡμῶν σπουδαίοις, καὶ ἠλλεβορίσω αὐτούς, λέγων· ὦ μάταροι· τί ἐσπουδάκατε περὶ λόγους ματαίους; παύσασθε κάμνοντες· θέλω γοῦν σοι, ὦ φίλ' Ἑλλήν, εἰπεῖν, ὅτινι εἰκέναι μοι ἔδοξεν οἱ παρ' ἡμῶν ἀσκόπως ταῦτα φρονῶντες, καὶ τὸ φρόνημα ἅπαν αὐτῶν. Ἦδη ποτὲ πομφόλυγας ἐν ὕδατι ἐθεάσω, ὑπὸ κρουθῶν τινα καταρράττοντι ἀνισταμένας, τὰς φουσαλλίδας λέγω, ἀφ' ὧν ξυναγείρεται ὁ ἀφρός; ἐκεῖνων τοίνυν, αἱ μὲν τινες μικραὶ εἰσι καὶ αὐτίκα ἐκραγίσαι ἀπέσθησαν, αἱ δὲ ἐπὶ πλεον διαρκούσι, καὶ προχωρουσῶν αὐταῖς τῶν ἄλλων αὐταὶ ὑπερφυσώμεναι, ἐς μέγιστον ὄγκον αἴρονται, εἴτα μέντοι κάκειναι πᾶσαι ἐξερόαγησάν ποτε, οὐ γὰρ οἶόντε ἄλλως γενέσθαι· τοῦτό ἐστι καὶ τὸ φρόνημα τῶν παρ' ἡμῶν νομιζομένων σπουδαίων· ἅπαντες ὑπὸ πνεύματος ψευδοπαιδείας ἐμπεφυσμημένοι, οἱ μὲν μείζους, οἱ δ' ἐλάττους· καὶ οἱ μὲν ὀλιγορόνιοι ἔχουσι καὶ ὀκνημορον τὸ φρόνημα, οἱ δὲ ἅμα τῷ ξυστῆναι ἐπαύσαντο, ὡς τοιοῦτόν τι συνέβη καὶ τῷ παρ' ἡμῶν νομιζομένῳ σοφῷ ἐκείνῳ μειρακίῳ, τῷ ἐν τῇ Βησσαπάρῃ λέγω διδασκάλῳ, τῷ ἀναστατώσαντι τότε τὴν πόλιν ἐκείνην κατὰ τῆς ἐλληρικῆς σχολῆς, καὶ τοὺς κατοίκους χριστιανοὺς διελόντι· εἰ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἐξ ἐπὶ κέρους ἐμβοήσαμι αὐτοῖς, οὐκ ἂν οἶε μέγα ὠφελήθηται τὸν βίον, καὶ σωφρονεστέρους ἂν γενέσθαι παραπολύ; καί, ὡς σὺ ἐμέ, οὕτω καὶ γὰρ ἠλλεβορίσω αὐτούς. Ἐλ. Ὡ μακάριε, οὐκ οἶσθα, ὅπως αὐτοὺς ἢ ψευδοπαιδεία καὶ ὁ τύφος διετεθείκασιν, ὡς μὴδ' ἂν τρυπῆν αὐτοῖς ἐτι διανοηθῆναι τὰ ὅτι· τοσοῦτῳ κηρῷ ἔβυσαν αὐτὰ, οἷόντιο Ὀδυσσεὺς τοὺς ἐταίρους ἔδρασε δέει τῆς Σειρήνων ἀκροάσεως. Πόθεν οὐν ἂν ἐκεῖνοι δυνήθειεν ἀκοῦσαι, ἢν καὶ σὺ κεκραγῶς διατόρησας; πλὴν ἄλλ' εἰσὶν αὐτοῖς καὶ φρόνιμοι, οὐ παραδειγμένοι τὸν κηρὸν ἐς τὰ αἶτα, πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀποκλίνοντες. Βούλ. Οὐκοῦν ἐκεῖνοι γοῦν ἐμβοήσωμεν. Ἐλ. Περιττὸν λέγειν πρὸς αὐτούς, ἃ ἴσασι, καὶ γὰρ καὶ μισοῦσιν αὐτῶν τὸ φρόνημα. Βούλ. Εὐγε, ὦ γεννάδα, ζῶντε ἐπὶ μήκιστα, φιλατιμόμενοι ἀπὸ τῆς ψευδοπαιδείας τούτων. Ἐλ. Οὕτω μὲν οὐν ταῦτα ἔσται ἡμεῖς δὲ καταβάαντες ἦδη, καὶ κατὰ τόπον εὐθετήσαντες αὐτῆς τοὺς λόφους, ἀπαλλαττώμεθα. Βούλ. Ἐς ἄει, ὦ φίλ' Ἑλλήν, μεμνήσομαι τὴν χάριν, ὅτι ἠλλεβορίσας με, ἀχλὺν εἰλες ἀπ' ὀφθαλμῶν, ἢ πρὶν ἐπῆν, ὅφρ' εὐ γινῶ ἢ μὲν πόλεις, ἢ δὲ καὶ Πλοοῦδιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Περί τινων ἄλλων ἀρχαίων κωμῶν καὶ χωρῶν.

§. 71.

„Ἄνωθεν δὲ τῆς Στιγημάχου ἕως ἡμισείας ὄρας ἐπὶ τοῦ σχίσματος τοῦ ὄρους εἶται φρούριον παλαιόν, καὶ ἐν αὐτῷ μία ἐκκλησία λιθόκτιστος τῆς Θεοτόκου, τανῦν καλουμένη Παναγία τοῦ Καλέ. Παρὰ δὲ τῷ φρουρίῳ τούτῳ ἦτο χωρίον τι, καλούμενον Πετριτσός· ὅθεν καὶ τὸ ἐπέκεινα πρὸς τὸ ὄρος κείμενον μοναστήριον σταυροπηγιακὸν ὠνομάζετο τὸ πάλαι τῆς Παναγίας τῆς Πετριτσονιτίσσης, καὶ μονὴ τῆς Στιγημάχου, ὡς εἶδομεν· τανῦν δὲ καλεῖται μοναστήριον τοῦ Βατοκόβου ἔκτιστος ἐκεῖ παρακειμένου χωρίου. Ἄλλ' ἢ ὁδὸς πρὸς αὐτὸ ἔστι πάνυ ἀπόκρημος.

§. 72.

„Ἐν ἔτει 1084 ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀλεξίου Α΄. τοῦ Κομνηνοῦ, δύο ἀδελφοὶ Ἰβηρες Γρηγόριος καὶ Ἀπάσιος Πακουριάνοι καλούμενοι, ἐξ ὧν ὁ μὲν Σεβαστὸς καὶ μέγας Δομestικός τῶν σχολείων, ὁ δὲ Ἀπάσιος μέγας Μαγιστρος τῆς Ἀνατολῆς, ὄντες ἐν μεγίστῃ τιμῇ παρὰ τῷ εἰρημένῳ βασιλεῖ, ἐκ διαταγῆς τούτου, κατεπολέμησαν, καὶ κατετρόπωσαν τοὺς Πατινάκας βασιλεῖς τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαβίας. Μετὰ δὲ τὴν νίκην παραιτηθέντες τῆς στρατηγίας, ἐλθόντες, ἔκτισαν τὸ εἰρημένον μοναστήριον τῆς Παναγίας τῆς Πετριτσονιτίσσης εἰς τὴν νότιον πλευρὰν τοῦ σχίσματος τοῦ ὄρους Ῥοδόπης, ἀπέχον τῆς Στιγημάχου ἕως ὠρῶν δύο· καὶ ἡμισείας, τῆς δὲ Φιλιππουπόλεως ἕξ, εἰς τόπον πολλὰ ὠραῖον καὶ εὐρύχωρον, διαβροχόμενον ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ, ἰφ' οὗ καὶ ἡ ἄνω ἠρθεῖσα κωμόπολις Στιγημάχου· εἰς τοῦτο δὲ μονάσαντες οἱ εἰρημένοι δύο ἀδελφοὶ μετέτινων τῶν ὑπ' αὐτοὺς ἀπομάχων στρατιωτῶν, ἐπροίκασαν αὐτὸ πολλοῖς καὶ πλουσίοις ἀναθήμασι, δόντες ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ μοναστηρίου διὰ βασιλικῶν χρυσοβούλων πάντας τοὺς ἐμπεριεχομένους τόπους καὶ χώρας ἀπὸ Στιγημάχου ἕως Ξάνθης· ἐπὶ δὲ καὶ ἐν Σέρραϊς τινὰ χωρία, καί τινα Καισαρόπολιν καλουμένη μετὰ τῆς λήμης, καὶ τῶν ὄψαριων αὐτῆς· καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ χωρίον τι Προλόγιον καλούμενον, καὶ ἄλλα τινὰ, ὡς διαλαμβάνει το ἐν μεμβράνῃ τρίγλωσσον τυπικὸν τῆς μονῆς ταύτης, γεγραμμένον Ἑλληνιστί, Ἰβηριστί, καὶ Ἀρμενιστί· ἔχει δὲ κειμήλια ἱκανὰ ἀγίων λειψάνων καὶ παλαιῶν χειρογράφων, καὶ μίαν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου μεγάλην καὶ ἀρχαιοτάτην, ἔσωθεν μὲν ἐν ὀρειγάλῳ, ἔξωθεν δὲ ἀργύρῳ ἐσκεπασμένην μὲ γράμματα ἰβηρικά· ἡ εἰκὼν αὐτῆ εὐρέθη μετὰ τὴν ἄλωσιν τῶν μερῶν τούτων τῆς Θράκης ἐν τινὶ σπηλαίῳ, ἀπέχοντι τῆς μονῆς ἕως ἡμισείας ὄρας· πότε δὲ καὶ πῶς εὐρέθη ἐκεῖ, ἢ μετεκομισθῆ, τοῦτο εἶναι ἀδύνατον. Παράδο-

σις δὲ ἀρχαία ὑπάρχει, ὅτι μετὰ τὴν ἄλωσιν εὐρέθη ἀνεπίστως ἢ εἰκὼν αὐτῆ εἰς τὸ ἠθρὸν σπήλαιον, τὴν δευτέραν ἡμέραν τῆς διακαινησίμου, καθ' ἣν ἡμέραν κατ' ἔτος λιτανεύουσι μετ' αὐτῆς ἕως εἰς τὸ ἠθρὸν σπήλαιον, τὸ καὶ Κλωβίον καλούμενον, συντρέχοντος πλήθους Χριστιανῶν ἐκ τῶν περιχώρων.

§. 73.

„Ἡ μονὴ τῶν ἀγίων Ἀναργύρων, κειμένη ἐπὶ τοῦ ὄρους Ῥοδόπης, ἀπέχουσα τῆς Φιλιππουπόλεως ἕως τριῶν ὠρῶν καὶ ἡμισείας· φαίνεται δὲ τὸ πάλαι, ὅτι ἐκεῖ ἦτο βωμόστις· ἐν ἔτει 1795 Ἀναστάσιος ὁ Λευκίος Φιλιππουπόλιτης, ὡς οὗτος μαρτυρεῖ ἐν τῷ βιβλίῳ του, ἐπιγραφόμενον Λοιμοῦ Ἀφορισμοί, ἐν σελίδι 385, ἐστάθη αὐτόπτης, ὅταν τινὲς ἐκεῖ ἀνασκάπτουσι, εὗρον ἐν τῇ γῆ τεμάχιατινα ἀγαμάτων ἐκ μαρμάρου, τῆς ἀρχαίας ἐρμογλυφικῆς ἀριστοτεχνήματα, καὶ μίαν λευκοτάτην πλάκα ἐκ μαρμάρου ἔχουσαν τὸν Ἡρακλέα τέμνοντα τὰς κεφαλὰς τῆς Ὑδρας, καὶ τὸν Ἰόλαον, ἐπικαίοντα μὲ πεπυρακτωμένον σίδηρον τὰς κεφαλὰς αὐτῆς. ὁ δὲ Ἰόλαος ἦν φίλος πιστὸς καὶ σύντροφος τοῦ Ἡρακλέους, παρενεθεῖς μετὰ τούτου εἰς τὸν κατὰ τῆς Ἀερναίας ὕδρας ἀγῶνά του· ἢ πλὰξ αὐτῆ τανῦν ἐξέλιπε, καὶ ἕτερα ὅμοια ὑπάρχει ἔχουσα τὸν Ἡρακλέα μετὰ λέοντος προσπαλαίοντα· ἢ μονὴ αὐτῆ κατὰ τὸ ἄνω τυπικὸν ἐκτίσθη ὑπὸ τῶν ἰδίων ἐκείνων, οἵτινες καὶ τὴν ἄνω εἰρημένην μονὴν ἔκτισαν τῆς Π. τῆς Πετριτσονιτίσσης, ὡς εἶδομεν· ἐπειδὴ κατὰ τὸ εἰρημένον τυπικὸν ἐπροίκασαν ἐκείνην μὲ γαίας μέχρι τῆς Ξάνθης, καὶ τῶν μερῶν τούτων τῆς Ῥοδόπης.

§. 74.

„Εἰς δὲ τὴν ὑπόρειαν τοῦ ὄρους, κάτω τοῦ ἠθρῆτος μοναστηρίου παρὰ τινὶ ἴσκιῳ κεῖται ἡ κώμη Βάνιτσα, πόλις παλαιά, καθιδρυθεῖσα καὶ αὐτῆ ὑπὸ τῶν ἐκεῖ ἐλθόντων ἄνω εἰρημένων Ἰστιάων, εἶναι δὲ παρ' αὐτῆ πηγὴς θερμῆς θειώδης· ἢ δὲ λέξις Βάνιτσα, παραγομένη ἐκ τῆς λατινικῆς balneum, κατὰ παραφθορὰν ἐσηματίσθη· ἢ λέξις αὐτῆ ἀπαντᾷ εἰς τὸ προεἰρημένον τυπικὸν τῆς Μ. τῆς Π. τῆς Πετριτσονιτίσσης· τὸ δὲ μέρος τοῦτο, ἐκ ᾧ εἶναι ἡ πηγὴ, εἶτι καὶ νῦν Βάνιτσα καλεῖται· ἢ δὲ κώμη ἅπασα Κούκλαινα, ἢ τις εἶναι λέξις ἑλληνικῆ, καὶ ἀρχαιοτέρα τῆς πρώτης, παραγομένη καὶ αὐτῆ κατὰ παραφθορὰν ἐκ τῆς κοχλαζούσης θειώδους πηγῆς, ἢ τις καὶ ἴσως πρῶτον ἄλλως πῶς ὠνομάζετο ἢ κώμη αὐτῆ, ἢ τις ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Ῥωμαίων Βάνιτσα ἐκλήθη. Καὶ ταῦτα μὲν ἱκανὰ περὶ τῆς κώμης ταύτης, ἢ τις οὕτως ἔχει.

§. 75.

„Βοδηνά· ἐξερχόμενοι τῆς Στιγημάχου διὰ Φιλιππούπολιν ἀριστερόθεν ἀπαντῶμεν εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόρειαν τῆς Ῥοδόπης τὰ δύο ταῦτα χωρία, κείμενα πλησίον ἀλλήλοις· καὶ τὸ μὲν αὐτῶν κάτωθεν ὑπὸ Τούρκων οἰκεῖται, τὸ δὲ ἄνω ὑπὸ μόνων Χριστιανῶν· τὰ Βοδηνά ταῦτα ἔτι ποτε Ἄστου, ἢ τοῖς φρού-

ριον περιτειχισμένον, ὡς διαλαμβάνει καὶ τὸ εἰρημένον τυπικὸν τῆς Μ. τῆς Παναγίας τῆς Πετριτσονιεύσεως, καὶ ὑποτελὲς ἦτον εἰς αὐτὸ τὸ μοναστήριον· ἡ κώμη αὕτη εἶναι ἀρχαία ἑλληνική, κατοικηθεῖσα, ὡς καὶ ἡ Στινήμαχος, ἕως ἡμισείας ὥρας ἀπέχονσα ταύτης, ὑπὸ τῆς εἰρημένης ἀποικίας τῆς Ἰσιτιέων· ὁμιλοῦσι δὲ καὶ οὗτοι ὡς καὶ ἐκεῖνοι, τὴν ἀπλὴν ἑλληνικὴν διάλεκτον.

Σημείωσις κα'. Ὅχι πρὸ πολλοῦ χρόνου διετηρεῖτο εἰς τὰ Βοδηρὰ ὀλόκληρον καὶ περικαλλὲς τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθήνητος· καὶ τὸ μὲν ἄγαλμα ἄφαντον ἐγένετο, τὸ δὲ ἰποστηλωμα εὐρέθη κατασυντετριμμένον· λέγονσι δὲ μέχρι τοῦ νῦν οἱ ἐγγώριοι, ὅτι εἶχε καὶ ἐπιγραφήν τοιαύτην· ἡ Ἀθήνηρα θεῶν τῶν χωρῶν· εἰς τὸ χωρίον τοῦτο ὑπάρχουσιν εἰσέτι τινὲς ἐπιγραφαὶ ἐπὶ πλακῶν μαρμαρίνων, ποῦ δὲ λατινιστί.

§. 76.

„Εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας ἐκεῖ πον πλάκατις μαρμαρίνη, ἐμπεριέχονσα τάδε.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ . . . ΙΔΗΜΗΘ
ΤΡΙΑΝΟΣ ΚΑΙ ΑΓΚΚΙ
ΠΙΑΔΗ ΤΩΝ ΒΩΜΩΝ
ΚΑΙ ΤΟ ΑΓΑΛΜΑ ΕΚ
ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΑΝ· ΤΙΣΑΝΕ . . .
. . . ΠΕΡΙΜΘΙΕΥΤΥΧΩΛ.

§. 77.

„Πάναγνια, ἦτοι ἄνω ἀγνία, καὶ κατὰ παραφθορὰν Πάναγνια. Πρὸς τὰ ἄνω τῶν Βοδηρῶν καθ' ὁδὸν κεῖται χωρίοντι μικρὸν Πάναγνια καλούμενον, τὸ ὁποῖον κατοικεῖται ἀπὸ τινος χριστιανικῆς οἰκογενείας γραικικῆς, λαλούσας κυρίως τὴν ἀπλὴν ἑλληνικὴν διάλεκτον· ἐγγὺς δὲ ἄνω τῶν Βοδηρῶν τῶν κατοικουμένων ὑπὸ μόνων Χριστιανῶν κεῖται τὸ μοναστήριον τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, καὶ ὑπὸ τῶν ληστῶν, καὶ ἤδη ἀνεγερόθεν.

§. 78.

„Ἀλβανιτοχωρία Μέγα καὶ Μικρὸν· πρὸς νότον σχεδὸν τῆς Στινήμαχος ἕως τριῶν ὥρων καὶ τι πρὸς, εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Ῥοδόπης κεῖνται τὰ δύο ταῦτα χωρία καλούμενα Μέγα καὶ Μικρὸν Ἀλβανιτοχωρία, ἀπέχοντα τὸ ἐν τοῦ ἐτέρου ἕως μίας ὥρας· καὶ τὸ μὲν κατοικεῖται ὑπὸ μόνων Χριστιανῶν, λαλούντων καθαρὰν τὴν ἀπλὴν ἑλληνικὴν διάλεκτον, ὡς καὶ εἰς Στινήμαχος, τὸ δὲ, ὑπὸ Τούρκων καί τινων οἰκογενειῶν χριστιανικῶν.

§. 79.

„Μαρκόβον· χωρίον εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Ῥοδόπης κείμενον, δύο ὥρας ἀπέχον τῆς Φιλιππουπόλεως κατ' εὐθείαν πρὸς νότον· ἐξῶθεν δὲ τού-

του τοῦ χωρίου ἔστιτις ὑδραγωγὸς μέγας, οἰκοδομη ἀρχαία, τουρκιστὶ Μαγαρῶς καλούμενος, ἐντεῦθεν μετεφέρετο τὸ ὕδωρ τὸ πάλαι εἰς Φιλιππούπολιν, ὡς εἶδομεν ἐν παραγ. 13. Ἔως εἴκοσι περίπου λεπτῶν τοῦ Μαρκόβου κεῖται πρὸς τοὺς πρόποδας τῆς Ῥοδόπης ἡ κώμη Ἀγαθονίκεια τῶν Μπελάστιτσα, ἦτις εἶναι, ὡς εἴπομεν, μὴ τῶν δέκα ἐπισκοπῶν τῆς Φιλιππουπόλεως. Πλησίον ἐκεῖ ἄνω κεῖται καὶ ἡ μονὴ τοῦ Ἁγίου Μ. Γεωργίου· τὴν ἕλξαν σφάπεξαν τῆς ἐκκλησίας τούτου, ὑποστηρίζει στήλη, εἰς τὴν ὁποίαν εἰσὶν ἀνάγλυφα περιεργα μετὰ ζωρότητος, ἦτοι δύο ἑπιττοι, καὶ ὑποκάτω εἰς τὸ δεύτερον χωρίσμα εἰσὶ τέσσαρες μορφαὶ ἐντελεῖς, μίᾳς γυναικὸς καὶ τριῶν παιδῶν· ἄνω δὲ τῶν ἰπέων μὲ κεφαλαϊώδη γράμματα εἰσὶ γεγραμμένα τάδε· „Αλέξανδρος Φιλίππου Ἀγοραῖος.“ Κάτω δὲ τάδε· „Καὶ τοῖς τεκνοῖς αὐτοῦ“ Παντοῦ λοιπὸν καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς ἀπαντῶμεν εἰς τὴν πόλιν ταύτην Φιλιππου τοιαύτας ἐπιγραφὰς, ἀρχαίας, νέας, καὶ νεωτέρας.

§. 80.

„Λερμέντερε· τὸ πάλαι ἦτο κώμη οὐ μικρά, νῦν δὲ ἔχει περίπου ἑκατὸν οἰκίας, κειμένη εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόρειαν τῆς Ῥοδόπης, καὶ ἀπέχονσα τῆς Φιλιππουπόλεως ἕως ὥρων δύο καὶ ἡμισείας, τοῦ δὲ Μαρκόβου σχεδὸν μίᾳς· εἰς τὴν κώμην ταύτην εἰσὶ πλεῖστοι ὑδρόμυλοι, καὶ ὄλμοι, τὰ τουρκιστὶ δίγκια καλούμενα, δι' ὕδατος κινούμενα, καὶ καθαρίζοντα, τὴν ὄρυσαν· αὐτὸ τοῦτο σημαίνει καὶ ἡ λέξις τουρκιστὶ Λερμέντερε· φαίνεται δὲ, ὅτι ἡ κώμη αὕτη ἦτο ἀρχαία.

Σημ. γβ'. Εἰς τὰ ἄνω μέρη τοῦ χωρίου τούτου, ἐνδον τοῦ μεγάλου σχίσματος τοῦ ὄρους, ὑπάρχει ἐν ὑποστατικῶν ιδιόκτητον τῶν αὐταδέλων Ἀ. Γκιουμουσ-Γερδάνη, μὲ ἐν ἐργοστάσιον, ὅπου κατασκευάζονται ἀμπάδες διὰ τῆς ἐπιμελείας καὶ προστασίας τῶν εἰρημένων αὐταδέλων· ἐκεῖνον πέρισυ ἀνασκαπτόντες, εὐρέθκαν ἐκκλησίαν τινα λιθόκτιστον μὲ τὸ βῆμάτης· εἰς ἀνασκαφὰς γενομένας κατὰ καιροὺς παρὰ τῶν ιδιοκτητῶν τούτων εὐρέθησαν διάφοροι καὶ πλεῖστοι τάφοι μὲ ὀστᾶ, περιοργείας ἄζιοι.

§. 81.

„Κριτίσμα. Χώρα τῆς ἐπαρχίας Φιλιππουπόλεως, ἀπέχονσα ταύτης πρὸς λίβον ἕως ὥρων πέντε καὶ ἡμισείας, κειμένη εἰς τὴν ὑπόρειαν τοῦ ὄρους Ῥοδόπης, καὶ διαχωριζομένη ὑπό τινος ποταμοῦ πολλὰ ὀρητικῶν, Κριτίσμα ἐπονομαζόμενον, ὅστις διαμερῖ τὴν χώραν εἰς δύο· ἄνωθεν δὲ τῶν Κριτίσμων ἐν τῷ αὐτῷ ὄρει κεῖνται τὰ δύο μοναστήρια, οἰκοδομηὰ παλαιὰ, καὶ τὸ μὲν τῶν ἁγίων Ἀναργύρων καλεῖται, τὸ δὲ τῶν εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, ἀπέχοντα ἀλλήλων ἕως μίᾳς ὥρας· ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τῶν μοναστηρίων τούτων σῶζονται εἰσέτι λείψανα τοῦ φρούριου, ὅπερ ἔκτισεν ὁ Ἀλέξιος· τὸ φρούριον τοῦτο πρὸν εἰς χεῖρας τῶν Βουλγάρων ἐκνύριενσαν οἱ Βυζαντινοὶ περὶ τὸ 1199, μὲ χύσειν μεγάλην αἵματος, ἀναβάντες ἀπὸ τὰ τεῖχη· εἰς δὲ τὴν ἀπε-

λευθέρωσιν τούτου ἔπεισε καὶ Γεώργιος ὁ Παλαιολόγος· πλησίον δὲ τοῦ Μ. τῶν Α. Αναγύρων ἐξέρχεται ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὄρους καὶ ἑτερόστις ποταμός, μικρός, καλούμενος Δρογοβίτης, ἐξ οὗ ὁ Φιλιπποπόλεως φημίζεται „ἑξαρχος Θράκης Δρογοβιτίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ τῆς ἀρχαίας κωμοπόλεως Βησσαπάρας καὶ τινῶν ἀρχαίων ὑπ' αὐτὴν κωμῶν καὶ χωρίων.

§. 82.

„Βησσαπάραι· τινῶν Τατάρ Παζαρτζίκι· ἡ πόλις αὕτη, πρωτεύουσα τῆς Τοπαρχίας Παζαρτζίκιου, ἀπέχει τῆς Φιλιππουπόλεως ἀρκτικῶς ἕως ὠρῶν ἐξ παρὰ τὸν Ἐβρον ποταμὸν, κειμένη ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Βησσῶν, ἐξ ὧν καὶ ἡ λέξις ἐτυμολογεῖται· ἐκ δὲ τῆς ἐπωνυμίας τῆς πρωτεύουσας ἔλαβε τὴν κλήσιν καὶ ὅλη ἡ ἐπαρχία, Παζαρτζίκι καλουμένη, ἔχουσα ὑπ' αὐτὴν κώμας καὶ χωρία 50.

Σημειώσις νγ'. Ἡ πόλις αὕτη ἔκειτο τὸ πάλαι πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ Ἐβρον ποταμοῦ, εἰς τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Βελιγράδιον· μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν διαβαίνοντες οἱ ταχυδρομοί, τουρκιστὶ Τάταροι καλούμενοι, κατέλνον, ὡς εἰς καταλλήλοτερον μέρος, εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, τὸ ὁποῖον ἦτο ἐκεῖθεν τοῦ Ἐβρον πρὸς ἀνατολὰς τῆς πρὸς τὰ δυτικὰ τοῦ Ἐβρον κειμένης ἀρχαίας πόλεως Βησσαπάρας· τοῦτο οὖν ἔγινεν αἰτία καὶ ἡ πόλις αὕτη κατ' ὀλίγον ὀλίγον μετετέθη εἰς τὴν θέσιν εἰς ἣν τανῦν κείται, πλησίον τῆς ἀρχαίας πόλεως Βησσαπάρας· καὶ ἐκ τοῦ συμβεβηκότος τούτου βαθμηδὸν ἔλαβε καὶ τὴν ἐπωνυμίαν, Τατάρ Παζαρτζίκι καλουμένη.

§. 83.

„Ἀνεκαθεν εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἦτον ἑλληνικὰ σχολεῖα, εἰς ἃ ἐξεπαιδεύοντο τὰ τέκνα τῶν Χριστιανῶν κατοικῶν αὐτῆς· ἐπειδὴ οἱ πλεῖστοι τὴν ἀπλὴν ἑλληνικὴν διάλεκτον λαλοῦσι, καὶ εἰς αὐτὴν ἐκτελοῦσι καὶ οἱ ἱερεῖς τὰ Μυστήρια καὶ Ἱεροτελετὰς εἰς τὴν ἐκκλησίαν των.

Σημειώσις νδ'. Ἐν ἔτει 1847 ἡ ἑλληνικὴ ταύτης Σχολὴ ὑπέφερε διωγμὸν ὑπὸ τῆς κινηθείσης κατὰ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης βουλγαρικῆς μανίας· οἱ κατὰ κοινὸν Χριστιανοὶ Γραικοί, καίτινες τῶν φρονίμων Βουλγάρων εἰν ὀλίγοι, μετεχειρίσθησαν πρῶτον ἡπίως ὅλα τὰ νόμιμα μέσα πρὸς ὑποστήριξιν τῆς σχολῆς των, ἵνα ἐξιλεάσωσι καὶ καταπραῦνωσι τὴν κινηθεῖσαν κατ' αὐτῆς θηριώδη λύσαν· εἰς μίτην, ἐπειδὴ καὶ εἰς τὰς παρακλήσεις τούτων πάντες ἐκώφευσαν, καὶ αὐτὸς ὁ ἐκκλησιαστικῶς προϊστάμενος εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην χαμεζοῦς ἕνεκα ιδιοτελείας. Μὴ εἰς κῆμα γένοιτο, Κύριε! διότι ἐστάθη

θεατῆς εἰς ὅλα ταῦτα ἐγὰ ὁ γράφων ταῦτα· οἱ δὲ Χριστιανοὶ οὗτοι, οἱ ἱερασπιζόμενοι τὴν σχολὴν των, κατήντησαν εἰς ἀμηχανίαν, διότι εἶχον χάσει πᾶσαν ἐλπίδα καὶ τοὶ ἐπικαλεσθέντες τὴν ἄμεισον ἐπέμβασι τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας μετὰ δακρύων ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς σχολῆς των. Μὴ εἰς κῆμα αὐτοῖς γένοιτο, Κύριε! Τέλος ἠναγκάσθησαν τότε οὗτοι καὶ ἐπικαλέσθησαν καὶ τὴν ἄμεισον προστασίαν τῆς ὀθωμανικῆς ἀρχῆς ὑπὲρ τῆς ἀκαιοπαθούσης τότε σχολῆς των, ἐγκαλέσαντες εἰς τὸ Μεσλίσι τῆς Φιλιππουπόλεως τοὺς διώκτας τῆς σχολῆς των, καὶ τὸν καλόνυχον Ἀρχιερέα καὶ Κυριόρχην τῆς ἐκκλησίας καὶ σχολῆς των· ἐπέτυχον μὲν οὖν τότε τοῦ ποθομένου των, ἀλλὰ πρὸς καιρὸν· ὅθεν οἱ φιλόμουσοι οὗτοι Χριστιανοὶ Γραικοὶ τε καὶ Βούλγαροι ἠναγκάσθησαν, καὶ ἕκαστος καταθέσαντες ἔρανον, ἠγόρασαν τὸν ἀγρὸν τοῦ κερამέως, ὅπου ἐκτίσαν ἰδίαν ἑλληνικὴν σχολὴν, ἐν ἣ τὰ τέκνα των ἐκπαιδεύονται εἰς τὴν πατριῶν αὐτῶν γλῶσσαν.

Σημειώσις νε'. Ἡ λέξις Βησσαπάραι, εἶπομεν, εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ Βῆσσα καὶ τῆς παρὰ προθέσεως, ἣτις σημαίνει τὸ ἐγγὺς ἦτοι παρὰ τὴν Βῆσσαν. Βῆσσα ἦναι λέξις ἑλληνικὴ, ἣτις σημαίνει τόπον στενὸν μακρὸν καὶ βαθὺν, μεταξὺ δύο βουνῶν· ὅθεν καὶ Βησσῆεις, ἦεσσα, σῆεν· τόπος δρυμώδης, πολυδένδρος· ἡ λέξις Βῆσσα εὐρίσκειται καὶ παρ' Ὀμήρῳ καὶ Πινδάρῳ καὶ λοιποῖς· Βῆσσα κοίλη, Βῆσσα τραχεῖα· λέγει δὲ καὶ ὁ Στράβων ἐν βιβλίῳ θ'. „Βῆσσά τι πεδίον· καλοῦσι δ' οὕτως ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος τῷ „τόπῳ, δρυμώδης γὰρ ἐστί. Ταύτην μὲν οὖν τὴν Βῆσσαν ἐν τοῖς δυοῖ γραιπτιέον σσ· ἀπὸ γὰρ τοῦ δρυμώδης ὠνόμασται ὁμωνύμως— τὸν δ' ἐν Ἀττικῇ „δήμον, ἀφ' οὗ Βησσαιεῖς οἱ δημόται λέγονται, τῷ ἐν σ γράφουσι. Καὶ τοὶ αὕτη εἶναι ἡ χώρα τῶν Βησσῶν, γέμει γὰρ πεδίων καὶ δρυῶν, κειμένη μεταξὺ τοῦ Αἴμον καὶ τῆς Ῥοδόπης· λέγει οὖν καὶ ὁ Λουκιανός, ὡς εἶδομεν. „Αἴμος ἐστὶ τὸ μεῖζον, ἡ καταρτικὸν δὲ Ῥοδόπη· πεδίον δὲ ὑποπεπταμένον „πάμφορον, ἀπὸ τῶν προπόδων ἑκατέρων εὐθὺς ἀρξάμενον κ. τ. λ. Βησσοὶ οὖν ἐκαλοῦντο, ὡς εἶπομεν, ἐν §. 10 τὸ ἔθνος, τὸ κατοικοῦν ἐν τῇ Βησσηκῇ χώρᾳ ἣτις εἶναι ἡ ἐπαρχία Φιλιππουπόλεως καὶ Βησσαπάρας, ἦτοι Παζαρτζίκιον· καὶ ἡ μὲν Βησσαπάραι κυρίως κείται παρὰ τὴν Βῆσσαν κοίλην, εἰς πεδίον ὑποπεπταμένον, εὐθὺς ἀρξάμενον ἀπὸ τῶν προπόδων τῶν ὀρέων τῆς Ῥοδόπης καὶ Ὀρβήλων πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος, πρὸς δὲ τὸ βόρειον, ἀπότινος ὑψηλοῦ ὄρους, τὸ ὁποῖον, ὡς φαίνεται, ἀρχεται ἀπὸ τὸν Αἴμον, καὶ λήγει ἕως τοῦ ποταμοῦ Ἐβρον, μέσον ὄρος καλούμενον, ὅπερ οἱ Βούλγαροι Σρετ Γκορά ὀνομάζουσι· τὰ ὄρη ταῦτα, διαχωριζόμενα ἀπ' ἀλλήλων, ἀποτελοῦσιν ἐν τῷ μεταξὺ τὴν Βῆσσαν κοίλην, ἦτοι τόπον στενόν, μακρὸν καὶ βαθύν μεταξὺ τῶν ὀρέων, τὸ τουρκιστὶ καλούμενον Μπυγάζι· παρὰ δὲ τὸ στενὸν τοῦτο κείται κυρίως ἡ, περὶ ἧς ὁ λόγος, Βησσαπάραι, ἦτοι παρὰ τὴν Βῆσσαν.

§. 84.

„Εἰς τὴν πόλιν ταύτην εὐρίσκονται πολλὰ μνημεῖα ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος· ἐκ τούτων στίγη τις μαρμαρινὴ εὐρίσκειται μέχρι τουνῦν εἰς τὰ μνημεῖα

ἵνα τοῦτο ἐλευθερώσωσιν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν Βουλγάρων ὡς κρίσμα τῆς βυζαντινῆς Ἀυτοκρατορίας, ὃ οἱ Βούλγαροι κεραιύσαντες, καὶ ἐν αὐτῷ ὄχρωθέντες, ἐξήρχοντο λεηλατοῦντες καὶ κακοποιοῦντες τὴν βυζαντινὴν Ἀυτοκρατορίαν· οἱ βυζαντινοὶ Ἀυτοκράτορες κατὰ καιροὺς ἐξεστράτευσαν κατὰ τούτον ἀπὸ τοῦ φρούριον Σιτηνάχου, ὡς εἶπομεν, καὶ πολλάκις ἐκχειμαζόντες εἰς τὰς Σέρρας, ἦν ἀνοιξίω ἐκφοῦντο κατὰ τῶν Τσεπαίνων, διαβαίνοντες ἀπὸ τοῦ Δαϊκούνιον, διότι ἐντεῦθεν ὁ δρόμος καὶ ὁμαλωτέρος, καὶ συντομώτερος εἶναι.

§. 90.

„Τὰ Τσεπάινα κείται ἐντὸς τοῦ σήματος τοῦ διαχωρίζοντος τὰ δύο ὄρη Ὀρθηλον καὶ Ῥοδόπη, ἅτινα εἰσὶ περικυκλωμένα ἀπὸ βουνά, παριστάνοια φυσικὸν φρούριον· ἐσύγκειτο δὲ ἡ Τοπαρχία αὕτη τὸ πάλαι ἀπὸ ἐπτὰ χωρῶν, πλησίον ἀλλήλων κείμενας, ὅθεν καὶ ἐπτάχωρος· τούτων κομόπολις ἦτον ἡ Κωνσταντία, τανῦν καλουμένη Κωνσταντόβον, ἣτις ἦτο μία τῶν δέκα ἐπισκοπῶν τῆς Φιλιππουπόλεως· ἐκεῖ εἰσέτι εὐρίσκονται τὰ εἰρεῖπια τῆς ἐκκλησίας, διότι πρότινος καιροῦ, χριστιανοὶ τῶν ἐξ χωρίων ἐδέχθησαν τὸν Ἰσλαμισμόν, καὶ μόνον τὸ ἐν κατοικεῖται ὑπὸ Χριστιανῶν, τὸ καλούμενον Καμινίτσα, ἣτις εἶναι ἡ κόμη ἢ καλουμένη τὸ πάλαι Πέτρα· ἐκεῖ καὶ ἡ Δορκιάς τανῦν Δόρκαβον· καὶ ἡ Θέρμη τανῦν Μπάνια· καὶ ἡ Ἐλάτη, τανῦν Ρακίτοβον· ταῦτα πάντα τανῦν εἰσὶν ἐπτὰ χωρία, πλησίον ἀλλήλων κείμενα· ἐκ δὲ τῶν παλαιῶν οἰκοδομῶν εἰσέτι ὑπάρχουσι δύο λουτρά τῶν θερμοῶν ἰαματικῶν ὑδάτων λιθόκιστα, μετὰ θύλον, καλῶς οἰκοδομημένα, ἀρχαίας ἀρχιτεκτονικῆς ἔργον· σώζονται δὲ καὶ εἰρεῖπια τοῦ εἰρημένου παλαιοῦ ὄχρου φρουρίου· Πρὸς νότον τῶν Τσεπαίνων εἶναι ἐν στενόν, Παρθένιος Πύργος καλούμενον· Καὶ ἐντεῦθεν ἀρχεται ἡ Μακεδονία.

§. 91.

„Μπέλοβον· Πρὸς τὸ βόρειον μέρος τῶν Τσεπαίνων ἕως τεσσάρων ὠρῶν, κείται σὰ δύο χωρία, καλούμενα μὲ τὸ αὐτὸ ὄνομα Μικρὸν καὶ Μέγα Μπέλοβον· Καὶ τὸ μὲν μικρὸν κείται παρὰ τὴν ὄχτην τοῦ Ἐθρον ποταμοῦ πρὸς τὸ μέρος τῆς Ῥοδόπης· μεσημβριῶς δὲ τούτου ἕως ἡμισείας ὠρας κείται τὸ μέγα ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ὄρους· ἐνταῦθα τελειοῦναι τὸ σύνορον τῆς ἐπαρχίας Βησσαπάρως, καὶ ἀρχεται ἡ ἐπαρχία Σαμακοβίων· ἐξω τῶν χωρίων τούτων εὐρίσκονται τεμάχια τινα κατακερατισμένων ἑλληνικῶν ἀγαλμάτων μαρμαρῶν καὶ ἀναγλύφων, τὰ ὅποια καθημερινῶς διαφθερίζονται ὑπὸ τῆς χυρδαιότητος καὶ προλήψεως. Πῶς εὐρίσκονται ταῦτα ἐνταῦθα, τοῦτο ἄς ἐξετάσωσιν ἄλλοι· τοῦτο μόνον γνωρίζομεν, ὅτι ἐκεῖ ἦτον ἑλληνικὸς τις βωμός, οὗ τὰ εἰρεῖπια σώζονται εἰσέτι.

Σημείωσις νζ'. Πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν μέρος τῆς Φιλιππουπόλεως εἰς ἀπόστασιν σχεδὸν δύο ὠρῶν κείται χωρίον τι ὑπὸ μόνων Χριστιανῶν οἰκού-

μενον, ὅπερ καλεῖται Σκουτάριον καὶ τανῦν Σκουταρέτον· τοῦτο τὸ πάλαι ἦτο μία ἐκ τῶν δέκα ἐπισκοπῶν Φιλιππουπόλεως. Κατ' εὐθείαν δὲ πρὸς μεσημβρίαν τῆς Φιλιππουπόλεως ἕως ὀκτῶ ὠρῶν, καὶ τριῶν τῶν ἄνω εἰρημένων Ἀλβαντοχωρίων, ἐπὶ τοῦ ὄρους Ῥοδόπης κείται ἡ παλαιὰ ἐπισκοπὴ τῆς Φιλιππουπόλεως Λεύκη καλουμένη, τανῦν δὲ Τοζόλοβον.

Σημείωσις νζ'. Εἶπομεν ἐν §. 57 περὶ τῶν ἐθνῶν, ἅτινα κατοικοῦσι τὴν Μεγαλόπολιν ταύτην Φιλίππων· ὁ ὀλικὸς ἀριθμὸς τούτων συμποσῶνται εἰς ψυχὰς ἐξήντα περίπου χιλιάδας· τούτων 25 περίπου εἰσὶ Χριστιανοί, ἰσάριθμοι σχεδὸν τούτων εἰσὶ καὶ οἱ Τοῦρκοι, ἂν καινὴς θέλωσι τούτους πολλὰ ὀλιγωτέρους, ἀξάνοντες τὸν ἀριθμὸν ἐκείνων τῶν Χριστιανῶν· τὰ δὲ λοιπὰ ἔθνη ἀποτελοῦσι τὸν ὑπόλοιπον ἀριθμὸν. Κατὰ τὰ προλεχθέντα ἢ φρόνησις ἀπαιτεῖ νὰ ταυτίζονται οἱ Χριστιανοὶ Βούλγαροι, μετὰ τῶν Χριστιανῶν Γραικῶν· τὸ γὰρ ἦτον ὑπὸ τοῦ μείζονος εὐλογεῖται· καὶ οὕτω θέλουσι διάγει ἐν πάσῃ εὐδαιμονίᾳ κατὰ τὸν διπλοῦν ἄνθρωπον ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ φιλολάου ἀνακτος Σουλτὰν Ἀπτοῦλ Μετζίτον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ τῆς πόλεως Ἐλίκης, τανῦν καλουμένης Θερμὰ Λουτρά, καὶ τουρκιστὶ Λίτσα Ἰσάρ.

§. 92.

Κατ' εὐθείαν πρὸς βορρᾶν τῆς Φιλιππουπόλεως περίπου ὠρας ὀκτῶ ἐπὶ τῆς ὑπορείας ἄνω πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ὄρους, τοῦ καλουμένου Μέσον ὄρος, ὅπερ ἐστὶ βραχίων τοῦ Αἴμου (Σημ. νε.) κείται ἡ ἀρχαία πόλις Ἐλίχη, τὸ πάλαι καλουμένη, ἔπον ὑπάρχει τὸ εὐμέγεθες, εὐκτιστον καὶ μεγαλοπρεπὲς φρούριον, τανῦν Θερμὰ Λουτρά καλούμενον, καὶ τουρκιστὶ Λίτσα Ἰσάρ· τὸ φρούριον τοῦτο ἐκτίσεν Τραϊανὸς ὁ Ἀυτοκράτωρ, ἴσως περὶ τὴν πρώτην δεκάδα τῆς δευτέρας Μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ὅτε καὶ τοὺς Λάκας καθυπέταξε, καὶ ὅτε πολλὰς πόλεις, καὶ ἕτερα ἐπὶ τῆς Θοράκης καὶ κάτω Μυσίας ἐκτίσεν· πιθανόν εἶναι τὸ φρούριον τοῦτο νὰ ὑπῆρξε καὶ πρὸ τοῦ Τραϊανοῦ, καὶ αὐτὸς νὰ τὸ ἀνεκαίνισεν, ἐκ τοῦ ὁποῖον ἢ πρὸς μεσημβρίαν πύλη, καλεῖται, πύλη τοῦ Τραϊανοῦ· ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, τὸ φρούριον τοῦτο εἶναι εὐμέγεθες καὶ μὲ λαμπρότητα κτισμένον, ὡς εἰς ἡγεμόνας ἀνήκον· ὑπὸ δὲ τῶν Τοῦρκων τὸ φρούριον τοῦτο Λίτσα Ἰσάρ καλεῖται, ὅπερ δηλοῖ, κάστρον τῶν θερμοῶν ὑδάτων, εἰς δὲ τὸν ἕαυτην τοῦ Ῥήγα ἀπαντῶμεν τὴν τουρκικὴν ταύτην ἐπιγραφὴν ἐπὶ τοῦ φρουρίου τούτου Κιζὶ Χισάρ, ὅπερ σημαίνει Παρθένιον φρούριον, ἣτι Παρθενόκαστρον, ὡς Ἀργυρόκαστρον, κ. τ. ῥ.

Σημείωσις νή. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ φρουρίου τούτου λαμπρὰ καὶ εὐμεγέθης οἰκοδομὴ φαίνεται, ἧς τὰ θεμελίαι εἰσιν, ὡς ἐκεῖνα τοῦ φρουρίου, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας εἶτι καὶ νῦν θόλοι ὑπάρχουσι· πλησίον δὲ τῆς οἰκοδομῆς ταύτης πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος εἶναι πλείστα θερμὰ ἱαματικά ὕδατα, διαφέροντα τὸ ἐν τοῦ ἄλλου κατάτε τὴν θερμότητα καὶ μεταλλικὴν αὐτῶν ποιότητα· ὑπάρχει ἐκεῖ οἰκοδομὴ τῆς λαμπρᾶ μετὰ θόλου ἀρχαία, ὀνομαζομένη τουρκιστὶ Χαβουζι, ὅπερ σημαίνει τ' αὐτὸ τῷ ὑδροδόχῳ, ἧτοι τόπος δεχόμενος τὸ ὕδωρ, καὶ διαφυλάττων αὐτό· καὶ τῷ ὄντι ἡ οἰκοδομὴ αὕτη εἶναι ὡς ἐν ὑδροδοχείῳ, κατεσκευασμένον ἐκ μαρμάρων, τὸ ὅποιον δέχεται ἐν ἑαυτῷ τὰ εἰσερχόμενα δι' ὄχετοῦ, ἐκ τοῦ ἐκεῖ πλησίον ἀναβρόμενα, λίαν θερμὰ καὶ καθαρῶτατα σιδηροῦχα ὕδατα· εἰσερχόμενος δέ τις ἐν αὐτοῖς, εἰς λεπτὰ πέντε θερμαίνεται εἰς ὑπερβολὴν· ἐξερχόμενος δὲ ἐκ τῶν ὑδάτων, αἰσθάνεται εἰς τὸ σῶμά του μετ' εὐχαριστήσεως τόνον δυνάμεως· τὸ δὲ ὕδωρ τούτων πινόμενον, προξενεῖ δυσκοιλίτητα· εἰς ταῦτα δὲ εἰσερχονται οἱ παραλυτικοί, καὶ ἀδύνατοι κατὰ τὸ σῶμα χάριν ἐνδυναμώσεως· εὐχαρίστως δὲ εἰσερχονται καὶ οἱ ὕμεις. Εἰς δὲ τὸ πλάγιον τούτων κείται καὶ ἕτερα· ἐκ τούτων τὸ πλησιέστερον ἔχει οἰκοδομὴν χωρικὴν, διότι, ὡς φαίνεται, πρὸς ἀνεκαινίσθη, τὸ δὲ δοχεῖον τῶν ὑδάτων εἶναι παλαιὸν ἐκ μαρμάρων, ὅπου τὰ ὕδατα ἀναβρόνουσιν ἐνδοθεν ἐκ τοῦ ἐδάφους· καλοῦνται δὲ ταῦτα τουρκιστὶ Τσουλοντζέ, κατὰ δὲ τὴν θερμότητα καὶ τὸ μέγεθος τοῦ κτιρίου εἰσι δυντερα μετὰ τὸ Χαβουζι· ἔχουσι δὲ καὶ θεῖον τὰ ὕδατα ταῦτα μετὰ σιδήρον· ταῦτα ὅμως προξενούσιν εἰς τὸν λουόμενον ἐν αὐτοῖς ἀτονίαν τινὰ δυσάρεστον. Παράδοσις εἶναι, ἀλλὰ καθῶς τις μ' ἐληροφόρησεν, ἀνέγνωσε τοῦτο εἰς τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν, ὅτι μέλλοντος τοῦ φρουρίου τούτου νὰ παραδοθῆ εἰς χεῖρας τῶν βαρβάρων ἐχθρῶν, ἢ ἐν αὐτῷ ἡγεμονεύουσα κόρη ἐκ βασιλικῆς γενεᾶς, ἰδοῦσα τὸν επικείμενον κίνδυνον τῆς ἀναποφύκτου ἰποδουλώσεως, διέταξε τὰς θερααινίδας τῆς νὰ δέσωσιν αὐτὴν ἐνδοσάκκον, καὶ νὰ ῥίψωσιν αὐτὴν ἐνδοσ τοῦ δοχείου τῶν ὑδάτων τοῦ εἰρημένου τούτου κτιρίου· αἱ δὲ, ἐποίησαν τοῦτο κατὰ τὴν διαταγὴν τῆς κυρίας τῶν· ἐκ δὲ τοῦ συμβεβηκότος τούτου λέγουσιν, ὅτι καὶ παρὰ Τούρκους Τζουλοντζέ καλούμενος, αἰνίττειται τὸ συμβᾶν ἐκεῖνο τοῦ σακκίου, ἐνδοσ τοῦ ὁποίου δεδεῖσα ἡ κόρη, ἐπὶ τῆς ἐν τοῖς ὕδασι· ἀλλὰ Τζουλοντζέ παρὰ τῶν ἐγκρατεστέρων τῆς ὀθωμανικῆς γλώσσης μεθερμηνεόμενον, σημαίνει ὕδωρ διανγῆς ἐν ἐρήμῳ τόπῳ, καθαρὸν καὶ ὠραῖον· οὐ μακρὰν δὲ τούτων τῶν δύο οἰκοδομῶν ὑπάρχει καὶ τρίτη λιθόκτιστος μετὰ θόλον, τουρκιστὶ Ἡντζετζε καλούμενη, καὶ κοινότερον Ἡντζετζι, ὅπερ δηλοῖ φαρδὺν πέλαγος· καὶ τῷ ὄντι τὸ δοχεῖον τούτου ὅσ πολλὰ εὐμεγέθης, καὶ κάτω τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, εἰς τὸν εἰσερχόμενον διὰ τῆς θύρας ἐνδοσ τοῦ κτιρίου, παρίσταται ὡς πέλαγος· τὰ ὕδατα ταῦτα εἶναι τρίτον βαθμοῦ, κατὰ τὴν θερμότητα τῶν εἰρημένων δύο· τὸ δὲ ὕδωρ τούτων πινόμενον προξενεῖ εὐκοιλίτητα· ἀλλὰ τὸ κτίριον τοῦτο, ὡς ἐκ τῆς ἀρχαιότητος τούτου, καὶ τῆς μηδέποτε ἴσως ἐπισκευάσεως καὶ παρικοποιήσεως του ἀρχισεπὸ χρόνων νὰ μεταβάλλεται κατὰ τὸ σῆμα εἰς ἐρείπια. Πέριξ δὲ τούτων

εἰσι καὶ ἕτερα θερμὰ ὕδατα ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ φρουρίου ἐνθε κέκειθε σποράδην, τὰ μὲν ἐνδοσ τῶν ῥιζῶν τῶν δένδρων, παριστάοντα φρέατα, τὰ δὲ εἰς κοιλάματα τῆς γῆς· ἢ δὲ τοῦ φρουρίου ἐπιφανεία ἢ ἡμίσεια, ἧτοι ἢ πρὸς ἀνατολάς, εἶναι ὑψηλότερα τῆς πρὸς δυσμὰς, ὅπου εἰσι τὰ θερμὰ ὕδατα.

Σημείωσις νθ. Ἐξερχόμενοι δὲ τοῦ φρουρίου πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος διὰ τινος εὐμεγέθους θύρας εἰσέτι σωζομένης, ἐπὶ τῶν θεμελίων τῆς ὁποίας ὑπάρχει εὐμεγέθης τῆς μαρμαρινῆς πέτρας, ἔχουσα πολλὰ καὶ πλείστα ἑλληνικὰ γράμματα, τὰ πλείστα ἐσκεπασμένα, οὐ μακρὰν κατ' εὐθείαν τῆς πύλης, ἀπαντῶμεν ἕτερον κτίριον, ὡς ἐκεῖνο τοῦ Τζουλοντζέ, μετὰ θερμὰ ἱαματικά ὕδατα, Κιουπτζετζι τουρκιστὶ καλούμενον, ὅπερ σημαίνει τόπον, ὡς πύθον· τὸ δοχεῖον δὲ τούτου εἶναι μικρότερον τῶν ἄνω εἰρημένων, βαθὺ καὶ τετράγωνον, ὡς πύθος, ἧτοι πιθάριον, τὸ τουρκιστὶ κιοῦπι· τὰ δὲ ἐν αὐτῷ ὕδατα εἶναι τρίτης θερμότητος μετ' ἐκεῖνα τοῦ Τζουλοντζέ, καὶ μεγάλως συμβάλλουσιν εἰς θεραπείαν διαφόρων παθῶν, οἷον εἰς πληγὰς, εἰς ῥαχισμὸν, ὅν οἱ νεώτεροι ἱατροὶ ἀγγλικὴν νόσον καλοῦσιν· εἰς χειρᾶρας, εἰς ποδιᾶρας, εἰς ἰσχυάδας, (ἧτοι οἱ πόνοι τῶν γόμφων, ὅτινες ἀπὸ αἰτίας γεννῶνται εἰς κλειδώσεις τῶν μηρῶν), εἰς ὑστερικά πάθη, καὶ εἰς ἕτερα κακὸν σῶματα· ἐξερχόμενοι δὲ τοῦ ἴδιου φρουρίου πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος, ἀπαντῶμεν τινὰ μικρὰν κοιλάδα τοῦ ὄρους, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἕτερον κτίριον εὐμεγέθης πάντων μετὰ θόλον, τὴν κατασκευὴν ἔχον, ὡς ἐκεῖνο τοῦ Χαβουζίου· τὸ δοχεῖον τούτου δέχεται δι' ὄχετοῦ τὰ ἀναβρόμενα ἐκ τοῦ ἐκεῖ πλησίον ὕδατα θειώδη, ἔχοντα μικροτέραν θερμότητα ἀπ' ἐκείνης τοῦ Χαβουζίου· συμβάλλουσι δὲ ταῦτα εἰς διαφόρους ἄλλας ἀσθενείας ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων σωμάτων, οἷον εἰς ἐξανθήματα, ψώραν, εἰς μητρικὰ πάθη, καὶ ἕτερα παραπλήσια τούτων. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ ὕδατα ἐνεργούσι τὰνάπαλιν ἀφ' ὅτι ἐνεργούσιν ἐκεῖνα τοῦ Χαβουζίου· διότι εἰς ἐκεῖνα μὲν, ὡς εἶπομεν, καὶ λουόμενός τις, καὶ ἐξερχόμενος, αἰσθάνεται τόνον δυνάμεως μετ' εὐχαριστήσεως ἐφ' ὅλῳ τῷ σώματι· εἰς ταῦτα δὲ, τὰνάπαλιν· ἧτοι καὶ λουόμενός τις καὶ ἐξερχόμενος, αἰσθάνεται ἀτονίαν ἐφ' ὅλῳ τῷ σώματι αὐτοῦ, χανότητα, καὶ δυσάρεστον διάθεσιν, ἀλλ' ἡ θεραπεία ἐγγύζει, ἂν προφυλαχθῆ· ἐπειδὴ καὶ ἡ λέξις προφύλαξις εἰς τοὺς εἰσερχομένους καὶ ἐξερχομένους ἐν γένει εἶναι ἀγνωστος, καὶ ὡς εἶπεν ἀσήματος· τὸ κτίριον δὲ τοῦτο κρυφῶς καλεῖται Κισλάρι, ὅπερ δηλοῖ Παρθενῶν· οὐ μακρὰν δὲ τούτου εὐρίσκονται σποράδην καὶ ἕτερα θειώδη καὶ σιδηροῦχα ἱαματικά ὕδατα εἰς ὑπαιθρον, ὧν αἱ παλαιαὶ οἰκοδομαὶ εἰσι κατὰ κράτος εἰς ἐρείπια· καὶ ὅσοι μὲν ὑπάγουσιν εἰς ταῦτα κατὰ Μάιον καὶ Ἰούνιον θεραπείας χάριν, καὶ τακτικῶς ἐν αὐτοῖς ἐμβαίνοντες δις τῆς ἡμέρας, καὶ τὸ πάθος αὐτῶν περιποιούμενοι, οἱ τοιοῦτοι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐπιτυγχάνουσι τῆς ἐπιθυμίας τῶν· ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν οἱ πλείστοι ἀποτυγχάνουσι ἕνεκα τῆς κακῆς χρήσεως τούτων, καὶ μάλιστα οἱ εἰς ταῦτα συχρᾶζοντες κατὰ Αὐγουστον καὶ Σεπτέμβριον, καὶ δι' ἄλλα πολλὰ, καὶ διότι τὸ κλίμα τότε ἀρχεται τοῦ ψύχους, ὡς ἐκ τῆς ὑψηλῆς θέσεως τούτων· ἐνδοσ δὲ καὶ ἔξω τοῦ φρουρίου τούτου εὐρίσκονται κατὰ κα-

ροὺς πολλὰ καὶ διάφορα νομίσματα ἀρχαία, τὰ πλείστα ἔχοντα λατινικὰς ἐπιγραφάς.

Σημείωσις ξ'. Οἱ δὲ βαθμοὶ τῆς θερμότητος τῶν ἄνω εἰρημένων ὑδάτων εἰσὶν οὗτοι· τὸ Χαβουζὶ εἰς μὲν τὸ δοχεῖον, ὅπου τὸ ὕδωρ εἰσέρχεται, ἔχει 36, εἰς δὲ τὴν πηγὴν του ἔχει 38. Τὸ Τζουλοντζὲ ἔχει 33. Τὸ Ἡντζέζι ἔχει 33 εἰς τὴν πηγὴν του. Τὸ Κισλάρι 37. Ἰὰ δὲ εἰς ἵπαιθρον τὸ λεγόμενον αἶμος ἔχει 37. Τὸ πλησίον τούτου 39. Ἐκεῖνο τοῦ δένδρου· διότι εἶναι ὑπὸ μεγάλῳτι δένδρον, 35.

Σημείωσις ξα'. Ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ φρουρίου τούτου, καθ' εἰς τὰ πλησίον ἐκεῖ περιχώρα εὐρίσκονται πολλὰ καὶ ἀπειρα λείψανα ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος· εἶπομεν πρὸ ὀλίγου, ὅτι ἐξερχόμενοι τοῦ φρουρίου πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος διά τινας εὐμεγέθους πύλης, δεξιὰν ἐπὶ τῶν θεμελίων αὐτῆς ἀπαντῶμεν μαρμαρίνην τινὰ πέτραν, ἔχουσαν γράμματα ἑλληνικά· ἀλλ' ἡ πλάκα αὐτῆ, ὡς φαίνεται εἶναι πολὺ ἀρχαιοτέρα τῆς κτίσεως τοῦ φρουρίου· διότι ἐτέθη εἰς τὴν κτίσιν τῶν θεμελίων τῆς πύλης, ὡς ἀχρηστος πέτρα· ἦδη δὲ σκαπτομένων τῶν θεμελίων τῆς πύλης ὑπὸ τῶν χωρικῶν, ἐφάνη ἡ ἡμίσεια, διὸ καὶ ἡ ἡμίσεια ἐπιγραφὴ εἰσέτι εἶναι κεχωμένη ἐντὸς τῶν θεμελίων τοῦ φρουρίου· ἡ πλάκα αὐτῆ φέρει τάδε.

ΑΓΑΘΘ

ΤΥΧΗ

ΕΩΣ ΑΙΩΝΑ ΤΟ Κ	.....
... ΑΚΕΞΑΝΑ	.....
ΚΩΜΑΡΧΙΑ ΖΟ	.....
ΑΗΚΙΚΩΚΑ	.....
ΓΟΒΑΛΤΗΜΗ	.....
ΓΤΟΥΜΕΝ . Δ	.....
ΒΡΕΝΙΟΛ Α	.....
ΜΩΣΥΝΗ ΝΕ	.....
ΓΤΟΥΜΕΝ	.....
ΚΑΡΑΕΝΟΙ	.....
ΓΕΝΟΜΕΝΩ	.....
ΦΥΛΗ ΕΒΡΕ	.....
ΑΡΞΑΝΤΙ ΕΝ	.....
ΩΣ ΚΑΙ ΕΤΗΕΙΚΩ	.....
ΝΟΜΟ . . . . . ΟΥ	.....
ΧΑΤΕ	.....

Σημείωσις ξβ'. Εἰς οἰκίαν τινὰ ὀθωμανικὴν κατὰ τὸ δυτικοβόρειον μέρος ἐντὸς τοῦ φρουρίου ὑπάρχει στήλητις μαρμαρίνη λαμπρά· ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτῆς, ὡς φαίνεται, ἦτον ἀνδριὰς ἐκ τοῦ ἰδίου μαρμάρου, οὗ αἱ βάσεις τῶν ποδῶν εἰσέτι σώζονται. Μετὰ τὸν ἀνδριάντα τούτου ἄνω τῆς στήλης εἰσι γεγραμμένα τάδε, ἅτινα εἰσὶ εἰσέτι καὶ ζωηρὰ, καὶ λίαν ἐναργάστα διὰ τὸ στερεὸν τοῦ μαρμάρου· ἀλλὰ τῆς ὥρας ταύτης στήλης τὰ δύο ἅκρα εἰσι συντετριμμένα, διὸ καὶ ἠλλείπουσι γράμματα εἰς ἀμφότερα.

... ΣΥ ΤΗΒΑΣΤΟΚΕΛΟΥ . . . . .
 ... ΜΝΗΜΕΙΟΝ ΚΑΤΕΣΚΕΥΣΕ . . . . .
 ... ΟΣ ΤΗ ΕΛΥΤΟΤ ΣΥΜ . . . . .
 ... ΜΝΗΜΗΣ ΧΑΡΙΝ . . . . .

Σημείωσις ξγ'. Καὶ ἐνδον τοῦ ἐκεῖ Ἰζαμίον ἴτο καὶ ἑτέρα πλάκα μαρμαρίνη μὲ ἑλληνικὰ γράμματα, καὶ εἰς ἕτερα μέρη· ἀλλ' ὅλα ταῦτα ἦδη ἐξέλιπον, ὡς θέλουσιν ἐκλείψει καὶ αἱ ἄνω εἰρημένα δύο πλάκες· διότι διτυκοὶ τινες ἱερεῖς, περιφερόμενοι εἰς τὰ ἐκεῖ πλησίον Πανλιλιάνικα χωρία, ἐπιβλέπουσαν ἐπ' αὐτάς.

§. 93.

Ἔγὼ μὲν ἔπραξα, ὅπερ ἠδυνήθην· καὶ ἤθελα προσθέσει ἀκόμι τι περὶ τῆς Στινημάχου, ἐὰν καὶ αἱ ἀνασκαφαὶ εἶχον γένει μέχρι τοῦδε, ὡς δεῖ, αἰτινες μέλλουσι νὰ γένωσιν εἰς τὴν ἀρχαίαν ταύτην πόλιν ἐπιμελείη καὶ προτροπῇ τοῦ φιλομούσου κυρίου Ἀθανασίου Φιλίπιδου, ὀρμωμένοι ἐκ τῆς πόλεως ταύτης· ὅθεν ἐπεύχομαι ἐκ ψυχῆς, ἵνα ἄλλοι, εἰδημονέστεροι τῆς ἱστορίας τῶν Θρακῶν, καὶ φιλολογικώτεροι ἐμοῦ, ἔχοντες δὲ καὶ μέσα καὶ βοηθήματα πλείονα τούτων, μᾶς δώσωσιν ἄλλην ἱστοριογεωγραφικὴν περιγραφὴν ταύτης ἐντελεστέραν καὶ εὐμεθοδεστέραν· μένει οὖν εἰς τὴν καλοκάγαθον προαίρεσιν τῶν φιλομούσων ἀναγνωστῶν, ἵνα ἐπιφέρωσιν ἐπιδιώρωσιν εἰς τὰ ἐσφαλμένα μετ' εὐμενείας· ἐπειδὴ εὐκόλον μὲν τὸ κρίνειν καὶ ἐπικρίνειν, ἀλλὰ δύσκολον τὸ ἐξ ἀμόρφου ὕλης παραγαγεῖν κατ' ἐντέλειαν τὸ ἐν μορφῇ ὑπαρξίν λαβόν· „Χαλεπὸν μὲν ἀνθρωποπ ὄντα μὴ διαμαρτάνειν ἐν πολλοῖς, τὰ μὲν ὅλως ἀγνοήσαντα, τὰ δὲ κακῶς κρίνατα, τὰ δὲ ἀμελέστερον γράψαντα· „Γαλῆν· Περὶ συνθέσεως φαρμάκων κατὰ τόπους· Βιβλ. Β'. Ἐρόσθε φίλοι φιλαναγνώσται!

Π Ρ Ο Σ Θ Η Κ Η

Ἀκουσίως παρετρέξαμεν ἐν τῷ ἀνήκοντι τόπῳ τοὺς ἐξῆς παραγράφους, οἵτινες εἰσὶ λίαν σπονδαῖοι περὶ Φιλιππουπόλεως.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἱστοριογράφων, ὅν τὰς μαρτυρίας ἀνεγέρομεν περὶ Φιλιππουπόλεως ἐν ἰδίῳ κεφαλαίῳ, ὅτι ἐστὶ κτίσμα Φιλίππου τοῦ Ἀμόντων, ἐξέχει διὰ τὴν ἀρχαιότητάτου καὶ ὁ πολυμαθὴς καὶ ἐξοχος Πολύβιος, γεννηθεὶς εἰς τὴν Μεγαλόπολιν τῆς Ἀρκαδίας ἐν Πελοποννήσῳ περὶ τὴν 144 Ὀλυμπιάδα. καὶ ἀκμάσας ἐπὶ τοῦ Αἰμυλίου Σκιπίωνος ἐν ἔτι π. Χ. 146. Οὗτος μετὰ πολλῆς κρίσεως καὶ βαδντάτης ἀκριβείας συνέγραψεν ἱστορίαν, διηρημένην εἰς τεσσαράκοντα βιβλία, ἅτινα περιλαμβάνουσι

53 ἐτῶν ἱστορίαν· Οὗτος ἐν ταῖς περὶ πρεσβειῶν ἐκλογαῖς ΜΗ' λέγει· „ὅτι „περὶ τὸν Κόϊντον τὸν Μάρκιον πρεσβευσαντων εἰς Μακεδονίαν, ἀπέβη μὲν „ἀπὸ τῶν ἐπὶ Θράκης Ἑλληνίδων πόλεων ὀλοσχερῶς ὁ Φίλιππος, καὶ τὰς „φρουρὰς ἐξήγαγε . . . . Διελθὼν δὲ διὰ μέσης τῆς Θράκης, ἐνέβαλεν εἰ „Ὀδρῦσας, Βέσσους, καὶ Δενθλήτους. Παραγενόμενος δὲ ἐπὶ τὴν προσαγο- „ρευομένην Φιλίππου πόλιν, φυγόντων τῶν ἐνοικούντων εἰς τὰς ἀκρωρείας „(δηλαδὴ, εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὄρεων Αἴμου καὶ Ῥοδόπης), ἐξ ἐφόδου κα- „τέσχε τὴν πόλιν. Μετὰ δὲ ταῦτα πᾶν τὸ πεδίον ἐπίδρομων, (ἔχει μέγα πε- „δίον ἢ Φιλίππου πόλις· λέγει δὲ καὶ ὁ Λουκιανός, ὡς εἶδομεν „Πεδίον δὲ „ὑποπεπταμένον πύμφορον, ἀπὸ τῶν προπόδων ἐκατέρων εὐθὺς ἀρξάμενον) „καὶ τοὺς μὲν ἐκπορθήσας, παρ' ὧν δὲ πίστις λαβὼν, ἐπαῆλθε, φρουρὰν „καταλιπὼν ἐν τῇ Φιλίππου πόλει. Ταύτην δὲ συνέβη μετὰ τινα χρόνον ἐκπι- „σεῖν ὑπὸ τῶν Ὀδρυσῶν, ἀθετησάντων τὰς πρὸς τὸν βασιλέα πίστις.“

Ὁ δὲ πράξας ταῦτα εἰς τὴν πόλιν Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου, ἦν Φίλιππος ὁ Γ'. ὁ υἱὸς τοῦ Δημητρίου καὶ ἔργονος τοῦ Γονατᾶ, ὅστις βασιλεύσας ἐν Μακεδονίᾳ ἔτη πολλὰ, ἀπέθανεν ἐν ἔτει πρὸ Χριστοῦ 179. Ἄρα ἡ πόλις αὕτη Φιλίππου πόλις ἐκαλεῖτο καὶ κατὰ τὴν ἱστορικὴν ταύτην μαρτυρίαν τοῦ Πολυβίου ἔτι 394 πρὸ Φιλίππου Καίσαρος. Κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο καὶ ὄχρᾶ· διότι ὁ ὀρθεὺς Φίλιππος ὁ Γ'. ἐξ ἐφόδου κατέσχε τὴν πόλιν ταύτην, καὶ φρουρὰν κατέλιπεν ἐν αὐτῇ. Ἄρα ἦτο περιτειχισμένη καὶ ἐκείνη τὴν ἐποχὴν, καὶ εἶχε καὶ ἀκρόπολιν. Τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, ἡ πόλις αὕτη δὲν ἐκτίσθη ὑπὸ Φιλίππου Καίσαρος· διότι πρὸ αὐτοῦ ἔτη 394 ἦτο περιτειχισμένη, καὶ εἶχε καὶ ἀκρόπολιν. Ἡ πόλις οὖν αὕτη καθ' ὅλας τὰς μαρτυρίας εἶναι κτίσμα Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου, καὶ οὐχὶ τοῦ Καίσαρος.

Ὁ δὲ μεταφράσας λατινιστὶ τὰ σωζόμενα τοῦ Πολυβίου, σχολιάζων καὶ τὸ χωρίον τοῦτο, λέγει ὡς ἔστι, ὅτι ἡ λέξις αὕτη Φιλίππου πόλις οὐχ εὐρίσκειται παρὰ τοῖς ἀρχαιότεροις συγγραφεῦσιν ἐν συνθέσει, εἰμὴ διηρημένη ὡς ἐνταῦθα. παρὰ τὴν προσαγορευομένην Φιλίππου πόλιν· ἐν τῇ Φιλίππου πόλει κ. τ. λ., ὅντω καὶ παρὰ τῷ Στράβωνι· πόλις Καλύβη Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου. Ὡσαύτως καὶ παρὰ τῷ Λουκιανῷ καὶ Πλουτάρχῳ. Παρὰ δὲ τοῖς Λατίνοις, λέγει ὁ αὐτός, εὐρίσκειται πάντοτε ἐν συνθέσει, ὡς Philippopolis, Philippopolim κ. τ. λ. Εἰς πρῶτον καθ' ἡμᾶς τὸν Πτολεμαῖον Κλαύδιον, ἀκμάσαντα περὶ τὰ μέσα τῆς Β'. ἑκατονταετηρίδος, ἀπαντῶμεν ἐν συνθέσει τὴν λέξιν ταύτην Φιλίππου πόλιν· εἰς δὲ τὰ νομίματα ἅπαντα τῆς πόλεως ταύτης ἀρχαῖα καὶ νεώτερα εὐρίσκομεν αὐτὴν ἐν συνθέσει.

Συμφώνως μὲ τὸν Μεγαλοπόλιτην Πολύβιον αὐτὰ ταῦτα περὶ Φιλίππου πόλεως ἐξιστορεῖ καὶ ὁ περιήγητος ἱστοριογράφος Τίτος Λίβιος ὁ Ῥωμαῖος, γεννηθεὶς εἰς Πατάβιον τῆς Ἰταλίας ἐν ἔτει Π. X. 52· ἐν βιβλίῳ λθ'. παραγράφῳ 53. „Ὁ Φίλιππος Γ'. ἀναγκασθεὶς ὑπὸ τῆς Ῥωμαϊκῆς Πρεσβείας, ἵνα „ἐξέλθῃ ἐκ τῆς Θράκης, ἐταράχθη πᾶς· ἀλλ' ἔπρεπεν ἵνα ὑποκύψῃ· ὅθεν „ἐκίνησε τὸν στρατὸν αὐτοῦ διὰ τῆς μεσογείου Θράκης, ἐπὶ τοὺς Ὀδρῦσας,

„Δενθλήτας, καὶ Βησσοὺς. Τὴν πόλιν Φιλίππου πόλιν ἐρημοθεύσαν διὰ τῆς „φυγῆς τῶν κατοίκων αὐτῆς εἰς τὰς ἀκρωρείας, κατέλαβεν, ὑποτάξας πρῶτον „τοὺς κατοίκους τῆς πεδινῆς χώρας, ὧν τὰ χωρία κατὰ κράτος διήρπασεν· „εἶτα, καταλιπὼν εἰς Φιλίππου πόλιν φρουρὰν, ἦτις ὁμοῦς ὑπὸ τῶν Ὀδρυσῶν „ἐδώχθη, ἀνέλαβεν, ἵνα κτίσῃ πόλιν τινα εἰς τὴν Δερβίδα τῆς Παιονίας κα- „τὰ τὸν ποταμὸν Ἐρίγωνα.

Μεταξὺ δὲ τῶν πολλῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν μαρμαρίων μνημείων, ἅτινα εὐρίσκονται εἰς πολλὰ καὶ διάφορα μέρη τῆς πόλεως ἐνθεν κἀκεῖθεν ἐρρημμένα ἀμελῶς καὶ ἀτάκτως, εὐρέθη, ὡς εἶπομεν ἐν ἰδίῳ παραγράφῳ, εἰς τι τζαμίον καὶ πλάξ τις ἐνμεγέθης, ἐκ λαμπροτάτου μαρμάρου κατεσκευασμένη, φέρουσα ἑλληνικὴν καὶ λατινικὴν ἐπιγραφὴν, μέχρι τοῦ νῦν ἄγνωστος εἰς ἡμᾶς ὄρα §. 50. Ἐκ δὲ τῆς καθαρᾶς λατινικῆς ἐπιγραφῆς τῆς πλακῆς ταύτης μανθάνομεν ἀκριβῶς πόθεν τινεῖς, εἴτε ἑκουσίως, εἴτε καὶ ἀκουσίως ἀπατηθέντες, ἀπέδωσαν τὴν κτίσιν τῆς Φιλίππου πόλεως εἰς Φίλιππον τὸν Καίσαρα, θελήσαντες, ἵνα ἀφαιρέσωσιν ἀπὸ τὸν γνήσιον αὐτῆς κτίτορα Φίλιππον τὸν Ἀμύντου τὴν κτίσιν ταύτης. Ἄλλ' ὑπῆρξε ποτὲ ἔθνος, οὐ οἱ ἀπόγονοι ζῶσι, καὶ τοῦ ὁποῖου ἡ ἱστορία ἐστὶ γεγραμμένη μὲ ἀνεξαλείπτους χαρακτηρισμοὺς καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἔγκατα τῆς γῆς, οὓς οὐδ' αὐτὸς ὁ πανδαμάτωρ χρόνος, οὐδ' ἡ φιλανθία, καὶ ὁ ἀπληστος σφετερισμὸς ἄλλον ἀντιζήλου αὐτοῦ ἔθνος, δύναται νὰ σβύσῃ ἢ καὶ τροπολογήσῃ. Ἡ ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς ἐξεχομένη, καὶ φωνάζουσα αὕτη ἱστορία τοῦ ἔθνους τούτου, ἐπιδιορθοῦ τὴν εἰς χάριτην γεγραμμένην ὑπὸ ξένων, καὶ παραμορφωμένην ἱστορίαν, ἑκουσίως τε, εἴτε ἀκουσίως, καὶ ἀπογυμνοῦσα τὸν θέλοντα, ἵνα τ' ἀλλότρια σφετερισθῇ, ἀποδίδει τὸ δίκαιον εἰς τὸν ἀδικούμενον.

Ἐπὶ Μάρκου Ἀυρηλίου, ἦτοι 83 ἔτη πρὸ Φιλίππου Καίσαρος, ἀπεσταλμένος ἐκ Ῥώμης ἀπεστάλη εἰς Φιλίππου πόλιν τῆς Θράκης, φέρων τίτλον „ . . . Πτικὸς ἀπεσταλμένος τοῦ Ἀυγούστου, προϊστάμενος κ. τ. λ. Ὅρα „τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἐν τῷ ἰδίῳ παραγράφῳ· καὶ ἐπεστάτησεν εἰς τὴν ἐπι- „σκευὴν τῶν τειχῶν τῆς ἐν Θράκῃ Φιλίππου πόλεως, εἰς ἣν καὶ χοῦματα ἰκανὰ „ἐξωδεύθησαν· εἰς ἀνάμνησιν οὖν τῆς γενομένης τότε ἐπισκευῆς ἡ πλάξ αὕτη „μεγαλοπρεπῶς ἀνηγέρθη. Τούτου οὖν ἕνεκα μέχρι τοῦ νῦν ἀπαντῶμεν ἐπὶ τῶν „κολοσσαίων ἐκείνων τειχῶν Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου ἐπισκευάσματα μετ' ἀσβέ- „στον, πετρῶν, καὶ ὀπτῶν πλίνθων, ἔργα Ῥωμαϊκὰ ἐπὶ γιγαντιαίας ἑλληνικο- „τάτης ἀρχαίας, ἀρχιτεκτονικῆς κ. τ. λ. Εἰς πολλὰ μέρη τοῦ τείχους σωζονται εἰσέτι τοιαῦτα λείψανα, καθ' ἑξοχὴν δὲ πρὸς τὴν πύλην, τὴν ἄγουσαν εἰς τὴν ἁγίαν Παρωσκηνήν, καὶ εἰς τὰ ὀπίσθεν τῆς οἰκίας τοῦ Χτ. Καραπέτη,

Τούτου οὖν τότε συμβάντος, ὡς ἡ ἀρχαία καὶ λαμπρὰ αὕτη ἐπιγραφὴ μᾶς διδάσκει, λαβὴν ἢ φίλαντος, καὶ τ' ἀλλότρια ἀγαπῶσα πάντοτε, ἵνα περιβάλλεται, λαβοῦσα Ῥώμην, κατέγραψεν, ὡς φαίνεται, μετὰ ταῦτα εἰς τοὺς κώδικάς της, ὅτι ἡ ἀρχαία αὕτη Μεγαλόπολις ἐκτίσθη ὑπὸ Φιλίππου Καίσαρος, μηδὲν φροντίσασα περὶ τῆς ἀληθείας, ποιοῦσα μὲ τούτο διτιμῆ τὴν ἀ-

δικίας· διότι και τὸν γνήσιον αὐτῆς κτίτορα Φίλιππον τὸν Ἀμύντου ἀδικεῖ, ἀδικεῖ δὲ και τὸν Μάρκον Ἀνρήλιον, τὸν σοφὸν και ἐνάρετον αὐτῆς υἱόν, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἡ ἐπισκευὴ αὐτῆ τῶν τευχῶν ἐγένετο, και ἀποδίδει διὰ τοὺς σκοποὺς τῆς εἰς Φίλιππον τὸν Αἰθίοπα, τὸν και βασιλέα αὐτῆς ὅ, τι αὐτὸς δὲν ἐπραξε. Καὶ τι δὲν κατεργάσθη, και ὁσημέραι δὲν κατεργάζεται μεχρὶ τοῦ νῦν ἡ τ' ἄλλοτρια πάντοτε θρησκύουσα και οἰκειοποιουμένη θρησκεντικαίτε και πολιτικά Ῥώμη! Και ὁποίας και ὁπόσας κατὰ καιροὺς βοηθεῖτε δὲν προσέφερε πρὸς αὐτὴν ἡ βαρβαρότης, θυγάτηρ πρωτότοκος οὔσα τῆς ἀμαθείας!

Τὸν ἀδικον τοῦτον τῆς Ῥώμης σφετερισμόν, ὡς εἶδομεν ἐν ἰδίῳ παραγράφῳ, ἀπατηθέντες ἐξιστόρησαν, ὡς ἀληθῆ, και τις τῶν μεταγενεστέρων ἱστορικῶν και γεωγράφων, και μάλιστα και ἐκ τῶν ἡμετέρων. Οὐδὲ τοῦτο ἄς διαφύγη τὴν προσοχὴν τοῦ φιλαναγκάστου, ὅτι ἡ Φιλιππούπολις φέρει πολλὰ και διάφορα νομίσματα ἐπὶ διαφόρων ἐποχῶν, και τὰ ὁποία ὅλα φέρουσιν ἐποχὴν πρὸ ἐκείνης τοῦ Φιλίππου Καίσαρος, και ὅτι ἐπὶ Μάρκου Ἀνρήλιου φέρει πολλὰ και διάφορα, ὡς ταῦτα φαινόνται εἰς τὸν πίνακα· ἐξ ἐναντίας δ' οὐδὲν φέρει ἐπὶ Φιλίππου Καίσαρος· διότι εἰς τιμὴν ἐκείνου οὐδὲν ἐκόπη, ὡς ἐκ τούτου γίνεται δῆλον.

Λόγος Πανηγυρικός εἰς τὸν Ἅγιον Φιλιππουπόλεως Κύριον Χρῦσανθον, ψηφισθέντα τὴν 24 Αὐγούστου 1850, ψήφῳ κοινῇ τῆς ἱερᾶς Συνόδου.

„Και ἐγένετο ῥῆμα Κυρίου πρὸς Νάθαν, λέγων· πορεύου, και εἶπον πρὸς τὸν δοῦλον μου Δαβὶδ — Τάδε λέγει Κύριος Παντοκράτωρ. Ἐλαβὸν σε ἐκ τῆς μάνδρας τῶν προβάτων μου τοῦ εἶναί σε εἰς ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαόν μου ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ. Βασιλ. Β'. ζ'. 9.

„Δαβὶδ, εἶπεν ὁ προφήτης Νάθαν πρὸς αὐτόν, ὁ Κύριος παντοκράτωρ μ' ἐξαπέστειλεν, ἵνα σοὶ εἶπω τὴν θεῖαν του θέλησιν και ἀπόφασιν· ὁ θεὸς και πατὴρ, γνωρίσας σε ἄξιον και ἱκανόν, ἵνα κυβερνήσης τὸν λαὸν αὐτοῦ Ἰσραήλ, σ' ἔθεσεν ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ τὸν ἐκλεκτόν, ἐπὶ τὸν λαόν του Ἰσραήλ.

Συγγαίρω οὖν πρῶτον μετὰ σοῦ, ὦ Ἱεράρχα και Ποιμενάρχα Χρῦσανθε, διότι γενόμενος κατὰ θεῖαν εὐδοκίαν Ποιμενάρχης Φιλιππουπόλεως ψήφῳ και δοκιμασίᾳ κοινῇ τῆς μητρὸς ἡμῶν Μεγάλης Ἐκκλησίας, θέλεις τελειώσει τὸ βιβλίον τοῦ ἐνδόξου σου βίου, δικαίωνων τὴν ἐκλογὴν τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἣτις, ἀκούουσα τὰς ἐναρέτους σου πράξεις, θέλει ἐκφωνεῖ δικαίως ἐκείνο, ὅπερ αὐτὸς ὁ ἴδιος θεὸς, ἐναιρεσθηθεὶς εἰς τὴν ὁποίαν ἐκαμεν ἐκλογὴν εἰς τὸν δοῦλόν του Δαβὶδ, εἶπεν. Ἐῦρον Δαβὶδ τὸν τοῦ Ἰεσοῦ ἀνδρᾶ κατὰ τὴν καρδίαν μου· οὗτος γὰρ ποιμανεῖ τὸν λαόν μου ἐν πάσει δικαιοσύνῃ και ἀληθείᾳ.

Συγγαίρω και μεθ' ὑμῶν, ὦ χριστεπώνυμε λαὸ τῆς Μεγαλοπόλεως ταύτης και ἐπαρχίας Φιλιππουπόλεως, διότι ἡ θεῖα πρόνοια περὶ πολλοῦ ποιησαμένη τὴν εὐμερίαν και σωτηρίαν σου, ἐπέπνευσεν εἰς τὴν Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, και ἐκ τῆς Ἀρχιερατικῆς Μάνδρας ἔλαβε τὸν ἡδὴ ἐν μέσῳ ἡμῶν παριστάμενον, τὸν πρῶτον Μητροπολίτην Κρήτης κύριον Χρῦσανθον, τὸν ἐπὶ παιδείᾳ και ἀρετῇ διαπρέποντα, και ἔδωκεν εἰς ὑμᾶς διὰ Ἀρχιερέα

σας και Ποιμένα, ἵνα ποιμάνῃ ὑμᾶς ἐν πάσει δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ ὁδηγῶν ὑμᾶς εἰς τὴν εὐαγγελικὴν ὁδὸν τοῦ οὐρανοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός, καὶ οὕτως ἀποκαταστήσῃ ὑμᾶς εὐδαίμονας μὲν εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν, μακαρίους δὲ καὶ υἱοὺς ὑψίστου εἰς τὴν μέλλουσαν.

Πεισισμεθα οὖν ἐκ τῶν προτέρων, ὅτι ὁ μεθ' ἡμῶν ἦδη ὢν Χρυσάνθος, θέλει ποιμάνει τὸν ὀρθόδοξον τοῦτον λαὸν τῆς Φιλιπποπόλεως ἐν πάσει δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ· εἰς τοῦτο μᾶς πληροφορεῖ ἡ Μεγαλόπολις Σμύρνη, ἣτις εὐτύχησε γὰρ λάβῃ αὐτὸν Ποιμενάροχον· εἰς τοῦτο ἡ Κρήτη, ἣτις παρ' αὐτοῦ ἐκυβερνήθη πνευματικῶς ἐπὶ τὰ περίπου ἔτη· εἰς τοῦτο μᾶς ἐπληροφόρησεν ἡ κοινὴ ψῆφος τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἣτις ἐν ἀπουσίᾳ τούτου ἔκλεξεν αὐτὸν Ποιμενάροχον τῆς χηρευούσης τότε ταύτης Μεγαλόπολεως καὶ ἐπαρχίας. Τοῦτο τέλος πάντων μᾶς ἐπληροφόρησεν ἡ κοινὴ φήμη, διότι πάντες διὰ τὴν ἐκλογὴν ταύτην, μακαρίζοντες τὴν Φιλιππούπολιν ἐχάρησαν, καὶ χαρὰς εὐαγγέλια μᾶς εὐηγγέλισαν.

Δικαίως μὲν οὖν καὶ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν, ὡς φίλοι κάτοικοι τῆς Μητροπόλεως καὶ Ἐπαρχίας ταύτης συγχαίρω, διότι πάντες, χαίροντες, ἐπήρσαν τὴν ἐκλογὴν καὶ ψῆφον ταύτην τῆς Μ. Ἐκκλησίας. Συγχαίρω μεθ' ὑμῶν, διότι οἱ στερηθέντες τοῦτον ἐλυπήθησαν. Συγχαίρω μεθ' ὑμῶν, διότι οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν, ἀκούσας τὴν ἐκλογὴν τούτου ἐλυπήθη. Ἄρα ὁ Χρυσάνθος θέλει φέρει εἰς τὴν Φιλιππούπολιν τὸν χρυσοῦν αἰῶνα τῆς εὐαγγελικῆς χάριτος.

Μεθ' ὑμῶν, ὡς ἄκοσμε καὶ παρημελημένε ἱερὸν Κλῆρε τῆς Μεγαλόπολεως καὶ Ἐπαρχίας ταύτης τοῦ Φιλίππου, συγχαίρω, διότι θέλεις γίνεαι εὐκοσμος λειτουργὸς τοῦ Κυρίου Σαβαώθ, ἐπὶ τοῦ Πατρός ἡμῶν Χρυσάνθου! θέλεις διδαχθῆ ἱερολογῶν γὰρ παρίστασαι ἐνώπιον τοῦ ἱεροῦ θυσιαστηρίου τρέμων, καὶ ἀγαλλόμενος· θέλεις διδαχθῆ τὰ ἱερὰ καθήκοντα τοῦ βαθμοῦ σου, διότι σὺ ποτὲ δὲν ἤλθεις εἰς συναίσθησιν, ὅτι εἶσαι τὸ ἄλας τοῦ ὀρθοδόξου τούτου λαοῦ. Ὡς Κλῆρε, Κλῆρε, ἄκοσμε καὶ παρημελημένε. Ἔως πότε ἔσομαι μεθ' ὑμῶν, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς ἀγαπακτῶν, ἔως πότε ἀνέξομαι ὑμᾶς; παρῆλθεν ἡ ἐποχὴ ἐκείνη, καθ' ἣν ἡ εικοσιεξαετῆς ὑλικότης ἐν σκότει σὲ ὁδήγει.

Καὶ μεθ' ὑμῶν, ὡς Νεολαία τῆς Μεγαλόπολεως ταύτης συγχαίρω, διότι ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν παρίσταται σήμερον ὁ προστάτης τῆς Σχολῆς, ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς, ὁ διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ γνωσκὼν τὰς πνευματικὰς σου ἀνάγκας, ὁ πνευματικὸς σου Πατήρ. Ὁ Ἀρχιερεὺς ὑμῶν Χρυσάνθος δὲν ἔχει χρεῖαν γὰρ μάθη παρ' οὐδενὸς ἄλλου τὰ χρεῖα τῶν διδασκόντων καὶ διδασκόμενων· γνωρίζει καλῶς οἰκοθεν, ὅτι καὶ ἡ ὄνομα καὶ πράγμα Σχολή, μορφόνοσα τὰς ἀπαλὰς ψυχὰς τῆς νεολαίας διὰ τῆς ἀληθινῆς παιδείας, ἀποκαθιστᾷ αὐτὴν μέλη τιμια καὶ εὐσμία τῆς ἐκκλησίας, πολιτίας καλοῦς κέραθους, καὶ ὑπάρχουσ εὐπειθεῖς εἰς τὸ βασιλεῖον Κράτους· Ἡ γλῶσσα τῆς Ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, εἶναι ἡ γλῶσσα τῶν πατέρων ἡμῶν, ἡ λαλουμένη εἰς τὴν ἀρχαίαν ταύτην πόλιν ἐξ ἀμνημονεῖτων αἰῶνων, τὴν ὅποιαν

διδασκομένη ἡ νεολαία, ὡς δεῖ, μανθάνει τὴν ἀληθινὴν παιδείαν· ἡ γλῶσσα αὕτη ἐξυμνεῖ ἀγγελικῶς τὸ ὑπέροχον ὄν, τὸν ζῶντα θεὸν ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας, τὸν ὅποιον οὐδεμία ἄλλη γλῶσσα ἐξύμνησεν ἐπὶ τῆς γῆς ἀγγελικῶς, ἢς αὕτη. Ἰδοὺ λοιπὸν, ὡς ἀγαπητὴ Νεολαία, ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν σήμερον παρίσταται ὁ μυριοπόθητος ἡμῶν Ἀρχιερεὺς, καὶ Ἀρχιεπιμὴν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν· ὁ Κηδεμὼν τῆς Σχολῆς· ὁ Πατήρ πάντων ἡμῶν.

Συγχαίρω μεθ' ὑμῶν Κῶμαι καὶ Κομοπόλεις, Χῶραι, Χωρία καὶ Περίχωρα τῆς ἐπαρχίας Φιλιππουπόλεως· δέχθητε ὅλοι καὶ πάντες μὲ ἀγκάλας υἱκάς τὸν Ἀρχιεπιμὴνα τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον· ἐχάρημεν καὶ ἡμεῖς τὰ πνευματικὰ σου τέκνα, Παινερώτατε Πάτερ, ἰδόντες σὲ ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν· ἐχάρημεν χαρὰν, τὴν ὅποιαν οὐδεὶς δύναται αἶρειν ἀπ' ἡμῶν· ἐχάρημεν, ὅτε μᾶς εὐηγγέλισαν τὴν ἐκλογὴν τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ σοῦ προσώπου· ἐχάρημεν καὶ νῦν, διότι σὲ ἀπηλάυσαμεν ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν ὑγιᾶ. Ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ, ἰδόντες τὸν Κύριον.

Ἀπὸ τοῦ νῦν, ὡς Μεγαλόπολις Φιλίππου, μακαριοῦσί σε πᾶσαι αἱ πλησιέστεραι ἐπαρχίαι, ὅλοι οἱ λαοὶ τῶν ὀρθοδόξων· διότι ἀπὸ τοῦ νῦν θέλουσιν ἀρχίσει γὰρ ἐκπληροῦνται τὰ ὅσα περὶ σοῦ διεσάλπισαν αἱ τῶν ὀρθοδόξων ἐφημερίδες· αἱ πατριαρχικαὶ ἐπιστολαὶ, καὶ ἐκεῖναι τῶν φίλων Ἀρχιερέων καὶ Προστατῶν σου. Τὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει παρεπιδημοῦντα τέκνα σου, τὰ παρενρεθέντα εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ Χρυσάνθου, καὶ πρώτοι εὐαγγελίσαντες ἡμᾶς μὲ ῥήσεις χαρᾶς, καὶ ἀγαλλιᾶσεως, περιμένουσι παρ' ἡμῶν γὰρ μάθωσι τὴν αἴσιον πρὸς ἡμᾶς ἀφιξὴν τοῦ Ποιμενάροχου Πατρὸς Χρυσάνθου, καὶ γὰρ εὐαγγελισθῶσι, καὶ εὐαγγέλισωσι τὴν χαρὰν ἡμῶν.

Οἱ Ἀρχιερεῖς, οἱ συνερογγήσαντες εἰς τὴν θεόθεν ψηφοφορίαν σου, καὶ μὲ ἐπιστολάς των εὐαγγελίσαντες ἡμᾶς, περιμένουσι καὶ αὐτοὶ ὡσαύτως ν' ἀκούσωσι πεπληρωμένους τὰς πρὸς ἡμᾶς ἀγαθὰς προρρήσεις των· ὁ καλὸς ἐκεῖνος καὶ ἀγαθὸς Ἱεράρχης, ὁ Κωνσταντίνου καὶ Φιλίππου πόλεως βλαστός, τῆς Ἀρχιερατικῆς Μάνδρας τὸ περίβλεπτον ἐγκαλλώπισμα, ὁ Μητροπολίτης Πελαγονείας Κύριος Γεράσιμος, ὁ εὐαγγέλισας τὴν ἔνδοξον αὐτοῦ Πατρίδα μὲ χαρᾶς εὐαγγέλια τὴν θεόθεν ψηφοφορίαν σου, ἀπελάβετο σήμερον τὸν ἔπαινον τῆς Πατρίδος του, εἰς τὰς ψυχὰς τῶν τέκνων τῆς ὁποίας λατρεύεται τὸ αὐτοῦ ὄνομα.

Ὁ φιλόχριστος οὗτος Λαὸς, ὁ ὑποδεχθεὶς σήμερον σὲ, ὡς τὸν προσδοκώμενον αὐτοῦ πνευματικὸν Σωτήρα, περιμένει ἀνυπομονῶς γὰρ ἄκωφον σεντωρίαν τῆ φωνῆ ἀγαλλόμενος· Τοιοῦτος ἡμῶν ἔπρεπεν Ἀρχιερεὺς. Ὁ ἀποδημοῦντες εἰς ἀλλοδοπὴν Φιλιππουπολίται περιμένουσι, ἵνα ἀκούσωσι τὰ περὶ σοῦ, διὰ γὰρ ἐορτάσωσι τὴν 24 Αὐγούστου· ὅθεν ἀπόκειται σοι, Ὡς Ἱεράρχα Χρυσάνθε, νέος Ἡράκλειος ἄθλος, ἵνα τῷ ὄντι τότε ἐπαξίως ἀκούσης τὸ „Τοιοῦτος ἡμῶν ἔπρεπεν Ἀρχιερεὺς.“ Καὶ τὸ „Ὅντω λαμπράτω τὸ φῶς ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι

τὸν Πατέρα ἡμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ἄλλ' ἐκεῖνος μὲν, ὑλικὸς ὢν, ὑπὸ ὑλικῆς δυνάμεως ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας ἐν Ἡλιδι ἀπεπερατώθη, καὶ πέμπτος ἄθλος τοῦ Ἡρακλέους ἐκλήθη, καὶ ἀπὸ Ἀλκείδης Ἡρακλῆς ἐπονομάσθη, καὶ τῆς ἀθανασίας ἐτυχε. Τούτου δὲ πνευματικοῦ ὄντος ἐν τῇ πόλει Φιλίππου, ὁ Χρῦσανθος δεῖται καὶ πόνον πολλοῦ, καὶ κόπον μακροῦ, καὶ ἵπομονῆς, καὶ σμικροῦ, καὶ πρὸ πάντων χριστιανικῆς διαθέσεως, ἵνα ἐκκαθαρίσῃ τὴν Μεγαλόπολιν καὶ ἐπαρχίαν ταύτην ἐκ τῆς μοχθηρᾶς ἐκείνης πνευματικῆς ἀκαθαρσίας, τὴν ὅποιαν ἐκοσμοεξαετής ἔξις ἐπέσειπεν, εἰς τὰς ἀπλοϊκὰς ψυχὰς τῶν κατοίκων Χριστιανῶν τῆς Πόλεως καὶ Ἐπαρχίας ταύτης, καὶ ἦτις εἰς ὄλους ἡμᾶς ἐμφωλεύει ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου ἀδιακρίτως· ὁ Χρῦσανθος δύναται διὰ τῆς φρονήσεώς του νὰ ἐκτελέσῃ τὸν Ἡρακλειον τοῦτον ἄθλον, ἐὰν δὲν ἐπιβλέψῃ ἐπὶ πρόσωπον ἀνθρώπου, ἀλλὰ πάντας ἡμᾶς θεωρήσῃ μὲ τὸ αὐτὸ ὄμμα, ὡς τέκνα ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ Πατρὸς· Ἐὰν τοῦτο, φιλοτιμηθεῖς, φυλάξῃ, ἐκέρδισε τὸ πᾶν ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς ἡμῶν μεταμορφώσεως· ἐὰν δὲ τοῦτο, κατὰ δυστηρίαν κολακευθεῖς, παρατρέξῃ, ἐχάσαμεν τὰς ἐλπίδας ἡμῶν, καὶ μένομεν, εἰς ἣν κατάστασιν ἡ μοχθηρία μᾶς ἔσπρωξεν. Ἀλλὰ πεπεσμεθα εἰς τὴν φρόνησιν καὶ τὴν πολυχρόνιον πειράντου, ὅτι θέλει κληθῆ Πρωμηθεύς, καὶ ὅχι Ἐπιμηθεύς, ὅτι θέλει καταταχθῆ τὸ ὄνομά του εἰς τὸν κώδικα τοῦ Διονυσίου καὶ Κυρίλλου ἐκείνων, τῶν ἐνδόξων Μητροπολιτῶν τῆς ἐνδόξου ταύτης ἀρχαίας Μεγαλοπόλεως Φιλίππου, καὶ ὅχι εἰς τοῦ μὲν καὶ τοῦ δέ'.

Ὁ Ἄλλ', ὁ Πάτερ Σεβασμιώτατε Ἱεράρχα τοῦ Χριστοῦ Χρῦσανθε, πρὸς σὲ στρέφομεν καὶ νοῦν καὶ καρδίαν, καὶ παρακαλοῦμεν σε νῖκῶς, δέξου εὐμεπῶς τὰς εἰλικρινεῖς ἡμῶν ταύτας ἐκφράσεις· συμμερίσου τὴν χαρὰν, ἣτις ἐπλήρωσε σήμερον τὰς ψυχὰς ἡμῶν· γενεὴ ῥάβδος δυνάμεως, στηρίζων ἡμᾶς εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ἐξ ἧς πηγάζει ἡ ἀρετὴ καὶ ὁμόνοια, κόσμισον τὸν ἄκοσμον τοῦτον Κληρὸν σου, καὶ περιθάλπον αὐτόν· διασκέδασον τὴν ἀμάθειαν ἡμῶν. Ἀποδίωξον ἀφ ἡμῶν τὰ πάθη, τὰ ὅποια πολυχρόνιος ἔξις ἐπέσειπεν εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν. Ἐνωσον ἡμᾶς ἐν ὁμονοίᾳ καὶ πίστει, ἵνα ἐναρεστήσωμεν τὸν ἐν τρισὶ προσώποις ὑμνούμενον Θεόν, καὶ Πατέρα, καὶ τὸν ὑπερμαχοῦντα δι' ἡμᾶς Ἄρακτα Σουλτᾶν Ἀπιούλ Μετζίτην. Γενεὴ λιμῆν ἀκύναιτος εἰς τοὺς πρὸς σὲ εἰλικρινῶς προστρέγοντας. Διαφύλαξον τὴν πόλιν καὶ ἐπαρχίαν ταύτην ἀπὸ ἐπηρεάσεως κακοδοξίας.

Ἡμεῖς δὲ τὰ πνευματικὰ σου ἐν Χριστῷ τέκνα, ἀποπερατοῦντες ἤδη τὸν λόγον τοῦτον, ὅστις ἐξῆλθεν εἰλικρινῶς ἐκ τῶν ἐνδομύγων, τῶν ψυχῶν ἡμῶν διὰ τὴν χαρὰν, τὴν ὅποιαν πρὸς ἡμᾶς ἐπροξέντησεν ἡ παρουσία σου, σὲ παρακαλοῦμεν νῖκῶς, ἵνα ὑψώσῃς χεῖρας ἀρχιερατικὰς πρὸς τὸν ὕψιστον Θεόν, ἐυλόγησῃς τὸ παρεστηκὸς τοῦτο ποίμνιόν σου, καὶ μεθ' ἡμῶν αὐτολεξῆ ἐκφωνήσῃς τὴν ἐνχαριστήριον ἐκείνην προσευχὴν, τὴν ὅποιαν ὁ Θεοπάτωρ Δαβὶδ πρὸς Θεὸν ἐξεφώνησεν, ὅτε ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ τὸν Ἰσραὴλ

ἐβασίλευσε. „Καὶ νῦν, Κύριέ μου Κύριε, σὺ εἶ Θεός, καὶ οἱ λόγοισον ἔσονται ἀληθινοί, καὶ ἐλάλησας ὑπὲρ τοῦ δούλου σου τὰ ἀγαθὰ ταῦτα, καὶ νῦν ἄρξαι καὶ εὐλόγησον τὸν οἶκον (τοῦτον) τοῦ δούλου σου, τοῦ εἶναι εἰς τὸν αἰῶνα ἐνώπιόν σου, ὅτι σὺ, Κύριέ μου Κύριε, ἐλάλησας, καὶ ἀπὸ τῆς εὐλογίας σου εὐλογηθήσεται ὁ οἶκος (οὗτος) τοῦ δούλου σου τοῦ εἶναι εἰς (εἰς) τὸν αἰῶνα· Ἀμήν· Αὐτόθι· Βασιλ. Β!

Α Μ Η Τ Ρ Α Ρ Α Π

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α.

Ὡς γνωρίζομεν τὸ Βυζάντιον μετὰ τῆς Θράκης ἐδέχθη τὸν χριστιανισμόν ὑπὸ τοῦ πρωτοκλήτου Ἀνδρέα τοῦ Ἀποστόλου. Εἰς τὴν Θράκην καὶ κατω Μυσίαν ἔγινον κατὰ καιροὺς καὶ Σύνοδοι, κατὰ τὸν δ' αἰῶνα ἔγινον καὶ Σύνοδοι οἰνομηνικά. Ἐν ἔτει 347 Μ. Χ. γενομένης οἰκουμένης Συνόδου εἰς τὴν Σαρδικίην, ἦτοι εἰς τὴν Σοφίαν, οἱ ἐν αὐτῇ Ἀρειόφρονες μετέβησαν εἰς Φιλιππούπολιν, ὅπου συνεκρότησαν Σύνοδον, θελήσαντες ἂν ἀκρώσωσι τὰς πράξεις ἐκείνης κ. τ. λ. ἐκ τούτων δηλὸν γίνεται, ὅτι, ὡς ἡ Θράκη ἅπασα, οὕτω καὶ ἡ Φιλιππούπολις ἐδέχθη τὸν χριστιανισμόν συγχρόνως μὲ τὸ Βυζάντιον, τὸν ὁποῖον καὶ διετήρησεν· οἱ δὲ Βούλγαροι ἔλαβον τὸν Χριστιανισμόν ἐν ἔτει 842 ἐπὶ τῆς Βασιλείας Μιχαῆλ, πατριαρχούντος τοῦ ἀγιωτάτου Μεθοδίου τοῦ Ὀμολογητοῦ· ἐπομένως οὖν καὶ ἡ Μεγαλόπολις, αὕτη Φιλίππου ἔλαβε κατὰ καιροὺς διαδοχικῶς Μητροπολίτας, ὧν ἡ σειρά τῶν ὀνομάτων ἠφανίσθη ὑπὸ τοῦ πανδαμάτορος χρόνου. Τὸν δὲ ἐξῆς κατάλογον μόλις ἐδνηθήθη νὰ συνάξω ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, ἐκ τῶν κωδίκων, ὡς εἶπομεν, τῶν διασωθέντων τῆς Μητροπόλεως, καὶ ἐκτινος πλακὸς μαρμαρίτης, ὡς εἶδομεν. Διὸ καὶ ἐν τῷ μεταξὺ τούτων ὑπάρχει κενόν.

1455. Διονύσιος Πελοποννήσιος, ὑποτακτικὸς τοῦ Ἀγιωτάτου Μάρκων Ἐφέσου τοῦ Εὐγενικοῦ, ἐχειροτονήθη Φιλιππουπόλεως διὰ τὰς πολλὰς αὐτοῦ καὶ μεγάλας ἀρετὰς παρὰ τοῦ Πατριάρχου Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου· ἐν ἔτει 1468, ἔγινε Πατριάρχης, ὁ καὶ Διονύσιος Α'. καλούμενος, ἐν ἀρετῇ καὶ παιδείᾳ διαπρέψας.

1560. Ἀρσένιος Φιλιππουπόλεως· εἰς τῶν ὑπογραψάντων τὴν καθάρσιν τοῦ Ἀθριανουπόλεως Ἰωάσαφ τοῦ Πατριάρχου ἐν ἔτει 1564. Περὶ τούτου διαλαμβάνει καὶ ἡ μαρμαρίνη πλάκα Σημείωσις λδ'. Τούτον διεδέχθη ὁ

1578. Θεόκλητος Φιλιππουπόλεως, ὁ καὶ πατριαρχεύσας ἐν ἔτει 1585, Θεόκλητος Β'. καλούμενος.

1634. Χριστόφορος Φιλιππουπόλεως, ὡς ὁ κώδης διαλαμβάνει, ἄνθρωπος ἀπκῶς καὶ ἀγράμματος· τούτον δὲ διεδέχθη ὁ

1640. Γαβριὴλ Φιλιππουπόλεως.

1692. Νεόφυτος Φιλιππουπόλεως· οὗτος ἀρχιερατεύσας ἔτη 19, παρὰ τῆθεις οἰκείᾳ θελήσει ἔνεκα γηρατεῖων, ἀπέθανεν εἰς Φιλιππούπολιν, ὃν πατριαρθεύοντα διεδέχθη ὁ

1711. Καλλίνικος Φιλιππουπόλεως, ἀνὴρ ἐν παιδείᾳ καὶ ἀρετῇ διαπρέψας· τούτον ἀποδημήσαντα εἰς βασιλεύουσαν, ἐν ἔτει 1724, διεδέχθη ὁ

1725. Κωνσταντῖος Φιλιππουπόλεως. Τούτον δὲ διεδέχθη ὁ

1740. Θεοφάνης Φιλιππουπόλεως, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἀνεκαινίσθη ὁ Ναὸς τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων εἰς Κούκλαιαν· ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τούτου ὑπῆρχον εἰς Φιλιππουπολιν ἄνδρες ἐν παιδείᾳ καὶ ἐν ὑπολήψει παρὰ τοῖς Ἀρχουσι· τούτον διεδέχθη ὁ

1754. Σεραφεῖμ Φιλιππουπόλεως, ὁ μετὰ ταῦτα πατριαρχεύσας τὴν 29 Ἰουλίου 1757.

1757. Ἐνταῦθα κατατάττομεν, ὡς παρελάβομεν ὑπὸ ἀξιοπιστῶν παραδόσεων, τὸν Σαμουὴλ· Σαμουὴλ Φιλιππουπόλεως. Οὗτος ἦτον ἐφημέριος εἰς τὴν ἐν Ἰωαννουπόλει (Γιάμπολιν) ἐκκλησίαν· ἄνθρωπος ἀπλοῦς καὶ περιποιητικός, οὗ ὁ βίος περιεργός. Οὗτος ἐκ περιστάσεως ἐννοηθεὶς παρὰ τοῦ Μ. Βεζύρου, ἔγινε Φιλιππουπόλεως. Μετὰ δὲ ταῦτα ὑπὸ τοῦ ἰδίου Βεζύρου ἐννοηθεὶς, ἔγινε Πατριάρχης· τελευτήσαντος δὲ τοῦ Βεζύρου μετ' οὐ πολὺ, συνετελεύτησε καὶ ἡ πατριαρχία τοῦ ἀπλοῦ Σαμουὴλ. Ὅθεν ἐξαοικικῶς ἔλαβε παρὰ τῆς Μ. ἐκκλησίας τὴν Φιλιππούπολιν, εἰς ἣν καὶ ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη. Τούτον, ὡς φαίνεται, διεδέχθη ὁ

1772. Σαμουὴλ Βυζάντιος Φιλιππουπόλεως, ἀνὴρ ἐκ τῶν εὐγενῶν καὶ περιφανῶν τοῦ Φαναρίου· οὗτος ἀποδημήσας μετὰ τινα ἔτη εἰς τὴν βασιλεύουσαν, ἠγάγκασθη ὑπὸ τῶν τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπιβόρῳν ἔχόντων ἐν τοῖς πράγμασι Φιλιππουπολιτῶν, καὶ παρητήθη ἔνεκα τινῶν καταχρήσεων τοῦ Πρωτοσυγκέλλου του· ὡς δὲ λέγουσιν, οὗτος μετὰ ταῦτα ἔγινεν Ἐφέσου. Τούτον δὲ διεδέχθη ὁ

1780. Κύριλλος Φιλιππουπόλεως, ἀνὴρ καλὸς κέραθός, πατὴρ χρηῶντε καὶ ὀρφανῶν, καὶ δεομένων ἀντιλήτωρ· ἐχηρημάτισε Φιλιππουπόλεως, σχεδὸν ἔτη 28. Ἀπεβίωσε δέ, καὶ τὸ μὲν σῶμα αὐτοῦ ἐτάφη, ἡ δὲ μνήμη αὐτοῦ μέχρι τούνην μετ' εὐλαβείας διασώζεται εἰς πάντας τοὺς πολίτας τῆς Ἐπαρχίας καὶ Μητροπόλεως ταύτης. Τούτον διεδέχθη ὁ

1807. Εὐγένειος Φιλιππουπόλεως ὁ ἐκ Φιλιππουπόλεως· ἀνὴρ μέτοχος ἑλληνικῆς παιδείας, καὶ διδάσκαλος αὐτῆς. Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἐλθεῖν, τούτον, ἐπρόλαβε καὶ ἦλθεν ἐπιβατικῶς ὁ ἐξ Ἀγγιᾶλου Ἰωάσαφ, ὅστις μετὰ μῆνας 18 πρεσβύτης τοῦ προστάτουτον, ἀπεβλήθη τοῦ θρόνου ὑπὸ τῆς Μ. ἐκκλησίας· Πάλιν δὲ δικαίως ὁ αὐτὸς Εὐγένειος ἐψηφίσθη, ἀλλὰ ὑπερισχίσας ἦλθε, ἐκκλησιαστικῶς ὁ

1809. Ἰωαννίκιος Βυζάντιος, ὁ ἀπὸ Ἐλασσῶνος Φιλιππουπόλεως. Τούτον δὲ ὑπὸ τῶν πολιτῶν κατατρεχθέντα, διεδέχθη πάλιν ὁ Εὐγένειος, ἀλλ' ὅμως ἦλθεν ὁ

1817. Παισιος Θετταλός ό από Συληβρίας Φιλιππουπόλεως. Ούτος, ώς φαίνεται, ήτο και παιδείας μέτοχος· ούτος δέ ασθενήςσας απέθανε και έτάφη εις Φιλιππούπολιν, όν διεδέχθη ό

1822. Σαμουήλ Φιλιππουπόλεως· ούτος δέ περιπλεγθείς εις τὰ πράγματα, κατ' επιταγήν τής Μ. Εκκλησίας μετέβη εις τήν βασιλεύουσαν, όπον και παραιτήθη. Τοῦτον διεδέχθη τήν 26 Σεπτεμβρίου ό

1824. Νικηφόρος Λέσβιος Φιλιππουπόλεως· άνθρωπος άμοιρος παιδείας, αλλά παλίμβουλος και πονηρός, καθ' όλην τήν φυσικήν και ήθικήν σημασίαν τής λέξεως· ανάξιος ίνα ποιμάνη λογικά πρόβατα· εις τοῦτον και ζώντα και μετά θάνατον εφηρομόσθη τὸ ρήτὸν εκείνο· „ό μη καλῶς διανοηθείς περι τῶν ιδίων, οὔδέποτε περι τῶν άλλοτριών καλῶς διανοηθήσεται. Λίς ὑπό τῶν πολιτῶν κατετρέχθη· έξωρίσθη ὑπό τής εκκλησίας, ήτις έπεμψεν έξασχον, ίνα επιτοπίως έξετάση τὰς κατηγορίας του· αλλά τὰ πάντα ὑπὲρ εκείνον έγύρισαν. „Αεὶ δεὶ χρημάτων, εἶπεν ό άθάνατος Δημοσθένης, και άνευ τούτων, οὔδεν ὑμῖν γνέσθαι τῶν δεόντων, εἶπον πρὸς τὸν Νικηφόρον οι Προστάται του. Ούτος απέθανε τήν 27 Αἰγούστου 1850, και έτάφη εφάπαξ· ή δέ κηδεία και εκφορὰ τοῦ νεκροῦ αὐτοῦ έγινετο με όλην τήν λαμπρότητα ὑπό τῶν Φιλιππουπολιτῶν Χριστιανῶν, οἵτινες φιλοτιμηθέντες έτίμησαν τήν άξίαν τοῦ εκκλησιαστικοῦ του βαθμοῦ, ενώπιον τῶν έθνῶν τής Μεγαλοπόλεως ταύτης. Τοῦτον δέ διεδέχθη τήν 24 Αἰγούστου

1850. Χρῦσανθος Λέσβιος ό από Κρήτης και πρώην Σύμῳνης Φιλιππουπόλεως· ήτηρ κάτοχος παιδείας· όρα τὸν Πανηγυρικόντον· εἶθε ό βίος του να τελειώση με τήν αὐτὴν περιγραφήν, άς και τοῦ Διονυσίου και Κυριλλόν.

Κατάλογος τῶν φιλομούσων Σωδρομητῶν.

Οί εν Φιλιππουπόλει εντιμότετοι Κύριοι.

Σώματα	
Μιχαλάκης Γκιουμούς-Γερδάνης	200
Πασχάλης Παπαδάτης	10
Κωνσταντίνος Παπαδάτης	20
Ιωάννης Α. Κύρου	10
Ευφροσύνη Ιω. Κύρου	10
Αθανάσιος Φιλιππίδης	20
Ευστάθιος Ι. Τσιφόνης	10
Νικόλαος Χ. Βασιλείου	10
Ίάκωβος Θ. Παυλίτου	10
Κωνστ. Κοσμᾶ	5
Ναούμ Δ Σιαγκούνης	10
Γ. Φιλιππίδης	10
Κωνστ. Νεσίδης	5
Αικατερίνη Κ. Νεσίδη	5
Αντάδελφοι Γεωργιάδου	10
Μαριώρα Α. Γεωργιάδη	5
Ι. Δ. Νέμτζογλου	5
Ι. Π. Κοτζιάσογλου	5
Ι. Γ. Τσονκαλᾶς	5
Δ. ονύσιος Γ. Τσονκαλᾶς	5
Νικόδημος Αρχιμανδρίτης	5
Ι. Α. Μάοδας	2
Αημητριος Βήοδας εν ιατροῖς	5
Ξάνθος Διδ. τής Έλ. Σχολής	5
Ραλλοῦ, και αι θυγατέρες αὐτῆς Ἀγλαΐα, και Ευανθία Γ. Τζονκαλᾶ	6
Η έλληνική Σχολή	10
Νάοκισσος Τσιταδίτης Ζακύνθιος	2
Ι. Φοντονονάτος Ζακύνθιος	2
Κωστάκης Π. Παπαδάτης	5
Ιωάννης Μουσικός	5
Γεώργιος Παναγιωτόπουλος	2
Αημητριος Γ. Σιαγκούνης	2
Ιωάν. Κ. Παπαδάτης	2
Σωτήριος Οικονόμου	5
Χ. Νικόλαος Εὐθymiόν Κάβρας	4
Μαριγούδα Α. Σιτσάνη	5

Σώματα	
Ιωάννης Α. Μιχαλίδης	5
Δ. και Ν. Βιβλιοπώλαι	5
Ιωάννης Ζαφειριάδης	2
Οί εν Στινημάχω εντιμοί Κύριοι.	
Νικόδημος Ἀγιοταφίτης	2
Άρχμ. και Πνευμ. Βενέδικτος	2
Η Έλληνική Σχολή	50
Η Ίερά Μ. του Βατοκόβου	20
Ο Ήγ. Αίτης Χ. Κυρίλλος	5
Ο Προηγ. Χ. Ματθαῖος	5
Ο Χ. Π. Γαβουήλ.	5
Ο Σκενοπούλας Χ. Π. Γεδεών	5
Ο Γ. Α. Μιζεβίτης	5
Ο Β. Χρι. Μιζεβίτης	5
Απ. Χρι. Μιζεβίτης	1
Χριστ. Απ. Μιζεβίτης	1
Ιω. Χ. Δημητριάδης	2
Χ. Κων. Χ. Νικολάου	2
Βασι. Χ. Νικολάου	2
Αργύρ. Κ. Μανόλογλου	2
Β. Θεμιστοκλής	1
Β. Αριστείδης Γεωργίου	1
Μ. Θρασύβουλος	1
Α. Αγαθοκλής	1
Κ. Σαϊτίδης	2
Θ. Αριστάρχης	1
Α. Προταγορας	1
Ν. Χρυσογένης	1
Ν. Καρκαλίκης εκ Παζαριζ.	2
Αντάδ. Ζενίαι	1
Α. Ξιγαλός	1
Γ. Αντιστρατος	1
Μ. Καλλιστράτης	1
Ι. Αριστομάχης	1
Αριστοτέλης Κωνσταντίνου	1
Θ. Αριστιππος	1
Κ. Καλλιόπουλος Θετταλός	2
Κ. Γ. Α. Μιζεβίτης	1
Π. Ίερεῦς τής Α. Μαρῳνης	1
Γεώργιος Ίερεῦς	1

Σώματα	Σώματα
Κ. Α. Χ. Κούμογλου	2
Ι. Αναστ. Τσάτσου	2
Γ. Α. Σιαχίτη	1
Α. Θεοφίλου Αργυροζογλου	2
Χ. Π. Νικολάου	2
Εν* Αμπελήνω	
Η Ελληνική Σολή	10
Η Μογή της Μολδαβίας	10
Κ. Χ. Χρυσάφογλου	5
Ι. Μπατσή	2
Γ. Κ. Γκάνιογλου	2
Αργ. Κ. Γκάνιογλου	2
Αν. Κ. Γκάνιογλου	2
Γ. Κ. Ζαπραυδής	1
Κ. Α. Βακολίδης	1
Γ. Πέτροβιτς	1
Γ. Α. Μπομπούτσα	2
Αρ. Πολ. Κοντζογιάνογλου	10
Η. Δημ. Γεωργίου	1
Δημ. Η. Θεοφίλου	2
Σοτ. Στυλιανού	2
Η. Κ. Αναστασίου	1
Ιω. Ταμπάκης	1
Χ. Δημ. Μπαττήλα	2
Σωτήριος Πέτρου	2
Αντ. Δημητρίου	1
Ιω. Αναστασίου	2
Μιχ. Κω. Μουσικός	1
Χρηστούδουλος Πένου	2
Β. Μόσχον Ζωγράφος	1
Εν Τριπροχωρίω	
Ιω. Παλαγιά	1
Ιω. Α. Κοσμπονναρλή	1
Χ. Χρη. Χ. Βούλκου	1
Αγγελής Μ. Μπακάλης	1
Γ. Νικολάου	1
Αθ. Θεοκλής	1
Η Δ. Β. Διογένης	1
Η. Κούτζου	1
Β. Γ. Τζουλάκογλου	1
Δήμος Δ. Ράϊκάβαλης	1
Χρ. Ίω. Ίαπωντζή	1
Αρ. Μέρογιοι	1
Χ. Διντζος Ίάντισογλου	1
Απόστολος Αίλιου	1
Χ. Ίω. Βοϊτζίου	1
Ιω. Κοσ. Αφρασίδης	1
Γ. Βασιλειάδης Λιονσιόκος	1
Ιω. Κύρου Ψαραρητζής	1
Δ. Στοίλ Σινικίτζης	1
Θεόδωρος Γεωργίου	1
Αντ. Στέφκου	1
Κων. Ιορδάνου	1
Οι εν Βησσαπάρρα εντιμόταμοι Κύριοι	
Γεώργιος Στέφογλου	10
Ίωάννης Τσαλικογλου	10
Θεόδωρος Κ. Καρχανιώτης	5
Ίω. Γεωργίου Ίατρος	5
Στέφ. Χ. Γ. Ζώκου	6
Αναστ. Μ. Χ. Λιβαδιώτης	10
Νικόλαος Φωτεινού	5
Κ. Σιαγκούνης	10
Δ. Α. Σιαγκούνης	5
Αννα Βρέτα	8
Δ. Α. Ηπειρώτης	5
Γεω. Κ. Σαμαράς	5
Καρὰ Νικόλας Αγγέλου	5
Αννα Χ. Β. Τσώκου	2
Στέφ. Χ. Ζαχαριδής	5
Χρηστ. Χ. Γ. Ωρολογιάς	1
Αριστείδης Χ. Γ. Ωρολογιά	1
Γ. Δ. Ίατρος Ζαγοραϊός	3
Σ. Ζαφειριάδης	1
Δημήτριος Μάλαμα	5
Γεωρ. Κανάτας Κωστ.	2
Μ. Π. Θωμάς	1
Μ. Ήλια Ακτάρης	1
Ν. Μπακάλης	2
Χρηστος Χ. Τόνου	2
Χ. Γιαννάκης Γεωργίου	1
Χ. Σταίκος Νιαολάου	3
Βέλτσας Αγγέλου	3

Ἡμαρτημένων διόρθωσις.

Σελ. 2 στ. 28. Εὐξείνου ἀντὶ Εὐξίνου.	
— 4 — 6. Θραῦκας — Θράκας.	
— 7 — 4. ἦ — ἦ	
— 7 — 30. εὐθειαν — εὐθειαν.	
— 15 — 17. 352 — 334.	
— 22 — 37. ἀρχαιότης — ἀχαιότης.	
— 25 — 14. δεκάτης — δεκάδης.	
— 40 — 12. πλησίον — πλησίον.	
— 40 — 41. δυναμένον — δυναμενον.	
— 42 — 1. ἄξια — αξια.	
— 51 — 24. Χαρίεις — χαρίης.	
— 54 — 7. Ἀρχήτερα — ἀρχίτερα.	
— 56 — 37. ἡμᾶς — ἡς.	

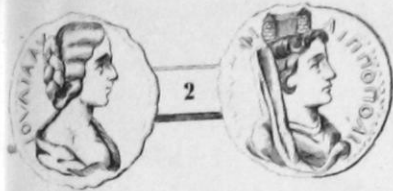
Εἰς τὰ 3 πρῶτα τυπογραφικὰ φύλλα Μεγαλόπολις ἀντὶ Μεγαλοῦπολις, καὶ Πονηρόπολις ἀντὶ Πονηρούπολις.

Ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς

Σελ. 29 στ. 11. ΠΩΛΗΣΙΑΩΣΙ ἀντὶ ΠΩΛΩΣΙΑΩΣΙ.	
— 31 — 27. ΑΥΡΗΛΙΟΥ — ΑΥΣΗΛΙΟΥ.	
— 62 — 14. ΤΡΙΑΝΟΣ — ΤΡΙΑΝΟΣ.	

Π Ι Ν Α Κ Ε Σ

Ἐκτυπώματα τῶν ἀρχαίων Νομισμάτων Φιλίππου πόλεως ἐξ
τῆ ἐν Βιέννῃ Κ. Β. Μουσείῳ.

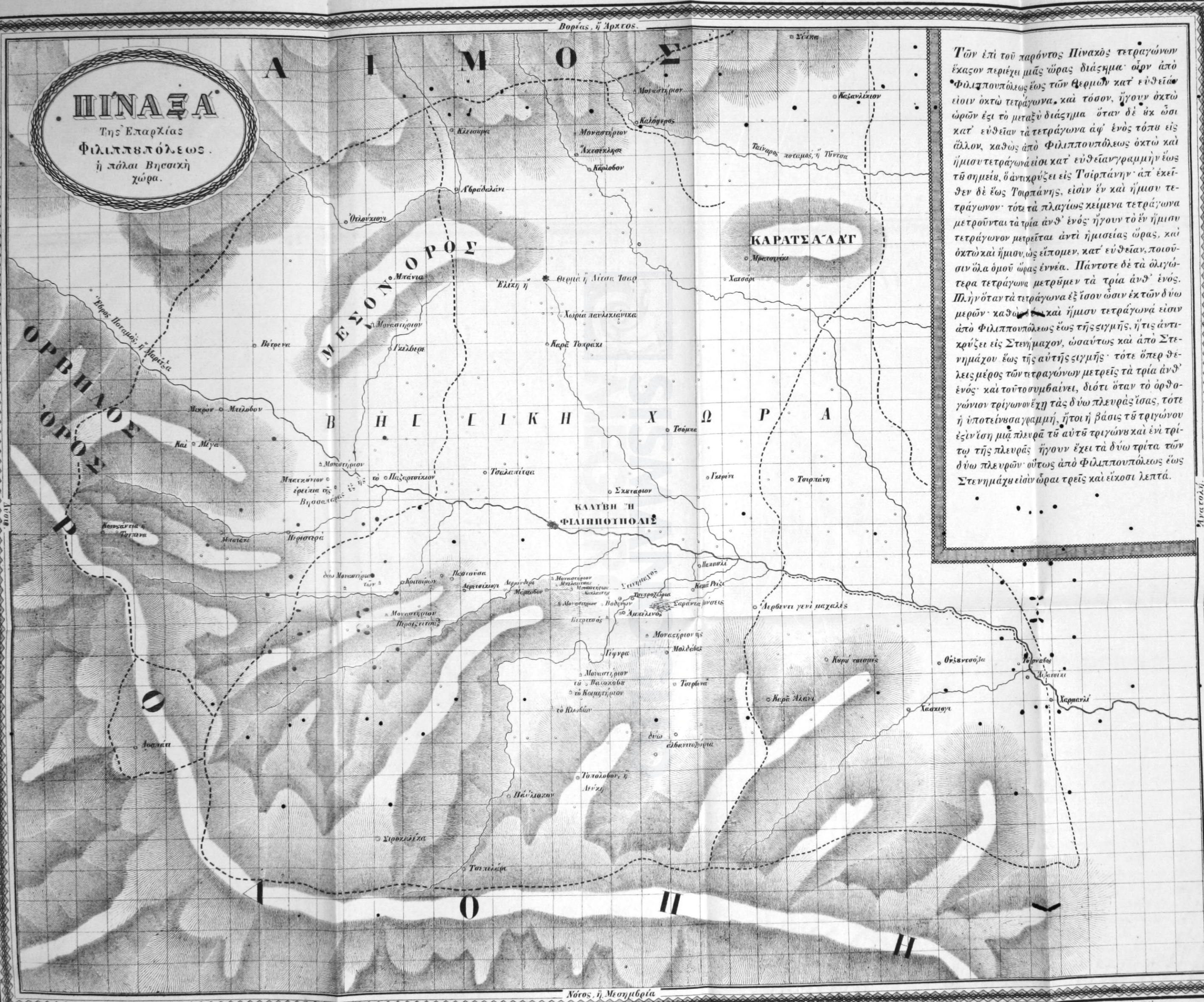

Τὰ δὲ ἄνωθεν δύο πρῶτα 1 καὶ 2 καὶ τὰ κάτωθεν
ἐνεχαράχθησαν ὡς ἐκ Φιλίππου πόλεως ἐστάλησαν.

Βορείς, ἢ Ἀρκτος.

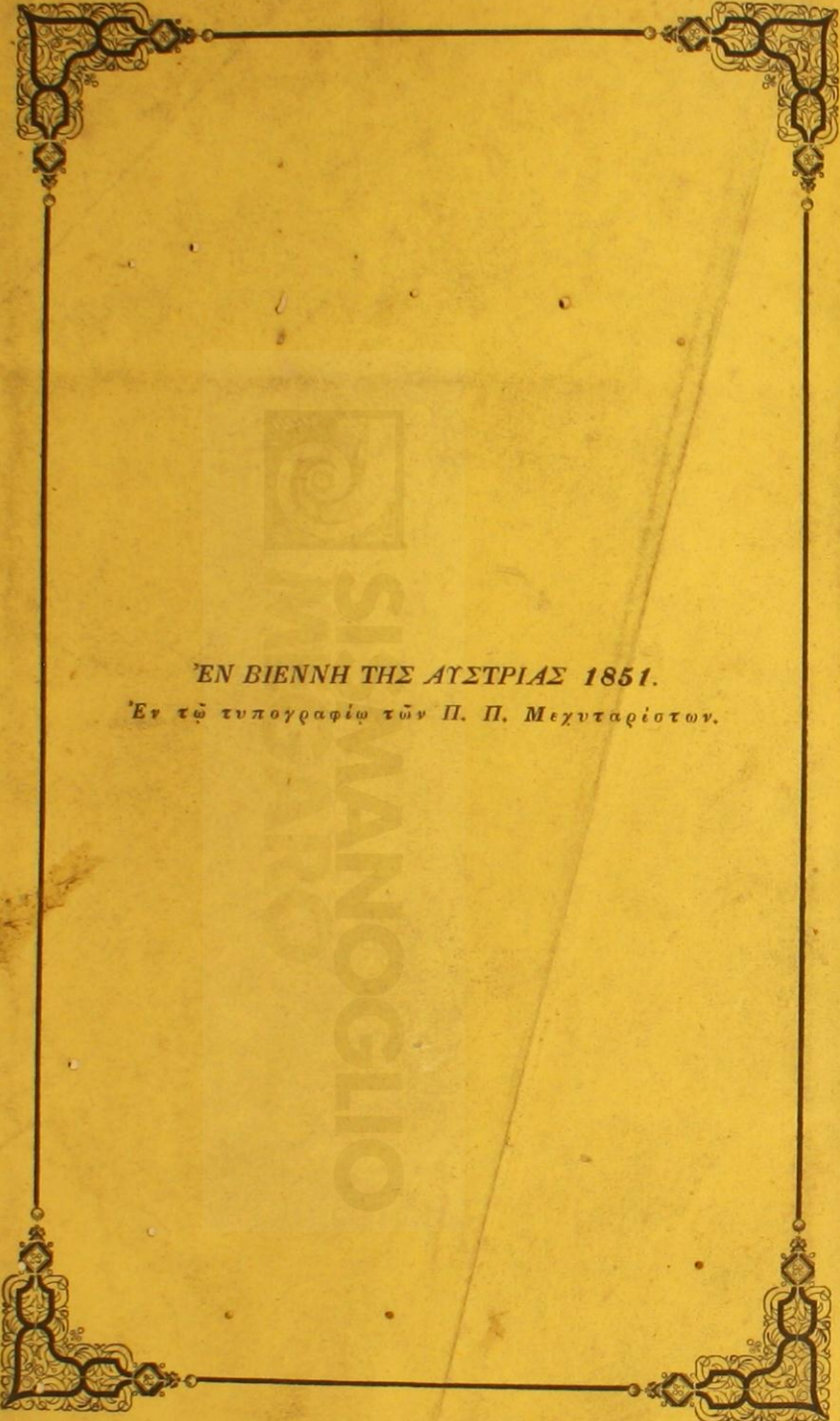
ΠΙΝΑΞ
Τῆς Ἐπαρχίας
Φιλιππουπόλεως
ἢ παλαι Βηρσική
χώρα.

Τῶν ἐπὶ τοῦ παρόντος Πίνακος τετραγώνων ἕκαστον περιέχει μιᾶς ὥρας διάστημα· οἷον ἀπὸ Φιλιππουπόλεως ἕως τῶν θεριμῶν κατ' εὐθείαν εἰσὶν ὀκτὼ τετράγωνα, καὶ τόσον ἤγουν ὀκτὼ ὥρων ἐστὶ τὸ μεταξύ διάστημα ὅταν δὲ ἕκ ὅσιν κατ' εὐθείαν τὰ τετράγωνα ἀφ' ἑνὸς τόπου εἰς ἄλλον, καθὼς ἀπὸ Φιλιππουπόλεως ὀκτὼ καὶ ἡμισυ τετράγωνα εἰσὶ κατ' εὐθείαν γραμμὴν ἕως τῆς σημείας, ὅ ἀντικρύζει εἰς Τσιρπάνην· ἀπ' ἐκεῖθεν δὲ ἕως Τσιρπάνης, εἰσὶν ἕν καὶ ἡμισυ τετράγωνον· τότε τὰ πλαγίως κείμενα τετράγωνα μετροῦνται τὰ τρία ἀνδ' ἑνὸς ἤγουν τὸ ἕν ἡμισυ τετράγωνον μετρεῖται ἀντὶ ἡμισείας ὥρας, καὶ ὀκτὼ καὶ ἡμισυ, ὡς εἴπομεν, κατ' εὐθείαν, ποιούσιν ὅλα ὁμοῦ ὥρας ἑννέα. Πάντοτε δὲ τὰ ὀλιγώτερα τετράγωνα μετροῦμεν τὰ τρία ἀνδ' ἑνός. Πληγόνταν τὰ τετράγωνα ἐξ ἴσου ὡσὶν ἐκ τῶν δύο μερῶν καθὼς καὶ ἡμισυ τετράγωνά εἰσιν ἀπὸ Φιλιππουπόλεως ἕως τῆς Σιγμῆς, ἣτις ἀντικρύζει εἰς Στενημάχον, ὡσαύτως καὶ ἀπὸ Στενημάχου ἕως τῆς αὐτῆς Σιγμῆς· τότε ὅπερ διελίξαι μέρος τῶν τετραγώνων μετρεῖς τὰ τρία ἀνδ' ἑνός· καὶ τοῦτο συμβαίνει, διότι ὅταν τὸ ὀρθογώνιον τρίγωνον ἐχη τὰς δύο πλευρὰς ἴσας, τότε ἡ ὑποτείνουσα γραμμὴ, ἣτοι ἡ βάσις τῆς τριγώνου ἐξ ἰσότητος μιᾶς πλευρᾶς τῆς αὐτῆς τριγώνου καὶ ἐν τρίτῳ τῆς πλευρᾶς ἤγουν ἔχει τὰ δύο τρίτα τῶν δύο πλευρῶν· οὕτως ἀπὸ Φιλιππουπόλεως ἕως Στενημάχου εἰσὶν ὥραι τρεῖς καὶ εἴκοσι λεπτά.

Μινασολή

Νότος, ἢ Μεσημβρία

ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ 1851.

Ἐν τῷ τυπογραφίῳ τῶν Π. Π. Μεχυταρίστων.